

Savaitinis Katalikiskas Laikrasztis, Organas Lietuviu Kataliku Federacijos.

Entered as second class matter March 8, 1909 at the Post Office of Philadelphia, Pa., under the act of March 3, 1879.

Nr. 15

PHILADELPHIA, PA., D. 14 BALANDZIO (APRIL) 1911 M.

Metai XI

POP. PIUS X.

Kataliogas Knygu

Gaunamų "Zvaigždės" Knygyne. Adresuokite: "Zvaigždė"
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.

Algimantas arba Lietuviai XIII šimtmetije, istoriška apysaka. Parašė Dr. V. Pietaris, 5 tomai Shenandoah, Pa.,	2.00	Moterystė ir šeimyna. Philadelphia, Pa., 1908 m., 41 pls. vertė iš vokiškos kalbos J. Gerutis., kaštu kun. A. Miluko.	50
Apeigos Rymo Katalikų Bažnyčios, lenkiškai parašė kun. J. Lunkevičius, vertė Gerutis, antra laida, Shenandoah, Pa. 1905, 188 pls.	60	Mūsų Socijalistai, Shenandoah, Pa., 1906 m., 57 psl. apysaka iš paskiausiųjų Lietuvoje atsitikimų, parašė Jonas Kmitas, kaštu kun. A. Miluko.	15
Apastalystės Maldos, Statutos.	25	Melagių Dėdė, (iš dzukų gyvenimo) Shenandoah, Pa., 1907 m., 27 psl., parašė Ksaveras Vanagėlis, kaštu kun. K. Miluko.	10
Anima Vilis Marės Radzevičiūtės apysaka, Jono Montvilo vertimas. Antras spaudimas. Shenandoah Pa. 1907 m., 162 psl., Kaštu kun. A. Miluko.	75	Mūsų Išganytojaus Jėzaus Kristaus gyvenimas, naujas pataisytas išleidimas, Shenandoah, Pa., 1907 m., 209 pls. su paveikslais kaštu kun. A. Miluko.	75
Apie Socijalistų Meilę, knygelė I. Pašneka pas Kilpą Pipiro su Bimbiru. Parašė Debesylas. Shenandoah, Pa. 1908 m., 13 puls.	3	Maža Dovanėlė apie spaviedinį.	5
Apie Socijalistų Liuosybę, knygelė II. Pašnekėjimas Kilpos namuose Parašė Debesylas. Philadelphia, Pa. 1809 m., 12 pls.	3	Mindaugas. Poema, parašė Krive-Krivaitis, kaštu autoriaus Shenandoah, Pa., 1905 m. psl. 19,	10
Antanukas, kun. A. Miluko išleidimas, apysaka B. Pruso. Vertė Selimas; antra laida. Shenandoah, Pa. pls. 40,	10	Ne Mieste Laimė, Pierre L'Ermite'o, iš prancūziško liuosos vertimas Prapaičių Julės, Shenandoah, Pa., 1908 m., 206 pls., kaštu kun. A. Miluko.	1.00
Auką, Apysaka, parašė Marija Lastauskienė.	15	Našlaičiai, Shenandoah, Pa., 1908 m., 81 psl., vertė P. Str., kaštu kun. A. Miluko.	15
Apšakymas, Kelionės i Palestinos žemę, Kunigo P. Gondkaus naujai pertaisytas II spaudimas	50	Nekaltybės, Shenandoah, Pa., 1907 m., 89 pls., J. Geručio versta iš vokiško, kaštu kun. A. Miluko.	15
Baltos Karžygis, versta iš Mickaus.	2	Patrimpo Laiškai.	45
Bajoro Vuošvis, apysaka iš Lietuvių gyvenimo, kun. A. Miluko kaštu, Shenandoah, Pa., 1906 m., 63 psl.	15	Pergyventos Valandos, Shenandoah, Pa. 45	
Biurokratai; apysaka, Parašė Jonas Kmitas, kaštu kun. A. Miluko, Shenandoah, Pa., 1907 m., 79 pls.,	25	Pradžia ir Išsiplėtimas Katalikų tikėjimo, Vyskupo M. Valančiaus, Shenandoah, Pa., 1906 m., 235 pls., kaštu kun. A. Miluko.	1.00
Blaivininkų knygelė išleido Degtinės priešas.	5	Pamokslai be Kunigo, parašė J. Gerutis, Shenandoah, Pa., 1906, 214 psl., kaštu kun. A. Miluko.	1.00
Davatkų Knygą arba Instatymas ir maldos išsirašiusiųjų i tretijį zokoną šv. Pranciškaus.	50	Pikta Dvasia, drama trijuose aktuose Rudolfas Blaumanis, iš latviško verte Ildargas, Shenandoah, Pa., 1908 m., 72 psl., kaštu kun. A. Miluko.	25
Fabijolė, Philadelphia, Pa. 1909 m., 360 psl., kaštu kun. V. Varnagirio, vertiko.	1.00	Paklydėliai, Shenandoah, Pa., 1907 m., 63 psl., kaštu kun. A. Miluko.	10
Gyvačių Karalius, ir kitokios apysakėlės, Ksavero Vanagėlio, kaštu kun. A. Miluko, Shenandoah, Pa. 1908 m. 31 psl.	10	Pasakyk Matušei, Agnieška ir Antgarlaivio, trys apysakėlės Satrijos Raganos, Shenandoah, Pa., 1908 m., kaštu kun. A. Miluko.,	15
Giesmės Svietiškos ir Šventos.	10	Paaugusių Žmonių Knygelė. Parašė Vyskupas M. Valančius.	25
Iš vakarės Gret Lemano Ežero, Shenandoah, Pa., 172 psl., kun. M. Moravski's, J. D., Vertė Gerutis, kaštu kun. A. Miluko.	50	Sodžionių Teologija, parašė Gerutis, Shenandoah, Pa., 1908, 285 pls., kaštu kun. A. Miluko.	1.00
Iš Daktaro pasakojimų, Rudens diena, Sulaukė, apysakėlės Satrijos Raganos, Shenandoah, Pa., 1907 m., kaštu kun. A. Miluko.	25	Skaitymai iš Sventųjų Gyvenimų, kiekvienai metų dienai, su paveikslais, keturi tomai: kaštu kun. A. Miluko Philadelphia, Pa. (aukdeklais apdarais \$3.50) skūriniais apdarais ir paauksuotais kraštais	5.00
Jonukas Karklynas Eina Lietuvos pažintų, parašė Prietelis, Shenandoah, Pa., 1904 m., 47 psl., kaštu kun. A. Miluko.	20	Susiskaldėliai, Shenandoah, Pa., 1908, 62 psl., parašė J. Gerutis, kaštu kun. A. Miluko.	20
Kovaties Zalgiriais, istoriška drama keturiuose aktuose, Shenandoah, Pa., 1906 m., pls. 31, Dr. V. Pietaris (Savasis), kaštu kun. A. Miluko.	15	Socijalistai, (Civinsko) Shenandoah, Pa., 1908, 124 psl., kaštu kun. A. Miluko.	10
Kunigo Giminė, Shenandoah, Pa., 1906 m., 68 psl., Parašė J. Gerutis, kaštu kun. A. Miluko.	20	Saulei nusiledžiant, Iš mūsų kariuonės, Kalėdų vakaras, apysakėlės Satrijos Raganos, Shenandoah, Pa., 1908 m., 62 psl., kaštu kun. A. Miluko.	15
Kaip Elziutė praleido šv. Jono Dieną, Shenandoah, Pa., 1908 m., 63 psl., parašė P. D., kaštu kun. A. Miluko.	20	Siapus ir Anapus grabo, parašė J. Gerutis, Shenandoah, Pa., 210 psl., kaštu kun. A. Miluko.	50
Krasauninkas-Laižybos-Dievo žmonės, Philadelphia, Pa., 1910 m., 28 psl., Ksavero Vanagėlio, kaštu kun. A. Miluko.	10	Sventosios Rosijos Misijonieriai, Lanskaja'os, 1902 m., Brooklyn'e, N. Y., kaštu kun. Varnagirio.	25
Lourdes'o Sventčiausios Panelės Marijos Mėnuo, Shenandoah Pa. 1908 m., Prapaičių Julės vertimas.	30	Sis-Tas, tris Vaisganto apysakėlės Shenandoah, Pa., 1906, kaštu 81 pls.	10
Lietuvos Virėja. Sudėjo Aldonė V.	75	Sveikata. Iš vokiečių kalbos vertė kun. J. Gerutis.	75
Laiškai iš Kelionės po Palestina.	50	Trumpa Katalikų Bažnyčios Istorija. Parašė kun. A. Alekna.	50
Lietuvos Istorija, su kunigaiščių paveikslais ir žemlapiu ir Lietuvos rašliavos apžvalga, parašė Maironis	40	Trumpas Katekizmas.	10
Laisvės Metu. Apysakai iš paskutinių atsitikimų. Parašė Antanas.	50	Tvanas, Istoriška apysaka Henriko Sienkiewicz'iaus, Tomas I.	1.00
Lietuviškas Albumas Trijose dalyse	1.50	Vienuolinė Luoma, Shenandoah, Pa., 1908, m., 191 psl. kaštu kun. P. Saurusaičio ir kun. A. Miluko.	25
		Valdimierius, Shenandoah, Pa., 1906, m., 47 psl., kaštu kun. A. Miluko.	10
		Zivatai iš sventųjų. Vysk. M. Valančiaus.	50

Evangelija

Velykose, pagal šv. Morkų, skyrius XVI.

Anuomet subatai pasibaigus Marija Magdalena ir Marija Jokubo ir Salemonija pripirko kvėpalų, idant atėjusios pateptų Jezų. O atėjo prie grabo labai anksti pirmoje dienoje po subatos, jau saulei užtekėjus. Ir kalbėjosi tarpu savęs: kas mums atris akmenį nuo grabo durų? O pažiūrėjusios pamatė atristą akmenį: nes buvo labai didelis. O įėjusios graban, paregėjo jaunikaitį besėdintį po dešinė: šalies, apsitaisiusį baltu rubu, ir kruptelejo. Kurai tarė joms: Nesibijokite: Jieškote Jezaus Nazareniečio, nukryžiuoto, nebera jo čia; šė vieta, kamė buvo paguldytas. Bet eikite, pasakykite jo mokintiniams ir Petru, jog pranoka Galilejon: tenai išvysite jį, kaip pasake.

Iš Lietuvos.

SEINAI, Suvalkų gub. Jo Ekscelencija Seinų Vyskupas Antanas II teiksias aplainkyti šias vietas: Kalvariją 2—4 gegužės, Marijampolę 4—7, Sunskus 7—9, Pilviškius 9—11. Bagotąji—pravažiudamas, Višakio Rūdą 11—13, Lekėčius 13—14, Panemunę 14—15, Paežerėlius—pravažiudamas, Ilguvą 15—16, Plokščius 16—17, Gelgaudiškį 17—18, Kaimelį 18—19, Sudargą 19—20, Slavikus 20—21, Sakius 21—23, Lukšius — 23—25, Griškabūdį 25—27, Sintautus 27—29, Naumiestį 29—31 gegužės, Vilkaviškį 31—31 geg., 2 birželio; Gižus 2—3, Keturvalakius 3—5, Smalėnus 11—12, Punską 12—14, Liubavą 14—16, Vyžainį 16—17, Gražiškius 17—19, Vištytį 19—20, Pajevonį 20—22, Virbalį 22—24, Alvitą 24—26, Lankeliškius 26—27, Bartininkus 27—29 birželio.

Kunigų permamos Seinų vyskupijoje. Kun. J. Luckus iš Lankeliškių į Vištytį; kun. Kotlevski iš Suvalkų į Lipską klebonu; kun. Haraburda iš Barglavo į Suvalkus; kun. Mocarski iš Jedvabne į Barglavą.

ALSEDZIAI (Telšių ap.). Vasario 19 d. „vibornieji“ per susirinkimą nutarė, kad 1) visos alinės ir traktierinės šventomis dienomis butų uždarytos; 2) prižiūrėti, kad alininkai pildytų nutarimą; tam paskirta 25 žmonės. Šitas nutarimas yra jau paduotas užtvirtinti.

PILVISKIAI (Mariampol ap.). Vasario 26 dieną nedėdienyje Pilviškiuose „traktiernėje“ kampe mirė nuo degtinės ukininkas Juozas Gir. iš Kr. kaimo. Mirusis galėjo turėti iš pažiūros kokių 40 metų amžiaus. Paliko visą savo šeimyną ant praskolino ukio.

BIRSTONAS, Trakų apskr. Vietinės gydyklas jau nupirko Maskvos slavų draugijos pirmininkas gen. Cerep—Spiridovič. Gydyklos bus kuogeriausiai pertaisytos; tam surinkta jau net milijonas rublių. 1913 m. Birštone būsiąs slavų suvažiavimas.

PAVASARIS LIETUVOJE. Sniego visur jau maža. Rugiai visur atrodo gerai. Zmones su pašaru nelabai teisiskundžia, ne taip, kaip pernai pavasari. Gyvuliai žiemą pergyveno neblogai. Nuo ligų apskritai nedaug nukentėjo.

KULIAI (Telšių p.) miestelyje vyrai nutarė visai panaikinti monopolį. Kad tik veikias.

VIEKSNIU (Siaul. ap.) Vartotojų draugija partraukė neremasias mašinas ir pradėjo nerti vyriškas ir moteriškas pančekas. 30 vietinių merginų turi neblogą užsiėmimą.

KAUNO gubernijon yvairių laikraščių pareina 35,438 egz.; lietuvių gi kalboje—10,038 egz. Daugiausia „Saltinio“ ir „Vienybės“

MARIAMPOLEJE Suvalkų g. ateinantį rudenį rengiama ukio didelė paroda.

SALAMIESTIS (Pan. pav.). Musų apileinkėn ateina 38 egz. visokių lietuviškų laikraščių—daugiausia katalikiškų. Kaikurie sodžiai tariasi skirstyties vienasėdžiais.

VILNIUJE steigiama nauja krikščioniškos apšvietos draugija „Rytas“. Jos iniciatoriai—dvasiškiai.

KRINCINE (Panev. pav.) klebonas užlaikydavo mokyklą, kurią dabar policija uždarė, per ką 48 vaikučių turėjo mokslą pertraukti.

* * * * *

Amerikos Naujienos.

191 angliakasių žuvo.

Balandžio 8 d. dviejose angliakasyklose—Pancoast Throop, Penssylvanijos valstijoje, palei Serantono miestą ir Littleton'e, Alabama valstijoje, atsitiko baisios nelaimės, per neapsižiurėjimą kasyklų valdybų. Pirmoje—Throop angliakasykloje, kurioje daugiausia dirba, teip vadinami, foreineriai (lietuviai, lenka, slavokai etc.) sudegė 76, o antroje—Littleton'e 115. Kaikuriuosna nanuosna po tris ir daugiau negyvų parvežta. Throop, Pa. kaime, beveik ant kas antro namo durų kabojo gailavos širfė. Čia liko 137 našlaičių ir 47 našlės. Balandžio 10 d. Serantono šv. Juozapo lietuviškose kapinėse tapo palaidota 14 lavonų vienoje didelėje duobėje. Kita tiek palaidota čia tokiu jau būdu ant rytojaus. Kiek iš viso lietuvių toje nelaimėje palydėjo savo gyvybę tuo tarpu aiškesnių žinių mums truksta. Throopp'o kaime ladotuvių dienose buvo uždarytos visos prekybos ir darbo vietos. Bažnyčios varpai skambino per dieną. Ypač apverktinas Juozo Visnickio(?) šeimos padėjimas. Jo kunas ir turėjo būti palaidotas 10 d. š. m. kartu su pirmaisiais 14 nabašnikų, bet jo neatvežta į kapines. Nuėjus lietuvių delegacija pamatė, kad nabašnikas su visa savo šeimyna—pačia ir trimis vaikučiais tegyveno sklepe viename tik kambarėlyje, kuriame gulėjo ir pašarvotas. Nelaiminga moteriškė beveik be sąmonės iš didelės širdgėlos, vaikučiai gi alkani apsi- verke. Nieko svetimo prie jų nebuvo, todėl nė nebuvo kam užsiimti nugabenimu nabašniko į kapines. Grabus nešta daugiausia ant pečių į kapines nes neišteko nė mory, nė vežimų.

Littleton'e Ala., Banner angliakasykloje terp užmuštųjų, išėmus penkis, visi buvo prasikaltėliai kaliniai pa- imti į tuos darbus—30 baltųjų ir 80 negrai. Vėlesnės ži- nios paduoda, juog šioj kasykloj žuvo ne 115, bet 128.

Kada-gi ant galo angliakasykų savininkai pradės nors kiek labiau branginti savo darbininkų gyvastį? Jug, kad kasyklos butų atsakančiai įtaisytos, su gerais žmonių gy-

„Salt.“

vasties apsaugojimo įtaisais, tokių baisių žmogžudysčių neatsitiktų.

Parinkta pora. Pittsburgėje šią savaitę pni Elzbieta Smith'ienė, 83 m. močiutė, našlė po antrame vyrui ištekėjo už 30 metų vyro, Karlo Neumeyer'io. Nuo tada įnešė dalies savo prisigai 5 milijonus dolerių. Na tam tai tikrai bus puikios Velykos.

Moterų balsai sumušė socialistus. Milwaukee, Wis. 4 d. b. landžio čia buvo rinkimai apskričio teisėjo ir mokyklų valdybos. Kandidatai buvo socialistai, nes jie čia nuo seniai įsivyravę. Bet moterų katalikių sanjunga nesnaudė. Jos tuojaus pastatė savo keturis kandidatus, už kuriuos visos davė savo balsus ir tokiu būdu socialistus, suvarė į ožio ragą. Katalikėm teipgi daug dapađėjo protestonų ir žydu moters. Tas parodo, juog neužganėdinimas socialistų valdzia buvo visuo-
tinas.

Moteris miesto majoru. Hunnewell, Kan. Siomis dienomis miestelio Hunnewell majoru tapo išrinkta moteriškė p-ni Ella Wilson. Prieš ją buvo pastatytas kandidatas vyras, bet Wilsonienė daugiau balsų laimėjo ir tapo išrinkta.

Apėmus majoro vietą, ji prizadėjo apvalyti miesčiuką nuo nelegališkų biliardbučių, smuklių ir visokių moraliskų šiukšlių. Dieve jai padėk!

Taipgi viena moteris pastatė savo kandidaturą ant policijos teisėjo, bet mažiau balsų gavo už vyrą.

Vaikai norėjo sudeginti savo draugą. Pottsville, Pa. Tris airių vaikai palei New Philadelphia, prisiskaitę tvirkinančių knygpalaikių, sumanė gyvą sudeginti savo draugą, Jurgį Kline. Pririšę jį prie senos triobikės, prisirinko šakų, sukrovė laužą aplinkui vaiką ir uždegė jį. Laimė, kad laiku dar patėmijo tą žmonės, ugnį užgesino ir visus tris mažus piktadarius paėmė į šaltąją. Kas bus iš tokių vaikų, kaip jie užaugs?...

Dabartinės III klisos laivakortės iš Lietuvos keliaujant į New Yorką kainuoja: iš Liepojaus — 82 rb. iš Hamburgo, Bremeno ir Antverpo — po 80 rub. (160 markių). Beto nuo kiekvieno keleivio reikalaujama pagalvinio anėdėlio 8 rub. (17 markių), o už bustą ir maistą uosto miestuose 10 markių.

— Bombajuje, Britanijos Indijoje, Azijoje, šią savaitę sudegė 200 vaikų ir moterų, užsidegus namui, kurin jie buvo susirinkę pasilinksminti.

— Anglijos karalius Jurgis rengiasi atnaujinti buvusį prie karalienės Viktorijos įstatymą, kuriuomi jokių atskyrimo bylų (provų) teismams neleista priimti.

— Telegramos iš Hongkong'o į Londono „Daily Express“ praneša, buk Canton'e sukilęs maištas.

— Japonų sostinėje, Tokio, pastaruoju ugnis padarė milijoniškas jeibes. In tris valandas žymiame miesto apskirtyje sudegė tūkstantis namų. 6 tūkstančiai žmonių likosi be pastogės.

— Meksike, Centralinėje Amerikoje, smarkioje mušoje rando kareivių su 80 revoliucionierių netoli Mexicala tapo užmuštas maištininkų vadas — amerikietis Stanley Williams.

— Ryme, Italijdje 10 d. Balan. įvyko žemės drebėjimas. Blėdies jokios beveik nepadarė, bet pusėtinai žmones nugazdino, juog keliose vietose pradėjo daryti sumišimus, ypač kalėjimuose.

— Sulyg raportų iš Konstantinopoliaus, Turku sostinės, Yemon Sanoa apielinkėse turku kareiviai po įnirtusios niyvynės išmušė 100 maištininkų arabų. Taipgi tapo sunaikintos pastarųjų drutvietės.

*****

Blaivybes Dalykai.

Broliai, laikas jau butų išpildyti nekurie Blaivybės gražūs užmanymai. Jų turime įvalias bet, kad kuris tu naudingų užmanymų butų įvykęs gyvybon, tuo tarpu negirdėt. Teisybė, po antram seimui Bostone Mass. mūsų draugijai prašvito pavasario dienos ir jinai pradėjo bujoti. Bet, tartum, pavydėdami jai tokio pasisekimo nekurie ėmė ardyti jos pamatus, vienok to nepaisykime. Dirbkime kantriai su energija prieš tą biaurią girtybės šmėklą, o siaurapročiai mūsų priešininkai, atkandę danti, apsimalsis. Štai prisiartino linksma pavasario šventė—Velykos. Didžiama mūsų brolių, kaip patis žinome kitaip tu švenčių nemoka praleisti, kaip saikavimu stiklelių. Pasekmės-gi tokių švenčių labai liudnos, perdaug atjaustinos lietuvių dorai ir kešeniui. Cia tai plati dirva Blaivybės sąnariams pasidaruoti. Ne vienam iš mūsų pasitaikys aplankyti tokias vietas, kur alus bei degtinė žmonių protu vadovaus. Tokiose aplinkybėse nereikia užsimerkti ir tylėti, bet, kiek galint, paaiškinti žmonėm apie kenksmingumą gėrimų ir pakalbinti prie blaivybės. L. B. S. šiuo tarpu gana puikiai bujoja, padedant „Zvaigždei“ ir nekuriems mūsų dvasiškiams. Bet mūsų tikslas — iš kiekvienos lietuvių pastogės išvaryti garbinimą girtybės dievaičio, taigi darbo neapsakytai daug. Tokioje dėtoje negalime nė mažiausios progos apleisti dauginime Blaivybės sąnarių skaitliaus ir vykinime jos gerų nutarimų praktikon. Taigi, mieli Broliai, ir Sesers į darbą!

M. A. Norkunas, L. B. S. pirmininkas.

Atsiliepinimas L. B. S. sąnariams. Jau trečias metų bertainis sukako po II Bostono seimui. Balandyje pripuola sąnarių mokesties diena. Todėl meldžiu visų kuopų nevėluoti perdaug su prisiuntimu pinigų į Centro įzdą. Draugijos tvarka puikiai surėdyta, pamatai tvirti, narių skaičius nuolat auga: nuo II seimo jų skaičius užaugo į pustrečio šimto, o pinigiskas stovis irgi neblogas. L. B. S. ne vien atneša dorišką didelę naudą, bet ir medžiagišką. Už 35c. bertaininės (trijų mėnesių) mokes ties posmertinė išmokama \$100. Teiposgi vaikų skyrius tos organizacijos gerai aprupintas. Jei kas pašaliais peikia mūsų tą kilnią draugiją, tai kviečiami prisidėti prie jos pataisymo; vietos joje yra daug dėl visų, o darbo, darbo-
nė aprėpti negali. Juo daugiau darbininkų mums į pagelbą, tuo geriau, tik bile visi dirbsime sątarmiai, be vaidų, be asmeniškumų teip, kaip dirba Lietuvoje mūsų broliai blaivininkai. Linkėdamas visiems L. B. S. gerbiamiems sąnariams linksmai perleisti šv. Velykas, meldžiu nors povienu naują sąnarį kad kožnas prikaltintų prie Blaivybės.

Jonas Jaroševičia, L. B. S. sekretorius.

...kāpinātā ...
...kāpinātā ...
...kāpinātā ...

Bērnu darbiņi

...kāpinātā ...
...kāpinātā ...
...kāpinātā ...

Kun. A. Milukas.

...kāpinātā ...
...kāpinātā ...
...kāpinātā ...

...kāpinātā ...
...kāpinātā ...
...kāpinātā ...

...kāpinātā ...
...kāpinātā ...
...kāpinātā ...

...kāpinātā ...
...kāpinātā ...
...kāpinātā ...

KUN. A. MILUKAS gimė Seštakave, Rudaminos parapijoje, Seinų dijecezijoj. Perėjusi pradinę Rudaminos mokyklą, tėvai nuvežė į Mariampolės gimnaziją, kurios 7 klasią išbaigęs, įstojo į Seinų seminariją 1890 m. Dar žemesnėse gimnazijos klasiuose budamas turėjo daug pašiepimų nuo draugų nukęsti už savo dzukišką akcentą ir nesupratimą daugelio „žemaiciškų“ žodžių. Greitai bet draugai apsirato per lietuviškas lekcijas „su dzukeliu“ kuris neužilgio pastojo vienu iš karštesniųjų lietuvių, prigimtos kalbos meilę igijęs iš patrijotiškų dainelių, kurias gimnazistai viens nuo kito išsirašinėdavo į tam tikras knygeles, slepiamas ypač nuo ne lietuvių mokytojų. Dar Mariampolėje budamas drauge su kitais augštesniųjų klasių mokiniais rūpinosi, kaip dapažėti tada pradėjusiam eiti „Varpui“. Per pustrėčių metų buvimo Seinų seminarijoj buvo vienu iš vadovų tarp lietuvių klierikų, paragindamas savo draugus mokyties pažinti lietuvių kalbos dvasią iš dainų ir pasakų. 1891 m. klierikai nutarė su kitų mokyklų mokiniais išleisti 1892 m. Kalendorių ir tam siekiui padarė lioterija. Vieną iš tos lioterijos bilietų, pardavinėtų per vakacijas sugriebė žandarai. Ant bilieto buvo žymė Seinų Seminarijos Knygyno. Velioniui daktarui Petru Matulaičiui pasisėkė vėliaus tą bilietą išgauti, bet seminarijos valdžia dar prieš tai dagirdus apie kompromitaciją akyveizdoje pasaulinės valdžios ir bijodama, kad seminarija nebutų uždaryta, suvertė visą bėdą ant klierikų A. Miluko ir J. Sutkaičio ir šiuos prašalino iš seminarijos. Tai buvo tuoj po Kalėdų. Antanas tame laike viešėjo namie. Gavęs žinią apie paliuosavimą iš seminarijos ir klierikų duosniai sušėlptas išvažiavo į užrubėžį. Pabuvęs porą mėnesių prie Jankaus spaustuvės kaip korektorius ir gavęs nuo kun. A. Burbos laiyakortę, atvyko balandiję 1892 m. į Ameriką. Pagyvenęs kelias savaites kun. Burbos namuose apėmė „Vienybės Lietuvinkų“ redakciją po J. Andžiułaičiui. Netoli pusantrų metų redaguodamas tą laikraštį grynai katalikiškoje dvasioje, su kitais spaustuvės darbininkais suorganizavo Vysk. Valančiausko draugystę, kurios siekiu vien buvo žmonių apšvietimas. Toji draugystė išleido Prusuose „Lengva budą pačiam per save pramokti rašyti“. Tos draugystės šaką įkurė Shenandoah'rij, davažiudamas ten retkarčiais. Rudenij 1893 metų įstojo į Sv. Karoliaus seminariją, ant Philadelphiaus arcivyskupo P. J. Ryan'o kašto. Klieriku budamas vakacijas praleizdavo pas kun. Abromaitį Senadoriję, kur suorganizavo pirmutinę nedėldieninę mokyklą ir parapijos vaikučius mokindavo deklamuoti lietuviškas patrijotiškas dainas. Pirmą kartą vaikams ir mergaitėms pobažnytiniam sklepe pradėjus, deklamuoti ypatingai kun. Gimzaucko „O Lietuva, Motinėle“, kone kiekvienas apsiašarojo, girdė tam is prigimtosios kalbos ir tėvynės išgyrimus. Su laiku deklamacijos įėjo į madą ir visur girdimos, bet to pirmutinio lietuviško vakaro Amerikoje ispudis be abejonės buvo didžiausias. Dar klieriku budamas kun. Milukas nupirko ant licitacijos už 80 dol. Astramsko savaitraštį „Garsą“ ir tą pakeitęs į „Garsą Amerikos Lietuvių“ pradėjo redaguoti patis, paskui kun. Matulaitis ir ant galo vėl jis pats, išvestas į kunigus 1896 m. Prie to laikraščio buvo patraukti apie 12 kunigų, kurie kiekvienas inėšė po \$100 ir kas mėnuo mokėdavo deficitus, kuriuos daugiausiai reikėda-

vę iškolektuoti pačiam gaspadoriui, kun. Milukui, per ką jis rasi nekartą isipyko nevienam dvasiškam tėvui, o galų gale vis savo grašio daugiausiai pridėjo. 1898 metuose pradėjo leisti savo bertaininį laikraštį „Dirva“, kurią vėliau sujungė su „Tėvynės Sargo“ bičiuolių leidžiamą „Zinyčia“. „Dirva Zinynas“ ėjo 1903 ir 1904 „Dirva“ nustojo ėjusi 1905 m. Leidimas knygu anuomet leidėjams vien nuostolius padarydavo. Vien „Dirvos Zinyno“ du metai leidimo atnešė kun. Milukui per \$700 nuostolių.

Inšvestas į kunigus buvo paskirtas dvasiškos valdžios už vikarą prie šv. Jurgio bažnyčios Senadoryje, kurią vietą užimdamas apie per 10 metų su pertrukiais, turėjo geriausią progą liuosą laiką praleisti spaustuvėje išsyk „Garso A. L.“, paskui „Dirvos“ ir ant galo „Zvaigždės“. 1899 m. Brooklyno vyskupui prašant buvo išleistas iš savo (Philadelphijos) vyskupijos klebonauti Aniuolų Karalienės parapijoju, kur pabvęs 11 mėnesių susilaukė pašventimo pirmutinės lietuvių šventynės New York mieste. Sugrižęs 1900 į savo vyskupiją, vėla buvo Senadoryje prie šv. Jurgio bažnyčios kamendoriumi. 1902 m. išvažiavo su arcivyskupo P. J. Ryano leidimu ant augštesniųjų studijų Friburgo universitetan, Sveicarijoje. Cia budamas, paėmė savo globon pradžioje 1903 m. kone žlugusį „Tėvynės Sargą“, kurį globojo ir Amerikon sugrižęs. 1903 metuose paėmė savo globon nuo kun. Varnagirio „Zvaigždę“, kurios anas negalėjo toliaus prilaikyti dėlei didelių deficitų. Suorganizuotoje „Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijoje“ išsyk turėjo akcijas apie 12 kunigų ir 4 pasauliniai žmonės, bet kun. M. prisiėjo kone 2 trečdaliu deficitu vienam panešti. Galų gale „Zvaigždės“ visa našta ant jo vieno pečių paliko. Pradžioje 1907 m. pradėjo organizuoti Senadorio anielinkėje dvi parapijas: šv. Vincento Girarvilleje ir šv. Liudviko Gilbertone. Pirmojoje įrengė medinę bažnytėlę su mokykla. Po 16 mėnesių darbo čia Jo Malonybė arcivyskupas pasiuntė jį ant tulo laiko Senadorin šv. Jurgio parapijoj klebonauti. Po aštuonių mėnesių sunkaus darbo nuraminime pasiiaususių prieš vyresnybę nekurių šv. Jurgio parapijiečių buvo perkeltas Philadelphijon šv. Jurgio parapijos klebonu. 1906 m. kun. An. Milukas buvo paskirtas Philadelphiaus dijecezijos dvasiškiųjų knygu lietuvių kalboj cenzorium. Daug rašė į visus katalikiškus savo laiko laikraščius. Išvertė lietuvių kalbon „Išpažinties Istoriją“, 1900 išleido „Lietuviškąjį Albumą“ su angliškais ir lietuviškais paaiškinimais, o 1910 m. išėjo gana svarbus jo veikalas „Skaitymai iš Gyvenimų Sventųjų Kiekvienai Metų Dienai su paveikslais“ 4 tomuose.

Simonas Ramonaitis gimė 1869 metuose Ziuriuose, Naumiesčio paviete. Mokinosi Slavikuose, o paskui Naumiestyje.

Septyniolikos metų atkeliavo į Ameriką. Dirbo mainose ir akarinėje mokinosi vakarais Shenandoah'rio angliškoje mokykloje. Po kiek laiko pramoko tiek, kad jau galėjo pildyt darbą krautuvėje, tada 1888 metuose gavo si už dreiveri (vežėją) lietuvi krautuvniuka. Krantnės saviuinkas patėmijęs, juog jis tinkamas į geresnį darbą, perkėlė Simaną į „štora“ už kliarką (subjektą). Ir šita darbą dirbdamas, Ramonaitis vis ėjo į naktinę mokyklą. 1895 metuose jis pabaigė „Business College“ kursą ir iš-

davė egzameną ant užlaikytojo knygų (bukhalterijos). Ir krautuvėse dirbdamas ir po žeme, pasipažino su daugeliu žmonių ir dėl savo populiariskumo gavo agenturą pardavinėti mėsą. Tada dienomis dirbo „štore“, o vakarais pardavinėjo į kitas krautuvės. Kad ir sunku buvo dirbti, bet jis to nepaisė. 1897 metuose, kada Armour'o kompanija pradėjo statyti savo namą Shenandoah'ryje, p. Ramonaitis padavė prašymą, kad gautų darbą tenai. Tada Armour'o kompanija, ištyrusi apie jį, jog tai tikrai geras ir teisingas vyras, priėmė jį už savo agentą, žadėdama mokėti po 3 dolerius ant dienos. Tą darbą Ramonaitis gerai pildė. 1904 mete, kada buvo kontestas agentų tos kompanijos (kurių agentų yra apie keli tūkstančiai), p. Ramonaitis gavo pirmą nagradą. 1905 metuose Simonas buvo jau teip plačiai pažįstamas visiems Schuykill'o pavieto lietuviams ir svetimtaučiams, kad demokratų partija pastatė jį už kandidatą Pensylvanijos legislaturės distrikte, kuriame abelnai demokratai imdavo viršų ant republikonų. Buvo tai pirmas lietuvis Pensylvanijoje pastatytas kandidatu į valstijos legislaturą. Demokratų priešai matydami, kad populiariskas lietuvis Ramonaitis su lietuvių, lenkų ir rusinų pagalba tikrai bus išrinktas, prikalbino kitą lietuvi žmogų be augštesnio apšvietimo, buvusį Senandorij mėsaininką, A. Tabarą, kad šis eitų kaip socialistų partijos kandidatas prieš S. Ramonaitį. Tas fortel'ius nusisekė. Apie 600 lietuvių ir lenkų balsavo už Tabarą ir S. Ramonaitis likosi neišrinktas. Anglas republikonų kandidatas gavo apie 300 balsų daugiau už S. Ramonaitį ir pirmutinis tikrasis kandidatas lietuvis nepasiekė Pensylvanijos legislaturės sėdynės. In porą metų po tam S. Ramonaitis, remiamas kun. A. Miluko ir kitų ietekmingesnių Schuykill'o piliečių pasidavė už kandidatą ant vieno iš dviejų Shenandoah'rio miesto teisėjų. Anglai visokias paines darė, bet šį kartą Ramonaitis laimėjo ir jau ketvirtas metas pildė teisėjo pareigas Shenandoah'ryje kartu užvedęs plačią vaizbą geležiniais daigtais ant So. Main gatvės. Šimet jis vėl žada pasiduoti už kandidatą ant to paties urėdo. Tūkstančiai lietuvių nepamirš savo bičiوليو, kuris kiekvienam mėgino, pagal išgalę, patarnauti. Sudžia S. Ramonaitis yra gausa gerai prasigyvenęs žmogus, jis buvo ir yra geru „Zvaigždės“ bičiوليو.

JONAS VAICIULIS gimęs 1872 m. iš neturtingų tėvų Titavėnų parapijoje, Kauno gub. Nuo 7 metų, tėlei tėvų bėdnytės, turėjo uždarbiauti pas svetimus žmones ir tik ant Kalėdų pareidavo į savo gimtinę pastogę paviešėti pas tėvus. Iš pat maženėlės Jonas turėjo didelį palinkimą į mokslą. Betarnaudamas pats per save prasimokino skaityt ir rašyt. Mirus tėvui, kad užlaikyti savo motiną našlę ir pašelpti penkioms savo seserims, jaunas vaikas leidosi į užjuri pasijieškotų pelningesnio darbo. 1892 m. atplaukė į Ameriką ir apsigyvenęs miestelyje Marinett, Wisconsin'o valstijoje, dirbo lentų piovkyloje, o žiemomis eidavo medžių kirsti Michigan'o giriose, uždirbdamas po 15 dol. į mėnesį. Cia jisai suorganizavo nedidelę S.L.R.K.A. kuopelę iš nedidelio čia gyvenusių lietuvių būrelio. Porai metų praslinkus iškeliavo į Northampton, Mass., kur uždarbiaudavo yvairiose dirbtuvėse, o laisvas valandas supaūdodavo ant skaitymo knygų.

bei laikraščių. Vėliaus, supratus anglų kalbos pažinimo reikalą, įstojo į vakarinę mokyklą, kurioje pusėtinai pramoko angliškai rašyt ir skaityt. Po 14 metų sunkaus darbo, susirinkęs šiek tiek centų J. V. užsidėjo valgomų daiktų krautuvę, kuri, Dievui padedant, o savo geriems tautiečiams palaikant, puikiai sekasi. 1910. išsistatė už \$20.000 muro trijų augštų namą dėl šešių šeimynų ant kampo Market ir Bridge gatvių. Jonas Vaiciulis nuo 1895 m. buvo S. R. K. sąnariu ir pirmsėdriu vietinės didelės kuopos. Bet kilus besąmoningai karei prieš tuometinį organą „Zvaigždė“, J. V. su visa kuopa atsimetė nuo Susiv. Jonas V. visada buvo uolus katalikiškų laikraščių remėjas. Kaip tik atvažiavo į Ameriką, tuoj užsiprenumeravo kun. A. Burbos leidžiamą, „Valtį“, kurią netik noriai skaitydavo, bet ir dažnai į ją parašydavo žinutes, bei straipsnelius. Teipgi skaitė „Vienybę L.“ pakol toji neiskrypo iš katalikystės rubežių. Skaito „Zvaigždė“ nuo pat jos pasirodymo ir, juo tolyn, tuo didesnius jai pripažįsta nuopelnus besidarbavime katalikų tikybos, bei mūsų tautos naidai. Neįstabu tat, kad anų metų neteisingi nekurių „geradėjų“ supabrinkuoti šmeižimai prieš „Zvaigždę“, kaip Susiv. R. K. organą užgavo J. V. katalikiškus jausmus ir privertė jį su visais savo draugais pamesti tą organizaciją, kuri teip nuolankiai pasidavė savo suvaldiotojams.

SULAUKUS 10 METU.

Stai praėjo 10 metų „Zvaigždei“ beskleidžiant šviesos, bei krikščioniškos meilės spindulius po lietuvių pastoges. Kiekvienas pavieniui jos skaitytojų, tartum, to gražaus tarplaikio nė nepatėmijo, o vienok vaisiai, kuriuos tas laikraštis išdavė ant katalikiškai lietuviškos dirvos, neapsakytai dideli. Visų jų, žmogus, nesužinosi ir neišvardinsi, tai butų persunkus uždavinys. Nes kas gali visa tai susekti, kiek jinai paklydusių sielų atvedė ant tikėjimo kelio, kiek mūsų nutautėlių brolių sugražino tėvynei, kiek tautiškaai atšalėlių išmokino mylėti savo tėvyne, prigimta kalbą, dirbt ir kentėt dėl tos mūsų nuvargusios motinos Lietuvos?! Kas gi tai suskaitys? Taigi apleidžiant „Zvaigždės“ didę itekmę į pavienius jos skaitytojus paimkime bent tą faktą, kaip ji beorganaudama S.L.R.K. užaugino tą organizaciją nuo kelių šimtų sąnarių — į didelę draugiją, siekiančią per 4000 narių. Papeiktini visi tie, kurie kokių ten siaurų asmeniškumų dėlei stengžsi „Zvaigždę“ pražudyti; dar mažiaus girtinas Clevelando seimas, kuris vadovaujamas žemų užgaidų, pamiršusių visuomenės naudą ir lietuvių katalikų priderystes, teip negražiai pasielgė su „Zvaigžde“) ir kun. Miluku, uoliausiu, bei ištvariausiu mūsų veikėju. Atsiskyrus nuo Susiv. „Zvaigždė“ netrukus stojo į vadovus kitai, rasi, dar naudingesnei, naujai įsteigtai Blaivybės draugijai. In tą trumpą laiką, vos porą metų, žiurėk, mielas „Zvaigždės“ skaitytojau, kiek tai Blaivybės kuopelių po yvairias Amerikos vietas susitvėrė, kiek pavienių mūsų brolių ji atgrasino nuo tų pragaištingų nuodų, išgydė savo itikinančiais pamokinimais nuo girtybės aršiausių ligų. Virš to pažvelgkime į jos išleistų knygų kataliogą, kuriose kiekvie-

Nuo Redakcijos.

nas gali atrasti užtekinai maisto savo protui ir sielai. Taigi nemaži „Zvaigždės“ nuopelnai ir jos dešimties metų darbavimos vaisiai. Uztatgi linkiu jos nenuilstantiems išleistojam ir darbininkams kailgiausių metų, ištvarko, energijos, idant galėtų dar kelių panašių savo laikraščio jubilėjų susilaukti, o pačiai gi „Zvaigždei“, kad niekad os neužtemtų, bet šviestų visoms mūs ateinančioms gentkartėms patol, pakol lietuvis bus lietuviu, o Lietuva tėvynė musų.

J. Vaičiulis.

*) Per Clevelando Seimą S.L.R.K. organizacijos nekurie atstovai, teisybė, parodė savo neapykantą dėl „Zvaigždės“ ir jos palaikytojo — kun. Miluko, bet reikia atiduoti jiems teisingą pripažinimą, juo tuomi perkirtimu ryšių „Zvaigždės“ su Susiv. L.R.K. jie padėjo musų laikraščiu gyvuoti ir toliaus. Sulyg naujas Suv. Valstijų pačto regulas laikraštis siunčiamas kiekvienam oranizacijos nariui be skirtumo ar jis nori ar ne, negali įgyti laikraščio privilegijų ir turi mokėti 8 syk augštesnę tarifą. Dar prieš Clevelando seimą „Zvaigždė“ buvo apskūsta Washingtonan, juog jos kontraktas su Susiv. L.R.K. priešinasi pačto departamento teisėms. Tik per tarpininkystę kelių kongresmanų ir Suv. Valstijų senatoriaus Penrose Pačto Departamentas davė leidimą kun. Milukui ant poros mėnesių leisti laikraštį (iki Rugpiučio mėnesiui) su išlyga, kad kontraktas su Susiv. L.R.K. busias panaikintas. Taigi Clevelando Seimas, galima sakyti, gerą padarė nukirsdamas ryšius tarp „Zvaigždės“ ir Susiv. Lietuvių R.K. Juog tame seime tuli asmens ne vyriškai pasielgė, tai jiems patiems vėliaus tas daugiaus nesmagumų padarė, nei „Zvaigždei“ ar ją atsiovavusiam kun. A. Milukui. Tuos dalykus, kol kas, geriaus neminėti. Red.

ABELNA SASKAITA LIETUVIU GYVENANCIU 14 BAZNYTINIU PROVINCIJU SUV. VALSTIJOSE.

— Philadelphios provincijoje:	94.000
— New Yorko provincijoje	35.000
— Boston	65.000
— Baltimore	7.000
— Cincinnati	13.000
— New Orleano	1.000
— St. Louis'o	2.000
— San Francisco	1.500
— Santa Fe	1.500
— Milwaukee	8.000
— Oregono	1.000
— Chicago	60.000
— Dubuque	3.000
— St. Paul	2.000

Iš viso 321.000

Lietuvių parapijų ir kunigų yra:

Harrisburgo vyskupijoj 2 1	Providence	—
Philadelphijos „ 9 9*)	Hartfordo	4 4
Pittsburgo „ 5 6	Cleveland	2 2
Scrantono „ 9 9	Grand Rapids	1 1
Trentono „ — 1	Detroit	1 1
Newarko „ 4 4	Baltimore	1 1
Brooklyno „ 3 4	Wheeling	1 1
New Yorko „ 1 2	Omaha	1 1
Albany „ 1 3	Milwaukee	3 2
Rochester „ 1 1	Peoria	3 2
Syracūse „ 1 1	Altoon	1 1
Bostono „ 6*) 6	Belleville	3 3
Springfield „ 2 3	Chicago	9 13
Manchester „ 1 1		
Portland „ — —		75 83

*) Dešimtas kun. P. Abromaitis mirė šią žiemą.

**) Šešta—kun. J. Griciaus koplyčia.

Šimet Sausio pabaigoje sukako dešimts metų nuo išleidimo pirmo „Zvaigždės“ numario. Jos keliai visad sunkūs buvo. Uždėtojas kun. V. Varnagiris vos porą metų ją išlaikė. Viena iš didžiausių sunkumų „Zvaigždei“ buvo jos prisizadėjimas kelti iš vargų bėdų Susivienyjimą Liet. Rymo Katalikų, kuris 1902 m. turėjęs vos 400 narių, du syk mažiaus, nė „Zvaigždė“ tada skaitytojų. Kiekvienas skaitytojas, mokėjęs po 2 dol. už laikraštį, vėlijo prisirašyti į tą organizaciją, mokėti \$2.50 į metus, gauti uždyką „Zvaigždė“ ir ant \$150 posmertinės teisė turėti. Tą laiką raginami per musų laikraštį rašytiesi Katalikiškąją vienybę lietuviai sudarė apie iš 5000 burelių Susivienyjime L. R. K. Suvirš 4000 skaitė „Zvaigždė“ bet dėlei menkos užmokesties pelno redakcijai nebuvo jokio. Su tūkstančiu reguliarišku prenumeratorių „Zvaigždės“ medžiagiškas padėjimas daug geresnis, nei su 4000 Susiv. L.R.K. nariais — skaitytojais. Mokėjo deficitus kun. Varnagiris, mokėjo ir L. K. Spaudos Bendrijos nariai. Kaip Kun. Varnagiris pirmuose dvejuose „Zvaigždės“ metuose, taip kun. A. Milukas per 8 sekančius metus už savo darbą, sunkų darbą netik užveizdėjimo, bet ir rašymo ir korektų skaitymo negavo nė grašio iš redakcijos. Patėmytinas ir tas faktas, juog kaip skupi musų visuomenė dėl spaudos reikalų, taip iš kitos pusės pilna pretensijų. Daugybės asmenų atsirado ir atsiranda, kurie norėjo ir norėtų redakcijai užmesti savo nuomones sulyg vedimo laikraščio, sulyg talpinamų straipsnių turinio ir t.t. Juo mažiau kas užsipelnė ant pagyrimo, tuo daugiaus jieško sau panegyrikų laikraštyje. Nespėjo atvažiuoti iš tėvynės koks „šviesesnis“ — „intelligentėlis“, priimtas gražiai gerų žmonių, šiokią tokią įtekmę įgijo, tuoj jau ir siulosi į cenzorius redakcijai ir išleistuvei. Nepatalpino redakcija jo raštपालािकीo, korespondencijos, kurių neretai netik forma bet ir tendencija spaudai netinka, tai tuoj iš ano turi priešą. Didžiausias apsileidėlis, kada pareina keršyti, pastoja uoliu darbininku, dirba kiek galėdams, kad „pamokinti netikusią redakciją“. Dėlei mažo nuošimėio skaitančių musų draugijoj nelemtas tokių asmenų veiklumas didei įzeidžia laikraštį finansisiškai. Kada dar organizacijose tokie turi įtekmę, tai jų veiklumas labai tampa kenksmingas. Ačiū Dievui „Zvaigždė“ pragyvenus nevieną tokių geradėjų veiklumą, gali toliaus varyti savo darbą ant Amerikos lietuvių katalikų apšvietimo ir kultūros dirvos. „Zvaigždės“ siekiu buvo ir yra darbininkams lietuviams katalikams rodyti tikrą į kelią įgerovę ir tiesą, ne mokytiems vadovauti. Praleidę dešimti sunkaus darbo metų ir nemažai bičiuolių mūsų darbo naudnigumą pripažįstančių turėdami, tikimės ir kitos dešimties ir daugiau sulaukti su „Zvaigždės“ spinduliais dar šviesesniais. Padėkavodami visems, linkėjimus išreiškusiems sukaktuvėse, perprašome daugelio, jogei jų visų raštai negalėję sutilpti šiame numeryje. Visi prisųsti raštai bus sunaudoti vėliaus. Savo bičiuolių galinčių suteikti žinias apie lietuviškas parapijas ir organizacijas užprašome, kad su mumis tomis žiniomis pasidalytų. Kitas mėginimas aprašyti „Amerikos Lietuvių katalikus“ turi būti tobulesnis.

Lietuviu Draugijos Rusijoje.

VILNIUJE.

1. Lietuvių Mokslo Draugija — Lydos gatvelė N. 7.
2. Lietuvių Dailės Draugija — Preobraženskaja, 9.
3. Lietuvių Susivienijimas „Rūta“ — Jurgio prospektas, N. 22.
4. Ziburėlis mokslaeiviams ir talentams šelpti draugija, Semionovskaja N. 10.
5. Vilniaus Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija — Lydos gatvelė N. 7.
6. Vilniaus Kanklės — muzikos ir dramos draugijų. Vilniaus gatvė, N. 31.
7. Lietuvių tarnaičių prieglauda — prie Sav. Pašalpos Draugijos Lydos gatvelė N. 7, Pranciškonų murai.
8. „Sviesa“ knygoms leisti draugija — Sv. Jono gatvė N. 13. Slapeliënės — Piaseckaitės knygynas.
9. Sąjunga pripažinimui teisių lietuviškajai kalbai Rymo-Katalikų bažnyčiose Lietuvoje. — Gimnazičeski tarpg. N. 4.

KAUNE:

1. „Daina“. — Lietuvių muzikos ir dainų dr-ja. Kaunas. Naujoji, Millerio namai.
2. „Sv. Kazimiero Draugija“. Kaunas, Fišerio namai.
3. „Saulė“ — lietuvių apšvietimo draugija. Kaunas, Kijevo gatvė N. 1 „Saulės“ Valdyba. Turi 72 skyrius. 1908-1909 m. užlaikė 44 mokyklas ir 28 knygynus. Svarb. įstaigos: a. Prirengiamieji „Saulės“ kursai; b. Seminarijėlė 2 kliašė mergaitėms mokykla; c. Buhalterijos kursai.
4. „Lietuvių Katalikių Moterų Draugija“. Kaunas.
5. „Motinė“. Talentuotų lituvių mokinių sušelpimo dr-ja. Kaunas.
6. „Lietuvių Katalikų — Sv. Juozapo — Draugija“. Kaunas.
7. Lietuvių Katalikių Tarnaičių — Sv. Zitos — Draugija. Kaunas.
8. „Lietuvių Skaitymo Mylėtojų Draugija“. Kaunas.
9. „Vargonininkų Draugija“. Kaunas.
10. „Katalikų Blaivybės Draugija“. Kaunas. Turi arti 100 skyrių Kauno, Vilniaus ir Kuršo gub.
11. Kunigų Savitarpinės Pašalpos Draugija“. Kaunas.
12. „Nemunas“ — Lietuvių Suvartotojų Draugija. Kaunas.
13. „Lietuvių Viešas Knygynas“ su skaitykla. Kaunas. Viešasis plecius, kun. Maculevičiaus namai.
14. Liet. Kat. Moterų Užlaikomoji Valgykla. Kaunas, Puškino gatvė. Robašausko namai.

SUVALKUOSE IR SUVALKU GUB.

1. „Marijampolės Ukininkų Draugovė“ — Marijampolė. Skyriai: Sakiuose, Ziuriuos-Gudeliuos, Kalvarijoj.
2. „Žagrė“ Lietuvių Skyriai: Vilkaviškyje, Pilviškiuose, Kalvarijoj.
3. „Ziburys“ Lietuvių Krikščionių Draugija 52 skyriai — Mariampolė.
4. „Suvalkų Lietuvių Dr-ja „Vienybė“, Suvalkai, Peterburgo pr. N. 70.

5. „Pradžia“ — Virbalyj, Suv. gub. Raudondvaris.
6. „Virbalio Vartotojų Draugija“. Virbalis.
7. Garlevos Vartotojų Dr-ja „Vyturys“. Garleva.
8. Darbininkų Krikščionių Dr-ja. Mariampolė.
9. Vartotojų Draugija — „Dzukas“. Punske.
10. Savitarpinės Lietuvių ir Zemaičių Draugija — „Zvaigždė“. Prienai.

PETERBURGE.

1. „Peterburgo Lietuvių ir Zemaičių Labdaringoji Draugija“. Fontanka N. 47.
2. Peterburgo Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija. Vas. ostr. 1-ja linija, N. 4.
3. Peterburgo Mažturėjų Lietuvių Savitarpinės Pagalbos Draugija. Vas. Ostr., Glavnaja Fizičeskaja Observatorija.
4. Peterburgo Lietuvių Studentų Draugija. Zabalkanskij 20.
5. „Studentų Valgykla“ lenkų draug ir lietuvių studentų klubas — valgykla. Zabalkanskij prosp. N. 20.

RYGOJ.

1. Rygos Lietuvių Apšvietimo Draugija — „Zvaigždė“. Kurmanovskaja, N. 11 b. 45.
2. Rygos Liet. Muzikos ir dainavimo draugija — Kanklės. Kurmanovskaja N. 11. b. 2.
3. „Rygos Lietuvių Pašalpos Draugija“. Kurmanovskaja N. 11.
4. Lietuvių Vartotojų Draugija.
5. Lietuvių Rymo-Katalikų blaivybės Draugija.
6. Lietuvių Susivienijimas Draugija — Zaislas.
7. Lietuvių blaivybės Draugija — „Giedra“.

ODESOJ.

1. Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija — Bazar-naja N. 2.
2. Lietuvių Susivienijimas „Ruta“. — Spiridonovskaja gatvė N. 8.

LIEPOJUI.

1. „Liepojaus Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugija“.

MINTAUJOJ.

1. Miņtaujos Lietuvių Pašalpos Draugija — Zamkovaja, N. 6.

DORPATE.

1. Dorpato Lietuvių Studentų Draugija. — Dorpatas Jurjev. Lifl. geb. Kurlovo g. N. 61.

MASKVOJ.

1. Maskvos Liet. Selpimosi Draugija. Miliutino skersgatvis, katalikų bažnyčios namai b. N. 9. Lietuvių knygynas.
2. Lietuvių Studentų Draugija. Ten-pat.

VARSAVOJ.

1. Varšavos Lietuvių Savitarpinės Paš. Draugija. — Krakowskie przedm. 60.

KROKUIVOJ.

1. Lietuvių Moksleivių Savitarpinės Pašalpos Draugija „Parama“. Krakow Galicija, Prosektorjum, ul. Kornička 12. (Ukininkų Kalendorius).

SVAJONES MININT 10 METINES.

Kun. Juozas Vaičaitis.

Vis tai saikas ateities, o praeities? Ne kvailas, atgal žengti! Nieks atbulas nevaikšioja, taigi retai numatoma atgalios toli. Dešimtį metų atgalios, tarsi, nė dienių dešimtį neatstoja. Jeib ne daiktai, ne žmonės—kaimynai, ne tie neišdildomieji, nepaperkamieji metraščiai—žmogus susipainiotum praeityje, nebesugriebtum nė dvi, tris metų dešimtis prašvilpinęs...

Paveizdan, klausiu savęs, kas buvo Silavotas prieš dešimtį metų? Buvo tai plikas pieskų kalnas; vienam jo šone, toje pieskų juroje dunksojo maža sukumpusi koplytėlė, aplink ją beržas, pušis, keli gluosniai išskėtę šakas braškėdami, stenėdami no vėjų, tarsi, gynė Dievo namus, kad smėliu neužterstų, o jų šaknų plačiai, giliai tinklas susipynęs, apglėbęs numirėlių kaulus globojo, kad iš po smėlio numirėlių neišzarstytų. Kada vėjas ištikdavo ir plačiaisiais savo dumtuvais pūsteldavo, dangus ir žemė vienomis pieskomis patvindavo, ir trumpakojai, sukurius ir trimytų ragus sukdami, nė dirstelti, akių pramerkti neduodavo. Baisu budavo. Bailesni sakydavo: ten nebent tik nepilno proto gyventi.

Taigi dešimts metų prabėgo... pieskynai, rupestinę rankų pušelėmis apsodinti, žaliuoti pradėjo; berželiai, liepaitės, alksniukai, net eglaitės prisiėmusios drutai smiltis apglėbė, veja užželė. Šiandien, praėivi, nebenažįsi senojo Silavoto: Užmirusioj dykynėj' gyvastis sukruoto, raudona plytų bažnyčia, raudonu stogu klebonija, balta erdvi mokykla, aludė su priedangčiais, o šiaip jau gričių didesnių, mažesnių—gal jau lyginties su nevienu bažnytkaimiu. Ir laikas ir žmonės, zodžiu, nebetic. Seniaus čion iš 400 gričių du tris turėdavo po Tilžės kalendorių ir viskas bemaž. Dabar čion atplaukia „Zvaigždė“ „Garnys“ atleikia ir kitokių laikraščių į 45 egzempliorius, „Ziburio“ kalendorių 50, Sv. Kazimiero Draugijos knygų 42 sąnariam. Taigi, ką reiškia 10 metų prabėgo... Da pamenu, viena bobutė pasakojo, kad prieš dešimtį po dešimtį (100) metų visur žmonių čion aplinkinėse buta maža. Silavotą iš visų pusių apsupui didelios gi-

rios laikę; milžiniški uosiai, storosios pušys, eglės plonosios net dangų rėmė, lazdynai, alksnynai... bet kam daug šnekėti, ne žingeidu koki medžiai! — Čion, tose giriose pabėgėliai vergučiai visi užu Užnemunės rasdavo pasislėpimą, nes jei ponų tarnai pabėgusių ir atsekdavo, čion retai surasdavo. Viena, teip, kartą dvi mergaiti iš Vaisbuniškės dvaro atbėgo—buvusios jos, mat, vergutės. Ponų pasiūptiniai jas atrado ir skaudžiai nuplake, atgalios dvaran vežėsi. Vaziuota jų per Silavoto kapinaites (koplyčios da nebuvo), kur augęs didis ažuolas ir pogret obehis, o šaknys jų storos kyšojo augštai iš po vėjo išpūstų pieskų. Ratai užkliuvę užu medžių šaknų ir apsvierte, o ilgavežimio gurbas griebė surištųjų merginų vienos galvą ir galva nusiritusi. Po tam dėlei žmogžudystės suvažiavę Silavoto kapinaitėsna dikėliai ponų, kunigų ir jie nutarę, kad šioje vietoje būtų koplyčia. Net žydai davę aukas ir koplyčia buvo pastatyta...

Vis, mat, kaip viską maino dešimtytys metų! Ir kas gali įspėti kas bus po kelių dešimčių ateityje?!

Suprantu, kodėl ir „Zvaigždei“ parupo dešimtį metų atgal žvilgtelti, kada buvo tik bebrekštanti. Tiesa, daug išvys padaryta ir nors žvaigždžių spinduliai apėiuopamai nesuimami, bet tu spindulių veikmės nebent užsimerkęs nebeapgirtų ir jais nebesidžiaugtų.

Metų dešimtis prabėgo „Zvaigždei“ spingtelėjus, dešimtis antra ir trečia nejutomis prabėgs, tegul tat ir jos spindulių šviesa šimteriopai plačiau žmonėse prasiplės, giriančių skaitlius padidės, terasis minios naujos ir naujos vis skaitlingesnės, ką jaja gėrėtus ir naudotųsi.

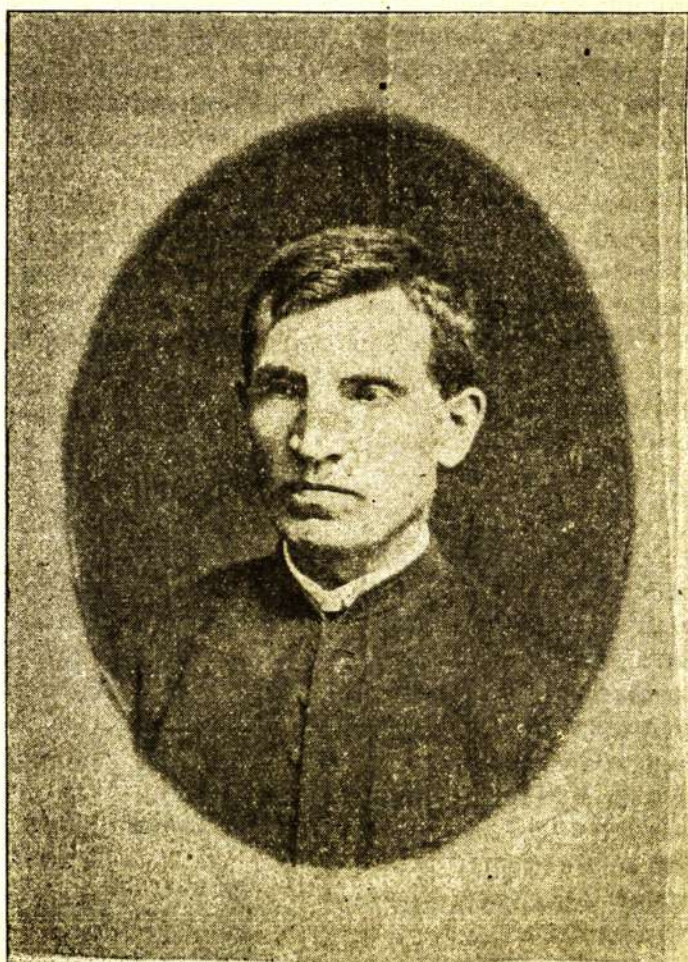
J. V.

Silavote 4 d. Vas. 1911 m.

KSAVERAS VANAGELIS (SAKALAUŠKAS), „Aušros sądarbininkas, autorius dainos „Kur banguoja Nemunėlis“, kurią per dvidešimtį metų dainavo ir dainuoja atgimusios Lietuvos garbintojai, tėvynmečiai nevien tėvynės visuose kraštuose, bet ir išėivystės visose naujokynėse. Jis parašė teippat plačiai giedamą „Lietuvių Gimną“. „Zvaigždėje“ tilpo daugybė jo apysakėlių, kurių didžiuma atspausa atskirose knygelėse: Štai nekurių tų apysakėlių vardai: „Gyvačių Karalius“, „Krasauninkas“, „Laižybos“, „Dievo Žmonės“ „Melagių Dėdė“. Ks. Vanagelis buvo pradinių mokyklų mokytojum ilgesnį laiką Lenkijoje. Dabar jau išsitarnavęs gyvena kaipo emeritas. Verčia daug iš rusiškos ir lenkų kalbų. Jis užsipelnė, kad kas žinaš jo gyvenimą plačiau aprašytų ir pagarsintų mūsų visuomenei.

KUN. SILVESTRAS GIMZAUSKAS, MERKINĖS DZIAKONAS, perijodiškos Lietuvių Katalikų Literatūros Tėvas, miręs 1897 m.

KUNIGAS SILVESTRAS GIMZAUCKAS, garbės kaunainikas Vilniaus vyskupijoje, buvęs Merkinės džiakonas už savo karštą tėvynės Lietuvos meilę valdžios baustas atėmimu visų pagarbos titulų mirė 1897 metuose. Inšventas į kunigus bene 1865 metuose jis su neapsakyta energija ir gudrumu kėlė Vilniaus dijecezijos lietuvius iš tautiško letargo tame laike, kada visoje Lietuvoje maža kas svajojo apie lietuvišką tautystę. Lietuvių atgijimą įvyksiant tikėjo jis vien su prigimtos kalbos pakėlimu iš pažeminimo, kokiame ją norėjo palaikyti tuometiniai Lietuvos žemės gyventojai. „Šneka kraštas tiktai gyvas, kaip tas kunas dvasia savo“ rašė jis savo „Biėiuolije“.

Laike, kada spaudos uždraudimu prislėgtą lietuvių tautišką dvasią kone pribalgė mirtis vyskupo Motiejaus Valančiaus (Volončiausko), kun. S. Gimzaucko kaip senovės graikų Pindaro „sapelka“ apraudojusi Lietuvos Tėvą—Mokytoją, pradėjo dainuoti savo augščiausio lyrizmo dainas, dainas neapsakytai skaudžiai širdį užgaunančias, nes iš karščiausiai mylinčios Lietuvą širdies išsiliejančias. Gudrus diplomatas, didei mokytas vyras, gabus lyrikas, pilnas optimizmo, be triukšmo, bet nenuilstančiai niunavo savo dainas į ausį nusiminusiems tėvynmeiliams, atgaivino jų viltį; kaip senovės Pindaras iš apveiktųjų, išblaškytų, prislėgtų kareivių padarė karžygius ir, drąsiai galime tvirtinti, paskubino Aušros užtekėjimą Lietuvai.

Suprazdamas spaudinto žodžio galybę jis atspaudė Leipzige Breitkopt'o ir Hartel'io knygų spaustuvėje savo „Ant Naujų Metų Lietuvai Dovaniale — 1879 met.“ Toje iš 28 puslapių knygeliukėje paskleistoje po visą tėvynę jis pirmiausiai talpina „Lietuvos pagyrimą iš svietimos szalies iszdainotą“:

„Tiniai, tiniai labai toli
Matau asziei sava broli:
Ti Lietuva mano brungi
Myliu asziei tu padungi!

Tais žodžiais prakalba į nusiminusius ir prislėgtus tautiečius mūsų lyrikas. Lietuvos šalis išgirta lyginai kaip ir jos kalba ir, sulyginus su kitomis šalimis, atrasta net geresne, viena bėda, kad mes:

„Tiktai asam mažai skaiti“ (skaite).

Toliaus eina pilnas įkvėpimo apdainavimas Punios pilies apgynėjo senovėje narsaus Margiero, po tam kuoširdingiausias pasigailėjimas Lietuvos vargdienio, išhetas „Vargo dainoje“. Toliaus: „Jaunystej niesviltai myrusiam ant kapo paraszas“, „Daina baigiant metus“, „Erelis ir Saule“ ir proza „Truputis apie Lietuvos knyksztų“ ir „Truputis apie garsinguosius lietuvisziskus rasztinikus“....

Po nekuriam laikui kun. Gimzauckas vėl paleido į Lietuvos žmones „Lietuvos Bicziuolį“, kiek didesnę knygėlę dainų ir su trumpu aprašymėlių pridėčku. Sitoje knygelėje pirmiausiai jis išbara trakienus už užmiršimą Keistuolio kalbos, užbaigdamas tais žodžiais:

Visur szviesus žmones savo kalbu girias,
Ar eina par žeme, ar par jurias irias;
Jus turite už gėdą jau savaip sznekėti,
Jei' nuo griczios pėdą tinkas pasejėti.
Kad auksa man kalnus kasnors davinetu
Ir už tą tik kalbą atiduot' reikėtu,

Spiaucziau ant to auksa, prasmeg jisai suvis,
Man už ji brangiasnis prigimtas lieziuvis.

„Pra Lidas murus pravažiuojant“ sekančią dainą paduodame ištisai. Jos pabaigą nuo žodžių „Lietuva Motinele“ dainuoja ir atkartoja visa Lietuva jau nuo šimtmečio bertainio:

Paveizdejus unt tu muru,
Kaip gi liudna szirdiei mana!
N'ier' jau stoga, n'ier' jau duru —
Zydai oszkas vidui gana.

Juktai pilis Gedemina,
Juktai jisai ju pastate:
Ko tie murai nebežina!
Ko tie murai nebemate!

Pinkius umžius vis unt vietos
Stiprus, kieti prastovėjo,
Prajo audros negirdetos —
Vis tai anis iszturejo.

Kad lieziuvi jie turetu.

Kiektai mumis pasakytu!

Kas yr' pikta ne tilėtu,

Vis tai pirsztais iszkaiszytu!

Ar ne bartu jie Lidienu,

Katru budas susitrine?

Vis prijemi nuo Szłovenu,

Savo moczes uszsigine!

Kur lieziuvis, Lida, tava?

Kur tas budas pirmutinis?

Jau pamirszai tevus sava —

Su dieu krasztas prigimtinis!

Ne supruntu asz to visa,

Kad kur vieta tik pirmesne,

Tai ti kalba pirm uszgisia.

Ar cze kalezia ne dydesne?

Noris Vilbius sostas buva,

Norints pilnas atminima:

Kaip tik kalba ti pražuva

N'ier' jau tokia patraukima.

Tartum pilis kaip ne musu,

Nor's Vitautos tina grabas;

O Vilbienai kas isz jusu —

Koks Lietuvai sziuon die łabas?

Vo jau Kaunan nuvažiavis,

Kai uszgirsti kalbu sava,

Kaip karunu džiaugies gavis —

Justi kad cze szalis tava!

Ne supruntu tu lietuviu,

Katrie lizdu tik gažyna,

Kitu jeszka sau lieziuviu,

O saviszki kojom's mina!

Duok, Die', tokiu ne deretu:

Mums iszgamu nebereikia!

Duok, Die', krasztas priperetu

Tokiu, katrie gerai veikia!

Bet jau Kaunan atsidurus

Laikas griszti vel un Lidu

Un tuos stiprus, kietus murus

Kuriu krimta oszkas vidu.

Kas cze kitkart atsitiko,

Trumpai noriu paminėti;

Nes ir žinių ne daug liko,
 Reik da jumis tu pridėti.
 Mat ir rasztai koki buva,
 Dervespilin juos nukrauste
 Ti nuo gaisra jie pražuva,
 Kai Prancuzai meszku kauste;
 Ir kai Untis!*) su jeis piko
 Per Susmaugu, borais svaide,
 Kad jei saldžias indres niko —
 Kad joms verstis nebetaide.
 Bet bus gana to žinoti,
 Kad Vaidyllus eze sedejo
 Tiktai liudna tu paduoti,
 Kad jis piktais keleis ejo.
 Su Jaugaliu: szvogriu' savo,
 Priesz Keistuti kaip sunirsza
 On kartuviu gažu gava,
 Ir ja vardas uszsimirsza.
 Valenrodo kalavija
 Lidos pilis paragava:
 Da tas rumbas ne sugija,
 Cziukszt ir kitu Lida gava:
 Dveji metai vos sukako,
 Ir vel anai vargas naujas:
 Jungingeno runkan tiako,
 Gaisza turtai, tvina kraujas.
 Isz Vitautos daleidima
 Taktamiszius, Ordos ponas,
 Cze turejo pribuvima —
 Mat koks buva musu Szonas!
 Ir mongoliu cze karaliei
 Sau prieglaudos tunkiei meže —
 Ar ne garbe isz to szaliei,
 Juk je kanais paskui valde!
 Jurgis sunus Sviastoslavo,
 Kunigaiksztis Smalenskieniu,
 Jeszkodamas paczius savo,
 Sziauszes ir tas unt Lidieniu.
 Bet jo noras neiviko,
 Ji Sielickas apgalejo —
 Vel kalinej pati liko,
 E pats namuo kurrt' turejo.
 Svydrygaillius atstatytas
 Nuo karūnos Gedimina,
 Lygiei tartum uszvarytas,
 Ir tas Lidu užkabina.
 Pilis anu atsibuva —
 Nebetiaka jo naguose,
 Tad už muru kas tik buva,
 Jis pałaide peľanuose.
 Kaip lidimas Lida rodes,
 Kaip tie miszakai sziuandie musu,
 Katruos žydu runkas godes
 Jau iszkirta delei Prussu.

*) Untis — eze reik suprasti Inglenų žemi. Prancuzų karalius Napoleonas I. noredams Inglenus prigaisinti, buvo uszginis nuo ju indrini sukru pirkti, vietoj kurio isz boru (buroku) dirbtu pardavinejo; taigi paskui atsirado iszrasztytas paveikslas, kur viename krazsti susmaugos (Kale) Napoleonas stovejo, o kitame Inglenų karalius Jurgis III, ir tasai prancuzų karaliu borais svaide.

Ir Girėjus, pons mongoliu,
 Vos nuo sosta tjeik nuslida,
 Ir tas jeszka musu broliu,
 Ir tu Lida tuo uszvyda,
 Sigizmundas tam Girejui
 Lidoj liepe vieszpatauti;
 O paputus geram vejui
 Vel pałaide karaliauti.
 Kasgi toliaus Lidoj diadas?
 A! ragi gi reik paduoti,
 Kad Kavanskis, Russu Vadas,
 Liepe ugniu ju nuszluoti.
 Ta tai smarkiei szluotai Russu
 Ato' Lidia ir džendziurai:
 Arde žvedai krasztu musu —
 Jems prakiura ir tie murai.
 Ir nutylo jau eze ginklas.
 N'ier' eze sziuandie gyva kvapa.
 Stovi murai kaip pamiuklas
 Unt Lidieniu szniakos kapai!

O Lietuva motyniale!

Tavi naktij asz sapnuoju:

Prie tau mano vis szirdiale,

Asz tau raszau ir dainuoju!

Kuo man szirdyn giliaus duria

Kalbos tavo prieszu mines,

Tuo dydiasni szirdij kuria

Meily szniakos prigimtines.

N'ier' tevines be lieziuvia

Kiekviens szitu gal suprasti:

Atimk kalbu nuo Lietuvia,

Tai Lietuvos jau ir n'esti.

Szniaka krasztas tiktai gyvas,

Kaip tas kunas dvasiu sava;

Kaip tas ukis yr' valivas,

Kur Lietuva meily gava!

Kaipgi bucziau asz laimingas

Visems meily tu inpilti!—

Duok tai Dieve maloningas!

Duok, iszpildyk mano vilti.

Po apraszymų apie „Vitautą Lietuvišką Karalių“ proza ir eilėmis randame „Raudą apie Motiejų Ziemeicziu Vis-kupu 1875 m.“, po jos proza išskaitymą mokytų vyrų garbinančių lietuvišką kalbą ir ant galo „Zydu Raudą“, kurioje su nepalyginamu sarkazmu išjuokia šinkorius žy-dus, vargdienio žmogaus siurbėles.

Kada „Aušra“ užrubežije pasirodžiusi ir sužadinsi visu Lietuvos tėvynmeilių viltis prie J. Sliupo apsilviko anti-katalikiškais rubais, kun. S. Gimžauckas pirmutinis už-protestavo svietui prieš nelemtą pasikėsiniimą primesti pabundančiai katalikiškai šaliai bedievystės rubus. „Prieš-aušris“, kuriame šis gabus Lietuvos darbininkas ir my-lėtojas nupeikė ir pasmerkė nelemtą visokių izmų hy-drą, buvo atspaustas Krokavoje. 1892 m. kun. A. Burba su kun. P. Abromaičiu atspaudė jo verstą Wapplerio „Ka-taliku Bažnyčios istorija.“

Lietuva turėjo gabesnius dainius už kun. Silvestra Gimžaucką. Maironis ji peraugo. Šio paskutinio lyrišku dainų forma daugiausia apdirbta, gražesnė ir įvairesnė, bet

kun. Silvestro dainos neužginčytinai daugiau prisidėjo prie Lietuvos prikėlimo, nevien dėlto, kad jis gyveno svarbiame perlaužos tarpe, ale ir dėlto, kad jis savo dainas niuniuodamas kartu ir veikėju—agitorium buvo. Pavadinamas jį agitorium nenoriu jam prisegti vardą besikarščiujančio šių dienų agitoriaus, kuris stengiasi kad visuomenė kurstoma kartu ir savo geradėją nuolat paminėtų, bet agitoriaus diplomato, kurio balsą į papudinimą, į vienybę, į darbą raginantį girdi, bet kurio nematai. Neapsakytai atsargus buvo kun. Gimžauckas. Savo gromatas pakurstančias prie darboLietuvai rašydamas permainydavo ranką, būdu nemokytų žmonių, neva rašytų raidžių nepažindamas anas kaipo spauzdintąsias rašė. Sunku buvo susekti Lietuvos neprieteliams kun. Silvestro veiklumą; pilnai jo niekad nesusekė. Kaip dirbo ir gyveno jis besislapstydamas nuo visų teip ir mirė jis niekeno beveik nepatėmytas. Bet laikas jau geras laikas lietuviams katalikams susiprasti ir pagerbti nors atmintį vieno iš uoliausių ir ietekmingiausių savo visuomeniškų veikėjų. Rinkime ir garsinkime apie jo gyvenimą ir darbus žinias.

Kiek mums žinoma savu laiku du iš mūsų gabesniųjų rašytojų rasdavo malonų priėmimą per vakacijas. Dabar jie rašo vienas mokytus straipsnius, kurių Lietuvos visuomenė galėtų dar palaukti, kitas „za piat' kopejek ot stroki“ maskoliškuose laikraščiuose sądarbininkauja. Velionis kun. Silvestras jiems savo užsitikėjimą parodė nekarta. Kaip tai gražu būtų, kad jiedu pagarsintų lietuviškai skaitančiai visuomenei apie vieną iš žymiausių atbudančios Lietuvos veikėjų! Velionis kun. B. Burba rengėsi prieš mirtį plačiau aprašyti kun. Silvestro biografiją, bet nesuspėjo. Perspausdiname čia kelis laiškus kun. Gimžaucko į kun. A. Burbą rašytus. Teprimena jie kitiems ką nors žinanties apie Gimžaucką, kad nepaskupėtų savo žiniomis pasidalyti su visuomene. S.L.R.K.A. seimas Worcester'yje nutarė išmokėti tam, kas surinktų medžiagą kun. S. Gimžaucko biografijai. Iki šiol dar nieks nesiekė prie to honorarijumo!

1888 kovo 19.

MYLIMIAUSIS!

Rašai aplink žodžius, kuriu surašymą aš išgaisenu. Atmenu tiktai kad klausei, kur balsakylas turi buti ant žodžio „paisyti“ (pensare), žinoma kad ant „y“, pav. paisyti. Kaip duodam rašyti. Kitu žodžiu neatmenu. Labai gražus žodžius tau še paduodu, kurjuos idėk.

Prasiradėlis — peccator., griešnikas; žinoma, kad nuo žodžio prasirasti, prasirandu—peccare.

Tvarinti (tvarka)—vesti tvarkon, do porządku doprowadzac.

Istvarinti—išvesti iš tvarkos.

Išsipatvarinti—išeiti patšjam iš tvarkos.

Skobnia (gen. skobnios)—stalas.

Tvarka-os—ordo, nis, porządek.

Kraustulei—sprzęty.

Palazdės—fijolki.

Siaustis—bawie się; śiautšju (praes), śiautšjau (praeter), pasisiautēm—pobawilismy się; pasisiautimas—zabawa.

Rugegelė—blawatek (vasiliok).

Jeigu castitas rašai skaistybe tai neczystatų rašyk-

biaurybe, nes teip jau yra parašyta pagaliaus Evangeliju knygelese.

Viljuosi, kad padarysi grynai. Peccatum nuo prasirasti, prasiradimai; bet galima trumpesni žodį paimtinusidėti, nuodėmė.

Pokuta—metavonė, gailysta.

Niebepieczny—paojingas.

Wewnętrzny—vidurinis.

Zewnętrzny—paviršutinis.

Godnosc—vertybe.

Stan—luomas ir stovis.

Scislose, kad rašai pilningumas—bus gerai.

Pobožny—dievuotas, maldingas.

Wiernosc—tikrumas ir tikimyste.

Rożnobarwny—vairaus dažo.

Sprawa—veikalas.

Gorliwy—uolus ir karštas....

Ar Volteras atsjunte tau Ob Etnografičeskoj poiezdkie po Litvie i Zmudi?

Išduota 1887 m. Petersburge, 80 kap. stovi.

Buk sveikas! Butšjuoju Tavi

Ir myliu kaip pats savi Tavo Sil.

1889 m. rugp. 8 d.

MYLIMJAUSIS PATS!

Buvau pas Bhacie, kursai labai piktas ant tavęs už išsigabenimą ir sakė jeigu vyskupas parašys apie tave, tai jisai (Bhacie) jam (vyskupui tavo) atrašys apie tave kad tu asąs fax discordiarum. (Bet ir apie Valent. priminė, kad prašęs gubernatorių, kad duotų koki viršininkėlį (čínovnik), kursai tai viršininkėlis draugi su dziakonu Dijakiaviczju tureses vesti ištirimą apie jusu reikalus Adutiškyje ir jeigu atrasę anuodu ištireju kaltu Valentavicej, tai ant mansijonerjaus Valentynavicej paženklinęs. Kas man ne patiko, tai jo ir tasai apsejimas, kad pats gubernatorių prašo viršininkėlju dėl ištirinejimo kunigu reikalu. Ir pasgire Bhacie! teraz juž tak bėdzie czynownikiem sledetwa bėdziemy przeprowadzali. Ant Lukšos teiposgi asąs piktas, žinoma, kad lenkiškos partijos yra vistai darbas ir tave paminėdams pridure, kad tu noriáš Lietuvą prikelti. Tetšjaus po tavo išsigabenima girdejau Bhacie rašes pas gubernatorių ape tave, kad buk tai tave teisindamas o ant Valentynaviczjaus kaltes užmesdams. (Straipsni, ape kuri kalbejova, aš buvau „Przgl. Kat.“ nusiųtes, bet paskui pabijojęs, kad Bhacie pareikalavęs rankos rašto ne dažinotų ape tą, kad aš asu parašęs, mat tinai gerai užgauta lenkomanai, tai net Redysten „P. Kat.“ tavo vardu parašjau, kad dar tau straipsni nusiųstu ant Maczinsko vardo, buktai dėl pertaisymo ir peržjuros. Taigi viljuos kad pas Maczinską rasi tą straipsni, kuri galesi perrašęs savo ranka nusiųsti Varšuvon su tokiu antrašu:

Russland—Warschau

Do Redacej Przeglądu Katolickiego

Warszawa przy ulicy Nowy Swiat N 35.

Pabijojau kad ir ant manęs medžioklės nepadarytu už Lietuvą. Truputi nereikalingai padarei rašydamas iš Karaljautšjaus platšjaus. Reikejo parašyti tiktai trumpai—„išvažiavau ir bukit sveiki!“ Mat dar tu padaręs apsirikimus, nemokas lenkiškos kalbos, esąs b e z g r a m o t -

ny, telp juokdamasis ir St. Raczkauškis man kalbejo. Buktai tavo gromatą Bhacie davęs Vaškieviczui, o tas po Vilnių nešiojās, kaip lygei dėl parodos ir pasijuokimo iš tavo apsirikimu. Ir Raczk. piktas užtą, kad tu nemokėjęs tylomis dirpti, o visur išeidavę maištai. Reikėję tylomis ir gudrei dirpti kaip aš dirbās ir kiti Lietuvos myletojai. O dar piktšjaus padaręs apleisdams vyskupystę."

Straipsni galėsi prakėsti, tiktai gi rašyk savo ranka ir aiškei, kad red. Przgl. Kat. galetu perskaityti. Daugėlišio Jonas sakė, kad toji ponja, ką 100 muštintju davę, sakiās, kad mišju laikyti nereikiā. Galesi vienā mišią atlaikyti.

Ar Litvomano dainā radot?

Išsirašyk „Przgl. Kat.“ tai mat graitšjau gales patalpinti tavo straipsni.

Kas bus, tai bus, o Lietuvis ne pražus! Juzulis potėrus lietuviškai skaito bažnytšjoje kas šventa diena. Kas su tavo Senkaus Jurgiu?

Jeigu Phacie nurašytų ape Tavę kaipo fax discordiarum, tai ir tu galėtumi pasakyti kad ir jisai nekurjuos dalykus daro non uti orthodoxus. Ypatš kaipo žinai padarė su užsakymais. Prisakė užsakymus sakyti su statšjatikeis. Susipažinęs su kun. Juodišjumi lingok jam nuog manęs. Pas manę rašydams rupinkės teip daryti, kad antrašas butų ne tavo ranka rašytas: mat ant vietos, kur aš, tavo rankā pažista.

Matos, kad Bhacie ant Maušos piktas, o ape tavę išsiraiške „kad tu pats savę nusjuntęs i ti kur nuvažjavęs, Bažnytšjos nepasiųstas. Kad tēn asu Zemaitšju, tai tegul Zemaitšju vyskupas siusias kunigus, nes daugjaus turias.

Bukgi sveikas! Tegul tau Dievas padied!

Butšjuoju. Tavo Viešpatiš.

Valentynaviczius tuoje pat dienoje kai sulaukęs pagelbiniko buvęs pas Bhacie ir skundęs tavę, kad tu neklausydavęs nuodėmišpažintės gudiškai kalbantšju, o Jurulį, kad jisai palaikus kryžjaus su žvakelėmis dalyjės butšjuoti. Mat koki rubricistai!

1889 m. Rugsėjo 21 V. S.

MYLIMJAUSIS PATS!

Sendien buvau pas Bh.. ir Zvier. buvo prašyti del tavęs litt. dim... kaip man Bh.. pranešė. Džiaugias Bh.. kad be litt. dim.. tu negalens buti ir neduoseš, kolai vyskupas neatrašysēs. Pridurė man ir ape ištirimo vaisių. Pasakė Bhacie kad žmones prašyme surašyti išsiginę, pasake, kad jie nieko nežinā. Mat rasit Val.. atvažiavęs užpilę. Man Jurulys rašė nesenei, kad Dija. ištiręs visā pasakes, kad Val... pasiduotu dimissijon. Matos, kad ant jo buvo sugulę, bet atvažjavę Sabalys ir Zadzieviō senys pasake nēpasiduoti, ką tai paisyti ant žmoniū! (na motloch nie zvažac!) To paklausęs Valent. tuojos išvažjavęs Vilnjon, matos viskā p... pataise. Teip regis išeina išvisoko. Jurulys rašė, kad vargamistras bijodams kad ir jo neišbutu kitas (nes bjaurybe asans), butai ir jisai partijū padaręs iš gudu už Valant. Jau ir Jurulys norėjo begti, bet subarjau, kad butu ant vietos. Girdejau kad viens Vysk. Bhaci vedinęs protestontu ir tikrei gyvas jisai protestontes. Sendien užminęs buvau, kad nekurie nesako pamokslu lietuvi. tai tuo pradėjo ant manęs rekti! Link Dievė nug jo dvasies! — Nuog Gud... atejo Mišios ir kiti daiktai. Bus Jurgio broliui

perduota, o biškį ir aš užsiturėjau. Nuog tavęs „atsisveikinimą“ gavau. Vyskupui parodykit spaustā paliėpimā ape užsakymus, tegul supras kas do žmogus Bh., man rodos, kad nuo tokio ne verto ir litt. dim. prašyti. Tik-tai taip darykit, kad man nekliutu. Juodiszius tegul tau padės paprašyk jį mano vardu. Straipsni i Przgl. Kat. aš stačei nusjunčiau in St. Marc., atsiliepk pas jį jeigu neapturejei. Rašydamas pridėk nuog savęs, kad Amerikoje vyskupai dėl nesakymo liet. pamokslu atsako vietas (kaip Varnag. pavajzdin) ir paminėk visas tas vietas, kur Am. sakos lietuviški pamokslai. Pas manę rašydamas gerjaus rašyk r e c o m e n d e e (zakaznym) ir s p e r e d a č e j u A. B.

Su Daugel. Jonu atsargjau daryk. Mat jisai boba kaip aš ištirjau. Ką tiktai žino, tai kožnam vienam ir pina. „Atsisveikinimo“ jam gerjaus nesiusk, gales parodyti nerekalingiems žmonėms, lenkomanams. Parašyk kaip tavo veikalai.—

Buk sveikas. Buđjuoju.

Tavo Viešpats.

1889, Lapk. 6 d.

MYLIMAS PATS!

Du numeriu L. W. apturejo Motejus ir man perdave, bet vienas buvo atpleštas ir cenzuros skaitytas. Nėkuomet nerašyk pavardėmis bet manę vadink L. B. arba Viešpats, ir kitus kitais pramanytais vardais vadink. Jonų Gydytojų duodam mažu g.. Ape tamstos seserį ikišiolei nieko negirdėjau, kame ji yra. Paješkosim. Vilnjaus vyskupu bus regis Audzeviczius (lietuvis, tiktai kokios jisai dvasės nežinau) buvęs pėropesoriu Dvasiškos Akademijos, Mag'lavos Pralotas. Zdan. paliksęs vyskupu be vyskupijos ir busēs Petrapilyje. Wienibes laėai pagadinta kalba, viliames, kad tamsta savo intekme padarysi, kad ir Wienybe su laiku grynos kalbos pramoks. Ir Amerikoje tamsta lenku ne kliudyk, Dievas ju nemate! Aš daugjaus menesio atgal tamstai nusiunđjau 3 laiškus ant vardo Maczinsko ar gavai? Kiek iš viso aveliu turesi? Valant... sedi ant vietos, noris girdejau, kad žmones ikišioliai nenori nusiraminti. Juzulys sako pam. liet. Zmones džiaugias. Gaid. pradejęs sirgti koja nuvažiavo rudieniop Varšuvon ir nieko nežinau, ar jisai pagrizo. Aš jau pagelbenikā jam asmi gavęs Maž., matos gėras lietuvis. Daug susikrimitimo turju ir sveikatos daug pražudžjau su savaisiais pjaudamasis.

Buk sveikas! tegul tau Dievas padės!

Tavo Motejus ir Viešpats.

1890 m. Sausio 3 d.

MYLIMJAUSIS PATS!

Sveikinu su Naujais metais ir atšju duodu už pasveikinimą. Laiškus apturejau. Rubricellā atsiausju. Jau laikraštšjuose apskelbta ape tą, kad Vilnjaus vyskupu bus Audziavitše, o Bhacie vysk. in part infidel. tai yra piemuo be avelju. Majauckas busiās sekretorjumi Audziaviczei. Juzulys gėrai dirba. Girdėjau buktai Mauša pavogęs pinigus kokio ten kunigo nebašniko. „Litvomanā“ atsiusk. Ant tavo bažnytšios jau 12 rub. turju, gal dar daugjaus gausju.

Sirginėju ir daug darbo turju.

Buk sveikas. Rašydamas laiškus rašyk su atidavimu tavos seserei, bet ne viršuje o viduje ant kitos labai lengvos

mauklales arba ant paties sudėto laiško.

Aš girdėjau, kad ir Philadelph. asant lietuviška parakvija, ar tiesa? Ar nereikalauni abligu? Ar turi iš ko misti?

Buk sveikas!

Butšjuoju Tavo. Viešpats.

1890 m. Sausio 25 d.

MYLIMJAUSIS PATS!

Sitomis dienomis susidurjau su nekureis o ypacz su Ratš., Lab., Kuršt., kurie tuoj užmine apie tavi peikdami, kad iškūręs iš Lietuvos. Paskui užsimine ir apie tavo dainą iš Liverpool, kuri teiposgi jiems nekuriuose dalykuose nepatikusi. Jono Šliupo laišką, kurį man suteikėi, atidavjau Z. Sim. knygynan ir apsakjau kam galejau ape tavo triusą užmušime L. Balso. Kaune man buvo parodyta L. B. vienas N. iš 1885 argi 1886 m., kami nēteisingai subjaurintas Baran. ir dar su nekuria išdavyste. Pabark Šliupą už tokio vyro išdėjimą ir melagystes nekurias. Išdavyste tame numeryje matoma, nes toki dalykai paminti, ape kuriuos reikia tylėti. It paveizdan „Kelione Petrapylin“. Argi teip pridera daryti? Jaun. dabar kassas Siemētšju (semitu) kalbose ir atranda daug lietuvi. žodžju sauletekio liežiuviuose. Bhacie bus vyskupū in perf. infid bē vyskupystes ir sedēsens ½ metu Petrap., o pusę Vilniuje. Skaitysis Viln. pralotu. Audējonys (Awdziejewicz) dar sedi Petrapylije ir sako buktai Balandyje šventimus priimsens ir gal geguzyje atvažjuos Vilnjun. Juzulyš raše, kad Valent paskutinį arklį pardavęs ir buktai sakeš, kad dimisijon pasidavęs. Kolai Audžiavieze Petrap. sedi, man regis verta butu L. Wienybeje karštai apie Jį parašyti vardu Amerikos Lietuvju su pasveikiniu ir džiauksmu ir vilti, kad prisakys visose lietuviškose parakvijose lietuviškus pamokslus sakyti ir jam tą N. Petrapiilin nusiusti per Kolegijū. Zinoma uždenktoje vokoje. Terpu kitu veikalū Kaun. ir ape „Varpą“ girdejau, kad buktai jau prieš tikyba ir jisai prasiirades, tai asti klisti pradejēs. Pabark juos, tegul to nedaro, su tikejimu pradejē karą tiek pat laimes kiek ir Aušra. Sutikau tavo ipedini Lab.—sakē kad jau ten užsivedēs liet. kromas ir alunē ir gerai aina. Girdėjau buktai Karvelis mirēs. Jurgys dar pas broli, girdėjau kad ketinans pas mane buti.

Ar ne priversi Šliupo, tai didelį nuopelną turēsi. Ar nebuvai pas jį namuose? Ką gi ten kalbėjot ape Dievą? Gal atrado jau? Ratš. sakē, kad tavo laiškē rašytam pas Zwieraw. pilna asą nusiminimo, kursai missijonoriems nepritinkas. Mat kaip jie ant visoko žvelgia! Vydžju kleboną išveže kalejiman klioštoriun užtą, kad vyskupui važjuojant žmonys susikirto su policija, griaunantšia žolininius vartus.

1890 m. Vasario 20 d.

MYLIMJAUSIS PATS!

Litvom. apturejau. Vietas pagadintas pataisjau. Istoriijos dar 8 lapai neišversti. Reikētų visą pertaisyti, tai yra padailinti, bet sulaiku aimanas! Taip užverstas asmi darbu, kad ir minutes sunku tam dalykui atrasti. Gal reikēs tau nusiusti o tu galesi padailinti, kur matysi reikalinga. Ape dainas, brolau, kad surenkas kruvon išduotšjau, dabar sunku, nes ir skatyko neturju, grynas asmi kaip šuva. Tokioje sunkioje, kēbloje ir nemandagioje iš medegiškiosios pusēs dabar bunu. M o t i e j u s

toje patšjoje vietoje ir šiemet. Kokē prēkē tavo Mišju? Jeigu tiesa, girdėjau, buktai Audējonys (Audziavicz) su klerikais lietuvininkais Petrap. šnēkējēs lietuviškai. Buk tai Akadem. buvęs pokilis tai ir kalba (oratio) viena buvusi lietuviškai, kamē ir Audejonys buvęs. Pas mane rašydams nerašyk jau st. ž. d. bet počt. st., mat nuo gelžinkelio tankiai pakliuna in nelabas rankas, o iš vietinēs žigunēs pats apturju. Vokoje gi ant kitos vokos rašyk antrašą L u d v i n a i savo seserei, buktai aš tikt asu perdavikas laišku. Jeigu tiesa, tai girdėjau, buktai Bh. ir dabar paženklinēs du lenku lietuviškosna vietosna: Kalviusosna ir Notšjon.

Ar 10 mušt. apturejai ir ar prispaudēs nusiusto dalyko išsiuntēi pagal pridutu antrašu? Kodēlgi Shenandoretšei nesirupina liet. kunigo? Man rodos iš Seinū vysk. galētų kur atrasti, juk ten daugumas yra. Man regis, kad jus parašytumet Romon pas Leon XIII prašydami Jį užtarymo pas Aleks. III dalyke daleidimo spaudinti liet. knygas. Rubr. ar gavai?

Buk sveikas. Viešpats.

1890 m. Isz Amerikos.*)

Brolei Lietuvininkai!

Maskolio vyriausybe viska daro, kad Lietuva kagreicziausia isznaikintu ir pravoslavija terpu jusu užkrestu. Todel: neleiskit vaiku savo maskolium mokslinciosna („uczylisas“), katros tam tiktai užvestos yra, kad išmckintu maskolizsku pravoslaunu poteriu. Ir patys vyresnieji, vyrai ir moters koju nekēlkit mokslinciosna arba kanceliarijosna, kad jus szventomis dienomis szauks tinai dēl paklausymo pravoslaunos Avanelijos ir rusku pamokslu („Woskresnyja cztenija“). Teiposgi ir cerkvesna nei patys nēkadods n'eikit neigi savo vaiku neleiskit, kad norit buti tikrais katalikais. Nuo Arkireju ir popu nejmikit ne jokiu kryželiu ir traukites ju szalyn! Mylekit lietuviszka kalba ginkit ir platinkit ją, o tuokart ir szimtas Maskolium jums nieko nepadarys!

Bukit sveiki ir vienas kitam paskaitykit ta musu broliszka persergejima, bet slaptomis ta darykit, kad palicija nesužinotu.

Jusu brolei Amerikos Lietuvininkai, už mariu gyvenantis ir daugiaus suprantantis.

MYLIMAS PATS!

Vieszpatšjam neigi Stakutšiu nieko nerašykite, bet noredami galeset ši bei tą pranešti Motejui, kursai ten gyven, kame ir pirma buva. Tegu P. Liudvina savo ranka visad raša, nes teip geistina.

Buk sveikas! Vieszpats.

1891 m. saus. 11.

MYLIMAS PATS!

3 menesei atgal tau buvo rašyta, kad pas Viešpatį (Gimzauckų) nei tu neigi Jonas Sl. nerašytumet, nesgi Jisai didžjauseme pavojiuje ir dabar tebēra. Argi tą laišką apturejote? Kartkartėmis galit ši bei tą parašyti ant vardo to Motejaus, kursai Tavę lidejo ant gelžinkelio. Jisai ir dabar palieka ant vietos, kami Jį palikai išvažjuodamas. Kami Viešpats gyven' ten negalima nieko ir nēkam rašy-

*) Prisiūsta kun. Burbal atspausiti ir išsluntinēti Lietuvon.

ti, nes po Velnio akimis ir nežinē kas dar gali su Viešpat. atsitikti. Tikt ir pas Motėjų rašydams buk atsargus su pavardėmis. Be reikalo Apž, užkliudei. Daugiau to nēdaryk. Audejonys nētoku pasirodē, kaip tikėjomes. Sta-
diatikams skambin!

Zinoma tuome savę žėmai pastatē ir visi nuog Jo atšalo. Musu gaivalui tēposi ikišiolei nieko gēro nepadare. Kuomet Wappl. bus atspaustas? Audėjonei atsisk:

Asi žmoniū Tevas ir duszju Piemuo,
Taigi buk Maskoliams kietas kaip akmuo!
Buk „flecti nesciens“! Aik Rymo takais!
Popams, Arkirejui neskambink varpais!
Kaip Vyskupas tikras nieko nēbijok!
Už reikalą Dievo ir ugnin inszok!
Kaip tik užsileisi... tai jau povisam!
Bus bledis Bažnycziai ir stoviui Tavam!

BRANGUS PATS!

Audėjonyš lenkus gruda Lietuvon, bet jam nēverta siųsti išmetinejimų: nes gal palikti įzeidingesnis dar. Jėgu nuo Jank. gavai dainą, tai V—beje patalpink; bet Audėjonėi nēsiųsk. Tavo laiszką Motėj. gavo. Gėriaus butu, kad nēsavo ranka rašytumei. Viešpats vis dar didžiame paoujue!... Kad Jank. nēatsiqtē dainos dēl Audėj., tai jam parašyk, ydan Tau atsiųstū. Audėjon. didis priešas liet. k. —Zd. Nēlaimingi mes! Photographios nēsiųsk.
Viešpats.

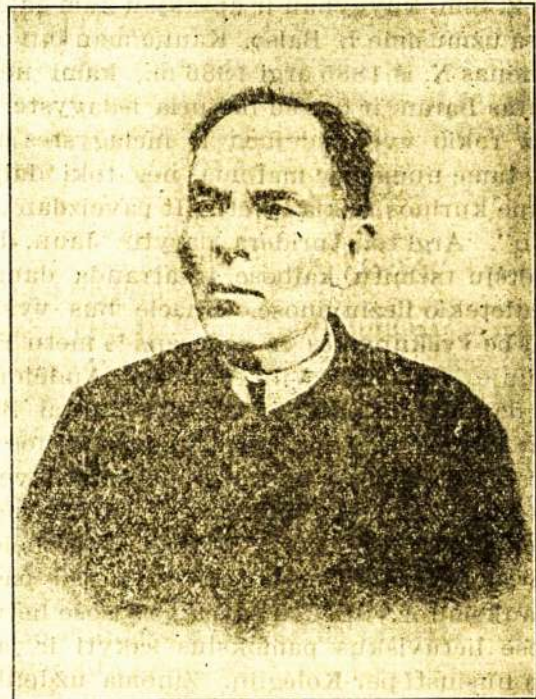
Vyskupui Audiejoniu.

Vyskupas kaip uola stiprus turi buti,
Nēbijoti nieko, nors reiktu pražuti!
Kaip tiktai neturi jisai to stiprumo,
Daug pikto iszeina isz jo nuoleiznumo!
Pats Piemuo supranti gerai tą teisybę,
Nēs sakei apimdams pas mus vyresnybę:
Kad „flecti nesciens“ kiekvienas butumēm—
Reikaluos Bažnyczios neužsileistumēm!
Tuos žodžius užgirde su džiaugsmu didžiausiu
Vylēmēs mēs Tamstu kaip vadu stipriausiu;
Tuomtarpu kaip Gudui skambinti pradėjai,
Iszrovei mums viltį, nerimą pasėjai!
Kuningai tikt pikti ir be paszaukimo
Džiaugias isz vyskupo tokio apsėjimo;
Maskoliai gi szaukia: „tai ne Grinēwickas!
Su juom padaryti bus galima viskas!“
Kai katėdros varpai Phocijui skambėjo,
Spaudē mano szirdį, aszaros varvėjo,
Vos szaukt nepradėjau ant Gudo nelabo:
Szventas Kazimierai, kelkiesi isz grabo!
Pažvelgk ant Lietuvių priespaudos baisiausios,
Jszvysk atskalunus už Volgos plačiausios!
Ar girdi kas dedas? — skamba varpai musų,
Einant į Jordoną Arkirėjui Russų!“
Kad skambinai Piemuo, negeras dalykas,
Nēs to tikt ir nori musų užmuzikas;
Jr pas Kochanovą kam buvo keliauti,
Kad nuog skambinimo sau dispensą gauti?!
Sav dispenso praszo Angėlas Bažnyczios,
Pas plėszantį Vilką Piemuo Avinyczios?!
Ką czia pasakytu Szventas Ambroziejus,
Kursai ir Karalių draudē nusidėjus?!

Sunkus yra daigtas karas nuolatinis,
Nuo Maskolių jungo net sprandas sutinęs;
Bet ką-gi daryti turim priesztarauti —
Nors gudas žadētų mus visus iszpjauti!
Papiktinai avis, taigi pastaisykie!
Ko maskoliai nori daugiaus nedarykie!
Tikt tuokart užmirszim Tavo paklydima,
Kai jau pamatysim kitą apsejima.

Tit tuokart szirdyse pas mus vieta gausi,
Kai stipriai už viską su prieszais kariausi;
Tikt tuokart mēs Tamstą ant rankų nesziosim
Ir-gi pagyrimo daineles dainuosim.

Flecti Nesciens.

KUN. J. GERUTIS (BALVACAS), dabar Dusētų altaris-
ta Kauno dijecezijoje, gimęs—išvestas į kunigus
—,neuzginamai yra vienu iš geriausių populiariškų
musų rašytojų. Buvo laikas, kada kalbos taisytojai (ge-
riaus pasakius gadinotojai), besėdį nekurių redakcijų sėdy-
nėse buvo atsiskakę kun. Geručio veikalus spaudinti. Per
tarpininkystę kun. A. Miluko „Zvaigždė“ igijo daugelį
tų išpeiktų rankraščių, terp kurių atsirado perlai musų
literatūros kaip: „Kunigo Giminė“, „Susiskaldėliai“, „Jo-
nukas Karklynas eina Lietuvos pažintu“, „Paklydėliai“,
„Sodzionių Teologija“, „Siapus ir Anapus Grabo“. Tilpo
„Zvaigždėje“ ir kun. Geručio vertimai: „Išvakarēs gret
Lemano Ežero“, „Moterystē ir Seimyna“, „Apeigos Rymo
Katalikų Bažnyčios“, „Nekaltybē žiūrint jon iš Piliozopi-
jos Kertēs“.

Visi tie veikalai atspausiti atskirose knygelėse kaštu
kun. A. Miluko. Indomus dalykas ir tai, kad į nekuriuos
Geručio geriausius veikalus, gražiausia lietuviška kalba
parašytus, musų visuomenē žiuri su nepasitikėjimu ir
mažai juos teperka. „Kunigo Giminę“ ir „Pamokslus be
Kunigo“ leidėjas negalėdamas parduoti priverstas buvo
ne šimtais, bet poroje tukstančių egzempliorių išdalinti
žmonėms. Ateis laikas, kad tos knygelės bus jieškamos
su žiburiu, bus branginamos kaipo pavyzdīs stiliaus gra-
žumo ir musų kalbos dvasios didelio supratimo. Plates-
nės žinios apie kun. Gerutį būtų labai pageidautinos.

KUN. A. BURBA užsipelnęs Lietuvai kaip išgelbėtojas „Vienybės Lietuvniškų“ o su ja ir lietuvių laikraštis jos Amerikoje iš lenkberniško dumblyno ir kaip grynai lietuviškų parapijų ir organizacijų organizatorius, gimė Pailių kaime, Kruopių parapijoje, Šiaulių paviete 30 d. Spalių 1856 m. Pasimokinęs dvi žiemi Zagarės mokykloje dirbo paprasto Lietuvos vaikiuko darbūs prie tėvų ukininkų. Tik 14 metų sukakusį trokštanti mokyti tėvas nuvezė jauną Aleksandrą į Saulius, kur kaip „švedas“ t. y. privatiškas mokinys per 3 metus mokinosi, kad išduoti 4 klasių egzaminą. Vilniuje išdavęs į penktą klasią, išstojo į to miesto katalikų dvasišką seminariją, kurią pabaigęs 1882 m. buvo išvestas į kunigus. Pirmutinėje jo kaip kunigo vieta, kurion vyskupijos vyresnybė jį paskyrė, buvo Žasliai.

Seminarijoje būdamas jaunas Aleksandras turėjo daug nukentėti pašiepimų nuo ponelių ir sulenkėjusių aliumnų nevien už savo žemaitišką akcentą ir nemokėjimą lenkiškos kalbos, bet ir už savo buriškus papročius ir manieras. Tie pašiepimai skaudžiai užgaudami jautrią vaikiną širdį keltė jame neapykantą lenkiško Lietuvos ponelių rūbo ir kūrė jame tėvynės meilę. Reikia atminti, kad anuose laikuose t. y. apie 1880 metus lietuvių idėja plačiai jau buvo pasėta visuose mūsų tėvynės kraštuose, o Vilniuje, nors lenkiškos dvasios usnys rodosi buvo užglušinę visokią viltį, jau buvo tokie šviesūs Lietuvos žibintuvai kaip pralotas Gimžauskas, paskiaus už savo meilę tėvynės nustumtas nuo pralotystės. Jaunas žemaitis, besišalindamas nuo sulenkėjusių ir suponėjusių savo draugų, gaivino savo dvasią perrašinėdamas žmonių dainas, skaitydamas lenkiškoje ir rusiškoje kalboje veikalus, išgirančius lietuvių tautą ir jų praeitį. Sitokia jaunų dienų švietimosi pakraipa paliko neišdildomą žymę ant kunigo Burbos; per visą savo gyvenimą jis buvo žmonių, prastų žmonių, ne ponų bičiulių. Suprato gerai tų žmonių dvasią, jų skriaudas atjautė, pamylėjo juos karšta jaunystės meile, nekentė su žemaitišku užsikirtimu viso to, kas Lietuvos žmogui kenksminga ar įžeidinga buvo. Per visą savo gyvenimą kun. Burba buvo geru kalbėtoju, turėjo skaidrą, sugraudinantį balsą, užsidegimo jam niekad nestokavo. Taigi nedėvai, juog Žasliuose pradėjus jam sakyti pamokslus, kuriuose uolumas apie Dievo karalystę buvo supintas su neužginčijama Lietuvos muziko meile, žmonės tuoj atjautė savo naują prietelį ir pradėjo iš visų pusių plaukti į Žaslius, išgirsti jo lietuviškus pamokslus. Lietuviams atbundaut, nemiegojo ir jų priešai. Jaunas ir uolus kamendorius buvo apskustas dvasiškai vyresnybei kaip provoslavijos platintojas. Zandarai gi vėl skundė jį valdžiai kaip pavojingą agitatorių, kurio valdžia turinti saugotis. Kun. Aleksandras buvo perkeltas už filijalistą į Vidiškę, o iš čia 1884 m. pakeltas į Labanoro klebonus. Anuometinę jo dvasią parodo 1880 m. parašyta dainelė:

Vai noriu miego, saldaus miegelio.
Kad aš užmigčiau nors valandėlę,
Tad pasilsėtų kojos, rankelės—
Neb' spaustų mislys mano širdelės,
Skausmuose tankiai mirkšta širdelė,
Už vis daugesnias šią valandėlę;
Apraudžiu graudžiai savo Lietuvą,

Kuri kaimynų keikiama buvo...
Ar kur linguoju, ar ką dainuoju,
Vis ją regėti laiką lukuoju;
Myliu Lietuvą karščių—karščiausiai:
Užtad-gi noriu daugių-daugiausiai
Su ana sirgti, amželių bengti,
Nors ašarose skausmą uždengti!...
O mylimoji! at'duodu širdį,
At'duodu savę, jei tu dar girdi!
Be tavęs sunku gyvent' ant svieto,
Negaliu rasti dėl savęs vietos,
Kurioj' užmirščiau nelaimas vargus,
Kokius tur' kęsti Lietuviai brangūs...
Neb'noriu miego, neigi ilsėti—
Vyliuos Lietuvą dar paregėti!

Labanore per du metus klebonaudamas kun. Aleksandras turėjo plačią dirvą savo karštų troškimų—atversti prie lietuvių sulenkėjusią liaudį — išpildymui. Buvo tai „Aušros“ laikai, kurios pirmuose numeruose randame jo eiles ir straipsnelius. Karštai darbavosi tada būdintojai lietuvių iš tautiško letargo, fanatiškai irgi kariauvo prieš juos kita pusė lietuvių — sulenkėjusieje bajorai ir dvarponiai. Apskustas tulo pono už lietuviškų knygų platinimą, Labanoro jaunas klebonas gubernatoriaus valdžios buvo nusiūstas Gardyno klioštoriaus dvejiems metams 1886 m. Besėdėdamas uždarytas klioštoriaus-kalėjimo muruose kun. Burba trumpino savo nelaisvės laiką rašymu eilių. Kaipogi čia parašė savo poemą „Senkaus Jurgis“, kurioje išliejo daugel jojo širdį varginančių sielvartų. Tą veikalą jis labai brangino ir paskesniuose jo gyvenimo metuose skaudžiausiai jį užgavo tas, kurs būtų peikęs ar aštriai kritikavęs aną. Pamenu, kaip susivaidijus kun. Burbai su Andžiulaičiu ir Sliupu, šie paskutinieje vienas gromatoje į jį rašytoje, o antras ar tik ne „Apšvietoje“ labai smarkiai sukritikavo ir net pašiepė „Senkaus Jurgi“. Kun. A. Burba perskaitęs tuos pašiepimus ir kritikas per ilgas savaites krintosi, atjautė tą kaip didžiausią savo esybės užgavimą...

Atsėdėjęs dvejis metus klioštoriaus vyskupijos valdyba pasiuntė kun. Aleksandrą į Adučiškį jau kamendoriumi. Čia gyvendamas ir ietekmingų žmonių persekiojamas jis pradėjo mislyti apie kelionę į Užmarį, kur jau tame laike diktokai buvo lietuvių ir keli kunigai, bet visi lenkiškos dvasios prisiurbę, vien „paliokų parapijas“ iš lietuvių organizuodami. Senadorio lietuviai neužganėdinti iš savo lenko klebono kun. Lenarkevičiaus, kuris neperdaug mokėjo lietuviškai, norėdami turėti tikrą lietuvių kunigą sudėję atsiuntė kun. Burbai į Adučiškį pinigų kelionei. Daugel anuometinių lietuvių atkalbinėjo kun. Aleksandrą nuo Amerikos, nurodydami, kad jis Lietuvai tėvynėje reikalingesnis esąs. Tik kada apskustas tulo ponelio valdžiai kaip socialistas, kun. Burba buvo perkeltas iš Adučiškio į Valkininkus, išsirengė jis į kelionę į Užmarį vasaros pabaigoje 1889 m. Nors senadoriečių žmonių kviečiamas Senadoryje jis negalėjo apsigvyenti 1)

1) Nors Mahanoy'uj lietuviai jau organizavo parapiją, po globa susiedijoj, Hazletone, gyvenusio kun. P. Abromaičio, bet tai buvo parapija lenkų ir lietuvių. Philadelphia archidiecezijos Ganytojų dar nebuvo išaiškinta skirtumas tarp lietuvių ir lenkų.

Ir turėjo kreiptis į Scrantono vyskupiją, kurios vyskupas O'Hara buvo gerai pažinęs lietuvius, kaip atskirą nuo lenkų tautą. Paskirtas lenkiškai-lietuviškos parapijos klebonu Plymouth'e, kun. Burba turėjo dar sykį pereiti per lenkiško šovinizmo ugnį, kolei su to miestelio lietuviams, visai jau atsikračiusiais nuo lenkiškų plunksnų, galėjo pradėti statyti pirmą grynai lietuvišką bažnyčią Amerikoje.

Nesvietiškas Plymouth'o įmirtusių lenkų vandalizmas, kada anie, lietuviams atsiskyrus ir suorganizavus savą parapiją, iškasė savo kapinėse lietuvių lavonus ir anuos išmetė per tvorą, sukėlė visos Amerikos lietuvius. Lenkai visur irgi pasišiausę keikė kun. Burbą kaip maskolių špiegą, „oičiznos“ ganubytoją, baisų „polakožerę“. Tas lenkų užsikirtimas nevieną jau baigiantį lenkintis lietuvi pakėlė iš tautiško letargo. Keikiami „litviakai“, kreipėsi prie lygiai niekinamo kunigo Burbos, norėjo jį pamatyti, su juomi pasišnekėti, pasirodavyti, arba nors per gromatas jo rodos pasiklausti. Prasidėjo ir per kelis metus tęsėsi karšta kun. Aleksandro agitacija tarp Amerikos lietuvių, raginanti kožną bevieną, kad nusimestų lenkiškas plunksnas, pamestų lenkiškąsias draugijas ir parapijas, o savąsias lietuviškas organizuotų.

„Susivienijimas Lietuviškų Draugysčių“, kuris pirmo buvo vien kaip lenkinimo prieangis, papuolė po kunigo A. Burbos įtekme. Per seimą Mahanoy'ų, lenkų šalininkai tokie kaip velionis D. T. Bočkauskas net su kede prieš kun. Burbą šoko. Su susipratusiais lietuviams iš seimo pabėgęs kun. A. Burba ant trūkio, namon važiuodamas, buvo išrinktas kelių atstovų „Susivienijimo“ pirmsėdžiu ir nekaipo visų Amerikos lietuvių vadovu 1890 m. Spalio mėnesyje. Nors „Susivienijimas“ anuomet buvo mažutis, vos apie 200 narių turėjo, vienok ta pergalė lietuvių tėvynmeilių ant lietuvių naujalenkių didelei įdrąsino visus Amerikos lietuvius. „Vienybė“, Juozo Paukščio Plymouth'e leidžiama, kurią kun. Burba pakėlė iš ignoracijos ir lenkomanijos purvyno, pastojo netik „Susivienijimo“, bet ir kun. Burbos ir visų lietuvių tėvynmeilių organu. Viskas klojosi ktogeriausiai, šviesi ateitis spindėjo kun. Burbai ir jo pasekėjams. Tik štai juodas debesys juos apsupo. Radikalizmas ir bedievystė, ypačioje Šliupo, Andžiulaičio ir kitų pasisiulė kun. Burbai ir bendradarbiams, apsisiautę nuolankumo ir tėvynės meilės rūbais. Bet katik spėjo lietuviams katalikai priimti naujus pagalbininkus savo dirvai arti, kaip šitie parodė savo užslėptus ragus. „Vienybė“ ir „Lietuvių Mokslo Draugystės“ ir anos leidimuose pasirodė prieš katalikišką propagandą.

Pirmutiniai patėmiję naujas plunksnas tarp lietuvių neseniai pergalėti naujalenkiai tuoj pakėlė lerumą per „Saulę“ ir lenkų laikraščius, kad ir kun. Burba esąs bedievis. Daug darbo ir energijos reikėjo kun. Burbai ir jo šalininkams suakvoti, kolei apsivalė nuo neprašytų ardytojų lietuvių katalikų tautiško rūbo. Kilo ginčai tarp pačių lietuvių: „šliupiniai“ kone ant peilių ėjo prieš „kryžius“. Laike tų ginčų kunigas Aleksandras kariavo kaip jauniausias kareivis, kariavo drąsiai, energiškai, tankiai netgi ir per aštriai. Apie 1894 metus tie vaidai užsibaigė dviem didelėm bylom Pottsvillės teisme, kurio advokatai nemažai pinigų vienai ir kitai lietuvių besivai-

dijančių partijai atėmę, šiek tiek tuos vaidus apmalšino. Situaciją savitarpinių vaidų gadynėje kun. Burba suorganizavo grynai lietuviškas parapijas Wilkes Barre, Forest City ir Waterbury'je. Apie tą laiką pasibaigė kun. Burbos įtekmė ant „Vienybės“, kurios leidėjo jis buvo duosniausiu pagalbėtoju, kuriam visą savo nuo agitacijų atlikusi skatiką suaukodavo.

25 metų jubilėjiliame „Vienybės Lietuvių“ numeryje su nuosteba perskaičiau užmetimus ant popieros išlietus, būk su kun. A. Burba susidraugavimas padaręs iš J. Paukščio alkooliką, kad jis net delirium tremens turėjęs pabaigoje savo gyvenimo ir būk kun. Burba net atkalbinėjęs žmones, kad šie nemokėtų už išimtus valgius J. Paukščio krautuvėje, kad tokiu būdu Paukštys ir „Vienybė“ turėtų bankrutuoti. Užmetinėjimas be pamato padarytas ir žemina vien tuos, kurie jį palaiko. Kad kun. A. Burba buvo didžiausiu geradėju J. Paukščio ir jo laikraštį per kelis metus pinigiskai šelpė, jau tai duodamas spaustuvei darbą, jau tai stačiai duodamas pinigiską pašėlą „Vienybei“, tai žinoma netik kun. Aleksandro giminėms ir bičiuoliams, ale ir visiems Plymouth'e anuomete gyvenusiems lietuviams. Irgi visiems plymouthiečiams žinomas buvo nelaimingas a. a. J. Paukščio palinkimas prie degtinės irgi jo duosnus pinigų mėtymas karčemoje. Kad ne ta jo silpnybė ir jis šiandien gal būtų susilaukęs šimtų tūkstačių dolerių turto, kaip jo brolis Silvestras Paukštys. A. a. J. Paukštys kaip vienatiniio grynai lietuviško laikraščio leidėjas, vedė savo užsiėmimo reikalus plačiai. Jo kontoron plaukte plaukė pinigai iš visos Amerikos. Bet kas iš to, kad kaip lengvai turtai atėjo, teip vėl lengvai jie buvo skleidžiami. Spaustuve ir knygų krautuvės buvo pavesta vien darbininkų globai. Laimė dar, kad darbininkų visad būta sąžiniškų ir leidėjui atsidavusių. Suviršum metus gyvenęs J. Paukščio namuose ir jo leidžiamo laikraščio redaktorium buvęs kartu visą tą laiką turėjęs priėjimą prie kun. Aleksandro, turiau čia užginčyti, būk velionis šv. Kazimierio klebonas p. J. Paukštį padaręs alkooliku arba būk jį ant turto mėginęs ižeisti. Tai melas. Aš pats buvau nariu kun. Burbos suorganizuotos pirmutinės Amerikos lietuvių literatiškos draugijos, kurios nariai kas mėnuo aukodavo mažiausiai po \$5.00. Pats kun. Aleksandra dėdavo kas mėnuo po \$15.00. Visi tie pinigai buvo sunaudoti apie per 2 suvirš metu vien apmokėjimui „Vienybės“ korespondentų ir rašytojų.

I. Jonas (kun. J. Zilinskas) savo knygelėj „kun. A. Burba, jo gyvenimas ir darbai“ teisingai rašo:

„Kaip paprastai įtsorijoj atsitinka, pabaigoj savo amžiaus nuo buvusių draugų mislies ir darbo ir nuo žmonių, del kurių padarė tiek gero, del kurių viską pašventė, net garbę; ne tik, kad neapturėjo užtarnautos paguodos, padėkavonės, bet atsiėmė nuo daugelio užmokesčių neapykantos, pažeminimo ir paniekinimų. Pabaigoj 1896 metų kilo nesutikimai su senos „Vienybės“ išleis-toju. Paskui iš to nesutikimai parapijoj, ir nuo to laiko neturėjo jau kun. Burba giedrių dienų savo gyvenime. Nuo seniau nešiojo jis „bronkitus“, kuri tai liga perėjo paskiaus į uždegimą plaučių, laike kurios, sako daktarai, puolės į galvą kraujas jį veik staiga užmušė. Rūpesčiai ligoms pagalbėjo. Apsirgo 26, o dieną 27 Kovo, 10 valan-

doj iš ryto, mirė 1898 m."

Kaipo rašytojas kunigas Burba mūsų atgijimo literaturoj užėmė žymią vietą. Paragintas kun. S. Gimžaucko, Vilniaus dijecezijos praloto, pasiuntė keletą straipsnelių į 1883 m. „Aušrą". Gardyno klioštoriuj, kaip minėjome, parašė „Senkaus Jurgi", kuriame idealizavo iš dalies ir savo jaunesnių dienų veiklumą, darbus ir svajones. Persekiojamas naujalenkių ir besirengdamas į Užrubežį parašė savo „Atsisveikinimą". Plymouth'e jau būdamas, kada iš vežimo iškrięs susizeidė koją ir ilgesnį laiką turėjo išbūti užsidaręs kambaryje kaipo ligonis, atsiminė dar syki savo persekiotojus Vilniaus gubernijos naujalenkius ir aprašė jos savo poetiškame veikale „Ponas Bartkus. Po tam rašė agitacijiškus straipsnius „Vienybėje" per kelis metus, o paskui „Garse Amerikos Lietuvių". Mokėdamas latviškai išvertė daug iš tos kalbos ilgesnių ir trumpesnių apysakų, kurios visos tilpo „Vienybėje" ir kurių didžiūma buvo mano išleista. „Kun. Burbos Prozaiškuose Raštuose" 2-se tomuose. Štai svarbesniųjų tų apysakų antgalviai: „Pasišventimas", „Priburta avis", „Tėvo paskutiniai žodžiai", „Už Tėvynės meilę", „Senutis", „Kareivio Podukra", „Suziedotinė" ir t.t. Pasirašydavo „Vienybėje" Lakunu. 1894 m. pradėjęs leido vienus metus katalikiškai didaktišką savaitraštį „Valtis".

Vaidintuvę turėjo labai guvią; reikėjo jam tik užminti kokią mintį ir pagvildinti ją šiek tiek, tuoj pas jį atsirado siužetas patrijotiškai apysakėlei. Bėdavojo vien, kad dėl daugybės paprasčiausiųjų parapijos reikalų negalėjo tų visų savo siužetų apdirbti. Teip pavyzdin vieną vakarą pakalbėjęs ilgiaus apie Rudaminos pilekalni, kun. Aleksandras per naktį nemiegojęs ant rytojaus turėjo „Dzūkelių Sapną".

Sv. Kazimiero klebonija stovėjo ant augšto kalnelio. Iš jos langų ir nuo jos gonkų į pietus ir į vakarus labai graži regykla: dauboje matai Plymouth'o išsitiesusį miestelį, toliaus gražią Susquehannos upės vandenų juosta, dar toliaus Nanticoke ir kitus vakarinės Wyomingo lygumos miestelius. Gražų reginį iš visų šonų apsupa vainikas kalnų gražiai apžėlusiu medžiais. Vakaraus, kad sužiba tukstančiai elektriškų žiburių, mėnesienos šviesoje Wyoming įklonis, ir jos miesteliai, ir upė, ir kalnai išties išrodo žavėtini. Nevieną tokį vakarą praleidęs kun. Aleksandro draugioj buvau liudininku jo įkvėptų improvizacijų. Net paskutiniuose savo gyvenimo metuose, kada net artimiausi jo prieteliai buvo prieš jį sukilę ir net nebutus daigtus išmislinėdami skūzdavo dvasiškai vyriausybei, tokiuose vakaruose senis Tėvas Burba, kaip mes tada jį vadindavome, pamiršdavo visus vargus, bėdas, pamiršdavo savo neturtą, savo sielvartus ir svajodavo kaipo jauniausias entuziastas. Svajonės tos visos krypo linkon laimingos Lietuvos ateities, linkon atgavimo spaudos, įvykimo lietuviško žodžio laisvės, kada visi galėsime grįžti į mielą Tėvynę, ir netik jos kaimuose, bet ir jos miestuose ir jos sostinėje lietuviškai kalbėti, lietuviškai ukininką krikščionišku apšvietimu apšviesti, sugrąžinti mūsų šaliai senovės dienų itekmę, ir jos žmonėms palaimas... Ziaurus likimas neleido kun. Burbai sulaukti spaudos leidimo, neleido į tėvynę sugrįžti, paguldė jį čion jau netoli jo bažnytėlės kapuose, netoli kurių riogso augštas, tamsus iš požemės ištrauktų anglių dumblo kalnas.

Amerikoje ypač į pabaigą gyvenimo kun. Burba mėgdavo prietelių buryje dainuoti savo šią dainelę: ?

Tasai žmogus besmegenis,
Kurs už rūbus parsiduoda,
Rudkalnierių užgyvenęs,
Savo kalbos neb'uzuoda.

Kad išgirsta savo kalbą,
Ano ausys užsidaro,
O lieziuvis niekus kalba,
Būk tai kalba gėdą daro.

Kiekvienas žmogus išmintingas,
Savo bočių kalbą myli:
Bus vargdienis ar turtingas,
Su tėvyne šneka. tyli.

Už jurių, marių plačiausių,
Už miškų tamsių, tamsiausių,
Už kalnų augštų augščiausių,
Šuekėt Savaip nepaliausiu.

Kaip išgirstu savo šneką
Ir sergart lengviaus ant kūno,
Iš džiaugsmo ašaros teka,
Ir sakau: lai vis teip būna.

KUN. V. KUDIRKA. Panelės Svenč. Apreiškimo parapijos Kingstone — Edvardsville'je klebonas nuo pat „Zvaigždės" uždėjimo buvo jos bičiuliu ir platintoju. Neretai rašė į ją straipsnius. Per „Susivienijimo Lietu-

vių Rymo Katalikų" seimą Pittston'e išrinktas organizacijos viršaičių per šešeris metus pildė tą urėdą. Besibylinėjant su „Susivienijimu Lietuvių Amerikoje" kaip gyvendamas netoli teismo vietos — Wilkes Barre'ių daug gero padarė katalikų organizacijai, už ką per sekančius seimus kuopų atstovai pripažino jam dovanas. Nekurių žmonių pavydumas matė tame intrigą kun. A. Miluko, „Zvaigždės", tada organizacijos organo gaspadoriaus. Šian ir ten kalbėta, juog tai tyčia „Zvaigždės" gaspadorius, kurį tame laike kelis metus pavymui išrinkta seimo vedėju, išrūpina prezidentui dovanas, kad šis jo laikraštį užtartų su savo prieteliais. Po teisybei bet ne „Zvaigždė" iš S. L. R. K. naudojosi, ale šitoji organizacija iš laikraščio naudą turėjo, kaipo liudija narių užaugimas nuo kelių šimtų iki suvirš 4 tukstančių.

JULE PRANAICIUTE, per 7 metus „Zvaigždės" redaktorė gimusi Pauenupiuose, Griškabudžio parapijoje, Suvalkų gub. Naumiesčio paviete, pabaigus šv. Katarinos gimnaziją Peterburge, 1 metus studijavo prancuzų kalbą ir literaturą tame pat mieste po globa savo brolio kun. Justino Pranaičio, dvasiškosios Akademijos profesoriaus. Paskui mokinosi aptiekorystės Tveriuje, netoli Maskvos, bet dēlei silpnos sveikatos turėjo pamesti tą mokslo šaką. Vėliaus po ilgesnei ligai, išvažiavo į Prancuziją, kur pergyveno apie porą metų, užimdama rusiškos, lietuviškos ir lenkiškos sekretorės vietą prie Oeuvre Expiatoire, Montligeon'e, Orne departamente, netoli Paryžiaus. Budama karšta patrijotė ir tėvyniškos kalbos mylėtoja, ji išsiprašė savo perdėtinių 1902 metuose, kad leistų savo Biuletiną ir lietuviškoje kalboje.

Kada kun. V. Varnagiris negalėdamas išleisti „Zvaigždės" Brooklyn'e perleido ją globon kun. A. Miluko ir jo suorganizuotos Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos, nauji gaspadoriai, nutarę perkelti laikraštį į Shenandoah'ri, kreipėsi prie besidarbuojančios Prancuzijoje lietuvaitės, kad ji geriaus patarnautų Lietuvai, apsiimdama sunkų ir vargingą gyvenimą prie patrijotiškai katalikiško laikraščio, leidžiamo Pensylvanijos užkampije, anglekasyklų miestelyje Shenandoah. Užkvietimą p-lė Julė Pranaičiutė priėmė ir atvykus pabaigoje 1903 metų į

Ameriką, atsisėdo į „Zvaigždės" redaktoriaus sėdynę ir po šiai dien aną užima. Kiek vargo, kiek nesmagumų ir pasišventimo jai káštavo ši vieta, supras gerai kiekviens „Zvaigždės" bičiuolis, kuris sekė mūsų laikraščio gyvavimą per tuos metus. Shenandoah'rije begyvendama Pranaičiutė buvo suorganizavus „Rutos" merginų draugiją, ir gana sunkiai darbavosi kaipo sekretorė Susiv. L. R. Katalikų didelės kuopos Moterų Ražančiaus Draugijos. Susiv. Liet. Rymo Katalikų seimuose irgi dalyvavo apie trijuose ir dvejus metus buvo narė tos organizacijos literatiškos komisijos. Kada, vaidams Susivienijime L. R. K. įvykus ir prieš „Zvaigždę" karei pasikėlus, nekurie to laikraščio priešai nusitvėrė paškvilių kaipo kovos įrankių ir jais mėgino drėbti net nekalčiausius asmenis, p-lė Julė liovėsi aktyviškai darbavusis Susivienijime Liet. Rymo Katalikų, ir visą savo atidą vien „Zvaigždei" pašventė. Iš parašytų jos knygelių atspausstos šios: „Katekizmas apie Alkoholį", „Ne Mieste Laimė" (Pierre L'Hermite'o-Restez Chez Vous) ir „Lourdes'o Panelės Švenčiausios Geguzės Mėnuo"—vis tai vertimai iš prancuzų kalbos. „Zvaigždės" išleistuvė švėsdama linksmas dešimties metų sukaktuves savo gyvavimo, turi atiduoti teisingą pripažinimą savo redaktorei, p-lei J. Pranaičiutei, kuri nepaparastu pasišventimu, uoliausiu darbu, išsidėjimu savo komforto, net pinigiska pagelba sunkiausiose valandose sulaikė laikraštį nuo bankruto, daleido ir toliaus spindėti ant lietuviško dirvos horizonto.

KUN. VINCAS VARNAGIRIS, gimęs 1866 m. Daukšių parapijoje, baigęs 4 kliasas Senapilės gimnazijoje ir Seinų Seminariją, buvo išvestas į kunigus 1889 m. 6 d. Balandžio. Susirinkęs skatiko ir apturėjęs prizadėjimą pašelpos nuo kelių bičiuolių, iškeliavo Ryman, kur 4 metus mokinosi piliozopijos. Dar Ryme, o vėliaus Škotijoje budamas retkarčiais parašydavo šį-tą į lietuviškus laikraš-

čius. Vasario 1899 m. atvykus iš Amerikos Jonui Montvilai, kuris buvo dirbęs „Garso Amerikos Lietuvių“ spaustuvėje kaip zeceris ir iš dalies redaktorius, kun. Varnagiris įkurė spaustuvę ir ėmė leisti pirmą Anglijoje lietuviškąjį laikraštį „Vaidelytę“, bet greit, nes nė pusės metų neišbuvus, anoji turėjo užbaigti savo gyvastį. 1900 metais kun. Miluko pakviestas atvyko užimti jo vietą kaip Brooklynio lietuvių klebonas. Tam pat kun. Milukui po slapyvardžiu Vytauto pradėjo išleisti kelis „Dirvos“ numerius, o 1901 metais Vasario mėnesyje įkurė spaustuvę ir leido „Zvaigždę“ per porą metų pats vienas. 1903 m. perleido „Zvaigždę“ Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijai. Išvertė ir savo kaštai atspaudė „Zvaigždės“ spaustuvėje kardinolo Wisemano žinomą apysaką „Fabiola“ ir daugias knygečių.

KUN. JUOZAPAS ZEBRYS, pribuvęs į Ameriką 1892 m. ir pervaziavęs visas lietuvių apgyventas vietas ir jas aprašęs tų metų „Vienybėje“ po pseudonimu Debesylo, apsigyveno Waterburyje, kur kun. Burbos jau buvo pradėta organizuoti lietuviška parapija. Ilgesnį laiką čia pagyvenęs, išstatė šv. Juozapo medinę bažnytelę, pirmutinę Naujojo Anglijoje. Vazinėjo klausyti lietuvių išpažinties visoje toje plačioje teritorijoje per kelis metus ir teisingai yra vadinamas Naujosios Anglijos lietuvių katalikų Tėvu. Buvo redaktoriumi „Bostono Lietuviško Laikraščio“. Savais kaštais leido savaitinį „Rytą“, kurį gana gražiai redagavo, kol vykus neperkėlė jo iš Waterbury'o į New Britain. Užleides savo įkurton parapijon kun. P. Saurusaitį, perleido anam ir „Rytą“ kurį šis leides kokį laiką, pavadino „Bažnyčios Tarnu“ ir padarė mėnesiniu žurnalu. Sūsiorganizavus Lietuvių Katalikų Bendrijai, kun. P. Saurusaitis pervedė savo spaustuvę ir pats pristojė į „Zvaigždės“ leidėjų būrį. „Bažnyčios Tarnas“ jau buvo nustojęs eiti. „Zvaigždėje“ kun. J. Zebrys rašė po pseudonimu Debesylo. „Zvaigždės“ išleistuvė išleido Debesylo dvi knygeles: „Apie Socialistų Meilę“ ir „Apie Socialistų Liuosybę“.

KUN. P. SAURUSAITIS gimė Selviuose, Vilkaviškio parapijos ir pavieto, Suvalkų gubernijoje, 27 d. Birželio 1854 m. In Ameriką atkeliavo 1 d. Kovo 1884 m., eidamas trisdešimtus metus. Būdamas 5 metų nustojo tėvo, o dešimtuose — motinos. Jo tėvai buvo labai bėdni, turėjo tik 3 margus lauko ir bakūželę. Prieš miršiant tėvas, mokindamas kitų vaikus, ir savąjį 5 metų sūnelį išmokino skaityti iš maldų knygos. Vyresnės sesers auginamas Petras turėjo sunkiai uždarbiauti ant savo kasdieninės duonos pas turtingesnius kaimynus. Septyniolikos metų pradėjo mokintis siuvėjo amato, kurį išmokęs, iki 30 metų siuvinėjo po kaimus Vilkaviškio ir Alvito parapijose. Pas Vilkaviškio džekoną, kun. A. Lesnauską, pramokęs rašyti ir lenkiškos kalbos, liuosose nuo darbo valandose

besiuvinėdamas, mokinosi pats lotyniškos gramatikos.

In Ameriką atvažiavęs dirbo, kaip siuvėjas, kelis mėnesius Senadoryje. Per Baltimorės lenkų parapijos kleboną, kun. Končą, lietuvi, kurį lenkai pasišaukė pas ligonį primušė, dasigavo į Redemptoristų misijonierių vienuolyną Annapolyje, Md., už kandidatą ant brolio. Provincijolas, patėmijęs ypatingą gabumą ir norą mokytis,

Kun. P. Saurusaitis.

išsiuntė 31 metus jau pabaigusį Petrą Saurusaitį mokytis klasiškų mokslų North East Pensylvanijoje. In 4 metus pabaigęs su atsižymėjimu 6 kliašas, sugražintas į Annapolio novicijatą. Po metų išmėginimo 1889 m. buvo įvilktas į vienuolio klieriko abitą. Potam per 6 metus Ilchesteryje, Marylando valstijoje, mokinosi filosofijos ir teologijos ir ten pat išvestas į kunigus 5 d. Lapkričio 1895 m., turėdamas 41 metus. Atlaikęs Primicijas Baltimorės lietuvių bažnyčioje, dar pusę metų mokinosi ant misijonieriaus Annapolyje. Potam per pusantrų metų buvo prie čekiškos misijonierių redemptoristų parapijos East 64 gatvė New Yorke. Čia besidarbuodamas dėl čekų, mėgino patarnauti ir New Yorke lietuviams katalikiams. Matydamas, kad būdamas redemptoristu vienuolijoje, negalės pasišvesti vien lietuvių katalikų dvasiškiems reikalams, kun. Saurusaitis 1898 m. išsirūpino nuo vyriausio Redemptoristų perdėtiniū Ryme (Rector Major) leidimą sekuliarizuotis ir užimti parapiją, kaip sietiškas kunigas. Per Sekmines 1898 užėmė šv. Juozapo lietuvių parapiją Waterburyje, kur ir dabar tebesidarbuoja. In tą 11 metų pastatė gražią mūrinę bažnyčią, talpinančią į 1000 žmonių, naują kleboniją, o iš mažos medinės

bažnyčios, kun. J. Zebrio pastatytos, padidines ir iškėles ant mūrinio fundamento, padarė mokyklą, kurioje 6 šv. Dvasios vienuolės prancūzės mokina 300 vaikučių, gana gerai pramokę lietuvišką kalbą. Dar būdamas klieriku Ilchasteryje, kun. Saurusaitis ėmėsi už plunksnos ir išvertė į lietuvišką kalbą daugelį dvasišku knygelių. Pasilikęs klėbonu Waterburyje, išleidinėjo „Rytą“, nedėldieninį laikraštį, o paskui „Bažnyčios Tarną“. Parašė ir išleido daugelį originališkų ir iš svetimų kalbų knygelių religiško turinio. Svarbesnieji jo veikalai: „Apstalytės Maldos Statutos“, „Vienuolinė Luoma“, „Tankioji Komnija“, Lietuviška gramatika angliškoje kalboje ir kitos. Labai daug rašė „Zvaigždėje“ per visą dešimtį metų. Paskutiniame laike labai noliai agitavo žodžiu ir raštais, kad praplatingi tarp lietuvių pilnąją Blaiivybę. Tam siekui 1911 metuose pradėjo leisti bertaininį moksliską laikraštį „Sviesą“.

JONAS JAROSEVICIA

iš Kauzu, Rudaminos parapijos, Suvalkų gubernijos, atkeliavęs 1894 m. į Amerika dirbo angliaka syklose Shenandoah'ryje. Tik po 2 ar 3 dienas gaudamas išdirbti savaitė e liuosą laiką sunaudodavo, skaitydamas lietuviškus laikraščius ir knygas. Tada Senadoryje ėjo kun. Miluko prižiūromas „Garsas Amerikos Lietuvių“, kuri tai laikraštį, kaip vienatinį grynai katalikišką, J. Jaroševičia, kiek galėjo, platino tarp savo draugų. Paklausęs savo bičiulio kun. Miluko rodos 1897 m. išvažiavo į Boston'ą, kur radęs Mikalauckus ir daugiaus iš savo parapijos lietuvių, greit gavo darbą prie siuvėjų. Bostone gyvendamas karštai agitavo tarp savo pažįstamų, kad skaitytų „Garsą A. L.“ ir kun. A. Miluko leidžiamas „Dirvos“ knygas. J. Jaroševičiaus rūpesčiu susiorganizavo Boston'o apielinkė literatiškoji S. Daukanto draugija, kuri išvien su kun. Milukų išleido kun. Pabriežos „Bostoniką“ irgi prisidėjo su prenumerata prie išleidimo „Lietuviško Albumo“. Plačias pažintis turėdamas visoj Massachusetts'o valstijoje važinėdavo visur agitodamas, kad organizuotųsi lietuviškos draugijos ir platintųsi katalikiškos knygos ir jų skelbiamas sveikas apšvietimas. 1903 m. vedė moterį Ursulę Urbšaičiūtę ir augina trejetą vaikučių. Kiek prasigyvenęs užsidėjo pats dirbtuvę, kurioje kuogeriausiai apsieidavo su siuvėjais. Dėlei savo nuolaidumo nustojo apie 1500 dol. ir turėjo vėl išnaujo dirbti kaip paprastas darbininkas. Visada būdavo tarp pirmutinių, kur ėjo katalikystės ir tautos darbas. Buvo tarp organizatorių šv. Petro ir Povylo draugijos, kurios viršininku būdamas susilaukė narių skaitliaus užaugimo iki puspenkto šimto. Teipat viršininkavo šv. Kazimiero draugystėje ir buvo karštu Lietuvių Blaivinin-

kų Sąjungos organizatoriūm. „Zvaigždę“ skaitė ir rėmė nuo pat pradžios. Per seimą Wocesterije, kuriame atstovavo kartu su savo žmona, rūpinosi kuodaugiausiai, kad užbaigti nuolatines varžynes, kokias anuomet „Katalikas“ pakeldavo. „Zvaigždės“ reikalus ir palaikymą laiko savo širdyje kaipo svarbiausius ir tikisi ją skaityti dar 50 metų.

MIKOLAS NORKUNAS

gimęs 1869 m. Kruminių sodžiu, Valkininkų parapijos, Trakų pavieto, dėlei tėvų neturto galėjo vien mokytis pas sodžiaus daraktoriū (mokytoją). Dar vaiku būdamas turėjo ypatingą palinkimą prie išpiaustymo iš medžio fi gurų ir malevojimo. No rėjo keliauti į didesnius miestus mokytusi tų dailių, bet tėvai bijodami, kad vaikiukas ten praras tikėjimą, jo neleido. Ištarnavęs kariumenjė Mikolas atvyko į Amerika 1892

metuose ir dirbo iš kart ant farmų, paskui prie namų budavojimo ir per du metu skrybėlių dirbtuvėj Haverhill, Massachussets valstijoje. Parėjęs iš darbo vakarais eidavo vakarinėn mokyklon, kurios neapleido per 5 metus. Žymiai prailavinęs sunkiųjų prie prezidento Cleveland'o metų laikuose norėjo įstoti į Suv. Valstijų karienviją, bet draugų atkalbėtas vietoj to ėmėsi už knygų kupčystės. Kartu su A. Zdanaviče sudarė Bendrovę ir išleido „Bostono Lietuvių Laikraštį“, kurio redaktoriūm buvo kun. J. Zebrius. Dėlei nežinomos priežasties Zdanaviče dingus iš Boston'o, o su juom išnykus ir laikraščio skaitytojų adresams, M. Norkūnas, buvęs Bendrovės prezidentu ir gyvendamas Haverhill, matė Bendrovę negalėsiant toliaus leisti laikraščio. Taigi sušaukęs akcionierių susirinkimą, pardavė spaustuvē kun. J. Zebriui, kuris aną pasitraukęs į Waterburį leido „Rytą“.

Tame laike gavo lengvesnį darbą kurpių (čeverykų) dirbtuvėje ir pabaigęs 5 metų vakarinės mokyklos kursą galėjo gražiai paišinti visokius paišinius. Mokinosi po tam dar 3 metus architekturos ir gavo už 3 metų diplomą. Apsivedęs 1903 m. turėjo mesti į šalį savo visus augštus siekius, turėdamas uždirbti duoną nevien sau bet ir šeimynai. Dirbdamas paprastus darbus, liuosose valandose mokinosi fotografijos amato ir išsiuvinėjimo uniformų ir karūnų draugystėms. Jo pati irgi to darbo mokinosi Varšavoj, taigi dabar jis iš to ir gyvenimą daro, išdirbdamas draugystėms ir parapijomis vėliavas, kukardas, kariaviškas uniformas, nutraukdamas fotografijas ant nepaprastųjų iškilmų ir t.t.

„Zvaigždės“ skaitytoju buvo nuo pat pradžios, visuomet ją platino ir jos idejas. Nuo seniai prisirašęs prie Susiv. L. R. K. A. kalbino ir kitus prie tos organizacijos rašytis. Buvo vienu iš organizatorių šv. Stepono drau-

gystės Haverhill ir kitų draugijų kituose miesteliuose. 1902 m. apsigyveno Lawrence, kur daug pasidarbavo, kad atitrauktų vilniškius lietuvius nuo pristojimo į lenkų parapiją, kaipo jie buvo raginami. Aušros Vartų, šv. Lauryno draugystėse jo triūsas turėjo kuogeriausią pasisekimą. Jis gi pastatė ant kojų ir S. L. R. K. kuopą Lawrence, kuri daug sunyko tik po Cleveland'o seimui, kada „Zvaigždė“ nustojo būti organu. 29 d. Kovo 1909 m. kartu su bostoniškiais, ypač J. Jaroševičia ir P. Mikalauku įkūrė Lietuvių Rymo Katalikų Tautos Mylėtojų sąjungą, kuri paskui susiliejo su Liet. Blaivininkų Sąjunga. Kaip anos taip ir šitos organizacijos prezidentu buvo išrinktas Mikolas Norkūnas ir dabar yra visų Blaivininkų pirmininku.

Savo prakalbėmis ir agitacijomis organizavime Naujos Anglijos lietuvių katalikų Mikolas Norkūnas neapsakytai daug pasidarbavo. Daugybė draugijų yra jam dėkingos, juog neatsižiuurdamas ant brangaus laiko ir kaštu, visada buvo pasirengęs joms patarnauti, jei reikėjo kur surengti kokią iškilmę, apvaikščiojimą ar prakalbas. Meilė tautos, katalikiškos lietuvių tautos ir pasišventimas dėl savo šeimynos ir sunkūs darbai, kad šeimynėlei duonos uždirbtų, ogi prie to dar agitacijos ir organizavimas Blaivybės knopų daug susilpnino Mikolo Norkūno sveikata. Tarp brangiausių jo širdžiai veikalų yra jo rengiamas „Albumas Lietuviškų Naujos Anglijos ir Draugijų Bažnyčių“. Tą veikalą jis tikisi išvysti atspaus-tą už poros mėnesių.

PAULIUS MIKALAUCKAS atvažiavo į Ameriką prieš 18 metų iš Vilkiroyėios, Rudaminos parapijos, Kalvarijos pavieto, Suvalkų gubernijos. Atvykęs į Bostoną tuoj pradėjo dirbti kaipo siuvėjas garsiose Bostono siuvėjų dirbtuvėse. Dirbdamas po 12–14 valandų ant dienos užsiudavo po 8–9 dolerius į savaitę. Taip sunkiai dirbęs per 2 metų turėjo suėdinęs porą šimtų dolerių ir jau istengė parsikviesti iš Lietuvos savo prisiega su vaiku-

čiais. Trečiuose metuose to sunkaus darbo užpuolė sunkūs laikai (Clevelandui prezidentaujant). Siuvėjų darbai visai nupuolė ir per porą metų kartais žmogus negalėdavo uždirbti daugiau kaip 2, 3 ar 5 dolerius į savaitę. Pasibaigus tiems sunkiems laikams, kad uždariai kiek pasididino, Paulius prisirašė į neseniai uždėtą Vytauto draugystę, kurios nariai į antrus metus išrinko jį savo kasierium. Būdamas draugystės kasierium, Paulius daug pasidarbavo, kol patraukė didžiumą jos narių prie Katalikų Susivienijimo Amerikoje. Vytauto draugystė tame laike buvo viena iš žymiausių Susiv. kuopų ir skaitė 130 pilnų narių, prigulinčių į Centrališką organizaciją. Tame laike iškilo vaidai pačiame Susivienijime tarp katalikų ir valnamanių. Kaip kitur, taip ir Bostone tautininkai stengėsi išrinkti savo atstovus į Wilkes Parre'ių seimą. Mika-

lauckas, kaipo visada, taip ir dabar pasirodė karštu apgynėju katalikų pusės. Su savo broliu jis atvyko seiman į Wilkes Barre ir čia buvo vienu iš karščiausių ir tvirčiausių katalikų atstovų. Už tą jo pasidarbavimą pradėjo nekurie karštesnieji tautininkai persiekioti jį Bostone, ir Pauliui daug reikėjo nukentėti už savo katalikišką nuomonę. Kad draugystės nekurie nariai per įkalbėjimą daugelio anti-katalikiškų agitatorių ėmė krypti nuo Katalikiškojo Susivienijimo, Paulius su 15 karštesniųjų katalikų pametė Vytautinę ir neužilgo, pargrįžęs iš Brooklyno, kur gyvena apie 8 mėnesius, su J. Liutkevičium uždėjo šv. Petro ir Povilo draugiją. Šiton draugijon priimami lietuviai, turėjo ir turi prižadėti eisia Velykinės išpažinties. Petrinė draugystė Bostone greit užaugo; dabar ji turi 400 sąnarių ir yra pamatu šv. Petro parapijos South Bostone. In kelis metus po uždėjimui Petrinės draugystės su tuo pačiu Liutkevičium Paulius ragino geresnius žmones uždėti Saldžiausios Sirdies draugystę, kurios nariai užaugo iki 150 dabar.

Tryliką metų dirbdamas kaipo siuvėjas ir užlaikydamas savo skaitlingą šeimyną (dvi mergaites ir 4 berniukus, teipgi 3 palaidojęs), Paulius Mikalauckas vis atrodavo laiko pasidarbuoti dėl savo artimo naudos. Uždėjimas katalikiškų draugijų Bostone, tai nelengvas daiktas. Viskas, kas katalikiška, ten iki labai neseniai buvo laikoma pajuokime ir katalikiški veikėjai turėjo nevieną pažeminimą ir pašiepimą nukentėti, kol suorganizavo savo mažiau suprantančius brolius į katalikiškas draugijas.

1898 m. atvažiavęs į Bostoną iš Senadorio J. Jaroševičius atsivežė nuo kun. Miluko keletą „Dirvos“ pirmųjų knygelių ir kartu prašymą, kad Paulius padėtų anam jas praplatinti. Nuo to laiko Paulius laikas nuo laiko prikaldavo taip vadinamus „belliorius“ — po lietuvių namus vaikščiojančius pardavėjus, kad su kitomis knygomis ir kun. Miluko leidžiamas knygeles tarp žmonių praplatintų ir tokiu būdu padėtų anam naujas knygeles išleisti.

Po keliolikos metų sunkaus darbo siuvėjų dirbtuvėje, Paulius pasijuto, kad jo sveikata mažinasi ir negališ ilgų keliolikos valandų darbo dalaikyti. Tada paklausė kun. Miluko paraginime ir pradėjo pats uždaurbiauti kaipo „Zvaigždės“ agentas ir katalikiškų knygų keliaujantis pardavinėtojas. Tame savo darbe jis turi daug vargo pakenėti, vienok jau penkti metai tuomi užsiima ir lankosi po visus Bostono apielinkės miestus ir miestelius ir pristato į lietuvių namus katalikiškas knygas ir laikraščius. Savo tuomi sunkiu darbu maitina pačią ir šešetą vaikų ir leidžia juos į mokslus. Vyriausias jo sunus jau eina į augštesnę mokyklą.

Savo kaštais atspaudino Paulius Mikalauckas „Kalėdų Giesmės“ mažą knygute, „Dainas“; teipogi iš pusės su kun. Miluku išleido „Gyvenimą Viešpaties Jėzaus su paveikslais.“ Ant kelių dešimtų mylių visuose Bostono apielinkės miestuose ir miesteliuose Paulius Mikalauckas yra žinomas kaipo teisingas katalikiškų raštų ir pamaldumo daiktų pardavinėtojas, kartu ir kaipo uolus organizatorius visokių katalikiškų draugijų. Katalikai lietuviai pamatydami Paulių agituojuant už koki dalyką, tuoj supranta, kad teisingas turi būti tas klausimas. Suorganizavus Amerikoje Lietuvių Blaivininkų Sąjungą, Paulius Mikalauckas buvo paskirtas tos Sąjungos kasierium.

Žvaigždeje atspausintos knygos

Per dešimti metų nuo jos pradėjimo iki Vasariui 1911 m.

Algimantas arba Lietuviai XIII šimtmetije, istoriška apysaka. Parašė Dr. V. Pietaris, tomas 1. Shenandoah, Pa., 1904 m., pls. 106, 1 t. egz.

Algimanto 2 tomas psl. 119, 3-čias tomas, psl. 98, 4-tas tomas, pls. 73, 5-tas tomas, pl. 92.

Apeigos Rymo Katalikų Bažnyčios, lenkiškai parašė kun. J. Lunkevičius, vertė Gerutis, Shenandoah, Pa. 1904, psl. 188, egz. 1 t. Kaštu kun. A. Miluko.

Daktaras V. Pietaris (Savasis) autorius „Algimanto“ ir kitų „Žvaigždėje“ tilpusių raštų.

Apeigos Rymo Katalikų Bažnyčios, lenkiškai parašė kun. J. Lunkevičius, vertė Gerutis, ant-ra laida, Shenandoah, Pa. 1905, egz 3 t. 188 pls.

Apastalytės Maldos, vienybėje Saldžiausios Jėzaus Sirdies Statutės. Iš angliško išguldė kun. P. Saurusaitis. Shenandoah, Pa. 1907 m. 132 pusl., 3 t. egz.

A Brief Lithuanian Grammar or principal Rules to learn the Lithuanian Language. Compiled by the Rev. P. Saurusaitis, Philadelphia, Pa. 1910 m. 64 psl., 3 t. egz.

Anima Vilis Marės Radzevičiūtės apysaka, Jono Montvilo vertimas. Antras spaudimas. Shenandoah,

Pa. 1907 m. 162 psl. 3 t. egz. Kaštu kun. A. Miluko.

Apie Socijalistų Meilę, knygelė I. Pašneka pas Kilpą Pipiro su Bimbiru. Parašė Debesylas. Shenandoah, Pa. 1908 m., 13 puls., 2 t. egz.

Apie Socijalistų Liuosybę, knygelė II. Pašnekėjimas Kilpos namuose Parašė Debesylas. Philadelphia, Pa. 1809 m., 12 pls., 2. t. egz.

Aktai ir Palaimos Eucharistijos. Parengė ir giedojimui bei kalbėjimui (prie rožančiaus) pritaikė kun. Vincentas Aleksandravičius, Shenandoah, Pa. 1907 m., pusl. 40, egz. 5 t.

Antanukas, kun. A. Miluko išleidimas, apysaka B. Pruso. Vertė Selimas; antra laida. Shenandoah, Pa. pls. 40, 5 t. egz.

Auštant, T. T. Jezo apysaka, iš lenkiško vertimas 298 pls., 1901 m., 1 tūkst. egz., Brooklyn, N. Y., kaštu kun. Varnagirio.

Aventino neregė, apysaka iš pirmųjų krikščionystės amžių, su paveikslais, Brooklyn, N. Y. 1 t. egz., kaštu kun. Varnagirio.

Baltas Karžygis, versta iš Mickaus Shenandoah, Pa. 1906 m., pl. 15, 1 t. egz.

Bajoro Vuošvis, apysaka iš Lietuvių gyvenimo, kun. A. Miluko kaštu, Shenandoah, Pa., 1906 m., 63 psl., 3 t. egz.

Biurokratai, apysaka, Parašė Jonas Kmitas, kaštu kun. A. Miluko, Shenandoah, Pa., 1907 m., 7 pls., 3 t. egz.

Dirva (kvartalinis laikraštis) Shenandoah, Pa., 1904 m., 1-mas No. 119 pls.; 2 No. 98 psl.; 4 tas No. 96 pls.

Dirva-Zinynas (kvartalinis laikraštis), Shenandoah, Pa. 1904 m., 1 mas No. 94 psl.; 2 ras No. 96 psl.; No. 3 106 psl.; No. 4-tas 96 pls.

Dirva, (kvartalinis) laikraštis 1905., Shenandoah, Pa., No. 1 as, 119 psl.; No. 2 ras, 98 pls.; N. 3, 73 psl.; No. 4 tas, 92 psl.

Dirva, (kvartalinis laikraštis) 1906 m., Shenandoah, Pa., No. 1-as 172 psl.; No. 2-as, 68 psl.; No. 4-tas, 140 pls.

Dainų Knygelė, Shenandoah, Pa., 1906 m. 2 t. egz., 32 psl., kaštu P. Mikalausko.

Edgaras, pagal L. Hamerstein, parašė Dr. M. Juodišius, Brooklyn, N. Y., 2 tūkst. egz., kaštu kun. Varnagirio.

Fabijolė, Philadelphia, Pa. 1909 m., 3 t. egz. 360 psl., kaštu kun. V. Varnagirio, vertiko.

Gyvačių Karalius, ir kitokios apysakėlės, Ksavero Vanagėlio, kaštu kun. A. Miluko, Shenandoah, Pa. 1908 m. 31 psl. 3 t. egz.

Graudų Verksmai, Shenandoah, Pa., 1907 m., 2000 egz., 32 psl., kaštu kun. V. Staknevičiaus.

Išvakarės Gret Lemano Ežero, Shenandoah, Pa., 1 t. egz., 172 psl., kun. M. Moravski's, J. D., Vertė Gerutis, kaštu kun. A. Miluko.

Iš Daktaro pasakojimų. Rudens diena, Sulaukė, apysakėlės Satrijos Raganos, Shenandoah, Pa., 1907 m., kaštu kun. A. Miluko. 3 t.

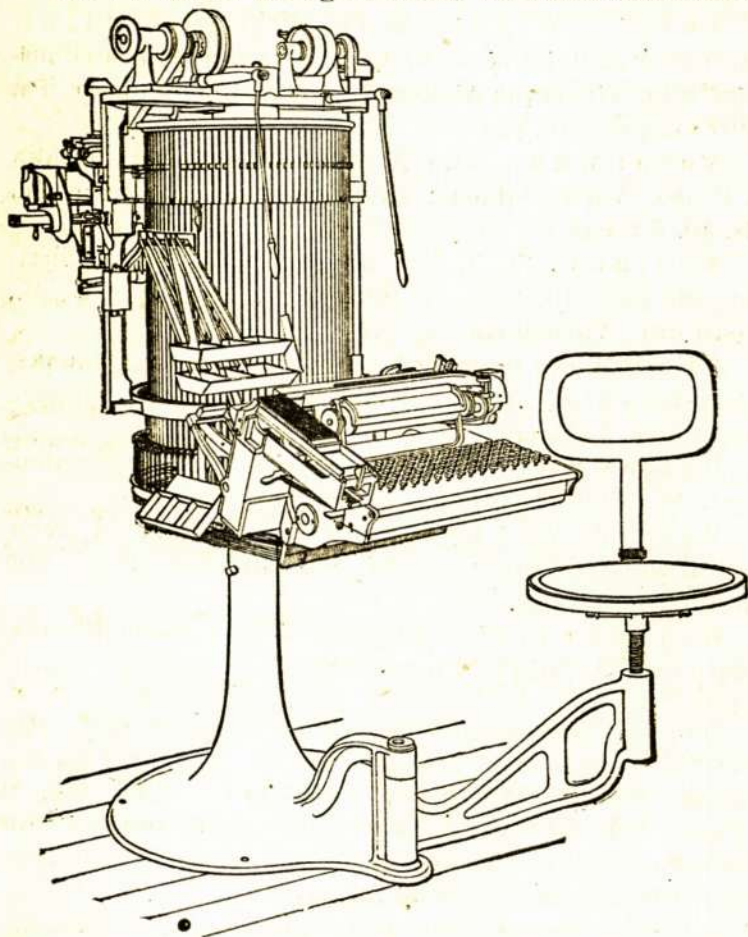
Iš Musų Gyvenimo, Shenandoah, Pa., 1906 m., 2 t. egz., kaštu kun. A. Miluko ir kun. A. Staniukyno.

Iždu Sala, Roberto Stevenson, iš angliško vertimas, Brooklyn, N. Y. 1901 m. 1 tūkst. egz., kaštu kun. Varnagirio.

Jonukas Karklynas Eina Lietuvos pažintų, parašė Prietelis, Shenandoah, Pa., 1904 m., 2 t. egz., 47 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Kovaities Zalgiriais, istoriška drama ketu-

Litarų statomoji mašina, su kurios pagelba raidės renkant, „Žvaigždės“ ir joje spaudinamų knygų darbas eina tris syk sparčiau ir du kart pigiau, nei zeceriams raidės ranka renkant.

Mašina kainuoja 1.800 dol.

riuose aktuose, Shenandoah, Pa., 1906 m., 3 t. egz., pls. 31, Dr. V. Pietaris (Savasis), kaštu kun. A. Miluko.

Kunigo Giminė, Shenandoah, Pa., 1906 m., 5 t. egz., 68 psl., Parašė J. Gerutis, kaštu kun. A. Miluko.

Katekizmas Apie Alkoholių, iš prancūziško versta (Julės Pranaičiūtės), kelių het. kunų, aukojusių po \$5 blaivybės reikalams. Shenandoah, Pa., 3 t. egz., pusl. 32.

Kaip Elziutė praleido šv. Jono Dieną, Shenandoah, Pa., 1908 m., 2 t. gez., 63 psl., parašė P. D., kaštu kun. A. Miluko.

Krasauninkas - Laižybos - Dievo žmonės, Philadelphia, Pa., 1910 m., 1 t. egz., 28 psl., Ksavero Vanagėlio, kaštu kun. A. Miluko.

Kur Pergalė. parašė kun. J. Jak-s, Shenandoah, Pa. 900 egz.

List of Lithuanian Family Names, Shenandoah, Pa, 1908 m. 7 t. egz., 32 psl, parašė kun. P. Saurusaitis, kaštu autoriaus.

Lietuvių Katalikų Federacija, Shenandoah Pa., 1906 m., 3 t. egz., 23 pl.

Lourdes'o Svenčiausios Panelės Marijos Mėnuo, Shenandoah Pa. 1908 m., 3 t. egz., 160 psl. Pagal prancūzišką lietuviškai parašė Pranaičių Julė, kaštu kun. A. Miluko.

Mūsų Išganytojaus Jėzaus Kristaus gyvenimas, naujas pataisytas išleidimas, Shenandoah, Pa., 1907 m., 2 t. gez., 209 pls. su paveikslais kaštu kun. A. Miluko ir P. Mikalausko.

Mūsų Jaunuomenė ir netikėjimas, Shenandoah, Pa., 1906, 800 gez., kaštu kun. A. Miluko.

Maldos Apaštalytės pamaldos, Shenandoah, Pa., 2 t. egz., 26 psl., iš angliško vertė kun. P. Saurusaitis, kaštu vertiko.

Moterystė ir šeimyna, Philadelphia, Pa., 1908 m., 1 t. egz., 41 pls. vertė iš vokiškos kalbos J. Gerutis., kaštu kun. A. Miluko.

Mūsų Socijalistai, Shenandoah, Pa., 1906 m., 3 t. egz., 57 psl. apysaka iš paskiausiųjų Lietuvje atsitikimų, parašė Jonas Kmitas, kaštu kun. A. Miluko.

Melagių Dėdė, (iš dzukų gyvenimo) Shenandoah, Pa., 1907 m., 3 t. egz., 27 psl., parašė Ksaveras Vanagėlis, kaštu kun. K. Miluko.

Mokytoja, apysaka, Shenandoah, Pa., 1904 m., 1500 egz., 86 psl., parašė Dėdė Atanzas, kaštu kun. A. Miluko.

Mindaugas. Poema, parašė Krive-Krivaitis, kaštu autoriaus Shenandoah, Pa., 1905 m. psl. 19, 1 t. egz.

Ne Mieste Laimė, Pierre L'Ermite'o, iš prancūziško liuosas vertimas Pranaičių Julės, Shenandoah, Pa., 1908 m., 3 t. egz., 206 pls., kaštu kun. A. Miluko.

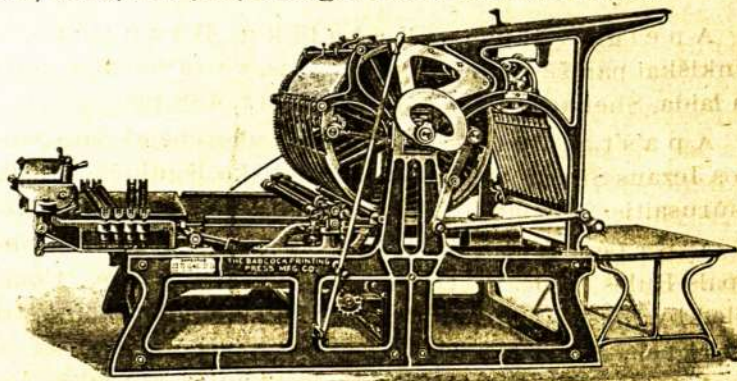
Našlaičiai, Shenandoah, Pa., 1908 m. 3 t. egz., 81 psl., vertė P. Str., kaštu kun. A. Miluko.

Nekaltbė, Shenandoah, Pa., 1907 2 t. egz., 89 pls., J. Geručio versta iš vokiško, kaštu kun. A. Miluko.

Patrimpo Laiškai, parašė K. A. K. Shenandoah, Pa., 2000 egz., 161 psl., kaštu L. K. Sp. Bendrijos 1907 m.

Pergyventos Valandos, Shenandoah, Pa., 1906 m., 3000 egz. 140 psl., parašė K. A. K., kaštu liet. kunigų.

Pradžia ir Išsiplėtimas Katalikų tikėjimo, Vyskupo M. Valančiausio, Shenandoah, Pa., 1906, 235 pls., 3 t. egz. kaštu kun. A. Miluko.

„Žvaigždės“ presa.

Pirmasis Lietuvių Katalikų Kongresas Shenandoah, Pa., 1906 m., 5000 egz., 96 psl. kaštu lietuvių Amerikos kunigų.

Pamokslai be Kunigo, parašė J. Gerutis, Shenandoah, Pa., 1906, 5 t. egz. 214 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Pikta Dvasia, drama trijuose aktuose Rudolfas Blaumanis, iš latviško vertė Ildargas, Shenandoah, Pa., 1908 m., 1 t. egz., 72 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Pirmutinis Balius— Komedija viename akte, Przybilski'o, 1901 m., Brooklyn, N. Y., kaštu kun. Varnagirio.

Paklydėliai, Shenandoah, Pa., 1907 m., 7 t. egz., 63 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Pasakyk Matušei, Agnieška ir Antgarlaivio, trys apsakėlės Satrijos Raganos, Shenandoah, Pa., 1908 m., kaštu kun. A. Miluko. 3 t. egz. 29 psl.

Sodžionių Teologija, Shenandoah, Pa., 1905, 1 t. egz., psl. 285, kaštu kun. A. Miluko.

Pasakojimai Antano Tretsansko, antras jubilėjinis spaudinis, 2 tkūst. egz. ? puls., kaštu kun. Varnagirio Brooklyn'e, N. Y., 1901.

Sodžionių Teologija, parašė Gerutis. (II leid.) Shenandoah, Pa., 1908, 3 t. egz., 285 pls., kaštu kun. A. Miluko.

Skaitymai iš Sventųjų Gyvenimų, kiekvienai metų dienai, su paveikslais, keturi tomai: 1-mas tom. 192 psl., 2-as tom. 201 psl., 3-čias tom. 175 psl., 4-tas tom. 162 psl., 2500 egz., kaštu kun. A. Miluko Philadelphia, Pa.

Sociališkas klausimas XIX amžiuje, pagal Grova A. De Mun, sąnarį Prancūziškos Akademijos, vertė J. Uosis, Shenandoah, Pa., 19 pls., kaštu kun. A. Miluko. 700 egz.

Susipraskim parašė X. X., Shenandoah, Pa., 1908 m., 1 t. egz., 49 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Susiskaldėliai, Shenandoah, Pa., 1908, 3 t. egz., 62 psl., parašė J. Geručio, kaštu kun. A. Miluko.

Socijalistai, (Civinsko) Shenandoah, Pa., 1908, 3 t. egz. 124 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Saulei nusiledžiant, Išmusų kariinės Kalėdų vakaras, apsakėlės Satrijos Raganos, Shenandoah, Pa., 1903 m., 3 t. gez., 62 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Sventas Raštas arba Biblija Naujo Instaty mo, Shenandoah, Pa., 1909 m., 3 t. egz., 494 psl., lietuviškon kalbon išguldyta vyskupo kunigaikščio Juozpo Arnulpo Giedraičio. Antru kartu atspausa kaštu kun. S. Pautieniaus.

Siapus ir Anapus grabo, parašė J. Gerutis, Shenandoah, Pa., 3 t. egz. 210 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Sventosios Rosijos Misijonieriai,

Lanskaja'oz, 1902 m., Brooklyn'e, N. Y. 1 tūkst. egz. kaštu kun. Varnagirio.

Sis-Tas, trys Vaišganto apysakėlės Shenandoah, Pa., 1906, kaštu 500 egz. 81 pls.

Tankioji Komunija, iš anglų kalbos vertė kun. P. Saurusaitis, Philadelphia, Pa., 1910 m., 2000 egz., 153 psl., kaštu kun. P. Saurusaičio.

Tėvynmylio Mintys, Shenandoah, Pa., 1906 m., 700 egz, kaštu Lietuvių Katalikų Spaudos Bendrijos.

Teisingoji Pusė Shenandoah, Pa., 31 psl.

Trumpas Katekizmas, trečias spaudimas, Shenandoah, ketvirtas Philadelphia, Pa 1910 m., kaštu kun. J. Kaulakio.

Tarp dilgėlių Rožės, Melodrama 2-jose dalyse, 6-uose aktuose, parašė J. J-is, Shenandoah, Pa., 1907, 500 egz., 54 pls., kaštu autoriaus (kun. J. Jakščio).

Vienybė ar separatizmas Shenandoah, Pa., 1904, 2 t. gez., 65 psl., Lietuvių Katalikų Bendrijos kaštu.

Vienuolinė Luoma, Shenandoah, Pa., 1908, 3 t. egz., 191 psl. kaštu kun. P. Saurusaičio ir kun. A. Miluko.

Valdimierius, Shenandoah, Pa, 1906, 5 t. egz. 47 psl., kaštu kun. A. Miluko.

Zmogus Vienybei Setvurtas taigi Vienykimes. Parašė, I. D. Shenandoah, Pa., psl. 16 egz.

„Zvaigždės“ Kalendoriai: 1905 m., 80 psl., 1906, 1907 — 77 pusl., 1908, 72 pusl., 1909, 64 pusl.

Kataliku Bažnyčios Hierarchija.

Katalikų hierarchija arba Bažnyčios Valdyba susideda iš Sventojo Tėvo su kardinolų kolegija, ir keliomis šventomis kongregacijomis, kurių perdėtiniai yra kardinolai. Prie hierarchijos priguli teipgi patriarkai, arcivyskupai ir vyskupai, apaštališkiejie delegatai, vikarai ir prefektai ir nekurie opatai.

Jo Sventenybė, Popiežius, Rymo vyskupas ir Jezaus Kristaus Vikaras, Visuomeniškos Bažnyčios Augščiausias Ganytojas, Vakarų Patriarka, Italijos Primatas, Rymo Provincijos Arcivyskupas ir Metropolita, Augščiausias Viešpats žemiškųjų Šventos Rymo Bažnyčios turtų, šventas Tėvas Pijus X, pirmiaus Juozapas Sarto, gimęs 2 d. Birželio 1835 m., išvėstas — į kunigus 1858 m., konsekruotas Mantuos vyskupu 1884 m., pakeltas Venecijos Patriarka ir Kardinolu 15 d Birželio, išrinktas popiežium 4 d. Rugpiūčio ir 9 to mėnesio apvainikuotas 1903 m. yra du šimtai šešiasdešimts ketvirtu šv. Petro įpėdiniu.

Kardinolai įstatymiškai popiežiaus pakelti į tą urėdą, sudaro Augščiausią Bažnyčios Rodą arba Senatą. Jie yra popiežiaus roddaviai ir, mirus popiežiui, jie renka įpėdinį.

Kardinolai dalinasi į 3 skyrius: kardinolius vyskupus, kardinolus kunigus ir kardinolus dijakonus. Su mažais išėmimais Kardinolai kunigai abelnai yra vyskupai arba

arcivyskupai, valdą dijecezijas, o kardinolai dijakona paprastai yra kunigai (neturi vyskupiškos konsekracijos). Pilna kardinolų kolegija turi 70 narių, beje 6 kardinolus vyskopus, 50 kardinolų kunigų ir 14 kardinolų dijakonų. Sulyg kanonus, t. y. dvasiškąsias teises kardinolai gauna užlaikymą nuo Svento Tėvo. Paskutiniame laike, kad delei persekiojimo nuo valdžios Prancūzijos, Italijos ir kitų šalių dvasiškija ir katalikai negali suaukoti pakaktinai šventapetrio aukų Apaštališkamjam Sostui, dabartinis popiežius, mirus seniems kardinolams, nepakelia naujų, nes neturi iš ko jiems algas išmokyti.

Kardinolai vyskupai yra šie:

Oreglia di Santo Stefano Aliozas, gimęs 1828 m. Jis yra kardinolų džiakonų ir Camerlengo, t. y. jei miršta šv. Tėvas, jis pastoja visos Katalikų Bažnyčios valdytoju, kol neyra išrinktas naujas popiežius.

Vannutelli Serapinas, gimęs 1834 metuose.

Agliardi Antanas, gimęs 1832 m.

Vannutelli Vincas, gimęs 1836 m.

Cassetta Pranciškus, gimęs 1845 m.

Kardinolai kunigai šie:

Neto Juozapas Sabastijonas, gimęs 1841 m.

Capecełatro Alfonsas, gimęs 1824 m.

Moran Patricijus Pranciškus, arcivyskupas Sidney, Australijoje, gimęs 1830 m. Airijoje.

Gibbons Jokubas, Baltimorės arcivyskupas, Amerikoje, gimęs tame pat mieste 1834 m.

Rampolla del Tindaro Marijonas gimęs 1843 m.

Gruscha Antanas Juozapas Viennos Arcivyskupas, Austrijos Primatas, gimęs 1820 m.

Di Pietro Angelo, gimęs 1828 m.

Logue Mikas, Armagh arcivyskupas, Airijos primatas, gimęs 1840 m.

Vaszary Claudijus Pranciškus, Gran'o kunigaikštis arcivyskupas, Vengrų primatas, gimęs 1832 m.

Kopp Jurgis, Breslau'o, kunigaikštis vyskupas, gimęs 1837 m.

Ferrari Andrius, Milano arcivyskupas, gimęs 1850 m.

Gotti Jeronimas Maria, Propagandos prefektas, gimęs 1834 m.

Ferrata Domininkas, gimęs 1847 m.

Prisco Juozapas, Neapolio arcivyskupas, gimęs 1836 m.

Martin de Herrera y de la Iglesia Juozapas Maria, Santiago Arcivyskupas (Ispanijoje) gimęs 1835 m.

Couillie Petras Herkulis, Lyons'o arcivyskupas, (Prancūzijoje), gimęs 1829 m.

Francica-Nava di Bontif'e Juozapas, gimęs 1846 m.

Respighi Petras, gimęs 1843 m.

Richemy Augustinas, Turino arcivyskupas, gimęs 1850.

Martinelli Sebastijonas, gimęs 1848 m.

Gennari Kazimieras, gimęs 1839 m.

De Skrbensky Leonas, Pragos arcivyskupas, Ceku primatas gimęs 1863 m.

Boschi Julijus gimęs 1831 m.

Puzyna de Kozielsko Jonas, paeinas iš lietuviškų kniazių Puzynų, Krokavos vyskupas, gimęs 1842 m.

Bacilieri Baltrus, Veronos vyskupas, gimęs 1841 m.

Cavicchioni Benjaminas, gimęs 1836 m.

Katschthaler Jonas, Salzburgo arcivyskupas, gimęs 1832 m.

Fischer Antanas Hubertas, Cologne'os arcivyskupas gimęs 1840 m.

Merry de Val Rafolas, popiežiaus Valstijos Sekretorius, gimęs London'e 1865 m.

Samassa Juozapas, Eger'o arcivyskupas gimęs 1828 m.

Arcoverde de Albuquerque Cavalcanti Joachimas, Rio Janeiro arcivyskupo (Brazilijos), gimęs 1805 m.

Cavallari Aristidas, Venecijos patriarka, gimęs 1849.

Aguirre y Garcia Grigorius Maria, Burgos arcivyskupas, gimęs 1835 m.

Rinaldini Aristidas, gimęs 1844 m.

Lorenzelli Benediktas, Lucca'os arcivyskupas, gimęs 154, m.

Maffi Petras, Pisa'os arcivyskupas, gimęs 1858 m.

Lualdi Aleksandras, Palermos arcivyskupas, gimęs 1858 m.

Mercier Dezideratas, Maline'o arcivyskupas, gimęs 1851 m.

Gasparri Petrus, gimęs 1852 m.

Lucon Liudvikas Enrikas, Rheims'o arcivyskupas, gimęs 1842 m.

Andrieu Paulinas, Marsilijos arcivyskupas, gimęs 1849 m.

Kardinolai dijakonai:

Vives y Tuto Juozas Kalasankcijus, gimęs 1854 m. Ispanijoje.

Della Volpe Pranciškus gimęs 1814. m.

Cagiano de Azevedo Ottavijus, gimęs 1845 m.

De Lai Kajetonas, gimęs 1853 m.

Patriarkai šie:

Konstantinopolio (Turkijoje) patriarka Juozas Cepetelli.

Alexandrijos (Egipte) Dominikas Marinangelli.

Antijokijos (Syrijoje) mieste yra net 4 Patrijarkai:

Syriško rito — Ignotas Dionizas Efremas Rahmani, Maronitų rito — Elias Petras Huayek, lotyniško rito —

Laurynas Paserini ir Melchitų rito Kirilas Geha.

Jeruzolimos patriarka Filipas Amassei.

Chaldejiečių Babiliono patrijarka — Juozas Emanuelis Thomas.

Rytinių Indijų patrijarka (Indostane, Portugalijos naujokynėse) Antanas Sebastijonas Valente.

Lizbonos (Portugalijoje) patrijarkas Antanas Mendes Bello.

Venecijos patrijarka kardinolas A. Cavallari.

Rymo Kurija susideda iš šių kongregacijų: Sventojo Urėdo, Konsistorinės, apie Sakramentų discipliną, Rodos, Vienuolinių reikalų, Proplatinimo Tikėjimo (Prapagandos), Indexo, Sventų Ritų, Ceremonijų, Extraordinariškųjų dvasiškų reikalų, ir mokslų. Prie kurijos irgi yra šie tribunolai: Sventosios Atgailos, Rymiškos Rotos, Apaštališkos Signatūros, teipgi šie biurai: Apaštališka Kanceliarija, Apaštališka Daktarija, Apaštališka Kamera ir Valstijos Sekretarijatas.

Amerikos Lietuviai Katalikai ir jų Parapijos.

Philadelphijos Provincija.

Philadelphijos dijecezija įkurta 1808m. iš karto apėmė netik visą Pensylvaniją, bet ir dalį New Jersey valstijos. 1875 m. pakelta į archidijeceziją, kurios arcivyskupas yra betarpiniu ganytoju katalikų gyvenančių pavietuose Philadelphijos, Berks, Bucks, Carbon, Chester, Delaware, Lehigh, Montgomery ir Schuylkill. Pensylvanijos pavietuose gyvena katalikai paskirstyti prie kitų 5 dijecezijų, beje: Pittsburgo, Erie, Altoona, Harrisburg ir Levanton.

Lituviai katalikai gyvena didesniame ar mažesniame skaitliuje visose tose dijecezijose ir, išskyrus Altoonos dijeceziją, visose turi savo parapijas.

I. Altoonos dijecezijoje didesniame skaitliuje apsigyvenę lietuviai šiuose miesteliuose: Hastings, Galitizin, South Fork, Johnstown. Nekurie iš mūsų brolių jau seniai čia apsigyvenę ir turi žymesnį turta, bet tikybiškuose reikaluose eidami išvien su lenkais daugiausiai, jie neįsteigė nei vienos grynai lietuviškos parapijos. Ne kas girdėtis ir apie kitas lietuviškas organizacijas tarp tos dijecezijos lietuvių. Pora lenkų kunigų (geriaus sulenkėjusių lietuvių), mokančių šiek tiek lietuviškai, aprūpina lietuvių dvasiškus reikalus. Musų brolių, išmėtytų po visus miestus ir kaimelius tos dijecezijos, skaitlius siekiąs į 2000 dušių.

II. Erie dijecezija užimanti šiaurvakarinį Pensylvanijos kraštą ir atsiremianti į Erie ežerą, įkurta 1853 m. Lietuvių gyvena joje per 3000, — daug, bet iškrikę po visus kampus ir didesniame skaitliuje apsigyvenę vien Du Bois mieste.

Sv. Juozapo parapija Dubois, Pa. Clearfield paviete lietuviai pradėjo apsigyventi žymesniame skaitliuje nuo 1885 m. daugiausiai čia lietuviai iš Suvalkų gub. (Buckunų sodžiaus labai daug).

1891 m. užsidėjo draugystę Saldžiausios Sirdies ir pradėta organizuoti parapija. 1894 m. pribuvo kun. A. Simkevičia, kurio globai Eries vyskupas pavedė visus lietuvius ir lenkus Dubois'e ir apilinkėse. Tuomet buvo lietuviškų šeimynų apie 50, o dušių apie 300.

Suorganizavus šv. Juozapo lietuviškai-lenkišką parapiją, nupirktą žemės sklypas 120 pėdų pločio ir 180 ilgio už 1.500 dol. Medinė bažnyčia (su sklepu) 40 pėdų per 60 p. ilgio kainavo \$5.000, jos parengimas į \$3.500, klebonija ir jos įrengimas \$4.000. Visa bažnytinė savastis kainuoja \$14.000, skolos jokios. 1909 parapijos organizatorius ir klebonas persikėlė Pittsburgo dijecezijon, dabar jo vietoj klebonauja kun. Ign. Abromaitis.

Šeimynų lietuviškų gyvena čia per 200, dušių 1500, bet daugelis visai nepriguli prie bažnyčios. Lenkų ir slavų prie šv. Juozapo bažnyčios priguli per 200 šeimynų. Krikštų paskesniame laike buna po 150 kasmet, šliubų 40, miršta apie po 50.

Nepajudinamą savastį turi apie 70 lietuvių šeimynų,

kurią galima apkainuoti ant \$80.000. Turtingiausias lietuvis turis turto per \$15.000.

Daug čia blėdies padarė ir lietuvius suklaidino tulas Urbonas, kuris lietuvius patraukė bemėgindamas suorganizuoti neva „grynai lietuvišką parapiją“, kuri vienok užsilaikė 6 mėnesius. Grynai lietuvių katalikų parapiją mėgino sutverti kun. Krasineckas, bet po 6 mėnesių turėjo atsisakyti nuo savo užmąnyto.

Draugijos: Saldžiausios Sirdies uždėta 1891, turi narių apie 50, turto į \$2000.

Sv. Jurgio, apie 1900 m., narių 75, turto \$1000.

Yra ir lietuvių klubas, kuris kartu su draugijoms ištaisė salę apie už \$3000. Toje salėje daroma gužynes ir šinkuojama svaiginanti gėrimai. Kun. Krasnicko laikuose buvo čia ir pamaldos laikomos naujos parapijos, bet iškilus vaidams savininkai uždarė duris. Tik per tarpininkystę arių kunigo Svenčiausias Sakramentas po 3 dienų paliko išneštas, o draugijų namas vėl pasiliko šinkiumi.

Susiediniame Jeffersono paviete apie DeLancey yra kelios dešimtys lietuviškų šeimynų, kurių dvasiškus reikalus aprūpina kun. Zubrickas, klebonas lenkiškai-lietuviškai-slavokiškos parapijos.

Dubois'e lietuviškų karčiamų nēr, krautuves valgomų daigtų turi apie 10 lietuvių.

III. Harrisburgo dijecezija įkurta 1868 metuose. Lietuviai šitoje dijecezijoje turi sudarę dvi parapijas kietųjų anglių srityje, beje Mt. Carmel'ije ir Shamokin'e. Locust Gap'o ir Centralia'jos kelios šeimynos lietuvių glaudžiasi prie Mt. Carmel'io parapijos. Steelton'o gi, netoh Harrisburgo, miestelio lietuvių reikalus aprūpina laikas nuo laiko atvažiuodami kunigai iš Harrisburgo arba kitų dijecezijų. Kelios dešimtys lietuvių šeimynų apsipirkę locną žemę ir namus gyvena Kulpmount'e, bet organizacijos jokios jie neturi ir su dvasiškais reikalais kreipiasi į Mt. Carmel'io Svento Kryžiaus lietuvių bažnyčią.

Sulyg Harrisburgo dijecezijos kunigo ir abiejų lietuviškų parapijų buvusio klebono kun. J. Zilinsko surinktas žinias, lietuviai emigrantai pirmiausiai Pensylvanijoje apsigyveno Harrisburgo dijecezijoje, Shamokin miestelije. 1869 m. keliolika lietuvių, iš New Yorko agentų prikaltinti, atvažiavo į tą miestelį dirbti prie tiesiamo tada Philadelphia ir Reading gelžkelio. Lietuviai anuomet visi vadinosi paliokais ir nepramokę angliškos kalbos, mažame skaitliuje būdami, labai glaudėsi prie lenkų. 1871 metuose kelios dešimtys Shamokino lietuvių padėjo to miestelio lenkams įkurti pirmutinę lietuviškai lenkišką draugiją vardan šv. Vaitiekaus. Apie tą pat laiką suorganizuota ir „polska“ parapija. Kadangi lietuvių buvo dusyk daugiau nei lenkų, tad pirmutinis „polskos“ parapijos organizatorius lenkas pakeista lietuviu kunigu Juškevičium 1872 m., po kuriam užstojo irgi lietuvis kun. Konča, (kurį vėlesniame laike Baltimores lenkai išvarė į aną svieta, pasišaukę pas ligonį ir sumušę nesvietiškai). Shamokin'o lietuviai gražiai sutikdami su lenkais, lenkes pačias vesdami, greit pralošė savo tautystę. 1879 tulas Mikas Tvarauckas buvo pradėjęs leisti čia „Lietuwiszka Gazieta“, bet, išėjus ar 12 numerių, spaustuvė sudegė ir

garsus anuomet tarp letuvių „Samukai“ išnyko užmiršime. Patys lietuviai, kurie nenorėjo pasiduoti lenkų įtekmei, turėjo, visi dėl iššaukto lenkų, tarpe šauksmo prieš „separatistus litvinus“, trauktis į kitus miestelius. Susquehannos paupiu traukdami apsigyveno musiškiai Dannvilleje pirmiausiai, o iš čia pakriko po Schuykill'o pavieta — Locust Gap'an, Mahanoy Plane'n, Senadorin, o kiti po Luzern'es pavieto miesčiukus — Nanticoke, Wilkes Barre ir t. t.

Sv. Mykolo parapija. Grynai lietuvišką parapiją ėmė rengti Samukų lietuviai vien apie 1891 metus, kada prietikiai su lenkais anų draugystėse ir bažnyčioje nevieną ir labiausiai sulenkėjusį atgrasino. Svenčiant čia jau susiedijoje Mt. Carmel'ije lietuvių katalikų bažnyčios kampinį akmenį 1892 m. Samukų lietuviai buvo baudžiami ir ambonos lenkų bažnyčioje, kad nedalyvautų pašventimo apeigose. To buvo per daug ir, galima sakyti, tas pamokslas buvo geriausiu akstinu užmezgimo grynai lietuviškos parapijos. Nupirka 1893 m. diktokas sklypas žemės 200 per 150 pėdų ant vieno iš žymesnių kalnelių ir pastatyta medinė mokykla — bažnyčia. Taipgi įtaisyta ir atskiros kapinės apie už \$1000. Klebonams labai tankiai mainantis, ir ilgiaus nepabunant, tik pirm 3 metų ilgesnį laiką pabuves kun. K. Urbanavičia pastatė kleboniją. Parapijos savastį galima apkainuoti ant \$20.000, skolos yra apie \$1000.

Lietuviškų šeimynų, kurių daugelis lenkišką kalbą vartoja, esą į 200, dušių yra apie 1200, velykinę išpažintį atlieka šv. Mykolo bažnyčioje, apie 700 asmenų. Lietuvių nepajudinamą savastį galima apkainuoti \$120.000. yra čia 6 karčiamos ir porą valgomų daiktų krautuvių ir pora mėsinyčių.

Draugijos šios:

Sv. Jurgio lietuviškai lenkiška, įkurta 1889 m.
Sv. Mykolo, 1823 m., narių per 100, turto \$650.
S. L. R. K. Saka.

Klebonijos adresas: St. Michael's Rectory, Shamokin, Pa.

Sv. Kryžiaus parapija. Mount Carmel'ije. Mount Carmel tarp Shamokino ir Shenandoah'rio kuone pusiauokelyje dabar gana gražus išsistatęs miesčiukas. Lietuviai ir čia vien iš anglekasyklų gyvena. Šitas miesčiukas mūsų broliams pažįstamas nuo 40 metų. Anuomet lietuviai su lenkais išvien gyvena, lietuviai vedė lenkes, lenkinosi. Iškilus vaidams už tautiškumą tarp lenkų ir lietuvių, atbalsis tų vaidų pasiekė ir Mount Carmel'io lietuvius ir jie čia jau 1887 m. uždeda grynai lietuviška šv. Petro ir Povylo draugiją. Sv. Kryžiaus parapija susiorganizavo 1892 metuose, kada pašventas kampinis akmuo naujos medinės bažnyčios prie kun. M. Pežos klebono. Ant sklypo žemės 120 ir 150 pėdų šiandien Mount Carmel'io lietuviai turi medinę bažnytelę, kainavusią į \$9000 su visais įrengimais, dviejų augštų medinę mokyklą, kainavusią irgi apie \$9000, teipgi medinę kleboniją. Visa bažnytinė savastis kainuoja apie \$30.000, skolos yra apie \$8000.

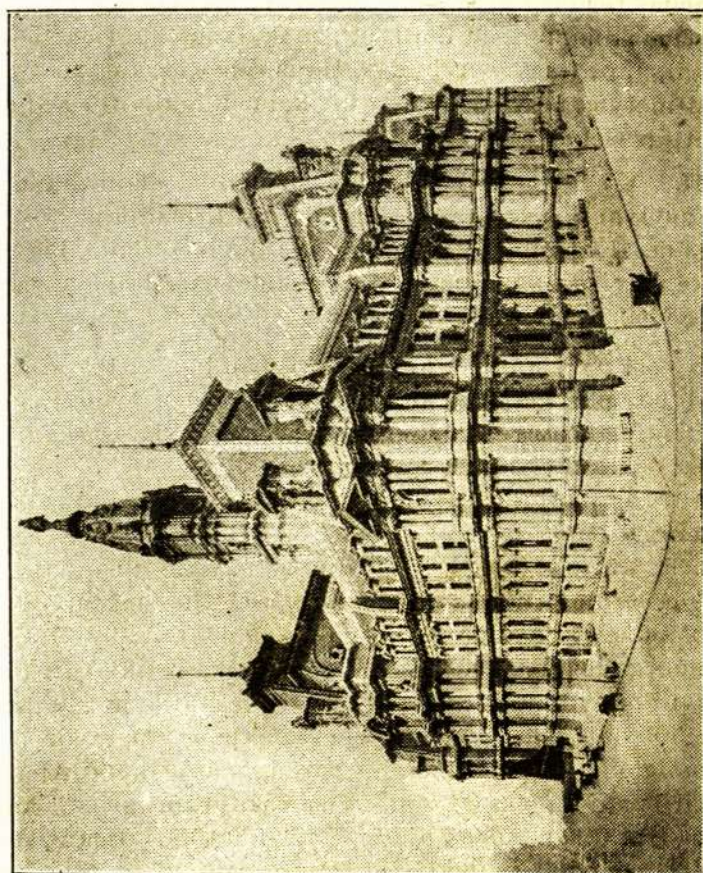
Lietuviškų (katalikiškų) šeimynų gyvena čia į 350 dušių į 3000. Priskaitant neinančius į bažnyčią lietuvius, kurių čia daugybės, galima būtų surašyti kokius 3500 lietuvių. Nepajudinama savastį Mount Carmel'ije turi suvirš 100 šeimynų, kurios vertę galima apkainuoti ant

\$300.000. lietuviškų karčemų yra čia apie 20, valgomų ir šiaip krautuvių irgi keliolika.

Klebonauja dabar kun. F. Jakštis; klebonijos adresas: Holy Cross Rectory, Mt. Carmel, Pa.

IV. Philadelphijos arhidiecezijoje lietuviai katalikai turi 9 savo parapijas, beje: pačiame Philadelphijos mieste dvi — šv. Kazimiero ir šv. Jurgio, Readingo mieste missija po globa Minersvillės lietuvių klebono, toliaus Minersville, New Philadelphia, Mahanoy City, Shenandoah, Girardville, Gilberton, ir dabar organizuojama Tamaqua. Netolimoje ateityje žadama dar suorganizuoti į parapijas lietuvius skaitliu suvirš 200 šeimynų apgyvenusius centralinę Philadelphijos miesto dalį, Chester'io, teipgi lietuvius gyvenančius apie Point Breeze Philadelphijoj ir Easton'o miestų lietuvius ir pagaliaus St. Clair miestelio (tarp Minersville ir New Philadelphia) apie 150 lietuviškų šeimynų.

Philadelphijos diecezijoje gyvena per 30.000 lietuvių katalikų, kurių reikalus dvasiškus aprūpina 10 lietuviškų kunigų, bet sulyginus lietuvius katalikus ir jų kunigus su kitais to diecezijos katalikais, musiškių mažas nuošimtis pasidaro. Ir teip Philadelphijos diecezijoje kunigų išviso yra 588, o bažnyčių 286 ir 86 koplyčios, kuriuose kas nedėlia laikomos yra šv. mišios. Taigi lietuviški kunigai akyveizdoje šitos diecezijos kunigų sudarė biskį daugiau nei 1,5 nuošimtį, o lietuvių 8 bažnytelės akyveizdoje visų diecezijos bažnyčių atsveria vos 3 nuošimtį.

Philadelphijos miesto rotušė (City Hall), kainavosi keliolika milijonų dol.

Philadelphia, Pa. sulyg gyventojų skaitlių užima trečią vietą tarp Suvienytų Valstijų miestų. Jos gyventojų paskutinėje valdžios sąskaitoje suskaičiuota 1.549.008. Čia randasi didžiausias pasaulyje gelžkelių lokomotivų dirbtuvės, teipgi dvi didžiųjų kariškųjų ir šiaip laivų budavojimo firmos. Garsi Philadelphia skaitlingomis audimų ir mezgimų dirbtuvėmis. Nemaža čia geležinių dirbtuvių.

cukraus, klijų, trašų, skrybelių, meblių ir kitokių dirbtuvių. Darbas čia lengva gauti, nors užmokestis prastam darbininkui nelabai gausi.

Lietuviai pradėjo apsigyventi žymesniame skaitliu Philadelphijoje pirm 25 metų. Apie 1890 metus jau čia gyvavo lietuvių švento Antano draugija, o 1890 tos

Kun. J. Kaulakis.

draugijos nariai daugiausiai pradėjo rūpintis apie suorganizavimą savos lietuvių katal. parapijos. Vasarą 1893 atvykęs Jo Malonybės Philadelphijos arcivyskupo P. J. Ryano užkviestas Louvain'os seminarijoj naujai išvestas kun J. Kaulakis pasiliko čionykščių lietuvių klebonu. Atlikęs savo primicijas šv. Alponso vokiečių katal. bažnyčioje 16 d. Liepos 1893 m. jaunas klebonas perėjo visus Philadelphijoje gyvenančius lietuvius ir surašė 60 šeimynų, o pavienių 200 asmenų. Parapijos reikalams

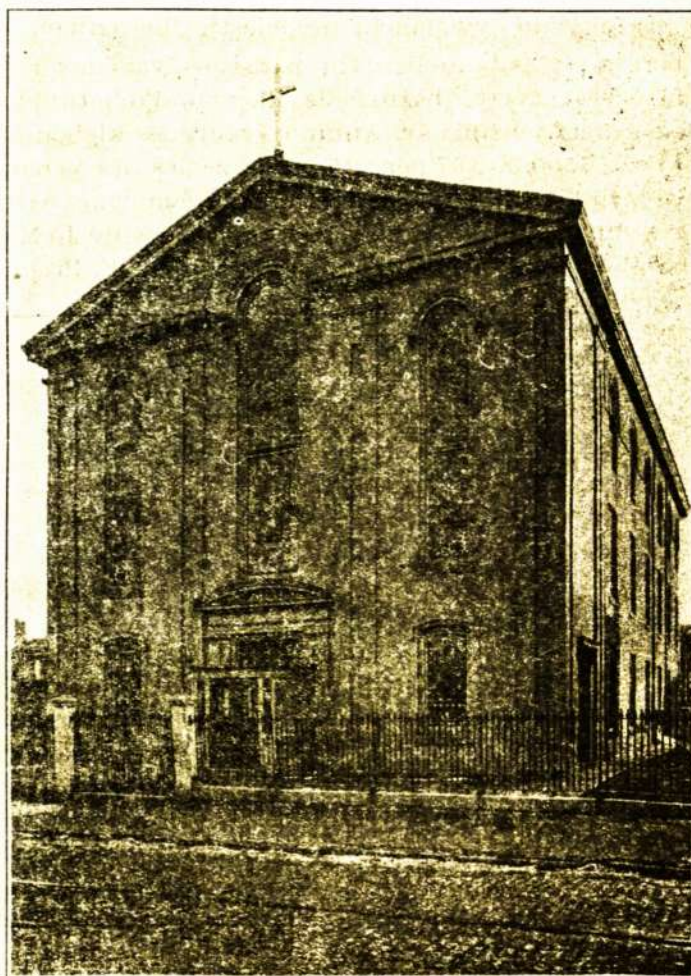
dar prieš kunigo atėjimą lietuvių katalikai turėjo surinkę 1.150 dol. Laikydamas lietuviams pamaldas iškarto šv. Mykolo vokiečių, o paskui jezuitų bažnyčioje, kun. Kaulakis sekančiuose 1894 apipirko už \$7500 seną protestonų bažnyčią, aprašydamas ją ant šv. Antano draugijos vardo. Delei tos priežasties, juog šv. Antano draugija savino bažnyčią ir vėl, kad žemė po bažnyčia nebuvo nupirkta, bet samdoma, terp šv. Antano draugijos narių ir nekurių šv. Antano parapijos parapijiečių iš vienos pusės, o terp klebono, arcivyskupo ir abelnai bažnytinės vyriausybės iš kitos, po nekuriam laikui pakilo neuzganėdinimas. Tie nesusipratimai ypač užsiaštrino apie 1898 metus, kada, apmokėjus šv. Antano parapijos skolas, dar buvo parapijos kasoje pinigų keli tūkstančiai. Nesusipratimai pavirto net į muštynes Dievo namuose. Bažnyčia likos uždaryta ir lietuvių katalikai su savo klebonu kun. Kaulakiu laikė pamaldas italijonų Marijos Magdalenos, vokiečių šv. Traicės, airių šv. Pilypo ir šv. Marijos bažnyčiose. Peštynes ir vaidus, sekusios bylos pasauliniuose teismuose, pasibaigė tik į 5 metus, kada paklusnūs dvasiškai vyriausybei parapijiečiai ir draugijos lygiai kaip ir einantie prieš juos šv. Antano ir kitos draugijos pailso besibylinėdami ir beveik jau neturėjo daugiaus pinigų advokatų apmokėjimui.

Besibylinėjantiems susitaikius, uždarytoji bažnytelė, pritariant šv. Antano draugijai, ant kurios vardo ji buvo užrašyta, parduota, pinigai pasidalinta ir pradėta visiems iš vien rūpintis apie naujos jau didesnės šventynės nupirkimą.

Sv. Kazimiero parapija. 1905 m. kun. Kaulakis nupirko nuo metodistų episkopalų garsią kadaisiai Philadelphijoje Wharton str. Church už 40.000. Už 20 tūkstančių pridėjus pertaisymų ir visokių papuošimų Philadelphijos lietuvių pasijuto beturį puikią 80 pločio ir 120 pėdų ilgio bažnyčią ant

dviejų aukštų, kurių žemutinysis paversta į mokyklą. Naują bažnyčią pašventė pats Jo Malonybė Arcivyskupas Ryan 2 d. Liepos 1905 m. Tuose pat metuose suorganizuota 3 klisos parapijinės mokyklos, kurioje mokina 2 amerikietės merginos angliškai ir 2 lietuvių lietuviškai. Naują bažnyčią ir parapiją pavadinta vardu šv. Kazimiero. Dabar šv. Kazimiero mokykloje mokinasi 196 parapijiečių vaikai.

Sv. Kazimiero parapija Philadelphijoje priguli prie skaitlingiausių Amerikoj ir auga labai greit; iš abiejų bažnyčios pusių klebonas apipirko kelis namus ir žemę. Parapijos nepajudinama savastis — žemė turi dabar 148 pėdas pločio ir 200 ilgio. Invalias vietos būsią didelei mokyklai ir klebonijai bei vienuolių mokytojų namui. Visa savastis kainavo \$90.000. Skolos parapija turi apie 20.000. Tą skolą klebonas tikisi greit išmokėti, nes duosnūs parapijiečiai suaukoja kasmet apie po \$14.000 bažnyčiai.

Šv. Kazimiero Bažnyčia.

1910 metuose šv. Kazimiero bažnyčioje atliko Velykinę išpažintį 3300 asmens, katalikišką šeimynų surašyta per 750, iš viso dūšių apie 6000. Sliubą buvę 1909 m. apie 150, krikštų 380, mirė 128.

Draugijos šios yra susiorganizavusios:

Sv. Antano dr., uždėta 1890, narių 200, turto apie 5 tūkst. dol.

Sv. Kazimiero, uždėta apie 1890 m., narių 350, turto apie \$2.000.

Sv. Mykolo, uždėta 1904 m., narių suviršum 300, turto apie 1500 dol.

Sv. Izidoriaus, uždėta 1906 m., narių turi 200, turto apie \$1.000.

Cecilijos merginų, 1898 m., narių 200, turto \$2.000.

Sv. Ražančiaus draugystė, 300 narių.

Giedorių teatrališka draugija (sūsišelpimo) 1905 m. narių 150, turtas apie \$50.

Klebonauja dabar kun. J. Kaulakis, klebonijos adresas: St. Casimir's Rectory, 333 Wharton str., Philadelphia, Pa.

Sv. Jurgio Lietuvių R. Kat parapija ant Venango gatvės tarp Salmon ir Edgemont gatvių, Richmond'o dalyje, Philadelphia, Pa. suorganizuota 1902 m. Iki tam laikui rytžemių miesto dalies lietuviai prigulėdavo prie šv. Antano parapijos. Sv. Jurgio parapijon priguli lietuviai gyvena žieminėje miesto dalyje nuo gatvės Girard Avenue, teipgi ton parapijon priklauso lietuviai gyvena miesto dalyje vadinamoj Bridesburg ir Frankford ir dar keletas šeimynų gyvenančių priemiestij Cheltenham.

Iškilus šv. Antano lietuvių parapijos vaidams ir pasidarius peštynėi toje bažnyčioje, Richmond'o lietuvių nedidelė saujalė su žinia šv. Antano šventynės klebono užpirkto už \$7500.00 197 per 235 pėdas žemės ties Venango gatve tarp Edgemont ir Salmon ir pastatė mūrinę bažnyčią vardu šv. Jurgio Kankinio, kurią pašventė Jo Malonybė Philadelphijos sufraganas vyskupas E. Prender-

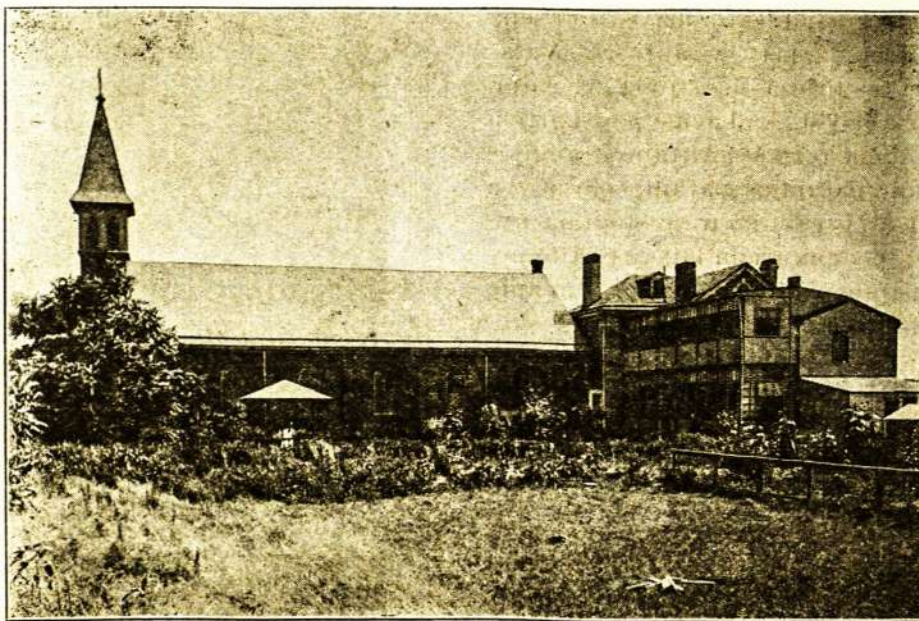
apie po \$4.500. 1910 m. buvę 120 krikštų, 40 apsivedusių ir mirę 78; 4 suaugę, kiti vaikai. Pati šv. Jurgio bažnyčia nelabai sveikoje vietoje pastatyta. Lietuviai apylinkėje gyveną daugiausiai džiova serga nuo netyro dirbtuvių oro.

Nepajudinamą savastį turi apie 50 parapijiečių, kurios vertė gali siekti apie \$100.000, skolos ant tos savasties yra į \$60.000. Terp žymesnių nepajudinamų savasčių reik paminėti „Lietuvišką Mazikališką Salę“, kainuojančią į \$35.000 ir pastatyta sudėtais daugelio parapijiečių pinigais. Čia yra salė šokiams, o apačioje užsilaiko, teip vadinams, kliubas, kurio nariai ir nedėliomis gali išsigerti irgi turi savo nusizaidimui įsitaisę biliardus ir kitokius dalykus.

Netoli šitojo kliubo, kuris nešioja vardą Lietuvos didkunigaikščio Gedimino, yra dar du kiti kliubai, kurių vienas neseniai užsidėjęs duoda savo nariams pašalpą ligoje; trečiasai taip pat kaip ir Gedimino Kliubas jokios pašelpos neduoda, vien išsigerti (nedėldieniais) ir pasižeisti.

Netoli nuo čia dalyje miesto Frankford vadinamoje yra dar vienas toks pat kliubas. Yra ir kooperatyviškoji valgomų daiktų krautuvė.

Philadelphijoj išeina 2 savaitraščiai: „Kova“, leidžiama socialistų sąjungos šv. Kazimiero parapijoj ir „Zvaigždė“, leidžiama po globa kun. Miluko šv. Jurgio parapijoj. Visokių krautuvių šv. Jurgio parapijoj yra į 15,

Šv. Jurgio Bažnyčia ir klebonija.

gast 26 d. Spalio 1902 metuose.

Sv. Jurgio parapijoje tada buvo suskaityta penki šimtai lietuvių dušių, o šeimynų 100.

Sulyg-gi paskutinę parapijos sąskaitą, pernai metą padarytą, lietuvių šeimynų yra į 200, parapijinę mokesčių užsimekėję 1910 m. 750 asmenų. Velykinę gi išpažinti atlikę suvirš 1000, dušių gi parapijoje yra 1300. Parapijinėje mokykloje, įrengtoje paminėjimui Zalgirio sukaktuvių mokinas per 30 vaikučių.

Parapijos savastis kainuoja apie \$35.000, skolos yra \$3400. Aukų bažnyčiai parapijiečiai sumeta kasmet

karčemų jokios; parapijoj šv. Kazimiero krautuvių lietuviškų yra į 40, ir apie 4 karčiamos.

Draugijos šios:

Sv. Jurgio, uždėta 1901 m., narių 200, turto \$2000

Sv. Juozapato, 1906 m., narių 225, turto \$1500

Sv. Magdalenos, 1907 m., narių 80, turto \$700

Sv. Ražančiaus, 1903, narių 70, turto \$200

Lietuvos Sūnų, 1908 m., narių 60, turto \$200

Klebonauja dabar kun. A. Milukas, klebonijos adresas: St. George's Rectory, Salmon & Venango sts., Philadelphia, Pa.

SV. JUOZAPO PARAPIJA MAHANOY CITY, PA. suorganizuota 1888 metuose. Organizacijos darbą atliko patys lietuviai, neužganėdinti iš Senadorio lenkiškai lietuviškos parapijos lenko klebono, jų dvasiškus reikalus negalėjusio atsakančiai aprūpinti dėl kalbos nesupratimo. Zmonėms padėjo kun. P. Abromaitis, klebonas Hazletono šv. Petro ir Povylo parapijos, kuris gavęs arcivyskupo Ryano leidimą, persikėlė iš Serantono į Philadelphijos dijeceziją ir apėmė šv. Juozapo parapiją vasarą 1888 m.

Pirmas lietuvis kunigas Philadelphijos dijecezijoje kun. Strupinskas, ex-marijonas, kuris Senadorije gyvendamas tulą laiką aprūpino visų kietųjų anglių lietuvių dvasiškus reikalus. Palaidotas ant šv. Jurgio kapinių Senadoryje.

Apipirkus už \$3600 žemės 120 per 150 pėdas sklypą vakariniame miesto gale pradėta statyti bažnyčia, kurią bestatant, dėl neiapsiūrijimo su kontraktierium, reikėjo turėti nekuriuos nuostolius. Pastatyta po visų bėdų murinę su vienu bokštu bažnyčia 54 pėdų pločio ir 100 ilgio pašventė patsai Philadelphijos arcivyskupas P. J. Ryan 9 d. Birželio 1893 m.

Bažnyčios pastatymas ir visas jos įrengimas kainavęs apie \$40.000 (priskaitant ir žemę). Vėlesniame laike greta bažnyčios pastatyta apie už \$6000 klebonija. Po išmokėjimui skolų už bažnyčią ir kleboniją pastatyta už kelių varsnų nuo bažnyčios parapijinė mokykla apie už 15.000, ant kurios esą dar \$10.000 skolos.

Beveik nuo pat pradžių šv. Juozapo parapija turėjusi parapijinę mokyklą, bet mokslas ėjo Lietuvos „daraktorių“ metoda. Tam tikrų mokytojų nebuvo, mokines vargūninkas. Kas blogiausia, vaikai mokinami turėjo vargti tamsiam sklepe po bažnyčia ir kvėpuoti nesveiku „basemento“ (sklepo) oru.

Indomiausias bet daiktas, juog po pastatymui mokyklos namo dėlei įvykusių parapijoj vaidų ir senoviškosios metodos mokykla išnyko, mokyklos muras belaukiąs parapijos vaikučių jau kelintas metas.

Sv. Juozapo parapijoj gyvena apie 650 šeimynų, 4500 dušių. Daugelis parapijiečių yra žymiai išigyvenusiu. Nepajudinamą turtą turi apie 60 lietuvių. Jų savasti galima apkainuoti ant \$350.000. Karčiamų lietuviškų Mahanoyuj esą apie 50, valgomų ir šiaip krautuvių 15, keli turtingesni Mahanoy'aus lietuviai turi akcijas vietinėse bankose, o du yra net daliniais savininkais bravoro mieste Tamaqua'oj už kelių mylių nuo Mahanoy'aus. Yra Mahanoy'uj ir lietuviškas laikraštis „Saulė“, kurią velionui D. Bočkaskui padėjo įkurti Senadorio lietuvių a. a. lenkas klebonas. „Saulė“ anuomet nemaž rašė prieš kleboną, organizavusį lietuvių parapijas Senadoryje ir Mahanoy'uj.

Draugijos: SV. JUOZAPO, sudaryta 1887 m., narių turi suvirš 600, turto suvirš \$1000.

SV. LIUDVIKO, įkurta 1891 m., 190 narių, turto \$200.

SV. ANTANO, 1892 m., narių 150, turto \$2000.

SV. Kazimiero, 1894 m., narių 50, turto \$2000.

Sv. Jurgio Kareivių, (su uniformomis), narių apie 20; ant turto stovi neblogai

Sv. Jono Krikštytojo 1911 m., blaivininkų n. 40.

S. Daukanto klubas, 50 n., užd. 1901 m., turto \$1500.

Sv. Petro ir Povylo, užd. 1902 m., narių 200, turto per \$2500.

Sv. Mykolo Arkaniuolo, užd. 1901 m., narių 150, turto \$2500.

Saldžiausios Širdies Jezaus, užd. 1905 m., narių per 100 turto \$1500.

Susiv. L. R. K. A. kuopa narių 220.

S. L. A. kuopa.

T. M. D.

Angliakasių Unijos šaka (U. M. W.) turi per 2000 narių.

Lietuvių Benas (trimytų Kapelija) įkurta 1887 m.

Klebonauja dabar kun. S. Pautienius. Adresas: St. Joseph Rectory, W. Mahanoy Ave., Mahanoy City, Pa.

Velykinės išpažinties 1910 m. buvę apie 3500.

Metinės įeigos bažnyčia turi \$8000, krikštų buva apie 300, šliubų 85, miršta kasmet apie po 150.

Sv. Jurgio Kankinio parapija Shenandoah, Pa. Shenandoah'rije (Senadorije) lietuviai pradėjo apsigyventi pirm 40 metų. 1872 m. kun. A. Strupinskas, ex-marijonas iš Marijampolės, pradėjo laikyti lietuviams ir lenkams, kurie visi vienu vardu „paliokai-polacy“ tada vadinosi, pamaldas vokiečių katalikų bažnyčioje. Už poros metų surinkęs pinigų \$700 kun. Strupinskas nupirko žemę ir pastate nedidę lentų bažnytėlę Senadorio ir apielinkės „paliokams“. Ta maža šventynė pašvesta vardan Lietuvos globėjo šv. Kazimiero. Indomu, juog terp tų pirmųjų, šv. Kazimiero bažnyčios fundatorių buvęs tik vienas tikras lenkas, kiti visi „paliokai“ tai buvę tikri lietuviai: 1876 m. dvasiška vyriausybė suspendavo lietuvių šv. Kazimieriaus kleboną ir jo vieton atsiųstas buvo tikras „paliokas“ kun. A. Lenarkevičius. Jau su pirmuoju savo klebonu Senadorije

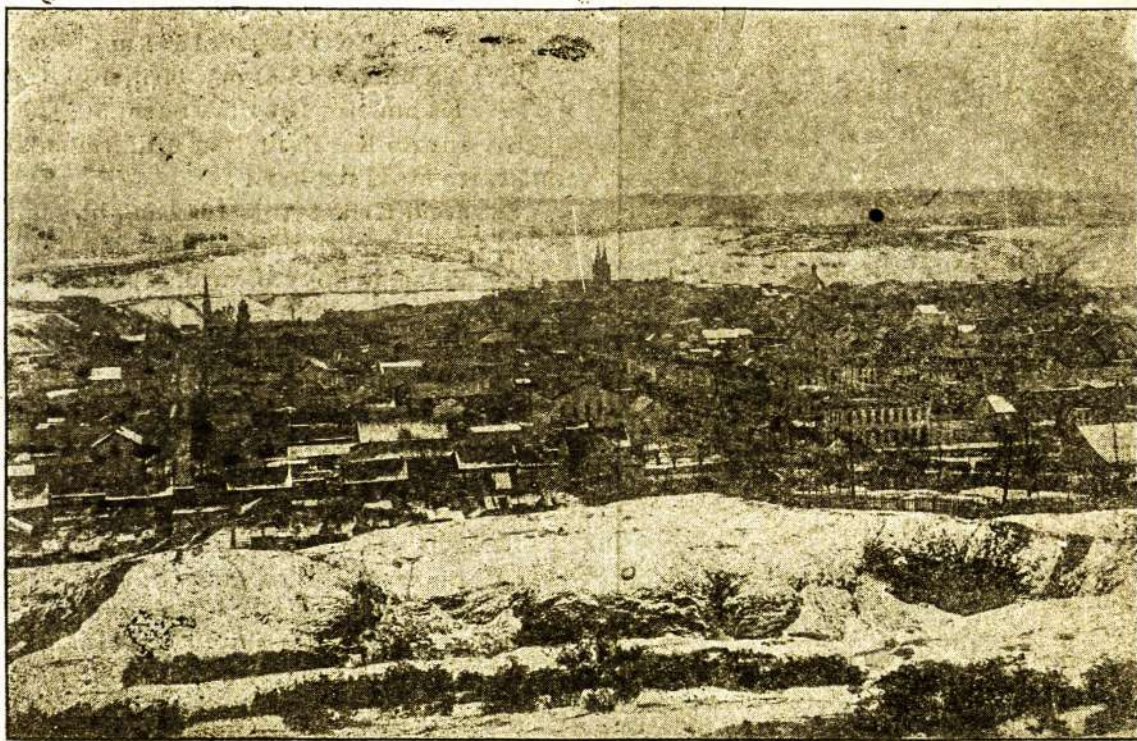

čiai nesutiko, atėjus tikram lenkui, su kuriuom daugelis negalėjo susišnekėti, parapijonų vaidai dar labiau užaugo. 1877 m. senovės „paliokai“, numetė lenkiškas plunksnas ir, lietuviais vadindamiesi, organizavo tikrą maištą ir stengėsi padaryti savo tvarką, beje užrakinę bažnyčios duris neįsileisti klebono į bažnyčią.

Dėlei tos priežasties daugelis lietuvių pateko kalėjimui ir Pottsvillės teisme prasidėjo pirmutinė lietuvių byla už bažnyčios reikalus. Ta byla kaštavusi Senadoriečiams kelis tūkstančius dolerių, atgrasino visus nuo tąsymosi po pasaulinius teismus. Kun. Lenarkevičius su pagalba savo vargoninko D. T. Bačkausko, kuriam paskui jis padėjo įkurti laikraštį „Saulę“, pramoko šiek-tiek lietuviškai ir net lietuviškus pamokslus sakė. Kaip kada sau į dvasišką talką parsikviesdavo susiedijoj — Locust Gap'e klebonaujanti vokiečių kunigą irgi mokanti kiek lietu-

la su kontraktierium, kuriam galų gale reikėjo užmokėti kelis tūkstančius. Bažnyčia iš kart buvo pastatyta iš lentų, iš viršaus apkalta bleke, nudažyta teip, kad išrodytų lyg akmeninė. In kelis metus surūdijus blekei, reikėjo nulupti ją, lentas nudraskyti ir sienojus apmūryti plytomis. Bažnyčia turi 56 pėdas pločio ir 120 ilgio.

Pirm keliolikos metų šv. Jurgio bažnyčia skaitėsi gražiausia Amerikos lietuvių katalikų šventyne, bet šiaudien ji atsiliko toli užpakalyje kitų lietuviškų parapijų bažnyčių vėlesniame laike išstatytų. Sėdynių joje yra dėl apie 800 žmonių. P'o bažnyčia yra sklepas (basement) padalintas į tris skyrius, kurių viename kartais budavo neva parapijos mokykla. Mokindavo joje parapijos vargamistra, žmogus be jokio pedagogiško mokslo. Kituose skyriuose sklepe parapijos draugijos laiko savo „mitingus“ — susirinkimus. Pastatymas klebonijos

Šenadorio miestas.

viškai.

Nekurie lietuviai neužganėdinti iš kun. Lenarkevičiaus porą kartų net stengėsi suorganizuoti grynai lietuvišką parapiją, bet surinktus nuo žmonių pinigus nežinia kas sunaudodavo ir užmanymas vien užmanymu pasilikdavo. Tik, kada Mahanoy'aus, už 4 mylių nuo Senadorio, lietuviai suorganizavę šv. Juozapo parapiją igijo sau už kleboną kun. P. Abromaitį, ir Senadorio lietuviai ant tikrųjų subruzdavo organizuoti grynai lietuvišką parapiją. Pradžioje 1891 m. pradėta rinkti aukos ir tą metą apie vi durvasarį turėta jau \$4000. Jo Malonybė Philadelphijos arcivyskupas P. J. Ryan, matydamas lietuvių tikrą ir gerą norą turėti savo šventynę, leido Mahanoy'aus klebonui kun. Abromaičiui užsiimti organizavimu šv. Jurgio lietuviškos parapijos Senadorije. Tą pat metą už \$10.000 nupirkta 120 per 150 pėdas sklypas žemės ir pradėta rūpintis apie statymą bažnyčios. Statant bažnyčia atsitiko nelaimė. Vėjas sugriovė medinius bokštus, iš ko kilo by-

čia jau šalia bažnyčios kaštavęs į \$10.000. Visa bažnytinė savastis kainuoja per \$125.000.00. Skolos nėra. Normališkame mete, (nuo 3 metų verda šv. Jurgio parapijoje vaidai už bažnytinę tvarką) šv. Jurgio parapijiečiai suaukoja bažnyčiai į \$10.000. Seimynų šv. Jurgio parapijoje yra į 1200, pavienių vyrų į 2500, Velykinės išpažinties eina per 5000. Krikštų į metus būna į 500, šliubų į 120, palaidojimų į 400. Lietuvių nepajudinamą savastį ir turtus bankose galima apkainuoti ant milijono dolerių. Lietuviškų karčiamų yra į 100, valgomų daiktų ir šiaip krautuvių į 60. Kasyklose apie Senadorį irgi tankiaus nei kitur sužeidžia ar užmuša. Lietuvių katalikų dūšių šv. Jurgio parapijoj skaitoma 7.500.

Senadoryje yra lietuviškai vokiška liuteronų parapija, prie kurios priguli suviršum 200 liuteronų lietuvių. Mažas jų nuošimtis jaučiasi lietuviais, bet didžiuma jau yra pavirtę į aklius vokiečius. Jų kunigužis lietuviškai visai nesupranta.

Senadorio lietuvių draugijos turi apie 1600 vyrų, ne-skaitant dviejų angliakasių Unijos šakų, kurių viena turi per 3000 narių, kita be biskio 900.

Draugystė švento Antano uždėta 25 d. kovo, 1893 metų; narių turi 72, turto \$300.

Dr. Brostvos šv. Dominiko, uždėta 1907 m., narių tu-ri 87, turto \$1000.

Dr. Kareivių šv. Kazimiero Karalaičio, uždėta 27 va-sario 1905 m., narių 96, turto \$1000.

Jaunuomenės Dr. po globa šv. Stanislovo, uždėta 20 liepos 1896 m., narių turi 148, turto \$220.

Dr. šv. Jurgio Citizens (Piliečiai), uždėta 15 d. lapkr., 1900 m., narių 200, turto \$3000.

Dr. šv. Jurgio, uždėta 1874 m., narių 65, turto \$250.

Dr. Sal. Sirdies Jezaus, uždėta 1908 m., narių 80.

Dr. šv. Andriejaus, narių turi 57, užd. 1900 m.

Dr. šv. Povylo Citizens (Piliečių), uždėta 1896 m., na-rių 45, turto \$450.

Dr. šv. Jono Krikštytojaus

Sv. Ludviko, draugija, susiorganizavusi iš susiban-krutijusios šv. Kazimiero dr-jos, apie 1907 m., narių turi per 180.

Dr. Vilniaus aštraus Bromo, turi narių 60.

Dr. šv. Mykolo, turi 200 narių, turto 1000, uždėta 1899 m.

Dr. šv. Stepono, turi narių apie 90.

Dr. Adomo, turi narių apie 105, uždėta 1906 m., turto \$625.

Susivienijimo Lietuvių R. K. ir Susiv. L. Amerikoje kuopos turi po 200 suvirš narių, kelias dešimtis narių

Šenadorio bažnyčios priešakinis galas ir mokyklos vaikai.

Dr. šv. Petro ir Povylo uždėta 7 d. Spalių, 1888 m., narių 200, turto \$1400.

Dr. šv. Augustino uždėta 16 kovo, 1910, narių turi 116, turto \$416.

Dr. šv. Danieliaus Pranašo uždėta 13 d. lapkričio, 1902 m. narių 89, turtas \$700.

Dr. šv. Vincento uždėta 24 d. rug. 1893 m., narių 113, turto \$400.

Dr. Lietuvos D. K. Algirdo uždėta 1889 m., narių turi 163, turto \$1600.

Dr. šv. Tamošiaus uždėta 15 d. Sausio 1902 m., narių 54, turto \$300.

Dr. Sargų Lietuvos uždėta 18 lapkričio, 1906 m., na-rių turi 160, turto \$800.

Dr. šv. Juozapo narių 100, užd. 1896 m.

Dr. šv. Motiejaus

turi Tėvynės Mylėtojų Dr., o socialistų yra 200, kurie turi nusisamdę ir sueigos kambarius, kur kasdien mitin-guoja. Senadorio „valnamaniai“ turi apsipirkę ir isitaisę savas kapines, kurių nepuošia joks kryžius.

Savaitraštis „D. Viltis“ leidžiama V. Sliakio locnoje spaustuvėje užsiima vien anti-katalikiška ir socialistiška propoganda. Palaikoma daugelio karčemininkų ir šiaip vertelgų. Apie per 14 metų ėjo Shenandoah'rije ir kata-likiškos lietuvių gazietos, beje „Garsas Amerikos Lietu-vių“ ir paksui „Zvaigždė“, abi po priežiura kun. A. Milu-ko. Abiejų laikraščių spaustuvėse atspausa daug kata-likiškų ir šiaip gražių knygelių. Shenandoah'rije ėjo ke-lis metus ir bertaininis laikraštis „Dirva“, paskui pasiva-dinęs „Dirva-Zinynu“, leidžiamas kun. A. Miluko.

Klebonauja dabar kun. A. Kaminskas, klebonijos ad-resas: St. George's Rectory, Shenandoah, Pa, Mokykla parapijinė sudilo.

Minersville's lietuvių parapija suorganizuota vasarą 1895 m. Organizavimu užsiėmė Shenandoah'rio Sv. Jurgio kunigai; davažinėdavęs retkarčiais čia šv. Jurgio vikaras kun. V. Matulaitis, kuris ir likosi pakeltas į Minersville's ir New Philadelphia's lietuvių katalikų klebonus 1896 m. Po pergalėjimui daugelio kliučių, suorganizavęs čia ir New Philadelphia'j parapiją, tas kunigėlis buvo pasiūgęs tas Jo Malonybės arcivyskupo sutvarkyti naujai suorganizuotos Senadorio lenkų parapijos reikalus. Jo vietą užėmęs kun. Kaminskas apipirko nuo protestonų medinę bažnytėlę, kurioje lietuviams laikyta pamaldas iki 1909 m., kada pašvęsta naujos bažnyčios ruimingas sklepas. Parapijos savastis (su gražia klebonija) kainuoja į \$30.000, skolos yra į \$7.600. Metinės įeigos bažnyčiai parapijiečiai suaukvoja \$4000. Velykinę išpažintį 1910 atliko 2000, šliubų buvę 45, krikštų 160. Nepajudinama lietuvių savastis kainuoja į \$90.000

Kun. V. Matulaitis.

Lietuviškų šeimynų gyvena čia į 300, lietuviškų dušių skaitoma per 2.700. Prie šv. Pranciškaus parapijos priguli ir St. Clair'o lietuvių (su 120 šeimynų, 500 dušių, už 8 anglišku mylių nuo čia irgi Readingo lietuvių, kur šv. Pranciškaus klebonas davažiuoja kas mėnuo (30 mylių trukių važiuoti). Lietuviškų karčiamų yra 20, krautuvų apie 7.

Draugijos SV. VINCENTO, įkurta 1894 m.

Sv. Pranciškaus, 1896, narių 80, turto 500.

Sv. Albino 1901 m., narių turi 40, turto 4000.

Sv. Jurgio, didžiausia draugystė, 1904 m., narių turi 180, turto, \$600.

Sv. Vincento, 1896 m., narių 60, turto apie \$500.

Yra kuopos S. L. R. K. A., S. L. A. ir T. M. D.

Klebonauja dabar kun. V. Taškus, klebonijos adresas: St. Francis Rectory, Minersville, Pa.

Minersville lietuvių naujokynė nuo keliolikos metų garsi savo, taip vadinamais, šliuptarniais (socialistais ir visokiais paklydėliais), kurie kokį laiką buvo geriaus suorganizavę už katalikus. Nesykį Minersville's katalikai lietuvių buvo pasipiktinę iš savo paklydusių tikėjime brolių, kurie fanatiškai savo paklydimą akcentavo tais ar kitais šurkščiais pasielgimais ir vaidais su katalikais.

Saldžiausios Sirdies parapija New Philadelphia'oj suorganizuota 1896 m. Nuo 1902 m., kada, kun. A. Kaminskui prašant, Jo Malonybės arcivyskupas Ryan atskyrė šv. Pranciškaus Minersville'je, New Philadelphia's lietuvių turi savo kleboną. Medinę 45 pedų per 100 bažnyčią, pašvęsta 1903 m., kainavo \$12.000. Skersai kelią nuo bažnyčios pastatyta klebonija su žeme kainavo irgi apie 12.000. Parapijos savastis kainavusi į \$30.000 neturi skolos. New Philadelphia yra mažytėlaitis miesčiukas, beveik kaimas, tarp kalnų. Lietuvių daugybė čia turi

savo namus, kurie daug pigiau atsiėjo pastatyti nei kituose miestuose.

Lietuviškų šeimynų skaitoma 320 (su Midleportu ir Combola), dušių 2000. Velykinę išpažintį 1910 atliko 1500, aukų bažnyčiai suaukvojama kasmet po \$4.500, krikštų 1910 m. buvę 180, šliubų 35, mirę 60.

Draugijos: Saldžiausios Sirdies V. Jezaus, įkurta 1896 turi per 100 narių, turto \$400.

Sv. Albino, 1903 m., 185 sanarių.

Sv. Antano, 1901 m., narių 60.

Sv. Kazimiero Karalaičio, 1902 m., narių 50.

Sv. Juozapo, 1899 m., narių 30.

Sv. Jono Cumbola'eje, turi 50 narių.

Sv. Vaclavo Midleporte, 1895, su 40 narių—turto \$200.

Klebonauja dabar kun. V. Dargis, klebonijos adresas: Sacred Heart Rectory, Silver Creek, Pa., Schuyl. Co. Pa.

New Philadelphia's lietuvių sulygintinai su airiais ir amerikiečiais daug skaitlingesni. Kadangi daugelis lietuvių piliečių, tai musiškių rankose yra kone visa miestelio valdžia.

Sv. Vincento, Girardvilleje Pa. Už penkių mylių nuo Senadorio, kur pasibaigia kalnas, skiriantis Senadorio daubą nuo Mahanoy'aus, susispietę apie trys šimtai lietuvių — tai Girardvillės miesčiukas. Lietuvių čia jau nuo 20 metų gyvena. Pirm 5 metų Jo Malonybės velionis Philadelphia's arcivyskupas P. Ryan prisiuntė kun. A. Miluką, per 10 suvirš metų vikarą prie šv. Jurgio Senadoryje, kad sudarytų parapijas lietuviams Lost Creek'o, Girardvillės ir Gilbertono. Kun. Milukui pasidarbavus 16 mėnesių pasisekė sudaryti Gilbertone šv. Liudviko parapiją, o Girardvilleje šv. Vincento. Naujas klebonas apsigyvenęs pas pažįstamus žmonis, laikė pamaldas nedėdieniais vietinio teatro salėje, o šokioms dienoms padarė koplytėlę atpirkęs cigarus šakrovą. Taip vargstant klebonui ir parapijiečiams apie per 9 mėnesius, galų gale surinkta žymesnė suma pinigų ir nupirkta buvusi seniaus milicijos salė su dviejų augštų namu pryšakije ir sklėpas žemės 50 per 150 pedų už \$5000. Iš to apgriuvusio triobėsio, pridėjus apie \$2500, perdaryta ir padaryta bažnyčia 40 per 80 pedas su mokykla pryšakije. Bažnyčia pašvęsta per Visus Sventus 1907 metuose. Parapijos savastis su bažnyčios suolais, altoriais ir bažnytiniiais indais kainuoja per \$12.000, skolos yra apie \$3500.

Lietuvių dušių šv. Vincento parapijoje skaitoma į 150, šeimynų, jei priskaityti Lost Creek'o parapijoje lietuvių gyvenančius, yra į 225. Bet Lost Creek'o parapijoje t. y. William Penn'e arba Shafte ir Lost Creek'e gyvena lietuvių po senove laikosi daugiausiai šv. Jurgio parapijos Senadoryje. Velykinę išpažintį atheka šv. Vincento bažnyčioje apie 800, dušių parapijoje yra 1300. Apie 20 lietuvių turi savą nepajudinamą savastį, kurią galima apkainuoti ant \$50'000. Yra trys lietuviškos valgomų daigtų krautuvės ir 10 karčiamų (saliunų).

Lietuviai turi suorganizavę šias draugystes:

Sv. Vincento, 1905 m., narių į 90, turto apie \$900.

Sv. Antano, 1907 m., narių į 60, turto \$300.

Panelės Svč. Aušros vartų, 1907, narių 50, turto \$150.

William Penn'e yra 1901 m. suorganizuota šv. Izidoriaus draugija su 70 narių ir \$400 turto. Lost Creek'o gi

lietuviai turi apie porą teip vadinamų valnamaniškų draugysčių, po 20 ar 30 narių kiekvienoj, kurios nesirūpina apie jokių dvasiškų narių reikalus. Yra dar kuopos Susiv. L. R. K. A. ir Susiv. Liet. Am.

Adresas klebonijos: St. Vincents Rectory, Girardville, Pa. Klebonauja kun. J. Dumčius.

Sv. Liudviko parapija Gilberton'e. Gilbertonas, Maizville — Mahanoy Plane, tai siauroje Mahanoyaus dauboje viena ulyčia, išsitiesęs per 2 angliški myli namiukų rėdas, skersai kalną nuo Senandoah'rio, beveik pusiaukelį nuo Mahanoy'aus į Girardville. Retai kur anglekasyklų apielinkė teip žiauriai išrodo kaip čia, nes tekas viduriu daubos upelis sumaišęs savo vandenį su anglinio purvinu solferiu, išnaikino visokią gyvybę ant kelių mylių ilgio. Abiem pusėm upelio vien matai tamsų purvyną kelių ar kelių dešimtų, net ir šimtų varsnų ploto ir juodus purvyno kalnus ir riogsančias abiem daubos pusėm kalnų grynas uolas, kur ne kur krūmais ir medeliais papuoštas, kurių grožybę užmuša čia ir ten išsizioję didelės, plačios duobės — žemės įgriuvimai. Lietuvių čia gyvena į 200 šeimynų apie 1200 dūšių. Sv. Liudviko lietuvių katalikų parapija suorganizuota 1907 m. kun. A. Miluko su pagalba K. Matakio ir Iz. Cerakavičiaus. Prie parapijos dabar priklauso kone visi lietuviai, išskyrus porą šeimynų. Metinės įeigos pereituose metuose bažnyčia turėjusi į 2000 dol.; aukas bažnyčiai aukoja vien vyrai, kurių yra per 500. Pernai metą nupirkta už \$6000 mūriniai namai su žeme 45 per 150 pėdų, iš kurių tai namų padaryta bažnyčia, išgriovus sienas viduryje ir pataisius kiek pryšakį. Pertaisymas kaštavęs \$4600. Iš viso skolos ant bažnytinės savasties yra \$8600. Užpakalyje bažnyčios yra dveji mediniai namai, kurie parsamdyti atneša \$20 randos kas mėnuo. Pamaldas laiko kas nedėlia iš Girardvilles atvažiuojas kunigas.

Apie 50 šios parapijos šeimynų turi savus namus. Yra čia keli labai prasisiekę vertelgos lietuviai, kurių turtas siekias per 50 tūkstančių dolerių kiekvieno, o vienas turtuolis turis apie už \$100.000 visokių pajudinamų ir nepajudinamų savasčių. Visų lietuvių tos parapijės nepajudinamas turtas išnešas apie \$350 tūkstančių dolerių. Gilberton'o pakalnėje lietuviai gyvena jau nuo 40 metų. Su dvasiškais reikalais pirmiaus jie kreipdavosi į šv. Kazimiero lietuviškai lenkišką, paskui į šv. Jurgio lietuvišką parapiją Senadoryj'. Negalima apleisti nepaminėjus ir to į domaus dalyko, kad gana žymus skaitlius sulygintinai šios apielinkės lietuvių katalikų įsirašę į masonų draugystę.

Draugystės šios suorganizuotos:

Broliškos pašėpos Dr., narių per 100, turto į \$1500.

Sv. Stanislovo lenkiškai lietuvišką narių turi į 50.

Sv. Jurgio Kareivių Draugija, Mahanoy Plane, narių pora tuzinų, uždėta pirm 20 metų, turto turi apie \$300.

Algirdo Citizens (Piliečių) narių per 40, uždėta pirm 20 metų turto į \$500. Susiv. L. R. K. A. ir S. L. A. kuopos.

●

Tamaqua ir Coaldale, Schuylkill'o pavieta, miesteliuose lietuvių skaitlius paskutiniame laike ant tiek užaugo, kad velionis arcivyskupas Ryan prieš miršiant leido įkurti abiejuose miesteliuose parapijas ir da-

vė jiems kunigą Duricką už kleboną. Lietuvių Tamaqu'oje su apielinke beėsama apie 140 šeimynų (į 850 dūšių), o Coaldale'je 65 šeimynos (400 dūšių).

Pirmiaus abiejų tų miestelių lietuviai katalikai su dvasiškais reikalais kreipdavosi į Saldžiausios Sirdies bažnyčią New Philadelphia, kiti eidavo prie airių arba lenkų. Ypatingai Tamaqua'oje yra apsigyvenusių turtingesnių lietuvių iš Mahanoy'aus, Senadorio, Gilberton'o. Darbų čia kitokių nėra per anglies kasimą. Apielinkės gražios. Sen ir ten šioje apielinkėje, neturint dvasiško tėvo prie savęs, lietuvių burelis prisiplakė prie socialistų. Katalikai lietuviai turi 2 savo draugiji ir Susiv. L. R. K. A. kuopą irgi yra S. L. A. Naujoji parapija organizuojama vardan šv. Petro ir Povylo.

Readinge, už 60 mylių nuo Philadelphijos gyvena apie 60 lietuviškų šeimynų, dūšių į 300, bet kone pusė lietuvių vedę lenkes pačias, prisijungę prie lenkų parapijos ir lenkiškų draugysčių, jų vaikai lenkai. Apie 6 turi savus namus, kurių vertė išneša apie \$20.000. Yra čia dvi lietuviškos karčemos ir viena valgomų daigtų krautuvė. Lietuviai dirba geležiniuose fabrikuose, užmokes-tis apie 8 ar 9 dol. į savaitę. Šv. Antano draugystė uždėta apie 1898 metus, turi 50 narių, turto apie \$1200. Vytauto Dr-ą įkurta 1909, turi tik 7 narius. Socialistų ir paklydėlių čia negirdėti.

Pavažiavus iš čia trūkiu vieną valandą yra diktesnis miesčiukas Allentown, ir Betlehem, kur yra keliolika šeimynų lietuvių, o dar toliaus Easton, kuriame mieste yra per 300 lietuvių. Šito paskutinio miesto lietuviai pirm kelių metų net parapiją ėmė organizuoti ir turi porą šimtų bankoje pasidėję, bet delei daugelio privisusių socialistų, varančių gana aštrią agitaciją, katalikų dvasia nupuolusi, juo labiau, kad nebesant dijecezijoje pakaktinai lietuvių kunigų, nėra kam teip Easton'o, kaip ir kitų tokių miestelių lietuvius organizuoti. Į pietus nuo Philadelphijos yra gražus Chetter'o miestelis, kur irgi yra apie 4 ar 5 šimtai lietuviškų dūšių. Kaip Easton'o, teip ir šitie lietuviai su dvasiškais reikalais kreipiasi į šv. Kazimiero parapiją Philadelphijoje.

*** * * * *

V. Pittsburgo dijecezija įkurta 8 d. Rugpiūčio 1843 metuose turi apie pusę milijono katalikų, kurių dvasiškiems reikalams tarnauja 495 kunigai 305 bažnyčiose. Lietuviai katalikai turi šitoje dijecezijoje suorganizavę penkias grynai lietuviškas parapijas, o daugelyje miesčių ir kaimų minkštųjų angliakasyklų srityje mūsų broliai glaudžiasi prie lenkiškų ir airiškų arba vokiškų parapijų.

*****

Sv. Kazimiero lietuvių parapija Pittsburge prasidėjo organizotis 1888 m. Tada lietuviai eidavo prie passijonistų vienuolių, kurių perdėtiniu buvo tėvas Stanislovas, lietuvis. Dabar yra Ryme judinamas klausimas apie apskelbimą jo šventuoju. Pasimirus tėvui Stanislovui, lietuviai prigulėjo prie lenkų šv. Vaitiekaus bažnyčios, kur klebonavo sulenkėjęs lietuvis kun. Miškevič. Potam jie eidavo į šv. Stanislovo lenkų bažnyčią, ant galo ir ten neužganėdinti prisiglaudė

prie vokiečių šv. Petro bažnyčios. 1892 m. Pittsburgo lietuviai, jau turėdami gana drūtą parapijinę organizaciją susilaukė lietuvio klebono kun. A. Lopetos, kuris pabuvęs 3 mėnesius lietuvių klebonu, įstojo šv. Kryžiaus vienuolynan. Kun. Lopeta laikė pamaldas lietuviams katedros bažnytiniame sklepe.

In mėnesį laiko po iškeliavimui kun. Lopetos buvo išvestas Pittsburgo dijecezijoj lietuvis kunigas Jonas Sutkaitis, kurį vyskupas R. Phelan paskyrė visų Pittsburgo dijecezijos lietuvių klebonu.

Kun. Sutkaitis laikė iš pradžių pamaldas irgi katedros sklepe; po 6 mėnesių klebonavimo susirinkęs didesnę pinigų sumą, apipirko nuo protestonų šventynę ant 7 ir Carson ulyčių, kur ir laikė pamaldas iki Rugsėjui 1901 m., kada pardavęs tą bažnyčią rusinams unijotams, pradėjo laikyti pamaldas naujoje mokykloje ant 22 ir Sarah ulyčių. Kun. Sutkaitis pradėjęs klebonauti 1892 m. turėjo suvirš 300 šeimynų (apie porą tūkstančių dūšių) visoje Pittsburgo dijecezijoje. Per sunkius 1893 metus po didžiųjų Homesteado straikų didelė daugybė lietuvių negalinčių gauti darbo, išvažinėjo į anglių kasyklas. Tik apie 1896 m., pasigerinus Pittsburgo apielinkėj darbams, lietuvių skaitlius žymiai čia užaugo. Dabar Pittsburgo dijecezijoj yra 6 lietuvių katalikų parapijos (šv. Kazimiero Pittsburgo miesto pietinėj dalyj, Dangun Zengimo Alleghenyj, šv. Vincento McKees Rock, šv. Petro ir Povylo Homesteado, šv. Juozapo Donora ir Ellswortho).

Naujoji šv. Kazimiero šventynė Pittsburge yra viena gražiausių Amerikos lietuvių Dievo namų. Kampinis jos akmuo pašvestas 8 d. Rugsėjo 1901 metuose. Pati bažnyčia buvo užbaigta ir pašvesta 2 d. Birželio 1902 m. Bažnyčia iš lauko grynai rymiško stiliaus, viduryje išdabinta pagal renaissance stilių, turi 80 pėdų pločio 120 ilgio, ir 110 pėdų augščio, kaštuoja apie 100.000 dolerių. Šalia jos pastatyta mokykla kaštuoja 15.000 dolerių.

Visa bažnyčios savastis kaštavo įrengti arti \$150.000. Skolos yra ant parapijos savasties \$45.000. Klebonauja kun. J. J. Sutkaitis. Sv. Kazimiero parapijon priklauso lietuviai gyveną, taip vadinamame sename Pittsburge. Parapijos rybose gyvena apie 600 grynai lietuviškų šeimynų, apie 5000 dūšių; parapijinę mokestį šv. Kazimiero bažnyčiai moka apie 2200 lietuvių.

Parapijinė mokykla užvesta šv. Kazimiero parapijoje 1907 m. su 60 vaikučių. Dabar parapijos mokykloje mokinasi 250 vaikų ir mergaičių. Mokina vaikus 5 vienuolės iš Nazaretiečių vienuolyno Chicagoje lietuviškai ir angliškai.

Parapijinės įeigos pereituose metuose buvo \$10.000 dolerių, geresniais gi metais leidavo po \$12.000.

Pittsburge lietuviai daugiausiai dirba geležiniuose fabrikuose, gaudami nuo pusantro dolerio iki 4 dol. ant dienos. Yra lietuvių Pittsburge, mokerių gana brangius darbus geležiniuose fabrikuose, kurie gauna nuo 8 iki 10 dolerių ant dienos.

Nemaž lietuvių vyrų ir merginų dirba hoteliuose ir klubuose. Gauna jie čia po kelias dešimtis dolerių į mėnesį, gauna dar valgi uždyką.

Lietuviškų biznierių Pittsburge yra į 35. Laiko jie

karčemas (apie 6), krautuves valgomų ir kitokių daiktų, barzdaskustinyčias, kiti išvažioja anglis ir parsamdo arklius. Yra vienas graborius. Politania bankoje didesnę pusę akcijų (apie 68 proc.) turi lietuviai; lietuvis Obiecinas irgi turi nemažai akcijų madžiarų taip vadinamoje Visų Tautų (All Nations) bankoje. Labai gerai finansiškai stovi vien lietuvių valdoma Lietuviška Budavojimo ir

Kun. S. Čepaninis.

Skolinimo Bendrovė, kuri turi dabar \$150.000 kapitolo. Tarp turtingiausių lietuvių reikia paskaityti Baltru Vaisnorą, didelės drapanų krautuves savininką ir direktorių Politanijos banko. Savastis Pittsburge turi apie, 120 lietuvių, kurių vertė apskaitoma apie \$400.000; skolos ant lietuvių savasties apskaityta apie \$125.000. Daugiausiai lietuviai skolina pinigus iš Lietuviškos Budavojimo ir Skolinimo Bendrijos, mokėdami po 6 procentą.

Prie šv. Kazimiero parapijos priklauso šios bažnytinės pagalbinės draugijos:

Saldžiausios Sirdies Draugija, uždėta 1837 m. ir apie 1890 m. susiliejusi su šv. Kazimiero Draugija. Narių turi 325, pinigais jos turtas siekia suvirš \$2.000. Bažnyčiai jie paaukoję apie \$250 ir 1000 dolerių turi paskolinę parapijai be jokio procento.

Sv. Povilo Draugija, uždėta apie 1894 metais, skaito sąnarių 400 ir turto turi apie \$3.000. Ir-gi paskolino parapijai 1.000 dol. be procento.

Sv. Juozapo Draugija uždėta ir-gi apie 1894 metus turi per 200 narių, pinigų gi mažiaus nei tūkstantį.

Vytauto Kareivių Draugija (su uniformomis) uždėta apie 1893 m., pinigų turi per \$1.000.

Sv. Andriejaus Draugija, uždėta 1903 m. narių turi į 200, o pinigų \$1.000.

Sv. Kazimiero Blaivybės Draugija, uždėta 1890 metuose, narių turi apie 80, pinigų gi į \$400.

Sv. Jono Draugija, uždėta 1910 m., narių turi 80, pinigų apie \$300.

Sv. Ražančiaus Moterų Draugija, turinti 65 nares, užsiima sušelpimau pavargėlių ir ligonių, reikalaujančių pašelpos, uždėta 1905 m. Rūpinasi taipogi fundacija bažnytinių drapanų.

Sv. Marijos Mergaičių Draugija yra globoje vienuolių mokytojų, skaito per 150 narių.

Lietuvių Mokslo Draugija, kun. J. Sutkaičio įsteigta 1900 m., turi savo namą apie už \$9.000, kuriame kaip „kliube“ buvo išivyravusi bedievystė ir girtybė. Dabar bet katalikai paėmė viršų. 1909 m. paaukojo \$100 bažnyčiai.

T. Narbuto Kliubas turi savastį apie \$8.000 vertės. Kiekvienas narys nedėldieniais gali išsigerti, kaip abelnai klubuose.

Yra dar Neprigulmingas Kliubas ir 2 kiti Kliubai,

kurie nusisamdo namus ir juose pasilinksmina nedėldieniais.

Yra dar kuopos Susiv. L. R. K. A. taipgi T. M. D.

Klebonauja dabar kun. J. Sutkaitis; klebonijos adresas: St. Casimirs Rectory, 2112 Sarah st., S. S., Pittsburg, Pa.

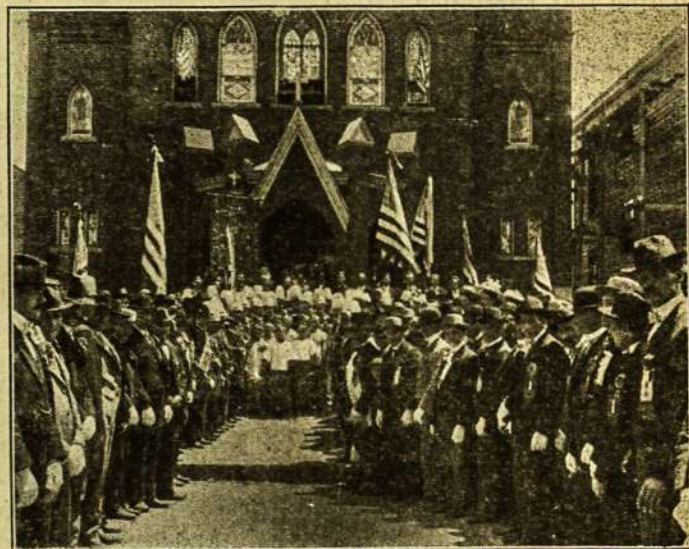
Sv. Petro ir Povylo parapija, Homestead, Pa. Homesteado miestas su 18.000 gyventojų skersai upę nuo Pittsburgo, žinomas iš savo didelių geležinių dirbtuvių, kuriose dirba suvirš 10.000 darbininkų. Čia jau su Homestead'u susiduria West Homestead ir Munhall miestai, kiek toliaus už Monongahela upės ir rytus randasi Braddock'o miestas, kuriuose visuose gyvena plieno ir geležies United States Steel bendrijos dirbtuvių darbininkai.

Lietuviai pažįsta Homestead'ą jau nuo 30 metų. 1894 metuose čionykščiai lietuviai jau galėjo įkurti savą susiėlpimo šv. Juozapo draugiją, kuri turi dabar į 120 narių ir turto pervirš \$2000. Dvasiškuose reikaluose iki 1898 m. Homestead'o lietuviai ėjo iš vien su Pittsburgo lietuviais, o tuose metuose užmezgė organizacijos savos lietuviškos parapijos. Apie tą laiką Homestead'o lenkai buvo pasisamdę salę ir uždėjo parašą: „Polsko-litewski Kosciol—Boże Zbaw Polskę"—Tas nekuriuos karštesnius lietuvius teip įerzino. juog po vienai nakčiai iškaba buvo sudaužyta, palikta vien žodžiai „Polsko—kosciol" ir dar pridėta koki keiksmas ant „Polskę": vietoj „Boże Zbaw". Indomus dalykas, juog ta lenkų iškaba paskatino homesteadiečius uoliaus rūpintis apie organizaciją savo parapi-

Šv. Petro ir Povylo lietuviška bažnyčia Homestead'e.

jos. Kada naujai išvestas kun. Čepananiš buvo atsiųstas Pittsburgo vyskupo į Homestead'ą, jau lietuviai turėjo apipirkę už \$3500 60 pėdų per 110 p. sklypą žemės ant Fourth ave. Lietuviškų šeimynų tada buvę 60. Rūpesčiu naujo klebono ant nupirktos žemės pastatyta murinė bažnyčia už \$9.000, 43 pėdų pločio ir 90 pėdų ilgio su dviem bokštais. Šalia bažnyčios su laiku nupirkta ir įtaisyta klebonija ir mokykla (medines) su sklypu žemės 60 per 110 pėdų, už \$8000, kurių pertaisymas ir įrengimas atsiėjo apie \$4.000. Dabar parapijos savastis užima plotą žemės 120 pėdų pločio ir 110 ilgio; parapijos savastis kainuoja per \$37.000, ant kurios yra tik \$1.000 sko-

Lietuviškos draugystės pašvenčiant šv. Petro ir Povylo bažnyčia

los. Sv. Petro ir Povylo bažnyčia pašvesta 9 d. Birželio 1901 m. Sumą laikę kun. J. Zilinskis, pamokslą pasakė kun. A. Milukas. Parapijinė mokykla užvestoj 1907 m., dabar mokosi 92 vaikai ir mergaitės. Angliškai mokina tam tikra valstijos egzaminą išdavus amerikietė, o lietuviškai mokina vargoninkas.

Sv. Petro ir Povylo Homesteado parapijai priklauso dar miesteliai Braddock ir Duquesne; šeimynų iš viso yra 232, dūšių apie 1500, Velykinę išpažintį 1910 m. atliko 976. Kasmet parapijiečiai suaukoja bažnyčiai (ir mokyklai) suvirš \$4000; šliubų 1910 m. buvo 30, krikštų 120, mirė 26 asmenys. Nepajudinamą savastį turi apie 60 šeimynų, kurią galima apkainuoti ant \$200.000, turtingiausias lietuvis vertas esąs \$45.000.

Draugijos, greta virš paminėtos šv. Juozapo:

Susiv. L. R. K. šaka, kuri yra kartu ir susiėlpimo draugija, narių turi į 70.

Sv. Uršulės (moterų ir merginų) draugija įkurta 1901 m., narių 40, turto apie \$700. (Pašelpos išmokėjo per \$500.)

Svenčiausiojo Jėzaus Vardo bažnytinė draugija, be jokio susiėlpimo, turi apie 70 narių.

Apastalystės Maldos draugija (irgi vien bažnytinė) turi per 20 narių.

Lietuviška Pašelpos Draugija, susidariusi 1910 m., užlaiko klubą, t. y. namus, kuriuose ne-

dėldieniais šinkuoja alų. Narių čia suviršum 100.

Slapukų Gėrdarių Draugija, tankiai kelia balius ar tik nebus vien einanti su socialistų kuopa.

Petro ir Povylo Dr. Braddock'e, 1899 m. narių tur arti 100, turi namus ir salę vertės apie už \$7000. Salėje užlaikoma svaiginanti gėrimai ir nedėldieniais.

Braddocke turi savo kluubą ir cicilikai, samdytuose namuose, kur labai maloniai šinkuoja svaiginanti raugalą ir katalikams daugiausiai subatvakariais ir šventadieniais. S. L. R. K. kuopa Braddock'e turi apie 20 narių.

Sv. Onos moterų draugija susidariusi pernai vasarą Braddock'e turi apie 20 narių.

Sv. Antano draugija Duquesne, ikurta 1901 m., turi narių apie 100, turto per \$1000.

S. L. R. K. kuopa Duquesne turi 15 narių

Nepajudinamą savastį Braddock'e turi apie 5 lietuviai, kurią galima apkainuoti ant \$18.000, neskaitant savasties draugystės šv. Petro ir Povylo.

Duquesne savastį nepajudinamą turi apie 15 lietuvių. Kainuoja ji apie \$50.000. Sutaupymo bankose visi šv. Petro ir Povylo parapijiečiai turi apie \$150.000.

Klebonauja dabar kun. S. Cėpananis; klebonijos adresas: St. Peter and Paul's Rectory, 318 4-th ave., Homestead, Pa.

Sv. Vincento a Paulo parapija Pittsburgo miesto dalyje, vadinamoje McKees Rock suorganizuota 1902 m. Pradžioje prie jos prigulėjo ir lenkai su slavokais, kurie dabar atsiskyre sudarė dvi savi parapiji. Žemės sklypas po bažnyčia 100 pėdų per 10 kaštavo 6000 dol. Medinė bažnyčia 50 pėdų pločio ir 95 ilgio su išcementuotu basement'u (sklepu), kuriame draugijos turi savo susirinkimus, o parapijiečiai vaidina teatrus, įrengia tam tikrus vakarus su krutančiais paveikslais ar koncertais, pastatyta ir pašvėsta 1903 metuose. Bažnyčia su visais įtaisymais kaštavusi į \$20.000. Skersai kelią nuo bažnyčios nupirkta klebonija (medinė) su sklypu žemės 25 pėdų pločio ir 110 ilgio kainavo su įtaisymais per \$6000. Mokykla įrengta mediniuose namuose greta bažnyčios irgi kainavo per \$2000 (perdirbus ją iš gyvenamo namo). Lietuviškų šeimynų šv. Vincento parapijoje yra per 108, dūšių apie 1000. Vėlykinę išpažintį 1910 m. atliko 735 asmenys, šliubų buvę 11 ir 75 krikštai. Parapijinė mokykla ikurta 1910 m., paminėjimui Zalgirio pergalės sukaktuvių; joje mokinasi 75 vaikai ir mergaitės. Parapijos savastis kainuoja apie \$35.000 (Daug labai kainavę įtaisymai daugelio cementinių trotuarų ir takų). Skolos ant parapijos savasties yra vien \$6.500. Aukų parapijiečiai suaukoko bažnyčiai apie į \$7500 pereinuose metuose. Parapijiečiai labai rūpinasi apie savo bažnytėlę ir mokyklą ir netik bažnyčioje dosnus, ale ir labai noriai lanko tankiai rengiamus vakarus ir teatrus bažnytinėje salėje; praleidžia blaiviai laiką ir daug pelno sudaro parapijai.

Klebonauja kun. Jonas Vaišnora. Klebonijos adresas: St. Vincent's Rectory, 408 Tabor st., Esplen Borough, Pittsburg, Pa.

Susišėlpimo draugijos: 1) Sv. Jono Krikštytojo, ikurta 1910 m., turi narių 25, turto apie \$300.

2) Sv. Jurgio kareivių (su uniformomis), ikurta 1903 m., narių turi 60, turto į \$1.000.

3) Sv. Vincento susišėlpimo ir apšvietimo Draugija, užsidėjus 1910 m., turi narių į 100 ir kelis šimtus dolerių turto.

Apie 80 šv. Vincento parapijiečių turi savus namus, kurių vertė siekia į \$150.000. Turtingiausio šioj parapijoj gyvenančio lietuvio turtas siekia \$40.000. Lietuvių vertelgų čia nedaug—yra viena smuklė (kartu ir hotelis), 4 valgomų daiktų krautuvės ir 5 siuvėjai. Parapijiečiai dirba daugiausiai geležiniuose fabrikuose čia jau.

Allegheny, Pa. vadinasi žieminė dalis Pittsburgo miesto, už Allegheny upės. Lietuvių čia gyvena apie pusanthro šimto šeimynų, lietuvių dūšių-gi yra į 1200. Daugiausiai jie čia dirba molinių trimytų dirbtuvėje. Prašti darbininkai gauna čia po \$1.75, o mokantieji darbą gauna apie po 3 dol. ir daugiau už dienos darbą. Daugel lietuvių randa užsiėmimą kaipo vežėjai, skalbėjai ir kitoki tarnai Pittsburgo mieste. Nemaž mūsų brolių dirba, teip vadinamoje, mašinšapėj (machine shop), kur padirbama mažytės lokomotyvos, panaudojamos kasyklose ir ši up dirbtuvėse. Teipgi daugelis lietuvių dirba prie tavorinių vagonų pastatymo. Užmokestis čia gana gera, nes pramokę gauna po \$3—4 dolerius į dieną. Karčiamų lietuviškų šitoje miesto dalyje nėra nei vienos, bet vežėjai priveža į namus mūsų broliams į valias alaus bonkučių kas dieną. Padeda čia gyvenimo kartybes apmalšinti ir Lietuvos Sūnų Kluubas, iš 300 narių, kurie turi savo namą vertės apie \$8000. Kiekvienas kluubo narys nedėlioje atėjęs gali gauti išsigerti. Pagirti reikia Lietuvos Sūnų kluubą, juog laike pamaldų nedėldieniais kluubas būna uždarytas ir už auksą net negalima girtuokliams čia nusipirkti vaistų. Teipgi rūpinasi kluubas, kad kiekvienas jo narys atliktu vėlykinę išpažintį. Sergančiam nariui kluubas duoda po \$5 pašėlpos į savaitę ir numirusiam iškelia šermentis.

Be kluubo yra dar čia Dangun Zengimo pašėlpos draugija, turinti suvirš šimtą narių ir apie \$1000 pinigų izde. Kitų pašėlpinių draugysčių čia nėra. Dangun Zengimo parapija pradėta organizuoti 1906 m. Pabai goje tų metų nupirkta nuo protestonų už \$8000 sena griuvanti bažnytužė ir pridėjus suvirš už \$2000 pataisymų, padaryta katalikiška šventynė, kuri pašvėsta vasarą 1907 metų. Organizacija parapijos ir įtaisymu šventynės užsiėmė kun. Ign. Abromavičia, kuriam po 4 metų klebonavimo išėjus, po nekurių atmainų atėjo ir dabar klebonauja kun. Ad. Šimkevičia, išbuvęs 16 metų Du Bois ir ten suorganizavęs lietuvių ir lenkų parapijas. Paskutinius metus Dangun Zengimo parapija turėjo apie \$4000 įeigų.

Lietuvių vertelgų Allegheny'je kaip ir nēr. Vienas lietuvis laiko drapanų krautuvę, yra dvi valgomų daigtų krautuvės. Savastis turi apie keliolika lietuvių.

Klebonauja dabar kun. Šimkeviče; klebonijos adresas: Ascension Rectory, 1529 Market str., N. S., Pittsburg, Pa.

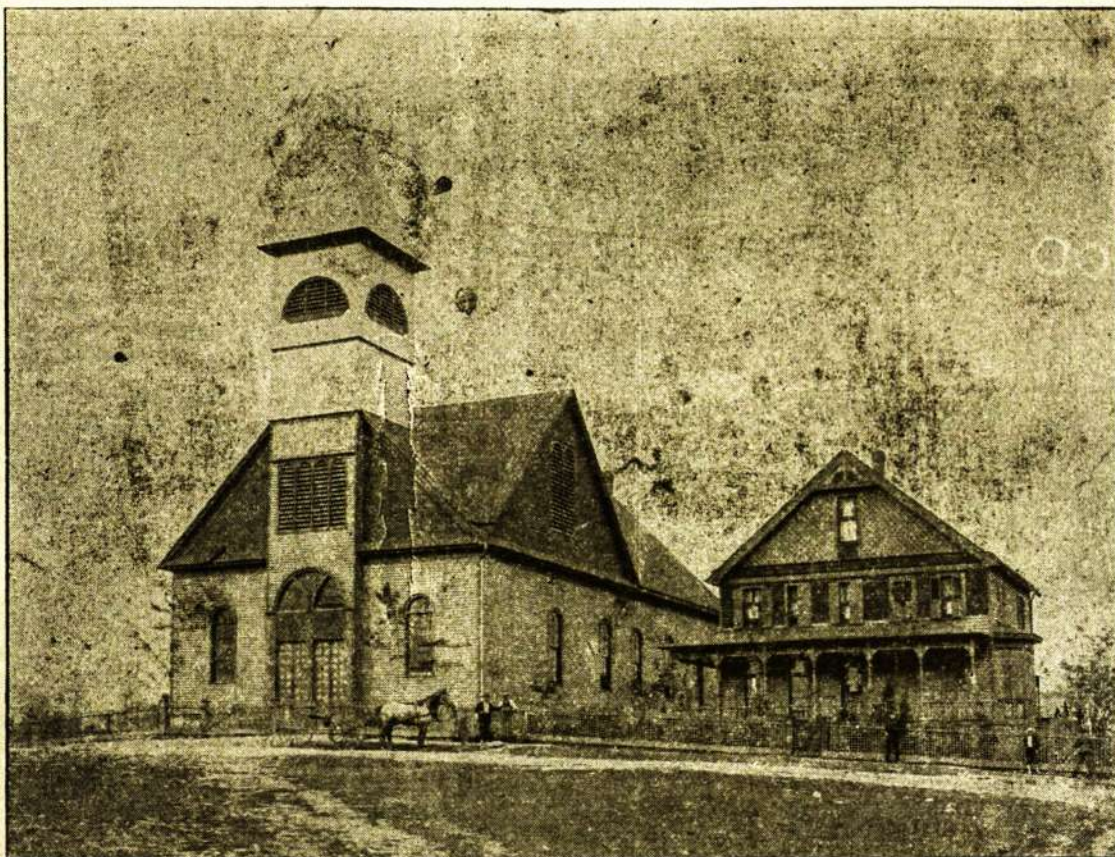
Sv. Juozapo parapija. Dėnora, Pa. susier-

ganizavus pirm kelių metų turi į 200 šeimynų, apie 1200 dūšių. Savastis parapijinė kainuoja apie \$6.000. Klebonauja kun. Misius. Adresas: St. Joseph's Rectory, Donora, Pa. Platesnių žinių apie šią parapiją negalėjom surinkti, nors stengėmės.

Pirm 8 metų buvo dar lietuviškai slaviška parapija *Elsworth'e*. Buvę čia klebonais kun. Halaburda ir Ign. Abromaitis. Dabar lenkas kun. Garstka klebonauja. Lietuvių esą į 500 dūšių. Kiek mažiaus, nei *Elsworth'e* lietuvių gyvena *Export'e*, kur maišytos parapijos klebonu yra kun. A. Jurgutis, lietuvis. Abelnai

nai lietuviškas parapijas, beje šv. Kazimiero *Plymouth'e*, šv. Kazimiero *Pittston'e*, šv. Traicės *Wilkes Barre*, šv. Fetro ir Povylo *Hazleton'e*, šv. Juozapo *Scranton'e*, šv. Antano *Forest City*, šv. Marijos *Wanamie*, šv. Marijos *Kingston'e* ir šv. Juozapo *Duryea*. Greta tų devynių grynai lietuviškų parapijų yra dar dvi lenkiškai lietuviškos parapijos, beje *Eynone* šv. Marijos, kur klebonauja lenkas ir *Freelande* šv. Kazimiero, kur lietuvis klebonas. Prie *Sugar Notch* Sventosios Seimynos lenkiškos parapijos prisiglaudę yra kelios dešimtys lietuviškų šeimynų tame mieste ir susiediniame *Ashley* gyvenančių. Klebo-

Šv. Kazimiero bažnyčia *Plymouth'e*, pirmutinė grynai lietuviška šventynė Amerikoje, sudegusi kartu su klebonija 1901 m.

Pittsburgo dijecezijoje lietuviai labai išsikriko. Yra apie 20 miestelių ir kaimelių, kur musiškiečiai apsigyveno skaitliuje nuo 10 šeimynų iki 50. Dvasiškus jų reikalus aprūpina lenkai, vokiečiai, slavokai ar anglai kunigai. Pirmosios metų *Pittsburgo* vyskupas užlaikė tam tyčia vieną lietuvių kunigą, kad nuolat važinėtų po dijeceziją ir aprūpintų lietuvių (kartu ir lenkų bei slavokų), gyvenančių įvairiose dijecezijos parapijose, dvasiškus reikalus. Dabar, dėl kunigų stokos, tokio misijonieriaus kunigo dijecezija neturi ir daugelį vietų, iš kur sunkiau atvažiuoti į *Pittsburgo* miesto ir jo apylinkės lietuviškas parapijas, musų žmonės buna be mišių ir be Velykinės išpažinties. *Pittsburgo* dijecezijoje lietuvių gyvena per 15.000 dūšių.

VI. *Scranton*o dijecezija, įkurta 1868 m., susideda iš 265.000 katalikų, kunigų joje yra 265, tu tarpe randame 20 rusinų unijotų kunigų; bažnyčių ir koplyčių, kur kas nedėlia laikoma šv. mišios, yra 232. Lietuviai katalikai turi suorganizavę šioje dijecezijoje 9 gry-

nai lietuviškas parapijas, beje šv. Kazimiero *Plymouth'e*, šv. Kazimiero *Pittston'e*, šv. Traicės *Wilkes Barre*, šv. Fetro ir Povylo *Hazleton'e*, šv. Juozapo *Scranton'e*, šv. Antano *Forest City*, šv. Marijos *Wanamie*, šv. Marijos *Kingston'e* ir šv. Juozapo *Duryea*. Greta tų devynių grynai lietuviškų parapijų yra dar dvi lenkiškai lietuviškos parapijos, beje *Eynone* šv. Marijos, kur klebonauja lenkas ir *Freelande* šv. Kazimiero, kur lietuvis klebonas. Prie *Sugar Notch* Sventosios Seimynos lenkiškos parapijos prisiglaudę yra kelios dešimtys lietuviškų šeimynų tame mieste ir susiediniame *Ashley* gyvenančių. Klebo-

nauja čia kunigas mokas lietuviškai. Lietuviškų kunigų dijecezijoje yra 9.

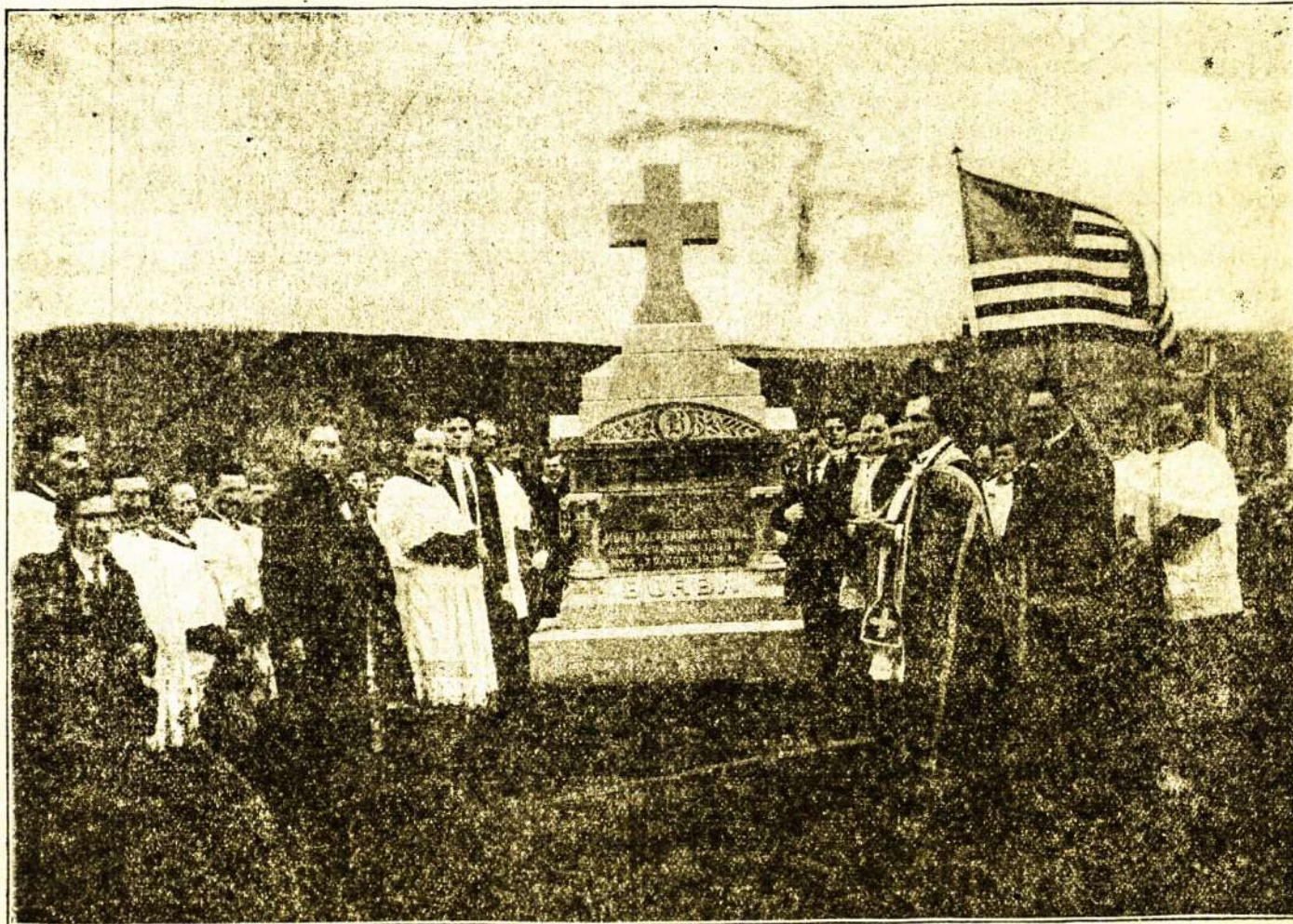
Sv. Kazimiero parapija, *Plymouth*, Pa. Seniausia šioje dijecezijoje grynai lietuviška parapija, įsteigta 1889 m. Iš iki dabar užsilikusių grynai lietuviškų parapijų yra antra po *Mahanoy'aus* šv. Juozapo sulyg senumo, bet jos įkurimas ir pirmieji gyvavimo metai turėjo neapsakytai didesnę įtaką ant susiorganizavimo grynai lietuviškų parapijų kituose Suv. Valstijų miesteliuose. Reik ir tą nepamiršti, juog šv. Juozapo parapija net iki 1893 m. vis dar skaitėsi kartu ir lietuvių ir lenkų parapija. *Plymouth'e* lietuviai pradėjo apsigyventi žymesniame skaitliuje nuo 1880 m. Apie 1882 pradėta organizuoti lietuviškai lenkišką parapiją ir pastatyta nedidelė murinė bažnytėlė. Lietuvių parapijiečių skaitlius buvo daug didesnis, bet neatsiradus lietuviui kunigui, musiškiečiai iš širdies darbavosi dėl parapijos gerovės, ėjo bažnyčion ir klausė lenkiškų pamokslų. Su laiku į vietą lenko kunigo *Scranton*o dijecezijos vyskupas, supratęs

juog lietuviška kalba tai ne lenkų tarmė, o lietuviai tai visai skirtinga tauta, parūpino šion parapijon lietuvi kunigą Varnagiri. Šis manydamas juog lenkai šiaustusi, jei jis būtų įvedęs lietuviškus pamokslus, darė viską po se-
novei. 1889 vyskupas, paliuosavęs tą kunigą no klebonavimo, jo vieton paskyrė Plymouth'o lenkų ir lietuvių klebonu neseniai atvykusį iš Lietuvos kunigą Burbą. Kun-
Aleksandras Burba, karštas lietuvių patrijotas, daug nu-
kentėjęs už lietuvių Vilniaus dijecezijoje, lietuvių pra-
šomas su vyskupo O'Hara'os žinia norėjo įvesti ir lietu-
viškus pamokslus. Bet vos spėjo jis perskaityti evangeli-
ją lietuviškai, keliolika lenkų erėtų, paskui juos ir kone

po atsiskyrimui nuc lenkų pradėjo statyti medinę bažny-
čią ir kleboniją. Bažnyčią pašventė vyskupas O'Hara 1
d. Sausio 1891 metuose. Graži ta bažnytėlė ir klebonija
su visokiais įrengimais kainavusi į \$16.000, no 10 me-
tų sudegė 1901 m. Jų vieton pastatyta mūrinė bažnyčia
55 per 100 pėdų, o nauja medinė klebonija pasta-
tyta skersai kelią nuo bažnyčios. Jų pastatymas ir įren-
gimas kainavęs į 55.000 dolerių.

Sv. Kazimiero senoji medinė bažnyčia buvo pirmutinė
grynai lietuviška Dievo Garbei pašvesta šventynė.
Ant jos bokšteliu velionis kun. A. Burba didelėm raidėm
padėjo greta atsakančio lotyniško parašo ir patrono var-

Pašventimas paminklo a. a. kun. A. Burbos ant šv. Kazimiero kapinių Plymouth'e.

visi lenkai ėmė veržtis iš bažnyčios. Negaua to, jie klebo-
nui lietuvišką pamosklą besakant, nuėjo ir užrakino kle-
boniją. Klebonas turėjo apsigyventi privatiškuose na-
muose ir per 3 savaites stengėsi nuramdyti įniršusius len-
kus ir anuos su lietuviais sutaikinti, bet veltui. Dažinojės
apie iškilusius vaidus tarp lietuvių ir lenkų katalikų at-
vyko čion pats vyskupas O'Hara ir mėgino įvesti kunigą
Burbą į jo kleboniją. Lenkų pravadariai, apėmę klebo-
niją, netik nepaklausė vyskupo, ale net grasinosi šausią,
jei ans eisias į kleboniją.

Matydamas nesutaikysias susierzinusių lenkų su lie-
tuviais vyskupas O'Hara leido lietuviams įkurti atskirą
parapiją, o lenkams įsakė, kad išmokėtų aniems \$2000.
Dėlei tų vaidų su lenkais užsidedę lietuviai dosniai auko-
jo savo bažnyčios pastatymui pinigų, apipirko ant kal-
nelio už miesto 300 per 150 sklypą žemės ir už 6 mėnesių

do, dar šiuos žodžius: „Lietuvių bažnyčia“. Kukli šalia
bažnyčios medinė klebonija buvo per dešimtį metų nekai-
po Amerikos lietuvių literatiška sostinė. Cia malonus
kun. Aleksandras Burba su atvira širdžia priiminėjo kož-
ną ateivį kunigą ir ne-kunigą, ypač jei anie turėjo kuomi
pasiskūsti ant maskolių, persekiojusių anuomet lietuviš-
ką spaudą. Iš čia jis rašė į visas lietuvių naujokynes lai-
škus, paraginančius organizuoti naujas draugijas ir para-
pijas, iš čia kėravojo pakraipą vienatinio tuomet grynai
lietuviško laikraščio „Vienybės“, iš čia leido savo grynai
katalikišką „Valtį“, čia rašė savo ugningus straipsnius į
„Vienybę“, o vėliaus, anai užsigryžus nuo katalikų, į
„Garsą Amerikos Lietuvių“. Cia jis ir pasimirė 27 kovo
1898 m. ir palaidotas ant kapinių už kelių varsnų nuo
klebonijos.

Pirmesniuose metuose prie šv. Kazimiero parapijos

prigulėjo nevien Plymouth'o, bet ir Edwardsvillės arba Kingstono ir Wilkes Barre lietuviai. Wilkes Barriečius atskyrė pats kun. Burba suorganizuodamas jiems šv. Traicės parapiją, o Kingstono lietuviai atsiskyrė ir susiorganizavo į parapiją, senai šv. Kazimiero bažnyčiai su degus.

Lietuviškų šeimynų šv. Kazimiero parapijoj yra į 500, dūšių 2800. Parapijos savastis kainuoja į \$60.000. Skolos yra \$8.500, Velykinę išpažintį athko 1910 m. 2.000, šliubų buvę 20, krikštų 158, mirę 60; bažnyčiai suaukojo paskutiniaisiais metais parapijiečiai \$3.400.

Apie pora šimtų lietuvių nenori nieko turėti su bažnyčia, o apie 80 lietuviškų šeimynų laikosi lenkų pa-

nos lenkų. 1886 m. jau pittstoniečiai turėjo apsipirkę diktoką žemės sklypą už porą tūkstančių dolerių ir savo parapijos kasoj grynų pinigų apie \$1.500. Kleboną pittstoniečiai gavo 1890 m. kun. Jurgi Kolesinską, bet vyskupui O'Harai aną paleidus iš dijecezijos, vėl žmonės pasiliko be dvasiško vadovo. Davažinėjo jų išpažinties klausyti kun. Burba ir kiti, o 1892 m. susilaukė naujai išvesto kun. Zlotorzinsko. Sis uolus klebonas greit pastatė Pittstono parapiją ant kojų. Medinė bažnytėlė pašvęsta per Naujus Metus 1892 m., greit pasipuošė kuogražiausiais daiktais. Investa ir parapijinė mokykla tuose pat metuose. Vėliau pastatyta graži klebonija ir pati bažnyčia padidinta. Kad ne pirmalaikinė netikėta smer-

Šv. Kazimiero Bažnyčia su klebonija Pittstone. Šitos Bažnyčios sklepe užvesta pirmutinė lietuvių parapijinė mokykla Amerikoje.

rapijos.

Plymouth'o lietuvių nepajudinamą savastį turi apie 50, kurios vertė siekia į \$150.000. Karčemų yra per 20, šiaip krautuvių apie 6.

Draugijos šios:

Sv. Kazimiero, įkurta 1887, narių 100, turto \$1.000.

Vytauto, 1892 m., narių 130, turto \$400.

Sv. Juozapo, 1893 m., narių 100, turto \$400.

Valančiausko.

Darbininkų Kliubo Dr., įkur. 1899 m., narių 150, turto \$400.

Dabar klebonauja kun. A. Saulinskas; klebonijos adresas: St. Casimir's Rectory, Plymouth, Pa.

Sv. Kazimiero parapija Pittston, Pa., už kelių mylių nuo Plymouth'o ir Wilkes Barre, čia jau prie Susquehannos upės pradėta organizuoti 1885 m. Tada buvę Pittston'e į 200 lietuviškų dūšių ir 5 šeimy-

tis, kun. Zlotorzinskas gražum, išmintingu ir energišku klebonavimu netik būtų pastatęs ant drūčiausio pamato šv. Kazimiero parapiją, bet ir būtų patraukęs savo gražum pavyzdžiu kitus klebonus sekti jo pėdomis. Nebūtų išivyravę taip mūsų parapijose neatsakomų taip vadinamų komitetų valdyba, kuri tiek blogo Amerikos lietuviams katalikams padarė. Išmintingai ir šviesiai valdomos ir musiškos parapijos be abejonės būtų turėjusios savas mokyklas ir kitokias įstaigas. Nors ir trumpai pagyvenęs kun. J. Zlotorzinskas užsipelnė Amerikos lietuvių parapijinių mokyklų tėvo vardą. Mirus jam nuo uždegimo plaučių susiedai kunigai, regėję kokias sunkenybes velionis turėjo pergalėti, kad palaikytų gyvastį pirmos lietuvių mokyklos Amerikoje, nenorėjo erzintis su savųjų parapijiečių ponais komitetais ir lietuviškos mokyklos idėja Amerikoje užmigo ant dešimties metų. Pittstone kun. Zlotorzinsko įpėdinis kun. M. Sedvydis palaikė, įsteigtą mokyklą. Išnyko ji, sudegus bažnyčiai šv. Kazimiero 1908

m. Dabar visoje Scranton'o dijecezijos lietuvių parapijose nei negirdėtis parapijinių mokyklų. nors bažnyčios kitur kone šimtą tūkstančių kainuojančios.

Sudegusios bažnyčios vietoje išstatyta murine 60 pėdų pločio ir 112 pėdų ilgio bažnyčia, kurios transeptas turis 73 pėdas pločio. Augščio naujoji bažnyčia turi 40 pėdų. Bažnytinė savastis kainuoja dabar į \$90.000, skolos yra \$29.000. Aukų bažnyčiai suaukota 1910 m. į \$12.000. Parapijoj gyvena 700 lietuvių šeimynų, 4.500 dūšių. Krikštų pernai buvę 250, šliubų 70, šermenu į 120.

Savus namus parapijoj turi į 60 šeimynų, kainuojančių į \$250.000, karčemų yra 20, šiaip krautuvių 6.

Ex e t e r miestelis, netoli Pittstono gyvena apie 200 lietuvių šeimynų.

Draugijos suorganizuotos šios:

Sv. Kazimiero, 1884 m. narių 200, turto turi \$800.

Sv. Jurgio, įkūrta 1892 m., narių 200, turto \$1200.

Sv. Antano, įkūrta 1894 m., narių 100, turto \$400.

Sv. Jurgio kareivių, su uniformomis, įkūrta 1888 m., narių 70, turto \$1000.

S. Daukanto, įkūrta 1899, narių 100, turto \$200.

Piliečių Kliubo Dr., įkūrta 1891 m., narių 60.

Sv. Mykolo, narių 80, turto \$200.

Sv. Petro ir Povylo Stomerville'j, 1907, narių 100, turto \$500.

Sv. Jurgio Inkerman, įkurta 1908 m., narių 100, turto \$500.

Yra dar Teatrališka draugija ir šakos: S. L. R. K. A., S. L. A., T. M. D. ir L. S. S.

Dabar klebonauja kun. Kaupas; klebonijos adresas: St. Casimir's Rectory, 64 Church st., Pittston, Pa.

Sv. Traicės parapija, Wilkes-Barrėje, suorganizuota kun. A. Burbos 1892 m. Tame laike buvę čia apie 500 lietuviškų dūšių.

Nupirkus sklypą žemės prie South ir Meade ulyčių, pradėta statyti medinė bažnytelė, kurios kampinį akmenį pašventė vyskupas O'Hara 1893 m. Rugsėjo mėnesyje. Iškart čia davązinėdavo pamaldas laikyti kun. A. Burba iš Plymouth'o, vėliau 1895 m. paskirtas buvo Sv. Traicės klebonu naujai išvestas į kunigus M. Sedvydis. Pirm 9 metų

kelis metus klebonavęs

kun. Lopeta daperko daugiau žemės, taip kad šiandien plotas parapijinės savasties užima keturkampį žemės 200 per 200 pėdų. Po jam užėjęs kun. A. Saulinskas irgi uoliai darbavosi ir padaręs daug įtaisymų surinko suvirš \$16.000 naujai bažnyčiai pastatyti.

Nauja murinė bažnyčia 58 pėdų pločio per 125 pėdas ilgio kainuoja \$80.000. Visa parapijos savastis kainuoja \$90.000, skolos yra \$40.000. Šeimynų parapijoje yra apie

600, dūšių 3.500; bažnyčiai suaukoja parapijiečiai apie \$9.000 kasmet. Krikštų buva 180, šliubų 75, išmiršta į 80 kasmet. Velykinę išpažintį atliko 1910 m. 2.500.

Lietuvos Sūnų, 1892 m., narių 300, turto \$3.000. Sv. Mykolo, 1894 m., narių 200, turto \$1.500.

Sv. Traicės, 1900 m., narių 150, turto \$800.

S. L. R. K. ir S. L. A. kuopos.

Apie 60 lietuvių turi nepajudinamą savastį, kurią kainuota ant \$200.000. Lietuviškų karčemų yra 25, krautuvių į 10.

Klebonauja dabar kun. V. Vizgirda; klebonijos adresas: Holy Trinity's Rectory, Wilkes Barre, Pa.

Sv. Juozapo parapija Scranton, Pa. Pradėta organizuoti 1892 m. Organizavimo darbu užsiėmė patys parapijiečiai, parsikviesdami vien retkarčiais iš susiedijos Pittstono lietuvių kleboną kun. Zlotorzinska,

kad aprūpintų vien jų dvasiškus reikalus. Pradžioj parapijos organizavimo padaryta didelė klaida. Nupirke žemę bažnyčiai statyti serantoniečiai aprašę ją ne ant dijecezijos vyskupo, ale ant kelių savo teip vadinamo komiteto narių. Kad prisėjo statyti bažnyčios sklepas

Kun. A. Kaupas.

daug vargo buvo, kol tie žmonės, ant kurių parapijos savastis buvo aprašyta, pasirašė ant raštų, kad paveda bažnyčią katalikų vyskupo globai. Nenoroms ir su vargu padaryti užrašai dargi nelegališkai ir vėlesniaime laike kilo iš to vaidai ir bylinėjimaisi tarp parapijiečių (1906 m.). Parapija suskilo; dalis parapijiečių laikėsi vyskupo ir katalikų bažnyčios tvarkos, kita dalis su nekuriomis draugystėmis norėjo prašalinti vyskupą nuo valdymo bažnyčia. Byla ir dabar dar tebesitęsia. In penkis su viršum metus besibylinėjimo serantoniečiai išleido suvirš \$30.000 teisėjams ir advokatams, o jų graži bažnyčia tebestovi uždaryta. Vieni visai neina bažnyčion, kiti, kurie nori katalikų bažnyčios pamaldų ir Sakramentų, turi vargti nusamdytame svetimtaučių katalikų sklepe (basement'e). Parapijos nupirkta žemė po bažnyčia ir rengiamai klebonijai turi 200 ilgio ir 120 pėdų pločio. Pati medinė bažnyčia iš lauko apdėta viena eile plytų turinti 57 pėdas pločio ir 114 ilgio, pastatyta 1900 m., o pašvesta 1901 m. Parapijos savastis kainuoja per \$40.000. Dabar Scranton'o sv. Juozapo parapijoj gyvena į 1100 šeimynų, 6500 lietuviškų dūšių, kurių daugiaus nei trečdalis yra aršiais katalikų bažnyčios priešais. Velykinę išpažintį 1910 m. atliko suvirš 3000, krikštų buvę 300, šliubų 110, mirė į 150. Bažnyčiai suaukoja parapijiečiai į \$9.000 kasmet. Apie 100 lietuvių turi savus namus, kuriuos galima apkainuoti ant \$200.000, karčemų yra per 20, šiaip krautuvių apie 6. Draugijos šios:

Sv. Kazimiero, įkūrta 1898 m., narių 40, turtas jokus.

Sv. Juozapo, 1891 m., narių į 100, turtas jokus.

Sv. Stanislovo 1894, narių į 100, turtas jokus.

Kun. A. Saulinskas.

Sitos 3 draugijos isimaišė į besibylinėjančių su vyskupu skrantoniečių būrį ir per tai palydėjo savo narių apie po du trečdaliu ir savo pinigėlius per keliolika metų sutauptus.

Sv. Petro ir Povylo, įkūrta 1897 m., narių 100, turto \$400.

Sv. Jurgio Kareivio, 1906, narių 40, turto \$200.

Sv. Antano, 1908, narių 360, turto \$1000.

Sv. Jono, 1909, narių 300, turto \$1.000.

Yra dar ir teip vadinamų laisvųjų lietuvių Lelevelio draugystė, 1896 m. įkūrta, narių turi į 100.

S. L. A., S. L. R. K. A., L. S. S. irgi T. M. D. turi čia savo kuopas.

Dabar klebonauja kun. J. Kuras; klebonijos adresas: St. Joseph's Rectory, Scranton, Pa.

ja ieigų turi \$11.000. Dušių šv. Marijos parapijoje yra 3500, šeimynų 600, Velykinę 1910 m. atlikę į 2.500, krikštų buvę 250, šliubų 60, mirę 50.

Lietuviškų karčemų yra 16, apie 8 valgomų ir šiaip daigtų krautuvės. Lietuvys Pr. Burba yra išsistatęs tikrą hotelį. Keli turtingesni lietuviai ir draugijos turi didžiumą akcijų Peoples National Bankos, ir-gi išdalies yra valdytojais Bartels pravoro. Apie 90 lietuvių turi apsi-pirkę namus. Lietuvių turtą galima apkainuoti ant \$400.000 du (S. Paukštys ir P. Furba verti į 180.000).

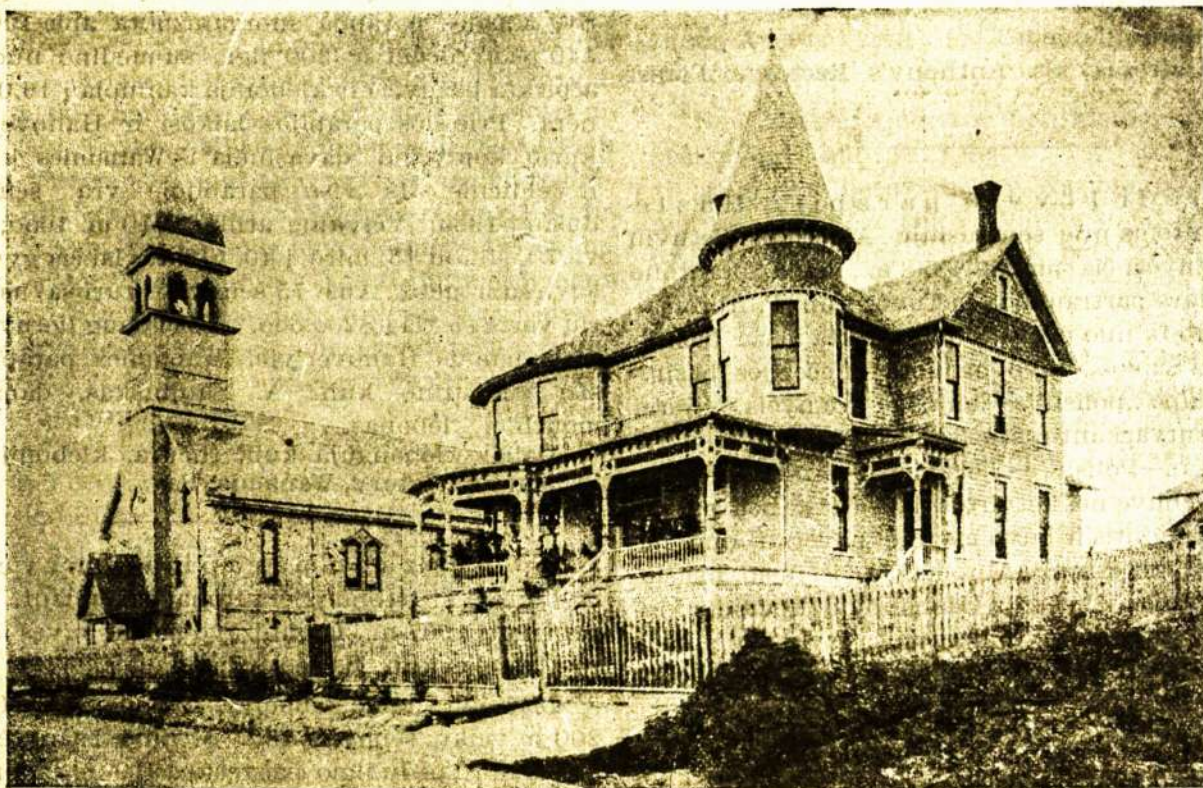
Draugijos šios:

Sv. Antano, įkūrta 1888 m., narių 248, turto į \$4.000.

Sv. Izidoriaus, įkūrta 1895 m., narių 189, turto \$3.000.

Sv. Vincento, įkūrta 1908 m., narių 226, turto \$2.500.

Politiškas Kliubas, įkūrtas 1906 m., narių 85. Yra ir-

Forest City'ės Bažnyčia ir klebonija; Bažnyčia sudegusi 1900 m.

Sv. Marijos parapija Kingston, Pa. pradėta organizuoti 1902, kada, sudegus šv. Kazimiero medinei bažnyčiai ir klebonijai Plymouth'e, reikėjo tos parapijos nariams išnaujo aukas dėti pastatyti mūrinei bažnyčiai. Kingstoniečiai susitarė vietoje mūrijimo už 2 verstų šv. Kazimiero bažnyčios Plymouth'e pasistatyti savo miesčiukij naują dar gražesnę bažnyčią. Kun. V. Kudirka užklaustas parapijiečių apsiėmė jiems padėti organizavime parapijos ir vyskupo buvo atkeltas iš Hazletono į Kingston'ą už kleboną šv. Marijos parapijos. Nupirktą sklypasžemės 250 pėdų ilgio ir 150 pėdų pločio ant kurio iškart pastatyta sklepa 57 pėdų pločio ir 130 ilgio už \$9.000. Vėliaus čia jau šalia bažnyčios pastatyta graži medinė klebonija už \$9.000. Kapinės su įrengimu kainavę \$3.000. Apmokėjus skolas ir kiek grašio surinkus pradėta statyti virš išmūryto pradžioje sklepo gražią su dviem bokštais bažnyčią už \$50.000. Visa parapijos savastis kainuoja į \$62.000, skolos yra tik \$7.000, kurią tikimasi greit išmokėti, nes kasmet parapi-

gi Ražančiaus moterų Draugystė ir kitos grynai dvasiškos draugijos. Prie šv. Marijos parapijos priklauso ir Luzerne's Braddock'o ir Malby'ės miesčiukų lietuviai, kurie turi draugijas:

Sv. Petro ir Povylo, 1893 m., narių 150, turto \$1.500.

Sv. Jurgio, 1901 m., narių 20, turto \$8000.

Sv. Jono Krikštytojo, 1907 m., narių 150, turto \$500.

Sv. Benedikto (Braddock'e), įkūrta 1904 m., narių 100, turto \$400.

Kingston'e (Edwardsville'je), Luzernėje, Braddocke yra S. L. R. K. ir S. L. A. šakos. Pastarųjų dviejų miesčiukų lietuvių nepajudinama savastis kainuoja į \$80.000.

Klebonauja dabar, kunigas V. Kudirka, klebonijos adresas: St. Mary's Rectory, Kingston, Pa.

Sv. Antano parapija, Forest City, pradėta organizuoti 1892 m. Prje parapijos su lietuviais glaudėsi kartu ir lenkai su slavokais. 1894 m. Scrantono vyskupo atsiųstas kun. J. Kuras už kleboną pastatė ant

nupirkto diktoko sklypo žemės medinę bažnyčią ir kleboniją už \$13.000. Bažnyčiai 1900 m. sudegus tas pats kunigas, gavęs ugnepinigių, pastatė naują maurų stiliuje šventynę, 40 pėdų pločio ir 80 ilgio. Ilgainiui lenkai su slavokais atsiskyrė, ir dabar šv. Antano parapiją užlaiko vien lietuviai, kurių čia ir aplinkiniuose miesteliuose yra 200 šeimynų, 1.300 dušių. Parapijos savastis kainuoja apie \$22.000, skolos nėra. Apie 30 lietuvių šitoje parapijoje turi savus namus, kurių vertė siekia \$60.000. Bažnyčiai suaukoka parapijiečiai kas metai \$3.500. Sliubų buna ir metus apie 16, krikštų 60.

Draugijos suorganizuotos šios: Sv. Antano, 1895 m., narių turi apie 100, turto \$1.000.

Sv. Jurgio Kankinio, 1897 m., narių ir 80, turto \$4.000.

Sv. Jurgio Kareivių, 1898 m., narių 40. Sv. Stanislovo, 1898 m., narių 30.

Klebonauja kun. Lopeta.

Klebonijos adresas: St. Anthony's Rectory, Forest City, Pa.

Sv. Petro ir Povylo parapija, Hazletone, priskaitoma prie seniausių Amerikos lietuvių parapijų. Bažnyčia čia pirktą 1888 m., kada Scrantono vyskupas O'Hara partraukė iš Lietuvos kun. P. Abromaitį. Bet iš karto ta nuo protestonų atpirta maža bažnytėlė, kainavusi \$2.600, buvo paduota dijecezijoms bažnyčių surašan kaip „polish“ — lenkiška bažnyčia. Gerai kad paskiaus sutvarkant raštus ta bažnytėlė buvo užrašyta „Lithuanian—Polish“ — lietuviškai—lenkiška. Lenkų pradžioje nebuvę nei ketvirtos dalies čia, bet paskui ėmė jie labai daugintis ir buvo mėginę paveržti nuo lietuvių bažnyčią, bet kun. P. Abromaičio, išėjusio į susiedinę Philadelphijos dijeceziją (Mahanoy'ų), ipėdinis klebonas geriaus suorganizavo lietuvius, ir lenkai, kada mėgino daryti Dievo namuose muštynes, likosi policijos suareštuoti, pragrajijo bataliją ir patį atsiskyrė nuo lietuvių 1882 m. Dabar šv. Petro ir Povylo grynai lietuviškoje parapijoje yra 250 šeimynų, 1.800 dušių. Parapijos savastis kainuojanti \$45.000. Kelios dešimtys lietuvių turi savus namus, kuriuos galim apkainuoti ant \$80.000. Yra kelios karčemos ir kelios krautuvės. Draugijos šios:

Sv. Petro ir Povylo, įkūrta 1889 m., narių apie 100.

Sv. Kazimieriaus, įkūrta 1893 m., narių apie tiek.

Klebonauja dabar kun. Dielininkaitis; klebonijos adresas, St. Peter and Paul's Rectory, Hazleton, Pa.

Netoli nuo Hazletono randame dar vieną iš pirmiausių lietuviškai lenkiškųjų parapijų, beje Free-lande. Parapija įkūrta ir bažnyčia pastatyta, kun. Varnagirio 1887 m. užrašyta vardu „paliokų bažnyčios“. In kelis metus prie to kunigo ipėdinio, kun. Mašio 1894 m. įvyko baidi bažnytinė karė. Lenkai užkalę zokristijos duris, didžiausias bažnyčios duris net su revolveriais ir muškietomis gynė nuo lietuvių ir jų pusę laikusio klebono. Besišaudant keli lenkeliai buvo sužeisti. Free-land'as mažas kaimelis ir policijos ten nėra. Kolei konstabeliai atėjo ant kovos (ne maldos) pleciaus lietuviams gana karšta buvę laikytis prieš „braciaškus“. Kad ne-

pasisekė lenkams nuo lietuvių bažnyčios atimti, tad jie užsidėjo neprigulmingą parapiją, parsitraukdami Dr. Sliupo bičiuolį exkunigą Dembskį už kleboną. Bet neilgai laikėsi ta kamedija. P. ex-kunigas vėla turėjo sugrižti pas Dr. Sliupą „ant burdo“, lenkeliai gi mažu pamazu sugrižo prie šv. Kazimiero parapijos. Dabar čia klebonauja lietuvis kun. Kasakaitis. Lietuvių šeimynų yra apie 50. Bažnyčia ir klebonija kainuojanti \$11.000. Grynai lietuviška šv. Kazimiero draugija turi apie kapą narių. Lietuvių nepajudinama savastis, kurią savina apie 20 asmenų, kainuojanti \$40.000.

Klebonijos adresas: St. Casimir's Rectory, Free-land, Pa.

Sv. Marijos parapija Waname, Pa. Sv. Marijos parapija suorganizuota apie 1900 m. Žemė 140 pėdų pločio ir 300 ilgio su medine nuo protestonų atpirta bažnyčia ir klebonija kainuoja \$16.000. Skolos nėra. Prie šios parapijos laikosi ir Hanover'o lietuviai, kurių koplyčion davazinėja iš Wanamies klebonas kas nedėdienis. Iš viso parapijoje yra šeimynų 325, dušių 1800. Velykinę atliko 1910 m. 1000; krikštų buvę 70, šliubų 15, mirė 40. Lietuviai čia gyvena nuo 30 suviršum metų. Apie 75 šeimynos turi savus namus, kurių vertė siekia \$200.000. Ypač daug lietuvių turi apsipirkę namus Hanover'yje. Wanamies parapiją daugiausiai sudrutino kun. A. Šaulinskas, dabartinis Plymouth'o klebonas.

Dabar klebonauja kun. Inčura, klebonijos adresas: St. Mary's Rectory, Waname, Pa.

Sv. Juozapo parapija Duryea už poros mylių nuo Pittstono ir Scrantoną važiuojant, pradėta organizuoti 1907 m. Organizavo patsai buvęs šv. Kazimiero klebonas kun. M. Sedvydis.

Lietuvių šitame kaimelyje gyvena per 700 ir suvirš 200 jų vaikų, šeimynų 132. Medinė bažnytėlė 40 pėdų pločio ir 70 pėdų ilgio pašvęsta 1910 m, kainavo suvirš \$11.000 (priskaitant ir žemę). Dabartiniam šv. Kazimiero klebonui kun. Kaupui, kuris turėjo savo globoje ir Duryea, atsisakius davazinėti čia pamaldas laikyti, šv. Juozapo parapijiečiai prisidavė prie vietinės lenkų parapijos klebono ir tasai aprūpina jų dvasiškus reikalus, kiek gali. Kun. Baranauskas sakąs ir lietuviškus pamokslus lietuviams jų bažnyčioje. Skolos šv. Juozapo parapija turi \$6.700. Savus namus nusipirkę turi apie 70 šeimynų, kainuoja jie \$100.000. Karčemų yra 10 ir 2 valgomų daiktų krautuvės.

Draugijos šios:

Sv. Juozapo, įkūrta 1890 m., narių 180, turto \$2.265.

S. L. R. K. A. kuopa turi narių 185, jos suaugusieji vyriškiai nariai sudeđa po 25c. kasmėnuo ir iš tų pinigų moka kas savaitė po \$3 pašelpo ligoje. Kuopos organizatoriai buvę: K. Valukonis ir J. Kasulaitis.

Eynone už kelių mylių nuo Scranton'o gyvena su lenkais apie 100 lietuviškų šeimynų. Bet pusė lietuvių labiausiai vilniškių netik nekalba lietuviškai, ale dar pasirodė pirm kelių metų aršiais priešais tikrųjų lietuvių. Lietuvys klebonas kun. J. Kasakaitis negalėjęs išbūti

terp tokių karštų „naujalenkių“, ir dabar prie lenko klebono apie 50 grynai lietuviškų šeimynų gražiai sutikime su savo lenkiškai kalbančiais susiedais gyvena. Visoj Scranton'o dijecezijoje lietuvių katalikų yra visai atsiskyrusiais nuo bažnyčios per 1.000.

Visoje Scranton'o dijecezijoje lietuvių galima suskaičiuoti į 29.000 dušių.

New York'o Provincija.

New Yorkro archidijecezija įkurta 8 d. Balandžio 1808 metuose, pakelta į archidijeceziją 1850 m. Sitoje bažnytinėje provincijoje, apimančioje New Yorko ir New Jersey valstijas, yra 9 dijecezijos, beje, New Yorko Albany, Brooklyno, Buffalo, Newark'o, Ogdensburg, Rochester'io, Syracuse ir Trentono. Lietuviai katalikai gyvena visose tose dijecezijose, išskyrus Ogdensburgo dijeceziją. Grynai lietuviškos parapijos suorganizuotos yra šiose dijecezijose: New Yorko, Albany, Brooklyno, Newarko ir Rochesterio. Mažiausiai musiškių gyvena Buffalo dijecezijoje, o Buffalo mieste kad ir apsigyvena kokie lietuviai, tai tie tarp skaitlingų tenai lenkų pranyksta, sulenkėja, jokių organizacijų neturi. Netoli Buffalo, Niagara Falls miestelyje yra keli šimtai lietuvių, kurie turi nuo 3 ar 4 metų ir savo draugystę, bet ir jie, gyvendami toli nuo lietuvių kunigų, iš dalies yra užslopinti skaitlingo lenkiško Buffalo's dijecezijos gaivalo.

Syracuze dijecezijos, New Yorko valstijoje, lietuviai katalikai gyvena Uticos mieste nuo pernai metų rūpestingai organizuoja savą parapiją. Yra jų čia per 100 šeimynų (dušių per 600). Lenkų parapijos kamendorius, neseniai atvykęs iš Vilniaus dijecezijos kun. A. Deksnis yra globėju lietuviškos parapijos Utica'oje. Šią miestelį lietuviai pažįsta nuo 20 metų ir, jei būtų pirmiausia atsiradęs lietuvis kunigas, lietuviškas gaivalas būtų čia žymiai sustiprėjęs. B i n g h a m p t o n e. irgi yra į 400 lietuvių, kurie turi suorganizavę kelias draugijas. Visoje Syracuse dijecezijoje galima suskaičiuoti apie 1500 lietuviškų dušių.

Trentono, New Jersey's Valstijos, dijecezijoje, irgi suskaičysim lietuvių, iškrikusių po visokius miestelius per 1000. Zymesni lietuvių skaitliu randame Philipsburge, skersai Delaware upę nuo Eastono, Philadelphijos archidijecezijos miestelio. Toliaus irgi palei tą pačią upę Delaware yra Burlingtono miesčiukas, kur lietuvių yra į 300; jų susiedijoje yra Roebing, kur irgi kelios dešimtys lietuvių gyvena. Tie mūsų broliai yra suorganizuoti kun. J. Seštakausko į lenkiškai-lietuvišką parapiją Burlingtono. Dar toliaus į pietus yra miestas Camden, skersai Delaware upę nuo Philadelphijos. Čia Burlingtono lenkiškai-lietuviškos parapijos klebonas stengiasi įkurti grynai lietuvišką parapiją. Lietuvių Camdene esą keli šimtai, vedusių gi netoli šimtas. Taipgi apie porą šimtų lietuvių duosis suskaičiuoti keliuose miesteliuose į piet-vakarius nuo Camden'o. Iš viso Trentono dijecezijoje yra per 1500 lietuvių. Pačiame Trentono mieste, tarp skaitlingų lenkų gyvena lietuviai, daugiau-

siai iš Vilniaus gubernijos, jau visai sulenkėję. Lietuviškai kalbėti gėdisi, lietuviškų laikraščių ar knygų nedrįsta imti iš baimės, kad lenkai jų neapjuoktų, kaip „litviakų“.

New York'o archidijecezija, didžiausia Suvienytose Valstijose katalikų dijecezija, turi 1.219.920 katalikų, kunigų 962, kurie laiko pamaldas 344 bažnyčiose ir 196 koplyčiose. Pačiame mieste yra 154 bažnyčios. Katalikų užlaikomose parapijinėse mokyklose mokinas 35.511 vaikų ir 39.751 mergaičių. Greta tos dijecezijos katalikai savo aukomis užlaiko dar: 3 nebylių mokyklas, 4 pakarususių senelių namus, 23 lgonbučius, 36 amatų ir pasitaisymo mokyklas, 8 našlaičių prieglaudas ir dvi neregijų mokyklas. Iš viso dijecezijos mokyklose mokinas 102.898 mokiniai ir mokinės. Lietuviškų parapijų toje dijecezijoje tik viena suorganizuota, Aušros Vartų New York'e, ir antra oranizuojama dar Yonkers'e.

New York'e, Amerikos metropolijoje lietuviai pradėjo apsigyventi nuo 1871 metų. 1875 m. jau susiorganizavo čia grynai lietuviška šv. Kazimiero draugystė. 1879 metuose išėjo čia Miko Tvaraucko „Lietuviškos Gazietos“ keliolika numerių. Tas pats Tvarauckas 1883 m. pradėjo leisti laikraštį „Unija“. Apie tą laiką buvo New Yorke ir Brooklyne, per upę nuo New Yorko, į 1000 lietuvių. Su dvasiškais reikalais jie kreipdavęsi į lenkų parapiją, kurios klebonas pakviezdavęs lietuvių išpažinties išklausti lietuvius kunigus: Končą iš Blatimorės, Cizauską iš South Bend, Indianoj ar Juškevičių Shamokino.

Pradžioje 1884 m. lietuviai nutarė neprigulėti daugiau į lenkų parapiją, bet organizuoti savąją. Kaipogi ir suorganizuota su laiku šv. Traicės parapija. Ant nelaimės į organizatorių tarpą įsimaišė neseniai pribuvęs iš Lietuvos J. Sliupas, karštas lietuvis, bet ir aitrus bedievis irgi nesvietiškai greito būdo žmogus, kuris ypač savo jaunesnėse dienose niekad nepripažino jokio raison d'etre diplomatijai. Savo vaidus su kunigais ir ne kunigais jis greit pernešdavo į laikraščius, pirmiausia „Uniją“, o paskiausia savąjį „L. Balsą“. Vaidai atgrasino nuo newjorkiečių augščiaus paminėtus kunigus, o paskui ir čia pakviestą ir apsigyvenusį kun. Varnagiri, kuris jau pradžioje 1886 m. persikėlė į Scranton'o dijeceziją ir pradėjo organizuoti Freeland'e lietuviškai lenkišką parapiją. Turime čia pasakyti, juog nepagiriame anos gadynės kunigų „lenkiškos dvasios“, visgi jei lietuvių tėvynmylių pusėje daugiau būtų buvę šalto kraujo ir atsizvelgimo nors kiek į ateitį, dalykai būtų geriau išėję mūsų tautai aut naudos. Išvažiavus kun. Varnagiriui, šv. Traicės parapija nepakriko, laikėsi vis. In porą metų pirktą žemę jau nauju vardu pavadintai bažnyčiai — šv. Jurgio Brooklyn'e. Paminėsime tą parapiją kitur, Brooklyn'o dijecezijos parapijas aprašydami.

Dabartinė Panelės Svenčiausios Aušros Vartų parapija New Yorke suorganizuota 1906 m., kada Jo Malonybė New Yorko arcivyskupas igijo lietuvių kunigą J. Seštoką, atvykusį iš Lawrence'o, Bostono archidijecezijos miesto. Kunigas Seštokas pirm iššventimo į kunigus gyvena New York'e ir Brooklyn'e

kelioliką metų, pirma dirbo paprasto darbininko darbus, o paskui laikė valgomų daiktų krautuve. Taigi jis gerai pažinodamas visas New York'o miesto dalis iškart nusisamdė airių šv. Teresos bažnytinį sklepa ir kelis metus laikė čia pamaldas. Surinkęs užtektinai pinigų apipirko ant Broome ulyčios tarp Varick ir Hudson ulyčių, du muriniu namu už \$30.000. Nugriovęs anuodu namu ant žemės sklypo 45 pėdų pločio ir 85 pėdų ilgio išstatė už \$45.000 bažnyčią, kurią pašventė patsai Jo Malonybė arcivyskupas Farley 5 d. Kovo 1911 m. Skolos ant bažnytinės savasties yra suvirš \$50.000. Šeimynų prie parapijos priguli per 300, dūšių į 2500. Bažnyčia įeigų turi į \$6.000 kasmet. Savų namų New York'o mieste lietuviai neturi, išskyrus Susivienijimo Lietuvių Amerikoje namą ant W. 30 ulyčios.

Klebonauja kun. Seštokas; klebonijos adresas: Our Lady of Vilna Rectory, 7 Van Dam st., New York, N. Y.

Netoli New York'o yra Yonkers miestelis, kur gyvena per 100 lietuviškų šeimynų ir Tuckahoe, kuriame irgi yra kelios dešimtys šeimynų. Aušros Vartų klebonas rūpinasi irgi apie suorganizavimą į atskirą parapiją šitų miestelių lietuvių. New York'o archidijecezijoje lietuvių katalikų yra į 4.500, pametusią katalikų tikėjimą irgi į 500, jei ne daugiaus susidarys.

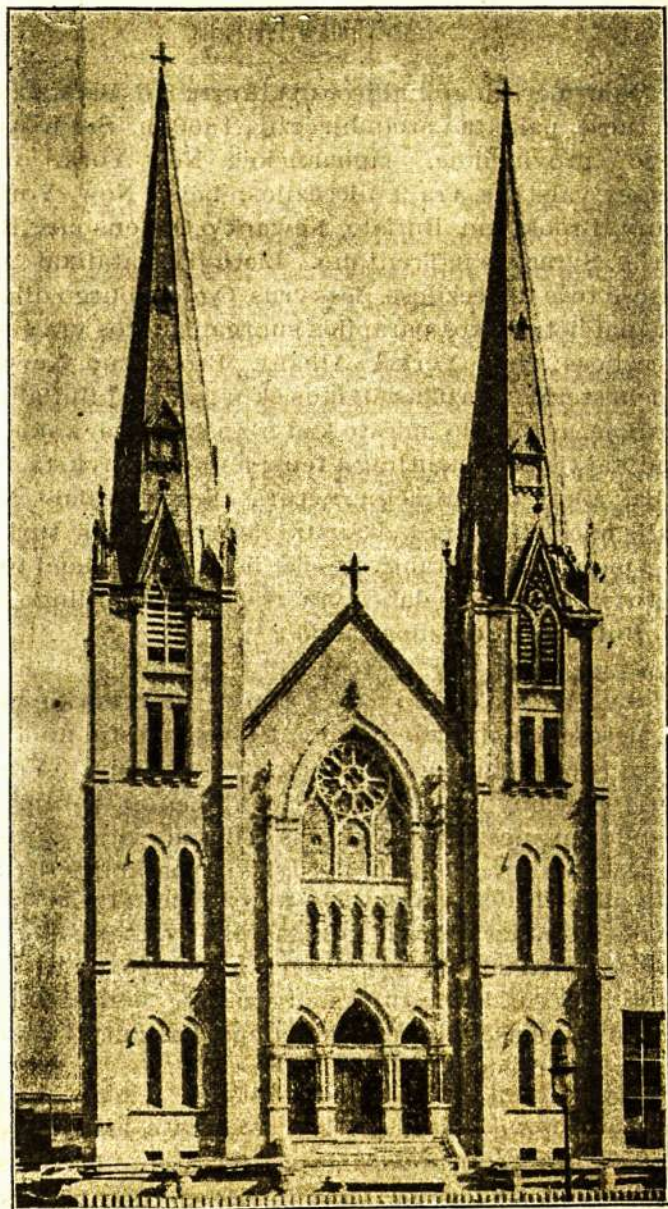
Newarko dijecezija, įkurta 1853 m., užima rytinę pusę New Jersey valstijos (kitoj pusėj tos valstijos Trentono dijecezija). Katalikų toje dijecezijoje gyvena 365.000; jų dvasiškus reikalus aprūpina 390 kunigų 205 bažnyčiose ar koplyčiose. Lietuvių parapijų šioje dijecezijoje yra 4, beje: Elizabete, Newark, Bayonne ir Jersey City. Su laiku galės susiorganizuoti parapijos Patterson ir Harrisone.

Sv. Petro ir Povylo parapija, Elizabethport, N. J. Už poros lietuviškų mylių nuo Jersey City ir New Yorko, važiuojant trūkiu pakraščiu New York'o uosto, New Jersey valstijoje, privažiuojame didoką miestą Elizabeth'u vadinamą. Gyventojų čia yra suvirš 70.000. Rytinė miesto dalis prie pat marių kojos ir siauros vandens juostos, atskiriančios Amerikos kontinentą nuo Staten Island salos, vadinama Elizabethportu. Čia tai mūsiškiai gyvena. Kiekvienam, važiuojančiam iš New York'o papuola į akį milžiniškos palei patį vandenį Singerio siuvamų mašinų dirbtuvės. Dirba jose dešimtys tūkstančių įvairių tautų darbininkų, tarp kurių randasi keli šimtai lietuvių. Greta Singer'io dirbtuvių yra Elizabeth'e ir kitokių įvairiausių rūšių dirbtuvių, kuriose nuo seniai galima buvo gauti darbas žmogui iš Europos atvykusiam.

Lietuviška emigracija nuo 30 suvirš metų pradėjo užkliuti Elizabeth'o miestan. Pradėjo jie čia apsigyventi, kiek galima patirti, apie 1878 metus. 1895 m. pradėta organizuoti lietuviška parapija. Atsirado čia kun. Servetka, klebonavo apie 6 mėnesius ir pastatė medinę bažnytelę, užtraukdamas didelę, sulyg tuometinę parapijiečių jiėgą, skolą. Kovo pabaigoje atvykęs kun. B. Zindzius pamazi išmokėjo skolą ant tos bažnytelės; pastatė paskui kleboniją ir, sutaupęs iš parapijiečių aukų žymesnę sumą pinigų, nupirko čia jau per kelią nuo senos aždyčios už-

\$15.000 diktoką žemės gabalą naujai šventynei ir klebonijai. Senoji bažnyčia turėsianti pavirsti į mokyklą, o iš klebonijos būsiąs namas seserims mokytojoms.

Atvyks kun. Zindziui 1896 m. į šv. Povylo parapiją už kleboną, pačiame Elizabethporte buvo 49 lietuvių šeimynos, teipgi kelios dešimtys šeimynų Newark ir Jersey City. Prie Elizabethport'o lietuvių parapijos prigulėję ir Newarko lietuviai, kurie apie 1902 m. atsiskyrė nuo Elizabethport'o parapijos, sudarydami savąją parapiją, ku-

Šv. Petro ir Povylo bažnyčia Elizabethport'e. Pirmutiniu klebonu ir organizatorium buvęs kun. V. Matulaitis. Tas kunigėlis pastatydinęs ir dabartinę šv. Traicės bažnyčią Newark, grįžo į savo dijeceziją (Philadelphia), paskui iškeliavo į vakarus ir dabar gyvena Grand Rapids, Mich. 1908 m. atvykus iš Pensylvanijos kun. M. Sedvydziui, atsiskyrė nuo Elizabethport'o parapijos Bayonne'es bei Jersey City lietuviai, sudarė savas parapijas.

Taigi dabartinė šv. Petro ir Povylo parapija Elizabethport'e yra Motina net 3 kaimyniškų parapijų, beje Newarko, Bayonne's ir Jersey City.

Nauja mūrinė bažnyčia pastatyta 1910 m. gotiškame stiliuje, su dviem gražiais bokštais 142 pėdų aukščio turi

60 pėdų pločio, 127 p. ilgio ir 60 pėdų aukščio vidurije, talpina suvirš 1000 sėdinčių. Yra tai viena iš gražiausių ir ruimingiausių lietuvių katalikų šventynių Amerikoje. Majestotiškai atrodo žiurint iš lauko, bet tik viduj įėjus pamatai visą jos grožybę. Labai brangaus darbo langai su šventųjų paveikslais kainuoja po \$500, padovanoti parapijos draugijų, šv. Petro ir Povilo, šv. Jurgio karėivio, šv. Ražančians. Kitos dvi draugijos, šv. Kazimiero ir šv. Juozapo itaisė du šoniniu altoriu po \$750. Didysis altorius, kainavęs pusantro tūkstančio dolerių.

Didžiausia Draugija Elizabeth, tai šv. Kazimiero, turinti narių per 250, kitos, kaip: šv. Juozapo, šv. Petro ir Povilo, turi apie po 200 narių.

Per 50 lietuvių turi savus namus, kurių vertę galima apskaityti ant bertainio milijono dolerių. Karčemų yra apie 20, krautuvių 8 ir du graboriai.

Parapijinė savastis kainuoja į \$125.000; skolos yra \$30.000. Bažnyčiai suaukojo parapijiečiai 1910 m. per \$18.000, paprastais metais suaukodavo po \$7.000. Šeimynų parapijoje yra į 450, dušių apie 3000. Velykinę išpažintį 1910 m. atliko 2100. Reikia ir tą paminėti, jog pašvenčiant šv. Petro ir Povilo bažnyčią, viena diena surinkta aukų \$2200.

Klebonauja kun. B. Žindžius. Klebonijos adresas:

St. Peter and Paul's Rectory, 214 Riplay Pl., Elizabeth, N. J.

Sv. Traicės parapija, Newark, N. J., suorganizuota 1902 metuose. Pirmutiniam klebonui, kun. Matulaičiui pasisekė pigiai nupirkti labai atsakančioje vietoje žemės gabalą, 200 pėdų pločio, o 100 pėdų ilgio už \$8.000. Tuoj po apipirkimui miestas ėmė taisyti ir ištaisė priešais parapijos žemę didelį sodą, per ką parapijos savastis žymiai pabrango. Tas pats klebonas už \$7.000 pastatė ir įrengė nedidelę medinę bažnytelę. Jam pasitraukus, atėjo už kleboną kun. V. Staknevičia, ir tas, baigdamas mokėti skolas, pastatė už \$6.000 kleboniją. Dabar Newarko šv. Traicės parapija kone 4 syk didesnė, nei pradžioje. Šeimynų esą per 500, dušių į 3000. Aukų bažnyčiai suaukoja kasmet apie po \$8.000. Velykinę išpažintį 1910 m. atliko apie 2000. Skolos parapija kaip ir neturi. Nepajudinamą savastį Newarko turi apie 35 šeimynos, kurią galima apkainuoti ant \$90.000.

Klebonauja dabar kun. Staknevičius. Klebonijos adresas: Holy Trinity's Rectory, Newark, N. J.

Prie šv. Traicės parapijos glaudžiasi ir Harrisono apie 65 lietuvių šeimynos irgi Pattersono 105 šeimynos. Yra viltis, kad netolimoje ateityje šitose vietose

ir-gi bus atskiros lietuvių parapijos.

Newarko dijecezijoj apie po porą tuzinų lietuviškų šeimynų randame dar lenkiškose Perth Amboy ir Passaic'o parapijose. Visoje dijecezijoje lietuvių skaitlius gali siekti į 10.000.

Sv. Mykolo Arkaniuolo parapija, Bayonne, N. J., suorganizuota 1907 m. Pribuvęs iš Scrantono dijecezijos kun. M. Sedvydis laikė pirmas mišias italų bažnyčioje per Visus Šventus. Surinkęs kiek pinigų, nupirko protestonų bažnyčią ir kleboniją ant 23 ulyčios ir 1 d. kovo mėnesio 1908 m. pašventė ją vardan šv. Mykolo Arkaniuolo. Sklypas žemės 75 pėdas per 100 su medine bažnyčia ir klebonija kainavo \$8.000, pertaisymas gi ir įrengimas su bažnyčios ir klebonijos daigtais atsiėjo į \$2.000.

Lietuviškų šeimynų parapijoje yra 150, dušių 980; Velykinę išpažintį 1910 m. atliko 500 asmenų. Skolos ant bažnytinės savasties yra \$5.000. Kasmetai lietuviai katalikai suaukoja bažnyčiai \$3.000; šliubų 1910 m. buvo 23, krikštų 65, mirė apie 10.

Lietuviai daugiausiai dirba Rockefeller'io (Standard Oil Co.) dirbtuvėse, gauna nuo \$1.75 iki \$3. Kiti dirba dratinėse ir chemiškose dirbtuvėse. Merginos (apie 60) šilkinuose fabrikuose uždirba apie po \$6-10 į savaitę. Vertelgų yra apie 10, 6 karčemninkai, 1 drapanų krautuvis ir 2 valgomų daiktų krautuvis.

Draugijos šios:

Sv. Petro ir Povilo, įkurta 1901 m., turi 150 narių, turto apie \$2.000 (vieną tūkstantį paskolino ant bažnyčios be procento).

Sv. Mykolo, įkurta 1905 m., narių 60, turto apie \$600.

Moterų Marijos Sopulingos Draugija, narių 20.

Su virš 10 lietuvių turi nepajudinamą savastį, vertės apie \$50.000.

Klebonauja kun. M. Sedvydis.

Klebonijos adresas: St. Michael Arch. Rectory, Bayonne, N. J.

Sv. Onos parapija, Jersey City, filija šv. Mykolo Bayonne, įkurta 1 d. gegužės 1910 m. Pamaldos laikomos prie šv. Bonifaco vokiečių bažnyčios (salėje), 262 First St., Jersey City, N. J. Pamaldos kas nedėdienis 9, o kas antras nedėdienis 11-tą valandą. Šeimynų yra per 100; prie šitos parapijos priguli ir Hoboken'e gyvenančios 30 šeimynų ir 25 šeimynos iš Shady Side. Dušių apie 1.000.

Draugijos:

Sv. Jono Krikštytojo, 1907 m., narių 80, turto \$500.

Algirdo Draug., 160 narių, turto \$2.000. Konstitucija draugijos katalikiška.

Sv. Pranciškaus, Shady Side, 1907 m., narių 50, turto į \$300.

* * * * *

Brooklyno dijecezija, įkurta 1853 m., užima Brooklyno miestą ir visą Long Island salą. Nuo 1897 m. Brooklyn'o miestas sulyg New Yorko valstijos legislaturės nutarimą prijungtas prie New Yorko miesto. Katalikų šitoje dijecezijoje gyvena į 700.000, kurių dvasiškus reikalus aprupina 448 kunigai 198 bažnyčiose. 77

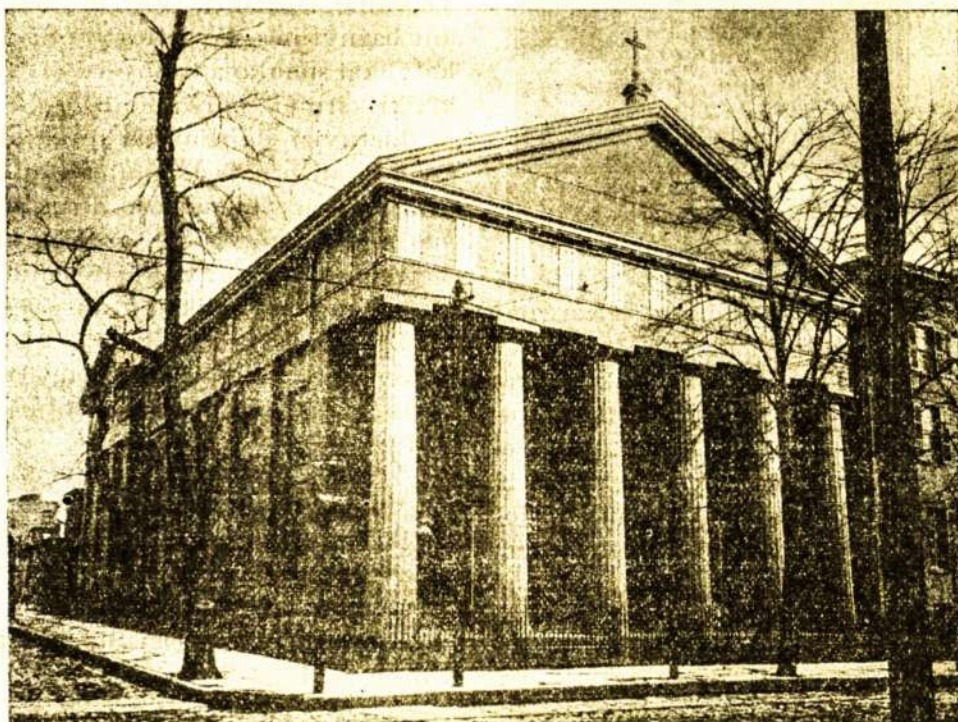

parapijnėse mokyklose mokinasi 65.000 vaikų ir mergaičių. Vienuolikos dijecezijos našlaičių prieglaudų globojami 10.407 našlaičiai. Katalikiškų ligonbučių 6, senelių namų 2. Lietuviškų parapijų 3, visos pačiame New Yorko mieste, Brooklyno dalyje dvi ir viena Maspeth.

Sv. Marijos Aniuolų Karalienės parapija, pradėta organizuoti 1894 m. Nepavykus užsilaikyti šv. Traicės parapijai New Yorke, čia jau per upe, apie 1888 m. Brooklyno lietuviai su pagalba iš visų apilinkių tautiečių pradėjo organizuoti šv. Jurgio parapiją. Parapijos organizatorių ant nelaimės nebūta dievo baimingų katalikų, bet vien pilnų tuštybės, kaip galima spręsti iš jų atsišaukimo patalpinto „Lietuviškamjame Balse“ 1888 m., p. 55, kur prašydami aukų, garsino išsitaissyją bobinčiuje sidabriniais apdarais knygas ir tose

poteka, nors mažesne. Ir šios nepajiegdamas išmokėti, pakeitė ją ant farmos irgi su hipoteka; antgalo, nieko netekęs, turėjo važiuoti į platų svieta. Buvęs neprigūlingų lenkų pamokslininku Chicagoje, vėliaus sugrįžo į katalikų būrį ir darė atgailą. Vėl buvo suklydęs ir dvasiškos valdžios baustas, antgalo pasimirė pernai meta, prieš smert susivienijęs su V. Dievu, išreikšdamas kuodidžiausią gailę už padarytus papiktinimus.

Brooklyno dijecezijos vyskupas, turėdamas tokias pareigas su lietuviais, rūpinosi, kaip užbaigti kelius, kad suklydusį panaikinti. Organizuojuant lietuviams Panelės Švenčiausios parapiją, jiems dapađėjo ir, kad atsirado 1895 m. kun. Kraučunas, pavadė anam naują parapiją. Kun. Kraučunas nusišamdęs ant Grand ulyčios salę, laikė ten pamaldas ir vis aukas rinko naujai bažnyčiai. Vyskupo sekretorius, dabartinis vyskupas sufraganas Jur-

Panelės Švenčiausios Karalienės Aniuolų Bažnyčia Brooklyn'e, N. Y.

rašysią aukotojų vardus, kad anų garbė neišnyktų per amžius. Po teisybei, bet tai buvo vien tušti žodžiai, patraukimui lengvatikių. Nei tos knygos neįtaisyta, nei amžina atmintis neliko, vien rūpinosi pp. komitetai, kad pasisavinti po 35 centus nuo dolerio įėjusio į parapijos kasą „sau už darbą“. Atvykęs 1888 m. už kleboną kun. Juodišius pasirodė vertu to komiteto. Pastatęs ant nupirkto žemės sklepą už \$4.800, išsivaikęs trečdalį aukų imantį komitetą, paskolos gi negaudamas iš bankos, nes parapijiečiai nenorėję pavesti savo bažnyčios dijecezijos vyskupo globai, jis užsirašė ant savo vardo bažnytinę savastį, gvarantuodamas pats išmokėsiąs bankai skolą. Greit prasidėjo baisūs vaidai, skandalai, kuriuos didino nevien avelės, bet ir jų ganytojas. Vyskupui suspendavus kun. Juodišius, šis nepaklausė ir toliaus darė, kas jam tinkama. Pasekmė to buvo, jog geresni žmonės, katalikai pasitraukė nuo šv. Jurgio, glaudamiesi prie airių ar lenkų bažnyčių. Neįstengdamas hipotekos (mortgage) išmokėti pirmutinės tarp Amerikos lietuvių atskalos tėvas pakeitė „savo“ savastį ant pigesnės, bet irgi su hi-

gis Mundulein, visados buvo uoliausiu šv. Marijos klebono padėjėju. Miras kun. Kraučunui spalio mėnesį 1898 m., parapija pasijuto vėl sunkiame padėjime. Lietuvių kunigu anuomet mažai tebuvo. Klebonu pasiliko pats vyskupo sekretorius ir kasnedėdienis ir šventa diena pamaldas laikė, bet sunku buvo su išpažinčių klausimu, nes New Yorko apilinkėj tuomet tik viens kun. B. Zindzius tebuvo Elizabeth. Kas aršiausia, kad parapija buvo apipirkusi griuvančią protestonų bažnyčią ant kampo 4-tos ir Roebing ulyčių, kurią reikėjo taisyti, o čia tokioj pairutėj pinigų nebuvo. Po Velykų 1899 m., rūpesčia vyskupo McDonald, Philadelphijos arcivyskupas prisiuntė Brooklyn ant 11 mėnesių savo dijecezijos lietuvių kunigą—A. Miluką. Nudžiugę žmonės nesigailėjo aukų bažnyčiai. In 11 mėnesių kun. A. Milukas surinko aukų į \$17.000. Apmokėta didžiama skolų, iš seno protestonų bažnyčios muro perdaryta nauja bažnytėlė ir klebonija ir bažnyčia pašvesta rudenyje tų pat metų. Kada arcivyskupas P. J. Ryan, reikalaudamas savo dijecezijoj kunigu, atšaukė kun. Miluką, jo vieton buvo užkviestas per tele

gramą kun. V. Varnagiris, kuris pribuvo žiemą 1900 m. iš Skotijos ir dabar tebeklebonauja. Kun. Varnagiris iš klebonijos padirbo mokyklą, o klebonijai dapirko čia jau šalia bažnyčios namą.

Sv. Marijos, Aniuolų Karalienės, bažnyčia Brooklyne stovi gražiausioje už visas Amerikos bažnyčias vietoj, čia jau prie plataus ir ilgo plečiaus, kuriame užsibaigia Williamsburgo tiltas nuo Manhatano salos. Kas minuta dieną ir naktį pro bažnyčią tramvajais ir išskeltu gelžkeliu pravažiuoja tukstančiai žmonių. Po tilto pastatymui žemė čia neapsakytai pabrango. Dabar išsiuloma vien už žemę po bažnyčia \$125.000. Su klebonija ir bažnyčios daigtais parapijos savastis kainuoja dabar per \$130.000. Skolos esą apie \$8.000. Prie parapijos priklauso apie 900 šeimynų, 5000 dušių (apie 1500 lietuvių visai pametė bažnyčia). Aukų bažnyčiai suaukvoja kasmet į \$12.000, šliubų yra į 100, krikštų 300, Velykinę išpažintį 1910 m. atliko apie 3500. Parapijos mokykloj mokinas į 200 vaikų. Lietuviškų karčemų Brooklyne yra į 100, krautuvių apie 25; lietuvių savastį galima apkainuoti ant \$60.000.

Draugijos šios:

Karalienės Aniuolų, 190 m., narių 80.
Sv. Kazimiero, įkurta 1875 m., narių 200, turto \$3000.
Sv. Jurgio, 1893 m., 500 narių, turto \$3000.
Sv. Juozapo, 1886 m., narių 550, turto \$3000.
Gedimino, 1894 m., narių į 50, turto \$300.
Sv. Petro, turi narių į 300.
Lietuvos Sunų, narių į 50.
Mildos Giedorių, 1894 m., narių į 30; atsiskyrę nuo bažnyčios.

Susiv. L. R. K., S. L. A., L. S. S. ir T. M. D. kuopos.
Klebonauja kun. V. Varnagiris. Klebonijos adresas: St. Mary's Queen of Angel's Rectory, 213 S. 4-th str., Brooklyn, N. Y.

Sv. Jurgio parapija Centrališkame Brooklyne (šalia senojo Brooklyno tilto) suorganizuota 1909 m., kada kun. A. Kodis, Aniuolų Karalienės kamendorius, buvo vyskupo pasiūstas už kleboną tai naujai parapijai. Yra čia į 300 šeimynų, apie 2500 dušių. Kadangi žemė čia kone taip kaip ant Manhattano salos brangi, tad lietuviams laikoma pamaldos airių šv. Onos bažnyčios sklepe ir renkami pinigai žemei pirkti. Parapijos turtas siekia jau per \$6.000. Velykinę 1910 m. atliko per 1500. Naujoj parapijoj esanti didesnė draugija šv. Antano, turinti 200 narių.

Klebonauja kun. A. Kuodis. Klebonijos adresas: St. George's Rectory, 225 High str., Brooklyn, N. Y.

Persimainymo Viešpaties parapija, Maspeth įkurta 1908 m. Organizavimu parapijos užsiėmė kun. N. Petkus, kuris surinkęs žymesnę sumą pinigų už \$2.000 nupirko sklypą žemės 50 pėdų pločio ir 200 ilgio. Tuose pačiuose metuose pastatyta ir pašvęsta 27 d. rugsėjo medinė bažnytėlė, 40 pėdų pločio ir 100 pėdų ilgio. Apačioj bažnyčios įrengta svetainė susirinkimams ir pasilinksminimams. Su visu įrengimu ir bažnytiniiais daigtais irgi klebonijos rakandais parapijos savastis kainuoja per \$16.000. Skolos yra \$6.000. Seimynų parapi-

joje yra į 300, dušių 2000. Aukų bažnyčiai suaukvoja į metus \$5.000. Apie 20 šeimynų turi savus namus, kuriuos galima apkainuoti ant \$60.000. Karčemų yra 10, krautuvių 10. Velykinę išpažintį 1910 m. atliko apie 1400.

Kun. N. Petkus.

Klebonijos adresas: Rectory of Lithuanian Rom. Catholic Church of Transfiguration, Maspeth, Queens Co., New York City, N. Y.

Lietuvių Brooklyn'o dijeccijoje gyvena į 12.000, apie 2000 nesiglaudžia prie katalikų bažnyčios.

Albany dijeccijoje, įkurtoj 1847 m., New York'o valstijoje, gyvena apie 193.000 katalikų, kunigų yra 237, bažnyčių 172, 5 ligonbučiai ir dvi senelių prieglaudi. Lietuviai šitoje dijeccijoje žymesniame skaitliuje apsigyvenę Amsterdame ir Schenectady, Hudson ir Troy.

Sv. Kazimiero lietuvių parapija, Amsterdame, suorganizuota 1902 m. Seimynų joje esą per 300, dušių 2000. Parapijos savastis kainuoja per \$90.000, skolos esą į \$25.000. Parapija suorganizavo ir dabar tebevaldo kun. J. Zidanavičius, pirmiausiai apipirkęs namus klebonijai ir čia jau šalia jos žemę bažnyčiai. Graži mūro bažnyčia 130 pėdų ilgio ir 60 pločio, kainavusi į \$60.000, apačioj turi augštą sklepa, kuriame 2 mokytojai mokina 88 parapijiečių vaikus. Klebonas dar nupirko kitoje vietoje mieste dvejis namus, o už miesto farmą irgi su namais. Farmos dalis bus naudojama kaip kapinės, o likusis laukas ir namai rengiama paversti į Aniole Sargo prieglaudos namus. Šalia bažnyčios dar vienuose parapijos namuose įtaisyta apačioj pirtis parapijiečiams išsiperti, o ant viršaus lietuviška špitolė, kur gyvena bažnyčios tarnai. Klebonijos adresas: St. Casimirs' Rectory, 260 E. Main str., Amsterdam, N. Y.

Netoli Amsterdamo yra gražus miestas Schenectady, kur gyvena keli šimtai lietuvių, į 80 šeimynų. Sito miesto lietuvius gyvenančius dabar pas kun. Zidanavičių kun. Peža mėgina suorganizuoti į parapiją. Bet sunkiai einasi tas darbas, nes čia lietuviai turi išitaisę svetainę, o joje kliuba, prie kurio yra labai prisirišę. Ragučio dievaitis dar labai malonus daugeliui mūsų brolių. Mies-

Draugijos:

Sv. Vincento, 1900 m., narių 200, turto \$2.000.

Bažnyčiai paaukojo \$500.

Sv. Petro (Blisville'je), 1903 m., narių į 150, turto \$600.

Sv. Mykolo, 1909 m., narių 100.

Sv. Roko, 1909 m., narių 20.

Lietuviškų kadetų, vaikų kareiviškoji draugystė.

S. L. R. K. kuopos ir Gyvojo Ražančiaus irgi Apaštalytės Maldos draugijos. Klebonauja kun. N. Petkus.

diukuose Hudson ir Troy irgi gyvena pirmame 70 lietuviškų šeimynų (dūšių į 350), o paskutiniame į 20 vedusių (100 dūšių). Šitų dviejų vietų lietuvius atvažiuodavo išpažinties klausyti lenkiškos parapijos klebonas iš Albany, lietuvis kun. B. Moleikaitis. Visoje Albany'ės dijecezijoje lietuvių skaitlius, rasi, sieks netoli 4000, tik kad daug yra užsigrižusių nuo katalikų bažnyčios.

Rochester'io dijecezija, įkurta 1868 m., joje gyvena per 142.000 katalikų ir 163 kunigai. Bažnyčių yra 130, ligonbučių 3, našlaičių prieglaudų 3. Lietuvių šitoje dijecezijoje yra į 1500. Pačiame Rochesteryje suorganizuota lietuviška šv. Jurgio parapija 1908 m.. Bažnytėlė nedidelė, su žeme kainuojanti į \$9.000. Šeimynų esą apie 200, dūšių į 1200. Lietuviai čia kiti suvokietėję. Apie 60 lietuvių turi savo namus, vertės apie \$100.000, karčemų apie 7. Klebonauja kun. J. Kasakaitis. Klebonijos adresas: St. George's Rectory, 634 Hudson str, Rochester, N. Y.

Priedas. Prie Syracuse'o dijecezijos. Poatspaudimo trumpo aprašymo *U t i c o s* Syracuse'o dijecezijoje gavome žinią, juog kun. A. Deksnis jau suorganizavo šv. Jurgio parapiją iš 150 šeimynų (apie 800 dūšių), ir apipirko žemės sklypą 100 per 180 pėdų su dviem, namais, kurių vienas būsiąs perdirbtas į bažnyčią. New Yorko provincijoje lietuvių gyvena į 35.000, liet. kunigų 13.

* * * * *

Bostono Provincija.

Bostono provincija apimanti visą Naują Angliją, susideda iš šių dijecezijų: Bostono arkidijecezijos, Springfield'o ir Fall River dijecezijų, Massachusetts'o valstijoje, Providence dijecezijos, Rhode Island'o valstijoje, Hartford dijecezijos, Connecticut'o valstijoje, Burlington'o dijecezijos, Vermont'o valstijoje, Portland'o dijecezijos, Maine'o valstijoje, ir Manchester dijecezijos, New Hampshire valstijoje.

Bostono vyskupijoje, įkurtoje 1808 m., 1875 pakeltoje į arcivyskupiją gyvena per 900.000 katalikų, kurių reikalus apžiūro 664 kunigai 262 bažnyčiose. Lietuvių katalikiškų parapijų šioje vyskupijoje yra 5, beje: Brocktone, Bostone, Cambridge, Lawrence ir Lowell'ije. Lietuvių kunigų tik 5.

Sv. Petro bažnyčia ir Šv. Kazimiero koplyčia So. Bostone.

Nekalto Prasadėjimo bažnyčia Cambridge.

In Bostoną pribuvo pirmas lietuvis 1870 m. 1882 m. jau gyvenę 20 lietuviškų šeimynų Bostone, 3 Cambridge ir viena šeimyna Somervilleje; nevedusių gi arba palikusių savo šeimynas Lietuvoje buvo jau 100 suviršum. Parapiją vardan šv. Kazimiero S. Bostono lietuviai pradėjo tverti 1892 m. Bostono arcivyskupo William'so naujai išvestas kun. J. Gričius atlaikęs, primicijas pas airių seseris, paėmė savo globon visus Bostono archidijecezijos lietuvius. Surinkęs žymesnę pinigų sumą 1896 m. apipirko po numariu 492 E. 7th gatvės liotus su 2 namais; vienas namas tapo pertaisytas ant klebonijos, o antrame buvo padirbta koplytėlė, laikymui pamaldų.

Kun. J. Gričiui negalint pastatyti bažnyčios, pasidarė

tarp lietuvių nesutikimai. 1898 m. pradėta rūpintis organizuoti neprigulmingą nuo kun. Gričiaus šv. Petro parapiją. Nupirkta žemė už \$7.500 ir pastatyta bažnyčia už \$34.000. Arcivyskupui leidžiant 1903 m. ton bažnyčion atvyko kun. J. Zilinskis iš Scrantono dijecezijos ir bažnyčia vardan šv. Petro buvo, pašvesta padavus ją arcivyskupo globon.

Bažnyčia yra Rymiško stiliaus su 2 augštais bokštais, ilgio turi 112 pėdų, pločio 50 pėdų. Po bažnyčia gana ruiminga ir puiki svetainė, kurioje draugystės laiko savo susirinkimus. Parapijos savastis kainuoja į \$45.000, skolos yra apie \$19.000. Lietuvių S. Bostone dabar gyvena apie 400 šeimynų, skaitlinė gi pavienių nekiek yra didesnė; merginų yra apie 300. Iš viso S. Bostone randasi su mažais vaikais apie 3000 lietuviškų dūšių.

Bostone yra arti 200 šeimynų, nevedusių vaikinių yra daugiau, kaip South Bostone, merginų yra arti 300. Bostono lietuviai savo bažnyčios neturi; visi jie priguli prie S. Bostono lietuvių parapijos. Bet jie užtai turi susiorganizavę klubą be pažvalgų tikėjimo, jokios katalikiškos draugystės jie taipogi neturi. Čia nėra nė vieno turinčio ločną namą. Tik du lietuvių laiko valgomų daiktų krautuves.

South Bostone dabar tebegyvuoja sekančios lietuviškos draugystės:

Sv. Kazimiero, seniausia, uždėta 4 d. liepos 1882 m., turi apie 290 sąnarių; ji neišskiria iš savo tarpo ir laisvamanių, tik socialistų neužkenčia. Draugystės turtas išneša \$1.500.

D. L. K. Vytauto, uždėta 1884 m., į kurią nuo 1901 m. gali prigulėti kiekvienas be skirtumo tikėjimo; nuo laiko įvedimo to įstatymo nėkiek nepakilo ant sąnarių skaitliaus, o jos turtas dar sumažėjo.

Kliubas, susitvėręs 1901 m., turi apie 50 sąnarių, priima visus be skirtumo tikėjimo, moka taipogi laike ligos pašelpą; turto mažai.

Sv. Petro ir Povilo draugystė, uždėta 1902 m.; turi 390 sąnarių ir bankoje \$3.141.

Dr. Saldžiausios Sirdies V. Jėzaus, uždėta 1905 m., narių 155.

Sv. Kazimiero Draugystė, antra, atsiskyrusi nuo pirmosios 1907 m., turi 185 sąnarius ir \$700 pinigų. Draugystė grynai katalikiška.

Moterų Dr., po globa Dievo Motinos Aušros Vartų, uždėta 1905 m., turi 100 sąnarių turto \$400.

Dvi Sus. L. R. K. A. kuopos, T. M. D. ir S. L. A. kuopos.

Muzikantų Benas (kapelija) gana gerai prasilavinęs.

Sv. Jono Evangelisto Blaivininkų Dr., 1910 m., narių 100.

Lietuvių Blaivininkų Sajungos 3-ji kuopa turi apie 20 sąnarių.

In socialistų kuopą iš visos Bostono apielinkės priguli vos apie 30 asmenų. So. Bostono „Keleivio“ redakcijoje vyriausias jų štabas.

Lietuvių vertelgų čia nedaug: 2 smuklininkai, 2 laiko apautuvų ir drapanų krautuves, 1 laivakorėjų agenturą, 2 duonkepes, 14 valgomų daiktų pardavyklas, iš tų 3 didelės, kitos 11 mažesnės, 3 pavieniai siuvėjai ir Bostone 11 kraučių dirbtuvių, 1 laiko parsamdymui arklis, 1

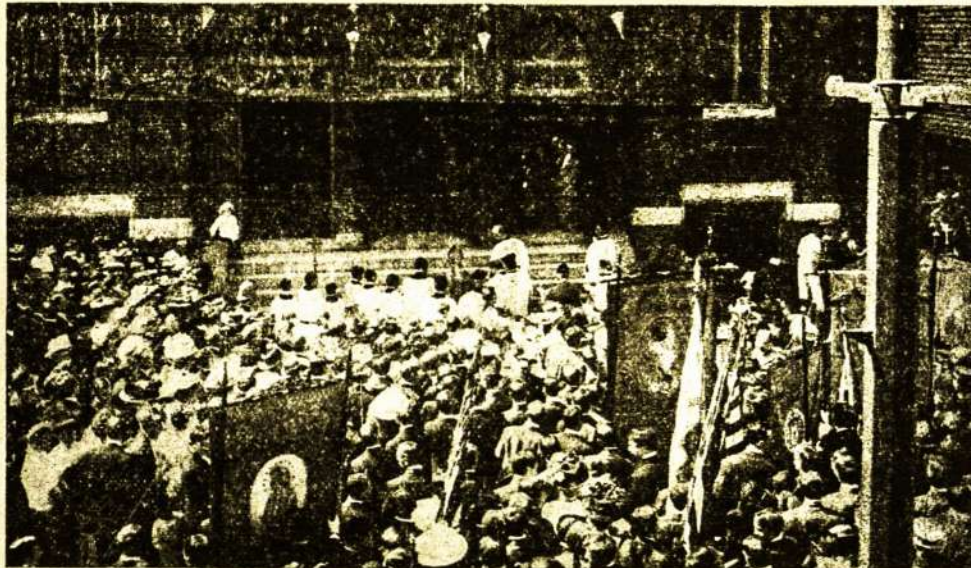
sliuosorius, 3 knygų krautuvės. Locnus namus turi apie 50 iš jų vienas turi 7 namus, kitas 4, trečias 2, o likusieji po vieną. Visas lietuvių nejudinamas turtas išneša ant \$400.000, o skolos ant jo randasi didesnė pusė. Lietuviai daugiausiai dirba kraučių „šapose“ ir cukernėse, kiti gi išsiskirstę po kitokius mažus fabrikėlius. Cukernėse uždarbis nuo 11 iki 15 dol. ant savaitės, o kraučių „šapose“ nuo 6 iki 20 dol., o kiti dar ir daugiau. Merginos dirba restorantuose ir visokiuose fabrikėliuose.

Klebonauja kun. T. Zilinskas. Klebonijos adresas:

Salem miestelij gyvena kelios dešimtys musiškių ir turi draugystę šv. Petro ir Povylo su 20 narių. Teigi Bevelry'j gyvena apie 50 lietuvių.

Augščiau paminėti miestai, Lynn, Peabody, Salem ir Bevelry yra blaivininkų miestai; smuklių čia visai nėra ir iš savo valstijos draudžiama parsigabenti svaiginančius gėralus.

In šiaurę nuo Bostono per upę guli didelis miestas su 105 tūkstančiais gyventojų, tai Cambridge. Jis da-

Pašventimas šv. Petro bažnyčios So. Bostone.

St. Peter's Rectory, 375 W. Fourth str., S. Boston, Mass.

Roxburij i pietus nuo Bostono; gyvena apie 12 lietuviškų šeimynų, apie 35 pavieniai ir keletas merginų. Vienas lietuvis čia laiko valgomų daiktų krautuvę.

Šiaur-vakarinė Bostono dalis vadinasi Brighton'u. Lietuvių ten randasi apie 80 šeimynų apie 250 pavienių vyrų ir apie 100 merginų. Dirba jie daugiausia gumo „šapose“, uždirbdami nuo 8 iki 12 dol. ant savaitės vyrai, o merginos nuo 6 iki 10 dolerių. Yra 2 valgomų daiktų krautuvės, 1 duonkepė. Turi savo 2 namus; yra vieną Draugystę šv. Jurgio, narių turi 125; pinigų apie 500 dol.; uždėta 1904 metais.

In rytus nuo Boston'o dalis miesto yra East Boston, ten yra lietuvių apie 11 šeimynų ir pavienių vyrų apie 25, merginų teipgi yra kelios.

Per tiltą už East Boston i šiaurę yra Chelsea. Čia yra lietuvių 12 šeimynų, o pavienių 30, merginų 10.

In šiaurius nuo Bostono miesto dalij Charlston. lietuvių apie 7 šeimynos ir pavienių apie 20.

Nuo ten i rytus yra apie už 4 anglišku mylių miestas Lynn, Mass., kuriame lietuvių gyvena apie 45 šeimynos, o pavienių 200 ir merginų kelios dešimtys. Čia yra 6 krautuvės visokių daiktų. Apie 10 yra nusipirkę savo namus. Savastis išneša apie 5000 tūkstančių dol. Turi šv. Kazimiero Draugystę, susidedančią iš apie 150 narių.

Iš ten i šiaurius už 2 mylių miestelij Peabody, Mass., gyvena lietuvių 10 šeimynų ir pavienių apie 30 vyrų ir merginų kelios. Peabody yra Draugystė Sv. Jurgio Kareivio, kuri turi narių apie 28.

linasi i sekancias dalis: East Cambridge, Porth Cambridge, Cambridge ir North Cambridge. Jis yra zinomas kaip nuo senovės blaivininkų miestas, nes nuo jo įkuri-mo jame dar nebuvo leista laikyti smukles. Cambridge yra pragarsėjęs savo Hardford universitetu. Lietuvių čia yra apie 300 šeimynų, lietuviškų-gi dušiu suskaitoma i 1.500. Gruodžio 15 d. 1909 m. atsiradus kun. J. Krasnickui, čia tapo suorganizuota lietuvių parapija, kuri turi jau savo locną gana ruimingą su vienu augštu bokštu muro bažnyčią. Po bažnyčia yra įtaisyta susirinkimams svetainė ir mokykla ruimas, kuriame galės tilpti keli šimtai vaikučių. Bažnyčios pastatymas kainavo \$35.000, žemė \$5.000 ir apie \$5.000 įtaisymai viduje; skolos ant bažnytinės savasties yra apie \$30.000.

Čia randasi tik 3 lietuviškos draugystės:

Lietuvos Sunų, tautiška, priimanti sąnarius be skirtumo tikėjimo, uždėta apie 7 metai atgal. In ją priguli daugiausiai laisvamaniai ir socialistai. Narių turi i 160.

Sv. Juozapo, uždėta 1909 m., turi apie 90 sąnarių.

Sv. Jono Krikštytojo, 1909 m.; narių 50.

Aštuoni lietuviai laiko valgomų daiktų krautuves ir vienas parduoda laivakortes ir užlaiko smuklių daiktų krautuvėlę. Savastis turi apie 10 lietuvių, kurią galima apkainuoti ant \$80.000.

Lietuviai daugiausiai dirba skerdyklose, geležiniuose ir gumo fabrikuose. Uždarbiai maži: nuo 6 iki 12 dol. vyrams ir nuo 5 iki 9 dol. merginoms ant savaitės.

In šiaurę su šitu miestu rubežiuojasi Somerville su 50 tūkstančių gyventojų. Lietuvių čia randasi apie 40 šeimynų ir 100 pavienių.

Už 5 anglišku mylių i vakarus nuo Bostono randasi

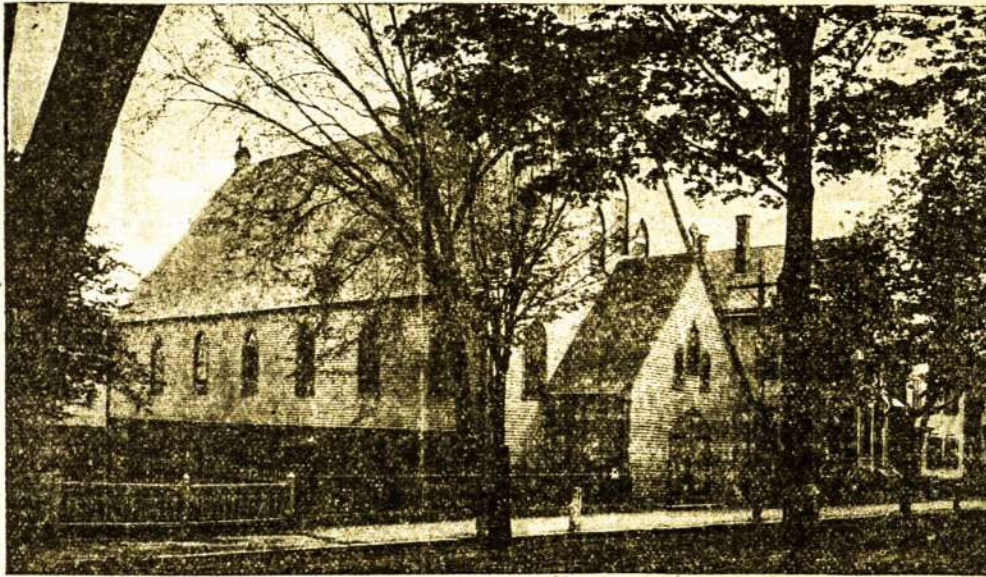

miestas Newton Upper Falls. Lietuvių čia suskaičiama į 70 šeimynų ir apie 200 pavienių.

Tris lietuviai laiko valgomų daiktų krautuves, namus savina apie 8 po vieną ir vienas 3; visų sykiu turtas išneša ant \$25.000. — Yra šv. Juozapo draugystė, uždėta 1901 m., su 150 sąnarių.

Už 6 anglišku mylių į piet-vakarius nuo Bostono yra išsimėtęs po laukus Norwood'o miestelis, lietuvių gyvena apie 30 šeimynų ir į 150 pavienių vyrų ir merginų. Yra keli vertelgos. Savastį turi 5 lietuviai,

Lowell, Mass. Pirmieji lietuviai pradėjo apsigyventi Lowell'yje 15 metų atgal. Parapija pradėjo organizuotis prie kun. Jusaičio 1907 m. Kun. Pėza apsigyveno čia vasarą 1908 m. Išbuvo iki rudenii 1909. Gruodžio 10 in čia pribuvo kun. K. Urbanavičia. Bažnyčia tapo nupirka nuo neprigulmingųjų lenkų 1 Sausio 1910 m. Buvo pirka ant skelos, kuri dabar išneša \$6.000. Yra teipgi nupirkti lotai už \$3.500. Lotai jau išmokėti. Visų lietuvių Lowell'yje yra 1000—1100 dušių. Uždėta šios draugystės: Sv. Juozapo, apie 200 narių; Algirdo apie

Šv. Pranciškaus lietuvių bažnyčia, Lawrence, Mass.

kurių turtas išneša apie \$20.000.

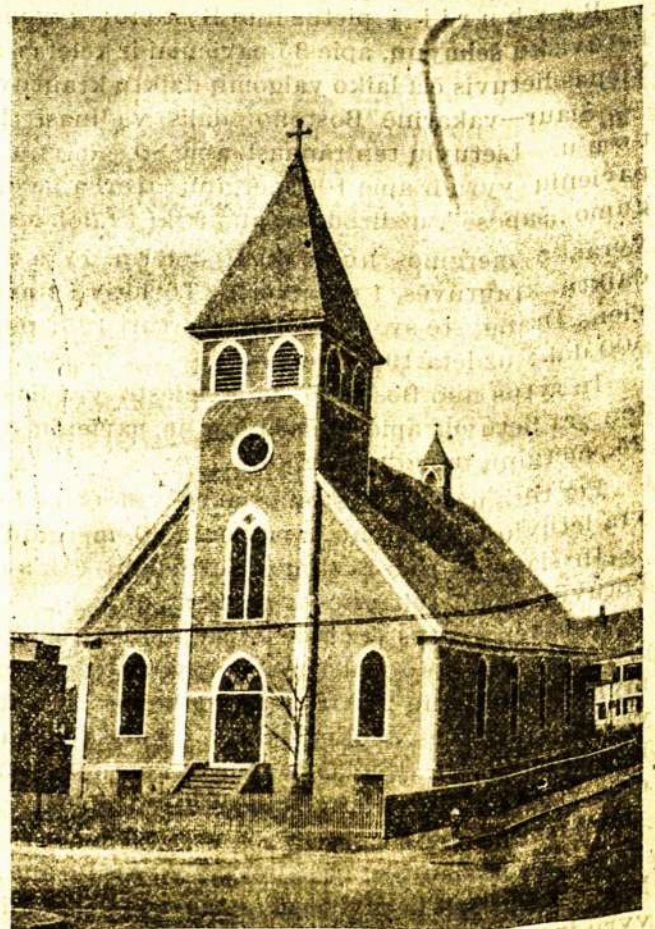
Į piet-ryčius nuo čia už dviejų mylių randasi miestelis Hyde Park; lietuvių čia gyvena apie 12 šeimynų ir į 80 pavienių.

Už 6 anglišku mylių į piet-vakarus nuo South Bostono, tarp marių randasi pussalis North Weymouth, kur yra didelis zuperinis (trašų) fabrikas. Čia gyvena apie 15 lietuviškų šeimynų ir apie 50 pavienių vyrų.

So. Boston'o ir Cambriddge'o parapijose gyvena išviso į 1100 šeimynų, per 2000 nevedusių, 1000 merginų, dušių išviso per 8000.

Sv. Pranciškaus parapija Lawrence, Mass. užmezgta pirm penkiolikos metų. 1903 rupesčia vietiniu lietuvių ir airių klebono kun. O'Reilly pašvesta vardan šv. Pranciškaus nupirktą nuo protestonų medinę bažnytelę ant Bradford ulyčios. Pirmutiniam klebonui kun. Seštokui išsikėlus į New York'o dijecezija, kelis metus parapija buvo be kunigo. Dabar klebonaujas kun A. Jusaitis apmokėjo skolas, nupirko kleboniją ir dar diktoką žemės sklypą naujai bažnyčiai. Šeimynų parapijoje esą 400, dušių į 2500. Metinių ieigų 1910 m. parapija turėjo per 5000 dol. Parapijos savastis kainuoja per \$25.000, skolų yra \$7.000. Velykinę išpažintį atliko 1910 m. 1700 asmenų. Yra po dvi vyrų ir moterų pagalbini draugiji ir-gi S.L.R.K.A. kuopos. Parapija turi savo didelį knygyną, kuriamia yra per 400 knygų.

Klebonijos adresas: St. Francis Rectory, 94 Bradford str., Lawrence, Mass.

Lowell'o, Mass. lietuviška bažnyčia.

120; Aušros Vartų (moterų) apie 60; Tėvynės Myl. D. apie 15 narių. Yra teipgi lietuvių benas, apie 20 muzikantų. Bažnyčia bus iškilmingai pašventyta pavasaryj 1911 m. Diena dar nepaskirta.

Klebonauja dabar kun. K. Urbanavičius. Klebonijos adresas: St. ? Rectory, 179 Pleasant str., Lowell, Mass.

Haverhill'e, Mass., irgi neužilgio galės būti lietuviška bažnyčia. Dabar čia gyvena į 700 musiškių ir turi 2 susiėelpimo draugiji: šv. Kazimiero kareivių ir šv. Juozapo. Kazimierinė turi kasoje grynų pinigų per \$3000.

viai gyvena dar šiuose tos dijecezijos miesteliuose: Athol, South Deerfield, Holyoke, Northampton.

Svento Kazimiero Worcester'yj, Mass. Už 48 mylių nuo Bostono, važiuojant į New Yorką, guli diktokas miestelis, Worcester, turis 145.000 gyventojų. Daug čia visokių dirbtuvių ir užmokestis už darbą gana gera. Lietuviai čia pradėjo apsigyventi pirm 30 metų. Apie 1895 m. parapija šv. Kazimiero vardu susidariusi pradėjo statyti bažnyčią, klebonaujant kun. Jakščiui. In kelis metus lietuvių skaičius taip pasididino, jog klebonas kun. Jakštis turėjo apipirkti daug didesnei bažnyčiai vietą už \$13.000. Senąją medinę bažnyčią pa-

Susiv. L. R. K. A. XXII Seimo Delegatai, pas lietuvišką kleboniją, Worcester, Mass., 1907 m.

Brockton, Mass. Gyvena keli šimtai lietuviškų kurpių (šiaučių), kurie gerus uždarbius turėdami garsiose šio miesto kurpių dirbtuvėse pirm dvylikos metų, įsitaisė sau S v. R o k o bažnytėlę. Greta jos vienas iš klebonų čia buvusių pastatė kleboniją. Dėlei, teip vadinaimo, bažnytinio komiteto nepasidavimo vyskupijos įstatams, klebonija buvo tuščia kelis metus. Tik pirm poros metų parapijiečiams pasižadėjus pasiduoti vyskupijos tvarkai, atsiųstas buvo klebonas. Parapijos savastis kainuoja į \$14.000. Klebonauja dabar kun. Dragunevičius. Lietuvių Brockton'e ir apielinkėse esą per 2000. Klebonijos adresas: St. Rocco's Rectory, Webster str. Brockton, Mass.

Visoje Bostono arkidijecezijoje gyvena į 18.000 lietuvių. Socialistų ir šiaip visokių paklydėlių toje dijecezijoje esą tarp musiškių į 1000.

Springfield'o dijecezijoje, įkurtoje 1870 m., gyvena apie 323.000 katalikų, kunigų-gi yra 309, bažnyčių 188, ligonbučių 6. Lietuvių parapijos yra Worcesteryje ir Gardner'ye. Zymesniame skaitliuje ir nuo seniau lietu-

versta į salę susirinkimams, pasilinksminimams ir katekizmo mokyklą. Senąją kleboniją išrandavota. Ant naujai nupirkto žemės 150 per 175 pėdas pastatyta 80x125 pedų sklepa už \$30.000, kuris dabar tarnauja kaip bažnyčia. Bažnytinė savastis kainuoja per 75 tūkstančius dolerių, ant kurios yra dar \$39.000 skolos. Paskutiniame laike tarp lietuvių atsirado didesnis noras nusikratyti skolas ir procentų mokėjimą, taigi ši metą dabartinis klebonas kun. Bukaveckas greta kitų iškaščių, \$2.000 išmokėtų nušimčių, išmokėjo dar \$4.000 skolos.

Nuo savasčių nuomos (randos) parapija gauna apie \$800 kasmet. Taipgi aukų parapijiečiai kasmet suaukvoja per 8 tūkst. dolerių. (1910 m. visokių įeigų šv. Kazimiero parapija turėjusi \$9.929.75.) Velykinę 1910 m. atliko apie 2600, krikštų į metus buvo 1909 m. 240, šliubų 78, o mirė apie 75 asmens. Lietuviškų šeimynų yra apie 700; lietuviškų dušių per 4 tūkstančius.

Worcesterio lietuviiai yra pusėtinaai apsigyvenę. Apie 20 iš jų turi savus namus. Turtingiausiojo lietuviio turas išneša per \$20.000 vertės. Abelnaį visų lietuvių savastis galima apkainuoti ant \$130.000, ant kurios yra per

60 tūkstančių dol. hipotekos (mortgage). Lietuvių vertelgų (biznierių) yra apie 12: 2 karčėmnikai, valgomų daiktų krautuvių apie 7, dvi duonkepės.

Draugystės šios.

Sv. Kazimiero, seniausia 150 narių. Sv. Liudviko 120 narių. Sv. Jurgio 250 narių; Saldžiausio vardo 1909 m., per 100 narių. Svenč. Panos M., Moterų ir merginų — 1909 m., arti 100, Lietuvos Sūnų, Lietuvos, dukterų, 2 S. L. R. K. kuopos, 1 S. L. A. kuopa, 1 T. M. D. Kliubas. Parapijinis Knygynas, turįs 100 tomų.

Klebonauja dabar kun. Buchaveckas. Klebonijos adresas: St. Casimir's Rectory, Worcester, Mass.

Gardner, Mass. lietuvių katalikų parapija suorganizuota pirm trijų metų. Dūšių joje esą 2.000. Klebonaujas kun. Julius Radzevicz. Visoje Springfield'o vyskupijoje esą 8.000 lietuvių.

Manchesterio vyskupija apima visą New Hampshire valstiją. Joje gyvena 123.034 katalikai; kunigų yra 138, katalikų užlaikomose mokyklose ir kolegijose mokina 15.300 vaikų ir jaunuomenės. Lietuvių šitoj vyskupijoj gyvena per 3.000. Mieste Nashua yra suorganizuota šv. Kazimiero lietuvių parapija. Lietuvių šiame mieste yra per 2000 dūšių. Lietuvių mūrinė bažnyčia ir klebonija atpirkta nuo airių už 22.000 dol. Skolos didesnė pusė. Draugijos šios: Sv. Kazimiero, įkurta 1900 m., turi 300 narių ir \$3000 turto. Zemaičių šv. Povylo, narių 50 ir S.L.A. kuopa. Nuosavus namus turi apie 5 lietuviai, karčėmų lietuviškų 5 ir 7 šiaip krautuvis. Manchesterij ir Exeter miestuose gyvena žymus lietuvių skaitlius.

Portland'o vyskupijoj, Maine valstijoje, gyvena apie 2000 lietuvių. Didžiausia skaitliuje jie gyvena miestuose Lewiston ir Rumford, apie po 600 kiekviename. Lewiston'e yra šios lietuvių draugijos: šv. Baltramiejaus, Gedimino ir kuopos L.S.S. T.M.D. Rumforde lietuviai turi draugijas: šv. Roko, šv. Onos (moterų), Ukėsų (piliečių) kliubą, S.L.R.K. ir L.S.S. kuopas. Lietuvio kunigo, nei lietuviškos parapijos šitoj vyskupijoj nėra. Visoje vyskupijoje gyvena 122.000 katalikų, kunigų-gi yra 139.

Providence vyskupija, Rhode Island valstijoje, turi 250.000 katalikų, kunigų—198. Lietuvių joje gyvena 1500, daugiausia pačiame Providence mieste. Lietuvius čia turi savo globoj lenkų katalikų klebonas, pramokę lietuviškai. Bemėgindami sudaryti lietuvišką parapiją nekuri lietuviai čia paklausė tulo Kauno sem. ex-klieriko, kurį ir priėmė sau už kunigą. Gaila suvažiotųjų ir apleistų lietuvių katalikų.

Hartford'o vyskupijoj, Connecticut'o valstijoje gyvena 735.000 katalikų—220 parapijų; kunigų yra 365; lietuvių kunigų yra 3, du darbuojasi lietuviškose parapijose, o viens kun. Ambotas lenkiškoje. Lietuviškų parapijų suorganizuotų ir bažnyčias turinčių 4, beje Waterbury'je Sv. Juozapo, New Britain'e Sv. Andriejaus, Hartford'e Svenč. Traicės ir Bridgeport'e Sv. Jurgio, Organi-

zuojasi dar lietuvių parapijos New Haven ir Union City. Lietuvių šioje vyskupijoje gyvena apie 12.000. Pora tūkstančių galima suskaičiuoti atšalusių nuo katalikų Bažnyčios.

Sv. Juozapo parapiją Waterburyje suorganizavo kun. A. Burba, pavasaryje 1892 m., atvažiavęs klausyti Velykinės išpažinties. 1893 m. pribuvus kun. J. Zebriui už kleboną, nupirkta žemė ir pastatyta šv. Juozapo medinė bažnytėlė, vėliaus perdaryta ant mokyklos, kurioje dabar mokina per 400 parapijiečių vaikų. Mokinina Sv. Dvasios vienuolės prancuzės. Kun. Zebrio pėdinis kun. P. Saurusaitis įrengė medinę kleboniją ir pastatė gražią mūrinę bažnyčią — pėdų pločio ir — ilgio. Parapijos savastis kainuoja apie \$60.000, skolos esą per \$20.000. Seimynų lietuviškų Waterburyje yra apie 900, dūšių 6000. Netoli 1000 galima suskaičiuoti nepasidundančių katalikų Bažnyčios įtekmei. Draugijos suorganizuotos šios: 1) šv. Kazimiero, 1885 m., narių 200, turto \$1000. Ta draugija kelis metus turėjo kooperatyvišką valgomų daiktų krautuvis. 2) Gedimino, 1890, narių 200. 3) Lietuvių Piliečių Politiškas Kliubas, su pagalba ligoje, 1893 m., narių 190; turi savus namus apie už \$3000. 4) šv. Juozapo, 1896 m., narių 200. 5) Apaštalytės Maldos Draugija 700 narių, turi pagelbinę šaką. 6) Aidas (šaka Apaštalytės Maldos) teatralinė draugija, turi savo globoje parapijinį knygyną. 7) Gyvojo Ražančiaus, narių 300, 1889 m. 8) Sv. Jėzaus Vardo, 1899, m 1900 m. padaryta susišelpimo draugija. 9) Sv. Stanislovo, 1902, narių 300. 10) Sv. Jurgio gvardija, 1906, m. 11) Sv. Juozapo vaikinų kareivių (kadetų) 1910 m., narių 100. 12) Nekalto Prasidėjimo mergaičių, 1910 m., narių 100. 13) Rūtos merginų, 1906 m., narių 100. 14) Sv. Juozapo Brolija 1910 m., narių 250 (šaka S. L. R. K.), 15-18) kuopos S. L. A., S. L. R. K. ir T. M. D. 19) Sv. P. M. Sopulingos Blaivininkų, 1899 m., narių 468. 20) Lietuvos Sūnų, 1900 m., 300 narių. 21) Neprigulmingas Politiškas Kliubas, 1903 m., narių 200. 22) Apšvietos Draugija (iš vyrų ir moterų) turi savo knygyną. 23) Lietuvos Brolių, 1907 m., narių 100 (susišelpimo). 24) Lietuvos Jaunikaičių, 1909 m., narių 100.

Lietuviškų karčiamų Waterburyje keliolika, irgi keliolika yra visokių lietuviškų krautuvių. Lietuvių nepajudinamą savastį galima apkainuoti ant \$300.000.

Klebonijos adresas: St. Joseph's Rectory, 36 James St., Waterbury, Conn.

Sv. Andriejaus parapija, New Britain, Conn., kun. Zebrio suorganizuota pirm 13 metų. Perkeltas iš Waterburio tas Naujosios Anglijos lietuvių patrijaratas 1898 m. pradėjo čia uoliai darbuotis. Perkentęs boikotus ir visokius maištus iš priežasties „komitetų“ ir jų pasekėjų, su gerais parapijiečiais kun. J. Zebris išstatė čia iš karto nedidelę medinę bažnytėlę, mokyklą ir kleboniją, už \$25.000, dabar stato už \$60.000 didelę bažnyčią 62 pločio ir 143 pėdų ilgio (per transeptą 82 pėdų pločio). Senoji bažnyčia bus paversta vien mokyklon. Lietuviškų šeimynų parapijoje gyvena apie 400, dūšių apie 2000. Daugel lietuvių ir čia šalinasi nuo bažnyčios. Velykinę išpažinti 1910 m. atliko apie 1250 parapijiečių; bažny-

čiai aukų per tą metą suaukota apie \$6.000. Krikštų buvę 120, šliubų 43, mirę 53. Parapijinėje mokykloje mokinasi 60 vaikučių. Daug lietuvių turi savus namus mieste, o apielinkėse taip čia, kaip ir apie Waterbury ir Hartford'ą kelios dešimtys lietuvių turi savo ukės (farmas). Klebonijos adresas: St. Andrews Lithuanian Rom. Catholic Rectory, 396 Church St., New Britain, Conn.

Svenčiausios Traicės parapija, Hartforde, irgi kun. J. Zebrio suorganizuota ir dabar tebevaldoma, turi bažnyčią gražiausioje Connecticut'o sostinės vietoje, čia jau prieš kapitoliaus sodną. 1910 m. aukų suaukoko parapijiečiai per \$3.000; bažnytinė savastis kainuoja apie \$10.000 ir neturi jokios skolos. Velykinę išpažintį atliko apie 800, krikštų buvę 39, šliubų 9. Parapijoje gyvena 1.1000 dūšių.

Sv. Jurgio parapija, Bridgeport, Conn., užsidėjo pirm 7 metų. Lietuvių joje yra per 1200, parapijos savastis kainuoja į \$9.000. Bažnytėlė nedidelė. Lietuvių nemažas burelis mėgsta klausytis iš visur užklystančių mokintojų, kurie salėse visai ko kito mokina, nei katalikų Bažnyčia. Lietuvio kunigo dar nėra.

Naujai organizuojamose New Haven'o ir Union City parapijose irgi suskaičyti galima būtų apie po 1000 lietuviškų dūšių. Visoje Hartford'o vyskupijoje lietuvių gyvena į 18000 ar daugiau, bet apie 3000 dūšių turime priskaičyti prie tų, ką šalinasi patis nuo bažnyčios ir savo šeimynas jos įtekmei nepaduoda.

Visoje Bostono bažnytinėje provincijoje lietuvių galima suskaičyti apie 65.000, kunigų gi lietuvių jų reikalam aprūpinti randame tik apie 12!

Cincinnati Provincija susideda iš šių vyskupijų: Archidijecezijos Cincinnati ir dijecezijų: Cleveland, Ohio, Columbus, Ohio, Covington, Kentucky, Detroit, Michigan, Fort Wayne Indiana, Grand Rapids, Michigan, Indianapolis, Indiana, Louisville, Kentucky, Nashville, Tennessee ir Toledo, Ohio.

Lietuvių mažesniame ar didesniame skaitliu rasime visose dijecezijose, išskyrus dijecezijas Nashville, Tennessee valstijoje, Covington, Kentucky valstijoje. Nedaug ir labai iškrikę gyvena lietuviai Louisville valstijoje. Suorganizavę po vieną savą parapiją lietuviai turi Clevelando dijecezijoje, Detroit ir Grand Rapids. Galima tikėtis, jog greit susiorganizuos gryna lietuviška parapija ir Fort Wayne vyskupijoje, beje plieninių dirbtuvių Trusto išstatytame naujame mieste Gary, palei Michigano ežerą. Siteje (Fort Wayne) dijecezijoje lietuviai jau nuo 30 suviršum metų gyvena apie South Bend, kur yra dabar ir du vienuoliu klebonu: Stučka ir Cizauskas. Bet šie lietuviai, sekdami savo dvasiškių tėvų, ypač kun. Cizausko (gyvenančio Amerikoje jau per 30 metų) pėdomis, susiliejo su lenkais. Turėdami nuolatos lenkiškų parapijų kunigus, mokančius lietuviškai, lietuviai čia niekad neatjautė reikalo skirtis nuo lenkų ir organizuoti savas draugijas ir parapijas. Jų vaikai dabar tikri lenkučiai.

Cincinnati meste gyvena į 200 lietuviškų dūšių (30 šeimynų) ir suvirš pusė šimto jaunikačių. Turi suorga-

nizavę šv. Kazimiero draugiją ir S.L.R.K. kuopą. Turi vargti dorišką vargą, nes lenkas klebonas, kurio jie laikosi, nemoka lietuviškai.

Mažą skaitlių, beveik neužtėmytiną rasime Columbus ir Toledo dijecezijose, Ohio valstijoje, taip gi Indianapolis dijecezijoje, Indiana valstijoje.

Cleveland, Ohio, dijecezija įkurta 1847 m. turi 329 kunigus, kurie aprupina dvasiškus reikalus 280.000 katalikų. Lietuviai turi čia suorganizavę Sv. Jurgio parapiją pačiame Cleveland'o mieste. Gyvena jie čia apie nuo 30 metų. 1885 m. Clevelande buvę į 200 lietuviškų dūšių (40 šeimynų). 1887 m. suorganizuota pirmutinė lietuviška draugystė šv. Kazimiero iš 40 narių. Anuomet lietuviai buvo prisiglaudę prie šv. Juozapo Pranciškonų vienuolių bažnyčios, kur atvažiuodavę klausyti jų išpažinties lietuviai kunigai iš artimesnės ar tolimesnės apielinkės. Beorganizuodami savo parapiją, clevelandiečiai susilaukė 1887 m. sau klebono kun. Jurgio Kolesinsko, kuris, pabuvęs keles savaites, išvažiavo. Neilgai buvo ir paskiaus už 8 metų (1895 m.) pribuvęs kun. Delinikaitis. Prie šio paskutinio parapija šiek tiek daugiau susiorganizavo. Pamaldas abu tuodu kunigu laikė vienas šv. Juozapo, o antras šv. Petro bažnyčioje. Išvažiavus kun. Delinikačiui, parapijiečiai, nesitikėdami greit gausią kunigą, sudėjo visus bažnytinius daiktus į sąkrovą (storage) ilgesniam laikui, bet netikėtai antruose metuose (1898 m.) astsirado čia kun. Mašiotas, kuris irgi tik apie porą mėnesių klebonavo. Tik 1901 m. pribuvus iš Seinų dijecezijos kun. Jankauskui, prasidėjo didesnis darbas lietuviškoje Cleveland'o parapijoje. Ant nupirktos parapijiečių žemės už \$4.700 šis kunigas pastatė medinę bažnytėlę su mokykla užpakalyje ir kleboniją už \$6.000. Po 4 metų ir šitam klebonui išvažiavus atgal į Lietuvą, klebonavo čia kokį laiką kun. M. Plaušinitis, po kuriam apie metus buvo kun. Paukštis, o nuo 1907 m. parapiją tebevaldo kun. Halaburda. Dabar šv. Jurgio parapijos savastis kainuoja per \$40.000, skolų jokių nėra. Pinigai dabar renkami ir taupinami didelei bažnyčiai pastatyti.

Parapijoje gyvena į 5000 lietuvių, 685 šeimynos, iš tų 63 šeimynos sulenkėję, 29 suairėję, susiamerikonizavę 22, supruseję 2; parapijos laikosi 4057 ir dūšios. Vaikų (nuo 1 iki 14 metų) ir mergaičių parapijoje esą 1545.

Draugijos suorganizuotos šios: Sv. Jurgio, 1886 m., narių 200, turto \$2.500; šv. Kazimiero, 1896 m., narių 260, turto \$3.000; šv. Kazimiero kareivių, Lietuvos Sunų, 1905 m., narių 80, turto \$600; šv. Juozapo, 1906 m., narių 120, turto \$500; šv. Petro ir Povilo, 1908 m., narių 40, turto \$300; Panelės Svč. Aušros Vartų Moterų Dr-ja, narių 70, turto \$400; Nekalto Prasidėjimo Panelės Svenč. Merginų Dr-ja, narių 60, turto \$450; šv. Agnieškos, Mergaičių Draugija turi 90 narių; šv. Stanislovo Vaikų Draugija turi 60 narių; Neprigulmingas Kliubas (politiška organizacija); S. L. R. K., S. L. A. ir T. M. D. kuopos; Lietuviškas Benas arba Muzikališka Kapelija; Budavojimo ir Skolinimo Draugija, narių 70, turto \$8.000.

Klebonijos adresas: St. George's Rectory, 1389 E. 21-st St., Cleveland, Ohio.

Už poros dešimtų mylių nuo Clevelando link Pittsburgo, Youngstown, Ohio, mieste yra apie pusantro šimto lietuviškų šeimynų, apie 600 lietuviškų dušių. Čia organizuojama nauja lietuvių parapija. Kun. V. Vilkutaitis, kurio globai pavesta šio miesto lietuviai, yra prie vokiečių šv. Juozapo bažnyčios kamendoriumi. Yra čia dvi draugiji ir S. L. R. K. kuopa. Visoje Clevelando vyskupijoje lietuvių dušių gyvena i 6.000.

Grand Rapids vyskupija įsteigta 1882 m. Kataliku joje gyvena 135.000, kunigų yra 138, bažnyčių ir koplyčių 187. Apie 3.000 lietuvių gyvena šioje vyskupijoje turi suorganizavę vieną šv. Petro ir Povylo parapiją pačiame Grand Rapids mieste, Michigano valstijoje. Daugybė miškų šitoje valstijoje padėjo tam miestui pagarsėti visoje Amerikoje meblių (furniture) dirbtuvėmis. Lietuviai pradėjo apsigyventi čia pirm trisdešimts metų.

Vargonininkas V. Stasevičius, vienas iš prakilniausių katalikiškų veikėjų Grand Rapidso lietuvių naujokynėje.

Apie 1899 m. šio miesto lietuviai turėjo jau suorganizavę šv. Petro ir Povylo draugiją, Vytauto neprigulmingą klubą ir Susivienijimo kuopą. Sv. Vaitiekaus lenkiškos parapijos klebonas kun. Pangonis, lietuvis augant lietuvių skaitliui, pradėjo juos organizuoti i parapiją ir net žemę bažnyčiai pastatyti aprinko. 1904 m. i Grand Rapids atvyko suorganizavęs kelias parapijas rytuose kun. V. Matulaitis. Matydamas lietuvių gerus norus naujas klebonas pasiryžo ilgesnį laiką čia pagyventi ir pastatyti savo energijos žymesnį paminklą. Per Naujus Metus Grand Rapids lietuviai jau galejo savo loenoje šv. Petro ir Povylo bažnyčioje laikyti pamaldas. Pirm to jie eidavo klausyti šv. mišių, laikomų šv. Petro ir Povylo draugijos salėje, kurios sklepe buvęs įrengtas šinkius. Sv. Petro ir Povylo bažnyčia yra kartu ir mokykla, kurioje 3 kambariuose vienuolės Dominikonės mokina parapijiečių vaikučius. Sv. Petro ir Povylo parapijinė savastis kainuoja apie \$22.000, skolos turinti pusketvirto tūkstančio, parapija susideda iš 390 lietuvių šeimynų, velykinę išpažinti 1910 m. atliko 1000, lietuviškų dušių parapijoje yra 2000 parapijinėje mokykloje mokinas 250 vaikučių. Aukų bažnyčiai parapijiečiai sudeda kasmet \$4000; 1910 m. krikštų buvę 67, apsivedę 18, mirę 19.

Parapijinės draugijos:

Sv. Petro ir Povylo, įkurta 1899 m., turi svetainę pokyliams, kurioje pardavinėjama ir svaiginantieji gėrimai.

Sv. Jurgio Dr., įkurta 1902 m., turi 267 narius ir nepajudinamą savastį.

Sv. Juozapo Dr., įkurta 1905 m., turi 168 narius.

Tėvynės Sunų, suorganizuota 1909 m., dabar skaito 250 narių, turto \$800. Dabar perka žemę namui pastatyti, kuriame busių krautuvės prekių ir svetainė.

Vytauto gvardija užsidėjo 1909 m.

Greta augščiaus minėtų susiiselpimo draugijų yra Grand Rapids'e dar šios grynai bažnytinės draugijos:

Saldz. Sirdies, Sv. Kazimiero giesmininkų, Moterų Razančiaus, Sv. Alioizo, Panų Draugija ir Mergaičių Nekalto prasidėjimo draugijėlė su 29 narėms.

Netoli Grand Rapids yra Bay City, kur gyvena 20 lietuviškų šeimynų ir 100 pavienių. St. Charles yra 15 šeimynų ir 50 pavienių, Netoli Hanna, Traverse pavieta 8 lietuviški farmieriai.

Klebonijos adresas: St. Peter and Paul's Rectory, 398 Quarry St., Grand Rapids, Mich.

Detroit vyskupija įsteigta 1833 m. užima pietrytinę dalį Michigano valstijos. Kataliku joje gyvena 306.000 bažnyčių yra 217, kunigų 269. Labai didelė daugybė lenkų apsigyvenus šitoje valstijoje; turi jie čia net savo dvasišką seminariją ir didelius seserų vienuolynus.

Lietuviai tikt pirm 5 metų istengė suorganizuoti šv. Jurgio parapiją. Bet nuolatiniai vaidai ir noras liajikų isibrukti i valdybą bažnyčia, teipgi nemažas atšalimas nuo savos parapijos ir prisiplakimas prie lenkų nedavė tai parapijai užaugti briderančiai. Klebonauja kun. Kaz. Valaitis. Klebonijos adresas 277 E. Warren str., Detroit Mich. Lietuvių šv. Jurgio klebono dvasiškoje globoje gyvena per 2000, tik ne visi nori pasiduoti kataliku Bažnyčios įtekmei.

Baltimore's provincija susideda iš Baltimore's arcivyskupijos ir vyskupijų Charleston, South Carolina valstijoje, Richmond, Virginijoje, St. Augustine Floridoj, Savannah, Georgijoje, Wheeling, West Virginijoje ir Wilmington, Delaware valstijoj. Lietuviai gyvena Baltimore's arcivyskupijoj ir vyskupijose Wheeling ir Wilmington. Paskutinėje vyskupijoje, pačiame Wilmington'o mieste už kelių dešimčių mylių, nuo Philadelphiajos, yra musiškių apie 150; vieni jų glaudžiasi prie lenkų parapijos, kiti atvažiuoja i Philadelphiajos lietuvišką bažnyčia. Wheeling vyskupijoj, mieste Thomas, ir apielinkėse yra maišyta lietuviškai angliška šv. Tomo parapija. Lietuvių čia ir visoje dijecezijoj gyvena i 2000. Klebonauja kun. Juozas Jakštis. Adresas: St. Thomas Rectory, Thomas, West Virginia.

Sv. Jono parapija Baltimore'je pradėta organizuoti apie 1887 m. 1890 m. pribuvęs iš Texas kun. Polujanskis apirko nuo žydų murinę bažnyčia ant Lloyd gatvės su pagelba Sv. Jono draugijos. Dėlei tų užrašų ir dėlei šito klebono ir jo pasekėjo— kun Dutkevičiaus didelės „lenkiškosios dvasios“ buvę nesutikimai, kurie prasišė ir prie „lietuviškos dvasios“ kun. S. Pautieniaus, Sutvarkė parapiją, nors po didelių vaidų ir vargų, tik kun. J. Lietuvinikas, kuris čia klebonauja nuo 1893 metų. Sis klebonas pardavęs ant Lloyd gatvės bažnyčia, apipirko didelę šventyūę ir kleboniją ant N. Paca ir Saratoga gatvių už \$40.000. Pobažnytinėje svetainėje parapijinę mokyklą, kurioje mokinas i 80 vaikučių. Bažnytinė savastis kainuoja i \$80.000, skolos esą apie \$40.000. Baltimore'j ir jos apielinkėse gyvena i 800 lietuviškų šeimynų— 4000 dušių, bet bene ketvirta dalis yra tai atsi-

skyrėliai nuo katalikų bažnyčios, kurių kiti net savo vaikučius nuo Bažnyčios įtekmės saugoja. Apie 70 lietuvių turi savus namus; lietuviškų karčemų irgi kelios dešimtys yra. Nepajudinamas lietuvių turtas kainuoja į \$400.000, neskaitant velionio kun. P. Abromaičio didelių turtų šitoje apielinkėje, kainuojančių, rasi, į bertaini milijono dolerių. Seniausia draugija — Sv. Jono suorganizuota apie 1885 metus. Visokių bažnytinių, katalikiškų ir „nekatalikiškų“ organizacijų esą per tuziną. Susiorganizavę baltimoriečiai irgi savo „Paskolos ir Budavojimo Bendriją“. Klebonauja kun. J. Lietuvnikas. Klebonijos adresas St. John's Rectory 308 N. Paca Str., Baltimore, Md.

New Orleans' provincijoje, susidedančioje iš dijecezijų New Orleans'o, Alexandrijos, Oklahoma, Natchez, Little Rock ir 3 dijecezijų Texas'o valstijoje — Dallas, Galveston ir San Antonio lietuviai gyvena, rasi, tik Texas'o valstijoje skaitliu kokių tukstančių. Lietuvių kunigų čia nėra. Vyskupai rupinasi įgyti klierikus ir lietuvius, bet šie išvesti į kunigus už kelių mėnesių pameta vyskupystę, nes oras per šiltas esąs. Taip padarė dabar Chicagoje bunas kun. Serapinas. Little Rock dijecezijoje anais metais buvo susidarius ant farmų lietuviška naujokynė, turėjo ir bažnytėlę pasistatę ir kleboną kun. Balcevičių, bet užėjus sunkesniems metams, lietuviai neatlaikė pozicijos ir visi išbėgiojo ir jų bažnytėlė ar ne čekams tik liko. Oklahomos valstijoje irgi šen ir ten iškrikusius rasime lietuvius. Abelnai šitoje provincijoje lietuvių katalikų skaitlius bus per 1000, lietuvių kunigo jokio.

Dubuque provincijoje, apimančioje valstijas Iowa, Nebraska ir Wyoming ir susidedančioji iš Dubuque arcivyskupijos ir vyskupijų Cheyenne, Davenport, Lincoln, Sioux City ir Omaha gyvena apie 3000 lietuviškų dušių, labai iškrikę. Omahos dijecezijoje, pačiame Omahos mieste musiškiai turi nuo 3 metų suorganizavę parapiją ir pasistatę šv. Antano bažnytėlę, parapijos savastis kainuojanti apie \$6000. Lietuvių yra čia netoli 2 tukstančiu dušių. Klebonauja kun. Jurgis Jonaitis. Klebonijos adresas: St. Anthony's Rectory 32 and S. sts., Omaha, Nebraska.

St. Louis'o provincija susideda iš to paties vardo arcivyskupijos ir vyskupijų Concordia, Kansas City, Leavenworth, St. Joseph ir Wishita. Ta provincija apima dvi valstijas, beje Missouri ir Kansas. Lietuviškų parapijų čia nėra. Lietuvių toje provincijoje gyvenančių galima suskaičiuoti į 1000. Nėra teipgi suorganizuota jokios lietuviškos parapijos ir St. Paul provincijoje, kuri susideda iš to paties vardo arcivyskupijos ir vyskupijų: Bismarck, Crookston, Duluth, Fargo, Lead, St. Cloud, Sioux Falls ir Winona valstijose Minnesota, South Dakota ir North Dakota. Lietuvių čia galima suskaičiuoti į 2000. Kaip St. Louis'o provincijoje teip ir čia jų reikalus daugiausiai aprupina lenkai kunigai.

San Francisco provincija apima Kalifornijos, Nevados ir Utah valstijas ir susideda iš vyskupijų: Salt Lake, Sacramento, Monterey, Los Angeles ir San Fran-

isco arcivyskupijos. Lietuviai žymesniame skaitliu gyvena dviejose vyskupijose: Los Angeles-Monterey, pačiame Los Angeles mieste ir San Francisco mieste, skaitliu apie po kelis šimtus. Sen ten Salt Lake vyskupijoje irgi atrasime po kelis lietuvius iškrikusius. Lietuviškų parapijų čia nėra.

Teip pat nėra jokios lietuvių parapijos ir Santa Fe provincijoje, kuri susideda iš to paties vardo arcivyskupijos ir vyskupijų Denver, Colorado ir Tuscon, Arizona valstijoj. Šitoje paskutinėje provincijoje galima suskaičiuoti lietuvių į 300. Abiejose Provincijose San Francisco ir Santa Fe su vargu, gal, ir suskaičiuotum 1500 lietuviškų dušių. Dvasiškuose reikaluose jie apsileidę, prie Sakramentų kits nuo kelių ar net keliolikos metų neina. Lietuvių kunigo neturėdami pamiršo kuo esą.

Milwaukee's provincija susideda iš to paties vardo arcivyskupijos ir Green Bay, La Cross, Marquette, Sault St Marie ir Superior vyskupijų. Lietuviai gyvena visose tose vyskupijose, bet labai iškrikę. Kelios dešimtys turi savas ukes Wisconsin valstijoje, o keli šimtai toje pačioje arba susiedinės Michigano valstijos žieminėje dalyje kerta miškus. Bekirsdami tuos miškus jie ir gyvena, teip vadinamuose „camps“—abazuose. Iškirte vienur medžius, kitur traukia. Green Bay dijecezijoje esąs didesnis skaitlius musiškių, bet tik Milwaukee's arcivyskupijoje yra suorganizuotos 3 lietuvių parapijos:

Sv. Petro, Kenosha, mieste; šv. Kazimiero, Racine ir Nekalto Prasiidėjimo, Sheboygan. Sv. Petro parapijoj klebonauja kun. Juoz. Klonovski, 65 Union str., Nekalto Prasiidėjimo—kun. Ant. Balinski, 935 Erie ave., o šv. Kazimiero parapija dar neturi savo klebono. Visoje šitoje provincijoje lietuvių esą į 8.000.

Oregono provincija susideda iš to paties vardo archidijecezijos ir dijecezijų Baker City, Boise, Great Falls, Helena, Seattle ir Apaštališkos prefektūros Alaskoje. Lietuviai žymesniame skaitliu randasi Seattle'o dijecezijoje, kuri apima visą Washingtono valstiją ir Montanos valstijos dijecezijose Helena ir Great Falls. Washingtono valstijoje yra apie keli šimtai lietuvių anglekasyklų srityje, bet daug daugiau Ramiosios Didžiosios paštinių kraštiniuose miestuose, kaip Seattle, Tacoma ir k. Be lietuvių bažnyčių gyvendami, apsileidę jie teip toli, kad nekurie net po paklydėlių laikraščius didžiuojasi, kad, girdi, jų apygardos lietuviai jau nenorį bažnyčios. Nelaimingi apjakėliai!

Chicago provincija, apimanti visą Illinois valstiją, susideda iš to paties vardo arcivyskupijos ir vyskupijų: Alton, Belleville, Peoria ir Rockford.

Alton vyskupijoje lietuvių gyvena į 3000. Parapija suorganizuota tik viena — šv. Vincento, mieste Springfield, Ill. Klebonauja kun. J. Cuberkis.

Bellevilles vyskupijoje gyvena lietuvių apie 8000. Daugiausiai musiškių yra apie East St,

Louis, čia jau per upę nuo miesto St. Louis. Čia yra apie nuo dešimties metų suorganizuota *Nekalto Prasi-dėjimo parapija*, kurioje klebonauja kun. J. Gadeikis (915 N. 15-th St., East St. Louis, Ill.). Šita parapija įrengė nevien bažnyčią, bet ir parapijinę mokyklą turi, kurioje mokinas 50 vaikučių. Sv. Pranciškaus vokiečių parapijos klebonas Corbondale kun. B. Hilgenberg turįs savo parapijoje į porą šimtų lietuvių, kurių dvasiškus reikalus pats aprupinaš, išmokęš lietuviškai. Harrisburgo ir Butono miesčiųku apielinkėse yra diktesnis skaitlius lietuvių, kurių dvasiškus reikalus aprupinaš lietuviai kunigai: M. Augulis, ir Juoz. Petraviče.

Peoria vyskupijoje irgi apie 7000 lietuvių šian ir ten pakrikusių. Didesniame skaitliuje lietuviai gyvena ir turi suorganizavę parapijas: Sv. Konstantino Oglesby, Sv. Onos Spring Valley ir šv. Petro ir Povylo Westvillej.

Firmoji dvi parapiji globoja kun. Pr. Valaitis, atvykęs pirm 10 metų iš Seinų dijecezijos. Sv. Onos parapija net tuomi pagarsėjo, kad čia buvę dideli vaidai tarp lietuvių už parapijos valdymą, o labiausiai už, taip vadina-mus, „komitetus“. Komitetų šalininkai vieną kartą net kanuolę (armotą) įsitaisę iš užtaisyto dinamitu geležinio trimyto, šaudė į kleboniją. Sv. Petro ir Povylo parapijoje klebonas kun. Kaz. Skripka, vezdamas parapiją su-lyg įstatymų katalikų Bažnyčios Sv. Valstijose ir su „komitetais“ perdaug bėdų neturėjęs, turi įrengęs parapijinę mokyklą, kurioje mokinas 112 vaikučių. Labai gražus pagirtinas darbas.

Rockford vyskupijoje lietuviškų parapijų ir kuni-gų nėra.

Chicagos vyskupija. Chicagos mieste lie-tuviai pradėjo apsigyventi pirm 28 metų, bet iš kart jie glaudėsi prie lenku. Tik 1884 m. kelios dešimtys čika-giečių lietuvių sudarė paskiaus iširusią šv. Jurgio drau-giją, atsiskirdami nuo lenkų draugijų. 1886 m. 27 d. spalį suorganizuotoji šv. Kazimiero draugija užsilaikė po šiai dien. Pirmutinė šv. Jurgio parapija su-organizuota 1892 m. Tada Cikagoje gyvenę apie 4000 lietuvių. Pirmutiniu klebonu buvęs kun. Jurgis Kole-sinskas, kuris ir apipirko šv. Jurgio bažnyčiai žemę ir pradėjo pamaldas laikyti pastatytoje medinėje salėje. Sv. Jurgio bažnyčią, vieną iš gražiausių ir didžiausių A-merikos lietuviškų bažnyčių pastatė kun. M. Kraučunas. Jis gi pastatė ir mokyklą, kurioje mokosi 400 parapijiečių vaikučių. Sv. Jurgio parapijos savastis kainuojanti į 160.000 dolerių, skolos esą apie \$70.000. Antroji lietu-vių parapija vardan Dievo Apveizdos sulyg skaitliaus dušių kone lyginasi šv. Jurgio parapijai. A-biejose yra į 15.000, tik parapijinė savastis, vėliaus pra-dėta rengti, daug pigesnė, kainuoja į \$90.000. Sitos pa-rapijos mokykloje mokinas į 260 vaikučių.

Sv. Kryžiaus parapija kiek mažesnė už aniedvi, turi bažnytinę savastį, kainuojančią į \$70.000 (su skola dar); vaikų tos parapijos mokykloje mokinas 200. Ketvirtoje Aušros Vartų parapijoje

irgi yra parapijinė mokykla, kurioje mokinas į 80 vaiku-čių. Visų tų keturių parapijų mokyklų mokytojauja se-sers vienuolės iš lenkų Nazaretiečių Vienuolyno.

Izidorius Nausiedas, vienas iš prakilnesnių Chicagos katalikų veikėjų.

Sv. Juozapo So. Chicago, taipgi šv. Mykolo parapijų mokina vaikus pasauliniai mokytojai, o Visų Sventųjų, vėliausiai sudarytoje parapijoje, vaikus mokina šv. Kazimiero naujai įrengto Chicagoje lietuviš-ko vienuolyno seserys vienuolės. Visos tos septynios parapijos turi nepajudinamos savasties apie ant \$450.-000, skolų, gal. busią į \$200.000. Organizuojama dabar dar šv. Antano parapija, turinti jau apipirkus žemę su namais už \$10.000. Netoli Chicagos mieste Wau-kegan yra nuo keliolikos metų suorganizuota šv. Baltramiejaus parapija, kurios mokykloje 3 pasauliniai mokytojai mokina 150 vaikučių. Sv. Baltra-miejaus parapijos nepajudinamą savastį galima apkainuo-ti ant \$15.000. Visoje Chicagos dijecezijoje lietuvių gy-vena į 40.000. Lietuviškų kunigų dijecezijoje gyvena 13. Visokių organizacijų „Lietuvos“ redakcija 1900 m. suskaitė į 30, dabar bet jų bus dvigubai, jei ne daugiau. Lietuviškų karčemų esą keli šimtai. Lietuvių nepaju-dinama savastis kainuojanti į porą milijonų dolerių, bet esą dar didelės skolos ant tų savasčių.

Klebonų ir kunigų adresai: 1) M. Kraučunas, C. Zai-kovski, J. Kolesinskas — Auburn ave. E. 32-nd place;

2) Apveizdos Dievo: E. Steponavičė, J. Cis — 717 W. 18 th. St.;

3) Sv. Kryžiaus: Al. Skrypko, A. Ežerskis (jis ir šv. Antano parapijos organizatorius) — 4557 Wood St.;

4) Sv. Juozapo: A. Petraitis, 8801 Saginaw ave.;

- 5) Aušros Vartų: K. Ambrozaitis — 2323 W. 23rd pl.;
 6) Sv. Mykolo: N. Lukošius, Wabansia ave. & Paulina St.;
 7) Visų Šventų: F. Serafinas, 10806 Wabash ave. Po šituo antrašu galima surasti ir kun. Staniukyną, kuris globoja šv. Kazimiero vienuolyną.

Visoje Chicagos provincijoje (Illinois valstijoje) lietuvių galima suskaičiuoti 60.000 dūšių. Kokius 5 tūkstančius tarp jų rasime, ką pamiršo katalikų Bažnyčia, ir jos mokslą, ir jos Sakramentų vengia.

* * * * *

Minersvillėje dabar klebonauja kun. J. Dumčius, Girardvillėje kun. Taškunas, Forest City kun. Lopeta, kun. Pankauskas apleidęs Forest City apsistojo Hartfordo vyskupijoje, kur apimsias parapiją Bridgeporte.

Surinkta čia statistika, be abeje, kaip kuriose vietose netobula, nepilna. Darėme, ką galėjome. Jei ji yra nors šiek tiek nusisėkusi Amerikos lietuvių katalikų statistikos mėgipimui, ir tada jau didelis žingsnis padaryta. Tik pradėję rinkti žinias apie mūsų bažnyčias ir draugijas patyrėme visą didumą neužsitikėjimo, su kuriuo mūsų žmonės sutinka kiekvieną pamėginimą ką nors užrašinėti. Net tarp apšviestiesniųjų ir laikraščių skaitančių daug sutikome, kurie prašomi informacijas suteikti, griežtai atsakė, kad tai nereikalingas esąs daigtas ir jie nenori nieko bendro su juomi turėti. Kiti nors atviro priešgynumo neparodė, bet ant visų laiškų ir prašymų pasiliko kurčiais. Tik per ypatingą kun. A. Miluko pasistengimą, apsilankymą daugelyje apielinkių galima buvo įgyti reikalaujamos informacijos.

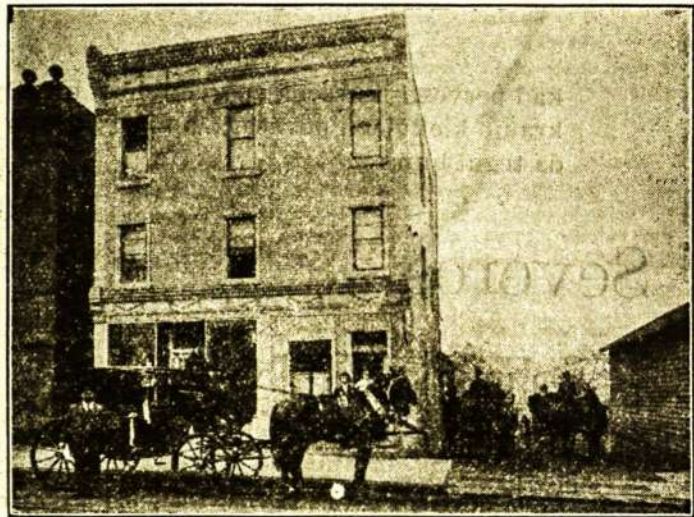
Labai apgailestaujama, jog dėlei stokos informacijų negalėjome šitame „Zvaigždės“ numeryje paduoti aiškesnių žinių apie Vakarines mūsų naujokynes. Tikimės, jog galėsime paduoti pilną aprašymą lietuviškų parapijų, jų trumpą istoriją, teipgi ir istoriją lietuviškų draugijų mūsų rengiamoje knygoje „Amerikos Lietuviai Katalikai“. Iš augšto užprašome kiekieną gerą tautietį, kad padėtų mums tame darbe, prisizdami aprašymus ir paveikslus. Adresuoti reik: „Zvaigždė“, 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa., pridėjus 3 raides: A. L. K.

PRANAS BURBA atvykęs į Ameriką 1600 m. pas savo pusbrolių, kun. Aleksandra Burba, Plymouth'o klebona, pasisvečiavęs porą mėnesių, ėjo dirbti į anglių kasyklas. Suvirš pusę metų išdirbes kasyklose, pasukui dirbo kaip vežėjas valgomųjų daiktų krautuvelyje 5 metus. 1905 m. uždėjo graborystės ir kartu karietų parsamdymo reikalą (biznį). 1898 m. sudegė jo visas turtas — arkliai ir karietos. Neturėdamas jokios asekuracijos nustojo visko

ir turėjo eit į Borkes pravorą už paprastą darbininką.

Uždirbęs kiek grašio 1909 m. vėl pradėjo grabų ir karčėmos vertelkystę. Turėdamas plačias pažintis ir vieiems patarnaudamas kuoširdingiausiai, greit igijo plačią klienteliją. Prasigyvenęs nusipirko kelis nuosavus namus, o potam išitaisė didelį viešbutį (hotelį), kuriame yra ir jo graborystės biuras (office'as). Siandien yra prakilniausių iš-Luzernės pavieto lietuvių vertelka (biznieriūs). Turi kelis namus, užlaiko pirmos kliasos viešnamį Edwardsvilleje ir yra direktorium People's National Bank, kurios didžiumą akcijų savina Edvardsvilles ir Kingstono lietuviai ir jų draugijos. Turtas jo siekias \$80.000, padarytas per sąžinišką patarnavimą žmonėms ir igijimą jų užsitikėjimo.

Pranas Burba visada buvo ir yra geru praktišku kataliku. Bažnyčiai niekad nesigailėjo aukų. Aukojo jis nemažai aukų šv. Kazimiero bažnyčiai Plymouth'e, bet Sv. Marijos Bažnyčiai Kingstone Pr. Burbos aukos yra labai žymios. Intaisė jis vienas, šv. Pranciškaus brangią stovylą, po tam langą už šimtą su viršum dolerių, katafalį ir daugiau kitų daiktų. Netik Sv. Marijos ir pirmiaus šv. Kazimiero bažnyčiai, bet ir kitoms katalikų: lenkų, slavokų, airių ir k.) bažnyčioms Pr. Burba yra sudėjęs žymias aukas, apie ką tų šventnamių parapijiečiai liudija. Nega na to, organizavime lietuviškų draugysčių apielinkėje Pr. B. užima visados pirmutinę vietą. Siandien vardas to tautiečio Wilkes Barrės apielinkėje yra plačiausiai žinomas ir, kur jis priguli, i tąs draugystes skverbiasi lietuviai katalikai ne dešimtimis, bet šimtais.

Pr. Burba buvo ir yra vienu iš geriausių savaitraščio „Zvaigždės“ prieteliūm.

NAPOLEONO ŽODZIAI.

Napoleonas, užklaustas apie priežastį jo pasisekimo, sakė: „Turėk savo principus teisingai, o veikiai tu juos igiši. Tas yra teisinga kiekviename atsitikime ypač kada liga pasiekia jūsų pamą. Jieškok pirmiausiai priežasties ir kada ją surasi, išgydyti ligą bus visai lengva. Kadangi tada tu žinosi, kad geriausiu nuo to vaistu yra Trinerio Amerikoniškas Elixiras iš Bitter Vyno. Vartok jį tuojais; ir tavo kova bus laimėta. Jei kadanors kunas bus silpnas, ar neteksi apetito, kada kankįs galvos skaudėjimas, nemalimas, diežhai ir prietvaras, Trinerio Amerikoniškas Elixiras iš Bitter Vyno suteiks tau greičiausią pagelbą. Jis neturi jokių vodingų dalelių ir, padirbtas yra iš karčių šaknelių ir tyro vyno. Aptiekose. Chemiška Laboratorjai Jos. Triner'io, 1333—1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Jaučiuosi sveiku. „Nuog laiko pervedimo kuracijos su Severos Kraujo Valytojų“, sako p. Jos Zidek, 2714 Milard ave. Ccicago, Ill. „mano visas organizmas pasitaise ir jaučiuosi visiškai sveikas.“

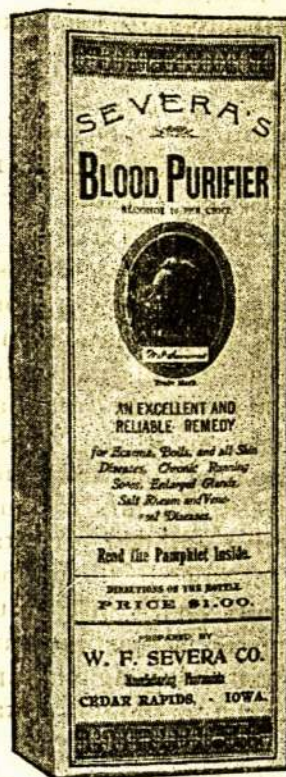
Turek tai uz uztikrinima

kad pervesti kuraciją su gyduolėm nuvalymui kraujo kiekvieną pavasari, o tos gyduolės visa da tegul buna

Severos Kraujo Valytojas

Padaugina ir apvalo krauja, išnaikina pavasari-
nius išbėrimus, ikstus užlaiko sveikame padėji-
me, nustumia jautima nuvargimo, priduoja gy-
vumo, sveikatos ir pajiegų visam organizmui.

Doleris bonka.

Greitas veikimas

yra neatbutinai reikalingas iš-
sigydymui nog kosulio ir per-
šalimo. Greičiausias ir geriau-
sias palengvinimas bus po pri-
ėmimui

Severos Balsamo Plaučiams

Kaina 25 ir 50c.

Priijemnumas gyvenimo

užtraukia mums užkietėjimą ir
dyspepsiją. Jeigu nori išnai-
kyti nusilpnėjimą vidurių ir
turėti gerą ir sveiką apetitą,
imk.

Severos Rugsztis Pilvui

Kaina 1.00.

Visos viršui minėtos gyduolės parsiduoda pas aptiekorius. Pasakyk aiš-
kiai, kad nori „SEVEROS“ ir nepriimk jokių kitų, jeigu jas tau duos.

Raszyk pas mus, o aiszku patarima apturasi dykai.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

Zvaigzdės Agentai.

- Mr. J. Kovas,
36 James str.,
Waterbury, Conn.
- Mr. P. Mikalauckas,
248 W. Fourth St.
So. Boston, Mass.
- Mr. J. Karalius,
1337 Glynden ave.,
Baltimore, Md.
- Mr. John Naujokaitis
45 Planet St.
Commercial Road, East
London, England.
- Mr. Iz. Nausiedas,
97 83rd str.,
Chicago, Ill.
- Mr. P. J. Budginas,
4549 S. Hermitage ave.,
Chicago, Ill.
- Mr. V. Kareiva,
3264 Thomson str.
Philadelphia, Pa.
- Mr. M. Norkūnas,
162 Prospect str.,
Lawrence, Mass.
- Mr. J. Kalvelis,
222 Pine str.
Rumford, Me.
- Mr. P. Saulenas,
11 James str.
Waterbury, Conn.
- Mr. J. Smitowski,
1835 N. Castle str.
BALTIMORE, MD.
- Mr. A. J. Briñius,
71 Pine str.
Meriden, Conn.
- Kasemer Ceplenski,
bei J. Walinski, Essen ade
Ruhz, Suderich Str. No. 22
Rheinland, Germany.
- r. J. Riktoraitis,
67 James st.,
Waterbury, Conn
- Mr. L. Misiunas,
P. O. Box 227.
Gardner, Mass.
- Mr. K. Vallukonis,
Duryea, Pa.
- Mr. Aleks. Balčiūnas,
P. O. Girardville, Pa.
- Mr. Fr. Kelly,
4852 Melorse str.
Philadelphia, Pa.
- Mr. V. Staseviče,
349 Hamilton str.
Grand Rapids, Mich.
- Mr. Petras Kunigonis,
15 James str.
Waterbury, Conn-
- Mr. K. B. Rozmantas,
861 Bank St.
Waterbury, Conn.

The Lithuanian Weekly
ZVAIGZDE" --- THE STAR
 published every Friday at 3654 Richmond street, Philadelphia, Pa., by Lithuanian Catholic Publishing Co.
 J. SKIRMUNT, President
 Treas. and Editor.
 MATT. MILUKAS, Sec'y.
Subscription \$2.00 a Year
Rates of Advertising:
 One inch once . . . . \$ 0.50
 One inch one month 1.50
 One inch per year 15.00
 All communications must be addressed:
ZVAIGZDE,
 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.

Savaitinis Laikraštis
ŽVAIGŽDĖ
 išeina kas Pėtnyčią.
Kaštuoja ant metų \$2.00,
į Lietuvą 4 rub.
APGARŠINIMŲ PREKES:
 Colis viena syki . . . \$0.50
 Colis ant mėnesio . . . 1.50
 Colis ant visų metų . . . 15.00
 Korrespondencijas ir pinigus siunčiant reikia adresuoti:
ZVAIGZDE,
 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.

Dr. W. J. WINTERS
Daktaras ir Chirurgas
 pabaigęs daktarystės mokslus Jefferson Medical Collegijoj su pagarba. Specialistas akių ligose, nosies ir gerklių. Gydo pasekmingai moterių ligas.
OFISAS: 110 W. Oak str., netoli S. Jardin st. SHENANDOAH, PA.

LIETUVISZKA AGENTURA!

Parduodam Laivakortes ant geriausių Laivų ir už pigiausias prekes. Apmauom pinigus ant visokių žemių pinigų ir nusiunčiam greičiausiai, kur tik kas reikalauja. Geležinkelių Tikietus parduodam po visas Suvienytas Valstijas ir Canada. Atkeliaujančius patinkam, iškeliaujančius palydim ir pristatom in reikalingas vietas, suteikiam nakvynes ir valgius, idant nereiktų klaidžiot pribuvus in Bostoną ir New Yorką. Parupinam Pašportus, Daviernastis ir kitus reikalus per Rusijos Konsuli. Laivakortes parduodam in šiais priplaukas: BREMEN, HAMBURG, ROTTERDAM, ANTWERP, LIBAVĄ ir ANGLIJĄ ir ant sekančių Linijų: HOLLAND AMERICA LINE, RED STAR LINE, NORTH GERMAN LLOYD, HAMBURG AMERICAN LINE, WHITE STAR LINE, AMERICAN LINE, CUNARD LINE ir ANCHOR LINE.
 Todėl malonus viengėnčiai Lietuviai, norinti atsakančiai apsirupinti su augščiaus minėtais reikalais, kreipkitės pas mus ar tai ypatingai arba per laiskus po žemiaus paduotais antrašais, o mes jumi visada patarnausime ant pareikalavimo. Dargi prie progos pranešam, jogei dabar Laivakortes dideli atpigino iš Liepojaus, tad yra gera proga norintiems keliauti. **SU PAGARBA,**
GEO. BARTASIUS Agentas,
 PIRMAS OFISAS: 261 W. BROADWAY, So. BOSTON, MASS.
 ANTRAS OFISAS: 558 BROOME Str., NEW YORK CITY, N. Y.

PRANEŠIMAS.

Pranešu savo gerbiamies tautiečiams, kad padidinau savo krautuve Religijinių daiktų, ir siuntinėju į visas dalis svieto: visokius Ražančius, Skaplierius, Patiešijimo juosteles, Karunkėles ir visokias Brostvas, kokios tik yra katalikams reikalingos. Perkupėjams didelis rabatas! Reikale meldžiu kreiptis:
VINCENTAS DANISIAVIČIUS,
 miestas Virbalis, Suvalkų gub. (Nuosavi namai.)
 Rusija—Lithuania.

Ateikite pas švogeri
FREEDMAN
Drapanu, Skrybeliu
 ir kitų daiktų.
 Užlaiko du didžiausius štorus
 NAUJAS yra prieš Rosenbouro Banką,
 Ant kampo 3-cios ir South St.
Senas ant 4-s ir South st.
 Philadelphia, Pa.
 Artinantis Velykoms kiekvienas taisosi sau naujas darpanas. Kiekvienas, kurs pirks pas Svogeri sau drapanas, linksmai perleis tas šventes, nes turės geras drapanas ir daug sau suėdis pinigų. Priegtam ir paskui neturės jokio baderio, nes perkantiems pas mus drapanas, per 2 metu (11-1-9) dovanai taisom ir prosiname

Minersvilles Lietuviams
 gerų geriausiai pasidėti pinigų štai itame b. nke:
The First National Bank
 of Minersville, Pa.
 Pradinis kapitolas \$50.000. Pervlrsis \$70.000. Neišdalintas uždarys \$15.000
 CHARLES R. KEAR, presidentas.
 HARRY F. POTTER, kasierius.

NEW YORKO GARSIAUS
Dr. F. Hartmanno
Nauja Metoda Gydyimo!

Šita nauja metoda gydymo visokias ligas, yra teip pasekminga, kad šitas daktaras gali pasididžiudamas sakyti, jog tai tikriausias ir geriausias budas išgydymui visokių ligų: todėl kad tai yra paslaptys surastų vaistų paties Dr. Hartmanno ir paslaptybė to išradimo: apie kurią kiti visai nežino tojo budo sutaisyimo vaistų kaip Dr. Hartmannas yra išradęs. Kadangi tai naujas budas gydymo tik dabar atidengta, tai ir vadinasi NAUJA METODA GYDYMO, — be abejonės kuri sergantiems pagelbsti ir išgydo greičiau ir teisingiau, negu koksai su jermulka iš New Yorke netikras. Dr. Hartmanui, yra dėkingi žmonės, kurie tik kreipėsi prie jo, tai visi apturėjo sveikatą, tik pasidėkavojant jo geriams vaistams ir NAUJAI METODAI, kurią naudoja išgydymui sergančių. Jeigu tulas vaikiozas tik buvęs New Yorke ir pas mane, o pabėgęs iš čia, neisarmatija užsidėjęs žydišką jermulką su kitu, vadytis dideliu daktaru, tai galit žinoti, kad Dr. Hartmanas turi buti daug sykių didesniu daktaru, todėl kad šu virš per 20 metų New Yorke hospitalėsia buvo ir dabar gydo žmones tam pačiam mieste. Geras daktaras nereikalauja bėgiot. Dr. Hartman visokias ligas išgydo be peilio: ir nežudo žmonių su aperacijom, nes pagelbsti su gerais vaistais.

Nereikia daug kalbeti, bet štai patys žmonės kalba, kurie yra dėkingi Dr. Hartmanui už jo gerą gydymą: tad iš daugumos nors porą talpiname:
Guod. Tamista Daktare.
 Aš žemiau pasirašęs, širdingai dėkavoju Dr. Ferd. Hartmanui, už išgydymą nuo ligos, kuri kankino mane per 3 metus, skaudėjimas viduriuose, pagedusių nervų ir kraujo: kas mane labai privargino. Nors kiti neįstengė išgydyti, bet kad Dr. Hartmanas pataikė, ir pamatiškai išgydyti, tad pripažinstu, kad esi geras daktaras.
 FR. LEVACEKS,
 514 W. 50 St., New York, N. Y.

Malonus Dr. Hartmanai:
 Su džiaugsmu siunčiu didelį dėkingumą už išgydymą mano vidurių ligos, išbėrimo kuno, blogo kraujo, sutinimo ir skaudėjimo blauzdose. Dar kartą sakau, nemažai esiu dėkingas už sveikatą. **JOS. TURKEVIČIA,**
 695 Sheridan Road Canal, Wilmette, Ill.

Kad kitiems pagelbėjo, tad Dr. Hartmanas gali ir tau pagelbėti, tai atsiėm pas jį parašydamas lietuviškai, aprašant ligą, o apturėsi tokius vaistus ir pagelbą, kuri tau išeis ant sveikatos nuo reumatizmo, dispepsijos, nusidėvėjimo, širdies ligos ir kraujo netvystuma, kaip tai išbėrimus ir niežėjimo odos ant viso kuno ir t. t., teip-pat užkietėjusių vidurių, nuomario, mažumos kraujo ir įvairiau piktas ligas, kurias delei negražumo vardu neminim ir nuo sauzagystės, teip-pat ir moterų nesveikumus ligų ant kurių tik sergate. Atsiėmukite ar parašykite apie savo ligą adresuojant:

DR. F. HARTMANN,
231 East 14 St., New York, N. Y.
 Valandos nuo 10 ryte iki 5 po piet. Nedėliom nuo 10 ryte iki 1 po piet.
 Dr. F. Hartmanas, parašė ir jau išleido knygą po vardu "NAUJA METODA", yra tai žingeidi knygėlė, kuri aprašo, kaip kraujas teka po žmogaus kung ir visokias ligas. Prisiųskite 10 centų ir čionai paminėk savo ligą ant kurios nesveikas ir iškirps prisiųskie.
 Vardas pavardė.....
 No. ir gatvė.....
 Miestas ir Steitas.....

Bell Phone Lombard 29-23 A.
Dr L. PETRUSKA,
 —♦♦♦♦ Daktaras, Akušeras ir Chirurgas ♦♦♦♦—
 Priemimo valandos: Priemimo valandos:
 Nu 8 iki 10 ryte; 2 iki 4 po pietų. Ryte nuo 10 iki 1; vak. nuo 5 iki 7.
 ir nuo 7 iki 9 vakare. 2351 Orthodox, cor. Stiles str.
328 FEDERAL STREET. Frankford,
PHILADELPHIA, PA.

JAUNI VYRAI SENI VYRAI VIDURAMŽINI VYRAI

Vyrai kurie žada apsigyventi— vyrai ligoti— vyrai kurie, būdamė neprotingi dasileida perviršumui— vyrai nusilpnei, nerviški, sunaikinti ir kurie sulaukie amžio, katram negale pynai naudoti priimnoma gamtos.— **vysi tie vyrai tur pareikalauti viena iš tuo knygu.**

Ta knyga pasakis kaip vyrai sunaikin sava sveikata, kaip jie igauna ligas ir kodiel jie netur apsigyventi būdamė tame padeime.

Ta knyga teipgi pasakis suprantamoje kalboje kaip vyrai kurie tur Užnuodijima kraujo, arba syfilis, Triperi, arba gonorrhoea, Nu-silpnelima, Abelną pragaišti špeku, Pragaišė l gyvybes sky-stimo, Naktinius nubegimus, Rheumatizma, Organikėkas ligas, Pylva, Kepenu, Puelės ir Inkėtu ligas, gali but galiutirai išgydyti sava nuomusė, privatnai ir slapta, su mažais kaštais.

Tukstančiai vyrų atgrava sava tobulą sveikatą, spēkas ir stiprumą per pagelbą tuos knygos. Ji ira krautuve žinios ir talpina šiam tykrus slaptības, kurios vyras turi žinoti. Netrotikiet sava pinigų mokietami už prastus, bevertės, vaistus iki kolaik neperskaitietis šia knyga Ji pasakis kodiel jus keneti ir kaip gnet galiutirai išgydyti. Atminj, jog ta knyga yra duodama VYSAI DYKAI. Mėš užmokam ir pašta. Išrašik aiškeje sava varia, pavarde ir adresą ant šio kupona ir išsiusk jį turms sendena.

**50,000
KNYGU
DYKAI DIEL VYRU.**

Kuponas dykai gautos knygos.

Siusk jį šendena.

DR. JOS. LISTER & CO.
L. 304, 22 FIFTH AVE., CHICAGO.

Godotini: Aš esu užinteresuotas jūsu pasiulimui dykai slunstos knygos ir norėčiau, jog jus išsiustumet man vieną iš tuo knygu.

Vardas ir pavardė.....

Adresas.....

S.....

DR. RICHTER'S "PAIN- EXPELLER"

Prie išsisukimo, Sudurdimo, Perimtu muskulu, Skausmu Romatizmo, Neurul-gijos ir panašiu kankiu niekas taip greit nepamašina, kaip sutepimas su Pain Expeleru. Patentiu ir suop. tikrove uz 25 le. 500. F. Ad. Richter & Co. 215 PEANL ST. NEW YORK. Tėmykit ant An. ero zenklo ap-sargojimo.

Lietuviškas Fotografistas

JONAS KAZEIKA.

Užlaiko didžiausias dvi dirbtuves, yra užbaigęs artistų mokyklą daro paveikslus, puikai ir pigiai, teipgi priimu mokintis amato.

28 W. Centre St., Shenandoah, Pa.
118 S. Oak St., Mt. Carmel, Pa.

Parsiduoda

6 gyvenami namai ant East Lloyd St., Shenandoah, — Real Estate. Randos inėša \$45.00 per mėnesį. Prekė \$1400; primokėti reik \$2.000, kitkas ant hypotekos. Teipgi parsiduoda žeri namai Girardvillėje.

JESSE B. DAVIS, Insurance Agentas,

20 S. J ardir st., Shenandoah, Pa

JONAS BAJA

Kampo Edgemonid ir Cumberland

Parsamdo arklius ant Pagrabų, Ve-seilijų, Krikštynų ir teip sūr pasivaži-nėjimų kaip dieną teip ir naktį.

Visokiame reikale teiksitės kreiptis pas mane.

Allegheny House Furnish. Co.

— pardavėjai —

Furničių, karpetų, kljonkių, blekinių ir agato indų ir t. t.

Myer Markovitz

2419 E. Allegheny ave., Phila.

D O V A N U

DUOSIM KOZNAM NAUJAUSIA IMPOR TUOTA GRAJANCE MASINA—FONOGRAF

Kas užsisakys už \$6 geriausio rusko tabako ir garsis mūsų firmą išduodamas mūsų cirkuliorius.

Fonografas yra vienas iš naujausių. KRAUTU-VEJ UZ JI REIKTU UZMOKETI \$12. Padirbtas jis iš gerometalo su didele, išduodančia aiškų bal-sa truba. Turint mūsų fonografa, galite kožnu lai-ku isitaisyti savo stuboj koncertą, grajiant viso kiias giesmes valcus, maršus ir tt.

Atsiusk 50c stampomis, o mėš tau išsiusime už \$6 geriausio rusko tabako ir fonografa su rekord ais ir paaiškinimais. Ant ekspreso užmokėsite li-kusius \$5 50. Pasiėmę galite išmėginti mūsų taba-ką ir fonografa ir jei nepatiks, sugražinti mums, o mėš sugražisime Jums pinigus.

Jūsų pinigų tikrumą gvarantuojam užstatyta valstijos izde \$2 000 kaucija.

RUSSIAN TOBACCO CO. 343 E. 9-th St. NEW YORK, N.Y. Dept. 22.

PAJIEŠKOJIMAS.

Pajieškau savo brolio Antano Sveža; pirmiaus gyveno South Bostone, potam 4 metai atgal išvažiavo į Lietuvą, kur prabuvo 2 metus. Atvažiavo atgal Amerikon pernai metuose pavasari. Kas apie jį žino, teiksis pranešti ant adreso:

Uršulė Svežaitė, 41 Capitol ave., Hartford, Conn.

Ar Skaitai

"ZVAIGZDE"?

Jeĩ ne, tai prisiusk savo ad-resą o gausi kelis numerius ant pažiurėjimo.

Rusiškai-Amerikoniška Linija

Vienatinė be persėdimo linija tarp Amerikos ir Rusijos
(Russian American Mail Steamers.)

Laivų Išplaukimas.

Kursk	Balandžio 8,
Lithuania	Balandžio 22,
Birma	Gegužio 13,
Kursk	Gegužio 27,

Tiesiog į Libava nesustojant Rotterdam'e!

Laivakorčių kaina:

	In Roterdamą	In Liepoją
III pagerinta klesa	\$33.00	\$40.00
Antra klesa	\$43.00	\$50.00
Pirma klesa	\$50.00	\$60.00

Iš Liepojaus į New Yorką

Trėčia klesa \$43.50 ir \$4.00 Amerik. taksų

Antra klesa \$57.50 Pirma klesa \$62.50

Su artesnėmis žiniomis reikia kreiptis prie vyriausių tos linijos atstovų:

A. E. JOHNSON & CO., 27 Broadway, New York, N. Y.

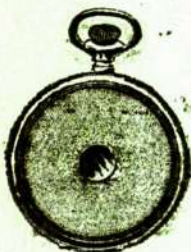
J. SLOMKOWSKI

Savininkas

Central Park'o.

4400 North Fifth St., Philadelphia, Pa.

Geriausia vieta lietuviams laikyti piknykus, nes čia įtaisyta pasilinksminimui visokios vigados.

TIKTAI 5 CENTAI

Jeigu apsiimat mokėti kasdien po 5 centus, tai tuojaus prisiusim jums ant bargo: **Puikų 14 karato aukso goldfilled laikrodėlių su 3 lukštais su parašyta gvarancija ant 20 metų, taipogi ir lencūgėlių su kompasu.**

Laikrodėlis su lencūgėliu kainuoja tik \$32.00.

P pinigų dabar nesiųskii nė cento, tik reikalaukit katoligo, įdekite marķę prisiųtimui ir atsakymui.

GOLD WATCH COMPANY

D-2., 2205 — 3rd Ave., NEW YORK.

Stok ir skaityk

Gražus gvarantuotas laikrodėlis, — rašymui mašina — revolveris — britva — safety britva — lencūgėlis vyriškas ir moteriškas prie dziegoriaui — kompasas — branzalietas — pypkė — guzikai prie mankių — 6 šakutės — 6 peiliai — 6 šaukštai — rašomoji plunksna (fontain pen) — špilka prie naktaižes — pinigams mašnelė — tabakui skrynūtė — šepetys čystyt drapanoms ir kitokių daiktų apie 150, t. y. visko sykiu apie 200, kiekvienam žmogui reikalingi namie ir ne namie — prisiųsime juos jums už prisiųstus mum 2 dol. **Ale dabar nei ceo cento mums nesiųsk, tik rašykite kad juos pamatyti prisiųzdami už 4 centus šampų ant šio adreso:**

KANEGI SUP. CO. 107 W. 27-th St., D. 2. NEW YORK, N. Y.

J. P. BUDGINAS BANKINIS KONTORAS

Siunčia Pinigus į visus kraštus svieto greitai ir pigiai. Parduoda Laivakortes ant greičiausių laivų; Išmaino Pinigus visų kraštų svieto, kaip tai: rublius, markius, kronus, dolerius ir tt. Apsaugoja daiktus ir budinkus nuo ugnies. Užlaiko Krautuve Knygų, Popierų, Abrozų ir kitokių bažnytinių daiktų. Pas jį galima užsirašyti laikraštį „Zvaigždė“. Ateikite persitrinti

4549 So. Hermitage Ave., CHICAGO, ILL.

...senoves...
vėpuoti tyru laukų...
oru o labiausiai...
ilsi suvargintiems...
is.
aivas, išplėkes va...
ostono, la...
nus; Po...
žymiau...
su...
gybe...
gyvenioje...
niestą ir pa...
apielinke...
geležinke...
om toliau...
u. Aps...
Mieste...
a mažesnis...
ir lietuvių p...
s—turbūt į 5...
it susirinkime...
nėijos mus...
o parengtas, s...
ražiaus 300...
enimo vietini...
ta, kad čion...
nė airių. Išsi...
gauti tiktai sla...
ėse, kurios vad...
ės. , Apart t...
i parduoda alu...
...tai senoves...
nos. Matomai...
matos desimtų...
buvo jas iš...
dirva ant tiek...
medžių pa...
nepreatesnė...
ste...
inda j...
rudė...
okos...
ne...
neuz...
etvir...
0,000 gy...
mažiaus...
stone.

**TURKEY
RED
CIGARETTES**

...isti tokiais kaip...
apie juos kalbama...
ir geresniais!

10 for 10¢

...farmeriai...
e. Visu...
lipksmas...
ito kuone...
laikraščius...
su lietu...
laikraštį...
entui no...
oadinė už...
vistas už me...
tos. Ir drau...
pas juos ne...
kas vakaras...
pas vieną iš

Venatinis Lietuvis Išdirbejas

visokių ženklų draugystėm, o ypa-
tingai: kukardų, guzikučių metalia-
vų, anameliotų ir padengtų cellu-
loid'u, šarpų, vėliavų ir karūnų.

MAN PAVESTUS DARBUS AT-
LIEKU ARTISTISKAI.

M. A. NORKUNAS,
162 Prospect st. Lawrence, Mass.

J. PEKARSKY L.A. Ostapowicz

Pigiausia ir Geriausia vieta
Pirkt Karpetus, Fornišius
ir Klijonkes.

Parduodu Cash ant išmokėjimo

3148 Richmond St., Phila.

2636 E. Allegheny Ave., Philadelphia, Pa.
Bell Phone, Kensington 397.

DYKAI

Apleikisite atsakima visnosė reikaluosė, nekam nežinoma! ●●●●●

Dr. Collins
Uždejojas.

Kodel kėnciate tiledami? Tūkstančiai Jusu Tautėėiu apleike savo Sveikata atiduodami ja mano daktariškai sargistėi. — Jaigu ne gali ateitė, tei rašike savo Tautiškai kalboi, iki dar nė piervėlu. — Jusu tajemniėios bus mano tajemniėioms. Aš Jumis pagialbėsiu. Klausitė visnosė reikaluosė, apie Jusu sveikata, o apleikisitė užganandita del Jusu atsakima DYKAI.

ISKIRPK ŠITA lapa ir atsiuskė i pas mania.

Brangus Daktare! — Siunėiu sikiu apraša savo ligos ir mēldziu Daktaro atsakanėiėi piarziurėte Simptomus, Kokia tei yra ligā? Ar galitė Daktaras mania iš jos išgiditė? Ar mano stovis sveikatos jau yra nepateisimas? Prašou atsiusitė atsakima dykai.

Pravardia: .....
Adresa: .....

“Vadovas in Sveikata” arba kaip buti sveiku. Knyga tur guletė ant stalo kiek vienam Lietuviškam Namė. Parašė Dr. E. C. Collins. Atsiuskė 10 centu markēm paėto, ant apmokėimo kaštu piarsiqntimō, o knyga apleikisitė Dykai!
Skubinkit delto Tautiečiai, dasizinti apie savo sveikata, kreipdamiesi ypatickai, ar laisku prie Daktaro S. E. Hyudman

140 W. 34th St., N. Y. City.

Offiso valandos: šiokiomis dienomis nuo 10 val. ryte, iki 5 val. po pietų.
Nedėldieniais ir šventadieniais nuo 10 val. rito, iki 1 val. po pietų.
Utar ninkais ir petnyėiomis nuo 7 iki 8 val. vakare.

Izidorius

Nausiedas

917--33rd St.

Chicago, Ill.

Tel. Yards 2705

Bankinis Kontoras Siuntimo Pinigu

Paruoda ir akortes ant visokių linijų į krajų ir iš krajų.
Siunčia pinigus į visas dalis svieta, groičiau ir pigiau, už visus kitus.

Užlėk m diausia krautuvė vyriku drabužių, žemeryku ir sėvy bėty, aukso, sidabro, briliantų, auksinių daiktų, laikrodėlių, žemų spū, ir tt. Dėkui, kad mėsėi sėvyrių visų knygų, maldaknygų, istoro, pezių ir tt. Nėsiu tikiu, kad pirkėi, pirmiausia atėik pas mus, o būsi už t nedėta.

dei užganedinsim, pasakyk kitiems.
dei neuzganedinsim, pasakyk mums.

Didžiausia Krautuvė

Visokios spalpos lietuviškų ir lenkiškų knygų, auksinių, sidabrinų ir aukso tų laikrodėlių, teipgi visokių religiškių daiktų. Kas nori persiti riu, tegul prisiuscėia 10c. stampomis, o aplaikys mano didelį katalogā, kokio nė vienas iš lietuvių iki šiol neturėjo.

Kas užrašė pas mane „Zvaigždė“, tas gaus knygā „Basanavičiaus pasakos“ vertės \$1.50, arba by kokiā iš mano katalogo knygā, vertės 1 dol. d o v a n a i. Visų senas pažįstamas

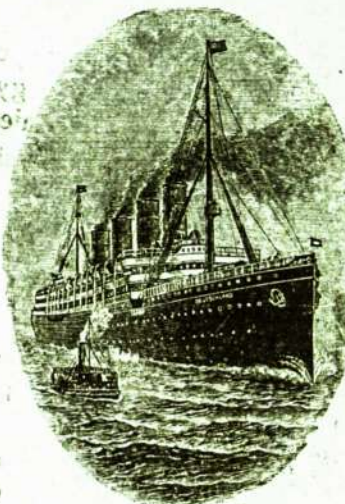
Povilas P. Mikalauskas,

248 W. Fourth St., So. Boston, Mass.

Telefonas. Worth 262...

Bischoff's Banking House

287 BROADWAY kampas Read st., NEW YORK, N. Y.

Kas reikalauja teisingo patarnavimo ir nori idant jo reikalai liktų greit atlikti, tegul atsišakia į Seniausiąj Bankinį Namą

(Uždėta 1818 m.) t. y. p-stovinti jau virš 60 metū.

Pinigus siunėiam į krajų kuogroičiausiai, pinigus visų kraštų išmainome pagal kursā, pinigus priimame ant procento ir išduodome ant p-reikalavimo. Šipkortes parduodame ant geriausių garlavių visų linijų ir iš krajų už pigauso preke. Pašovortus del keliaujanėių į krajų nastorajame nereikaludami jokų popierų. Daviernastis padurome pigiai ir visas kitas n-

jentiškas popieras su paliudijimu Konsulio. Atjieškojima daliu aliekame kuoteisingiasiai.

Del vigadas tautiečiu laikome atidaryta subatoja iki 8 ad. vakare, nedėlioje nuo 10 iki 12 adynai.

Užprašome atlaikyti mūr asabiškai ar per laiškā ir persitikrinti, jog pas mus visus mēnetus reikalus groičiausiai, teisingiausiai ir pigiausiai atlikti.

Bischoff's Banking House, 287 Broadway kampas Read St., New York

Lietuvių Banka M. ROSENBAUM

605 SO. THIRD STREET, PHILADELPHIA, PA.

PARDUODA ŠIFKORTES ant visokių laivų linijų.
SIUNČIA PINIGUS į visas dalis svieta.
GELEŽINKELIŲ TIKIETUS į visus miestus Sux. Valstijose. Atlieka teipgi visokius reikalus bankinius ir emigracijos.

Greitai, teisingai, gerai! Temyk ant mūsų adreso!

Blaiviniukų Sanjungos Centralinio Komiteto Adresai:

- Prezidentas M. A. Norkunas, 182 Prospect St., Lawrence, Mass.
- Vice-prezidentai: J. Kovas, kun. Halaburda, kun. S. J. Čepanakis, kun. J. Sutkaitis ir kun. A. Jurgutis.
- Dvasiškas vadovas kun. P. Saurūsaitis, Waterbury, Conn.
- Sekretorius J. Jaruševičs, 266 Silver St., South Boston, Mass.
- Kasiejius Paulius P. Mikalauskas, 248 W. Fourth St., So. Boston, Mass.
- Kasos globėjai: Juozas Antanavičs ir Kazimieras Sakickas. Revizijos komisija: Pr. Kiełs, J. Vencius ir A. Paulauskis. Knygius: Matas Milukas. Literatiškos komisijos nariai: kun. A. Milukas ir Julė Pranaitis.